

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

44'üncü Birleşim
23 Aralık 2023 Cumartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, şehit olan Piyade Teğmen Ramazan Günay, Piyade Uzman Çavuş Mehmet Serinkan, Piyade Uzman Onbaşı İsmail Yazıcı ile Piyade Sözleşmeli Erler Yasin Karaca, Çağatay Erenoğlu ve Emre Taşkın'a Allah'tan rahmet, gazilere acil şifalar dilediğine ilişkin konuşması
- 2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Anayasa'nın 3'üncü maddesine göre devletin resmî dili Türkçe olduğundan hatiplerin bu hususa dikkat etmesi gerektiğine ilişkin konuşması
- 3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, şehit olan askerlere Divan olarak rahmet dilediklerine ilişkin konuşması
- 4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, iki gündür gerçekleşen terör saldırılarında şehit olan askerlere tekrar Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin konuşması
- 5.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, bölücü terör örgütü PKK'yla mücadelenin son terörist bertaraf edilene kadar devam edeceğine ilişkin konuşması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36)
- 2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37)

V.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 2.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve terörün her türlüşünü lanetlediğine ilişkin açıklaması
- 3.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 4.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 5.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 42'nci Birleşimde yaşanan bir olaya ilişkin açıklaması
- 6.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 7.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması
- 8.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması
- 9.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması
- 10.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, kayıpların bugün arttığına ve askerlerin ailelerine başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması
- 11.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması
- 12.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması
- 13.- İstanbul Milletvekili Muhammed Ali Fatih Erbakan'ın, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması
- 14.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

15.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

16.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İstanbul Milletvekili Yunus Emre kürsüde konuşurken AK PARTİ sıralarından laf atılmasına ilişkin açıklaması

17.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, son yirmi dört saat içinde 12 şehit verilmesi üzerine, Hükûmetten millî yas ilan edilmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden ortak bir bildiri yayınlanması taleplerine ilişkin açıklaması

18.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, gelişmelerle ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinden yayınlanacak ortak bir bildiriye katkı sağlayacaklarına ilişkin açıklaması

19.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, terörle ilgili ortak bir bildirinin yayınlanmasının doğru olacağına ve Şırnak Milletvekili Ayşegül Doğan Dağlı'nın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesi üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

20.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, gelişmelerle ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinden yayınlanacak ortak bir bildiriye katkı sağlayacaklarına ilişkin açıklaması

21.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, şehitlerin üzerinden siyaset yapılmasını kabul etmediklerine ve iki günde 12 şehit verilmesi üzerine önümüzdeki hafta Meclisi genel görüşmeye çağıracaklarına ilişkin açıklaması

22.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Türkiye'deki en başat problemin Kürt meselesi olduğuna, bu meselenin millî yas ilan edilerek çözülemeyeceğine ve bu meseleyi kökten çözmek için her türlü sorumluluğu almaya hazır olduklarına ilişkin açıklaması

23.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ile Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

24.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

25.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

26.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, yaptığı önerinin milletin gözü önünde değil ara verilerek kürsü arkasında tartışılmasını istihdam ettiğine ilişkin açıklaması

27.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, ortak bir iradedden kaçmayı zül saydıklarına ama daha önce atılması gereken adımlar olduğuna ilişkin açıklaması

28.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

29.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, şehitlere ve yaralı askerlere ilişkin açıklaması

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

VII.- BİLDİRİLER-DEKLARASYONLAR

1.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak bir bildiri yayınlanması konusunda birliktelik sağlanamadığından 4 siyasi parti grubunun imzaladığı bildiriye ilişkin açıklaması

2.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak bir bildiri yayınlanması konusunda birliktelik sağlanamadığından 4 siyasi parti grubunun imzaladığı bildiriye ilişkin açıklaması

3.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak bir bildiri yayınlanması konusunda birliktelik sağlanamadığından 4 siyasi parti grubunun imzaladığı bildiriye ilişkin açıklaması

4.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak bir bildiri yayınlanması konusunda birliktelik sağlanamadığından 4 siyasi parti grubunun imzaladığı bildiriye ilişkin açıklaması

5.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, hayatını kaybeden herkese Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifa dilediklerine, sorunun temelinde Kürt sorunu olduğuna, demokratik ve barışçıl çözüm için hep birlikte adım atma çağrılarını yinelediklerine ve bu gerekçelerle de ortak bildiriye imza atmadıklarına ilişkin açıklaması

6.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanlığı olarak hazırladıkları bildiriye ilişkin açıklaması

23 Aralık 2023 Cumartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Asu KAYA (Osmaniye), Rümeyza KADAK (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 44'üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, şehit olan Piyade Teğmen Ramazan Günay, Piyade Uzman Çavuş Mehmet Serinkan, Piyade Uzman Onbaşı İsmail Yazıcı ile Piyade Sözleşmeli Erler Yasin Karaca, Çağatay Erenoğlu ve Emre Taşkın'a Allah'tan rahmet, gazilere acil şifalar dilediğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Irak'ın kuzeyinde, askerlerimiz; Piyade Teğmen Ramazan Günay, Piyade Uzman Çavuş Mehmet Serinkan, Piyade Uzman Onbaşı İsmail Yazıcı, Piyade Sözleşmeli Er Yasin Karaca, Piyade Sözleşmeli Er Çağatay Erenoğlu, Piyade Sözleşmeli Er Emre Taşkın şehit olmuşlardır. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize acil şifalar dilerim. Mehmetçik'e kurşun

sıkanlar, bölücü katillere siper olanlar, terörizme destek çıkanlar bu alçak saldırının bedelini Allah'ın izniyle misliyle ödeyeceklerdir. Sayın milletvekilleri, gündemimize göre 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (*)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (*)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi kabul edilmişti.

Şimdi 5'inci maddeyi okutuyorum:

Gerektiğinde kullanılabilir ödenekler

MADDE 5- (1) Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği:

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan ödeneklerin yetmeyeceği anlaşıldığı takdirde, ilgili mevzuatının gerektirdiği giderler için “Personel Giderleri” ve “Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” ile ilgili mevcut veya yeni açılacak tertiplere, Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.01 tertibinde yer alan ödenekten aktarma yapmaya,

(2) Yedek Ödenek:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerinde mevcut veya yeni açılacak (01), (02), (03), (05) ve (08) ekonomik kodlarını içeren tertipler ile çok acil ve zorunlu hâllerde (06) ve (07) ekonomik kodlarını içeren tertiplere aktarma yapmaya,

(3) Yatırımları Hızlandırma Ödeneği:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.03 tertibinde yer alan ödenekten, 2024 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına uyularak 2024 Yılı Yatırım Programının uygulama durumuna göre gerektiğinde öncelikli sektörlerde yer alan yatırımların hızlandırılması veya yılı içinde gelişen şartlara göre öncelikli sektör ve alt sektörlerde yer alan ve programa yeni alınması gereken projelere ödenek tahsisi veya ödeneklerinin artırılmasında kullanılmak üzere genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin projelerine ilişkin mevcut veya yeni açılacak tertiplere aktarma yapmaya,

(4) Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.05 tertibinde yer alan ödenekten, yatırım nitelikli giderler açısından yılı yatırım programı ile ilişkilendirilmek kaydıyla genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin her türlü doğal afet giderlerini karşılamak amacıyla mevcut veya yeni açılacak tertiplerine aktarma yapmaya,

Cumhurbaşkanı yetkilidir.

BAŞKAN – Şimdi gruplar adına ilk söz Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Birol Aydın'a aittir.

Buyurun Sayın Aydın.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA BİROL AYDIN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Dün canımız yandı, askerlerimiz şehit oldu; sözlerimin başında annelere, babalara, evlatlara, eşlere, çocuklara sabır, metanet diliyorum. Şüphesiz Cenab-ı Hak şehitlerin ailesine bu metaneti veriyor. Milletimizin başı sağ olsun.

Yine, Genel Kurulumuzun bu ilk konuşması vesilesiyle bugünün hayırlı, bereketli olmasını temenni ediyorum.

On üç gündür burada konuşmalar yapılıyor, grafikler gösteriliyor, lehte, aleyhte değerlendirmeler yapılıyor, rakamlar zikrediliyor; Kabin üyeleri ve iktidar partisinin temsilcileri ne kadar başarılı olduklarını, her şeyi ne kadar eksiksiz ve tam yürüttüklerini dile getiriyorlar, pek tabii olarak iktidar cenahında bulunan milletvekilleri de alkışlıyorlar.

Bir insanın kendisinin ne olduğunu bilmesi için önce ne olmadığını bilmesi gerekir çünkü bilmemek, bilmemek değildir; bilmemek, bilmediğini bilmemektir. Tecrübeli bir milletvekili ve ekonomist değilim ama bildiğim bir şey var, bilmediğini bilmeyenlerden ülke ve millet olarak bugüne kadar çok çıktık. Eğer bardakta bir damla dahi su olsa iktidar milletvekili arkadaşlarımız bardağın ne kadar dolu olduğunu ifade ediyorlar. Bugün, aslında problemimizin merkezinde bu var, eksikimizi, noksanımızı yürütmenin, icranın bir türlü görmeyişi var, her şeyin tam ve kâmil manada yapıldığı iddiası var ya da kabulü var.

Biz “Her şeyi yanlış yaptınız.” demiyoruz ama siz ısrarla her şeyi doğru yaptığınızı söylüyorsunuz. Tekrar altını çizerek ifade ediyorum, biz “Siz her şeyi eksik yaptınız, yanlış yaptınız.” demiyoruz ama siz her şeyi doğru yaptığınızı söylüyorsunuz. Biz size “Bu bütçe şöyle değil de böyle pay edilmiş olsa...” diyoruz. Siz bize sanki kalem kalem tüm harcamalar yerli yerindeymiş, 1 kuruş eksik veya fazla hesaplanmamış gibi tepkiler veriyorsunuz. Ancak her şeyi doğru yapmadığınızı 2024 bütçesindeki 2,7 trilyonluk bütçe açığı ispat etmektedir. Gelirimiz 8,5 trilyon, öngörülen açık 2,7 trilyon. Bu ne demek? Aylık 30 bin lira geliri olan bir insan her ay 40 bin lira harcıyor; 30 lira geliri var, 40 lira harcama yapıyor. Yıl sonunda 120 bin lira borcu oluyor. “Ben her ay 30 lira kazanacağım ama 40 lira harcamacağım.” diyen bir insana siz dönüp “Aferin, doğru yapıyorsun, böyle devam et.” diyebilir misiniz? Üstelik bu adam yirmi yıldır birçok ikaza, uyarıya rağmen bunları yapmaya devam ediyorsa, az da olsa 1 çeyrek altını yastıkaltına koymuyorsa, üstüne üstlük hanımın birikimini bile çarçur ediyorsa, yine bu süre içerisinde hanımı kalp ameliyatı olmayı beklerken kendisi keline saç ekletiyorsa, çocuk çocuğunun en temel ihtiyaçlarını karşılamak yerine parayı har vurup harman savuruyorsa siz bu adama ne söylersiniz? “İyi yaptın, doğru yaptın.” mı dersiniz? İşte, siz bu adama, ne yaptığını bilmeyen kişiye ne dersiniz biz de size bunu söylüyoruz. Çünkü 2024 bütçesi dünki yanlış adımların neticesidir. Bizi bugüne bir dün getirmiştir; bu dün sorgulanmadan bugün iyi analiz edilemez.

Değerli milletvekilleri, bir defa 2024 bütçesi, mali disiplinin kaybolduğu, ipin ucunun kaçırıldığı bir bütçedir. Dolaylı bütçelerle külfeti çok yaygın bir şekilde vatandaşımızın sırtına yükleyen bir bütçedir. Hangi bakanlığı ele alırsak alalım bütçeyi incelediğimizde iki tablo ortaya çıkıyor, iki musluk var; bir israf musluğu var, bir tasarruf musluğu var. İsrاف musluğu sonuna kadar açılmış, tasarruf musluğu tapalanmış, kapatılmış ve yine iki ayrı bütçeyi görüyoruz biz. Bir tarafta Cumhurbaşkanlığı ve İletişim

(*) 36, 37 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 11/12/2023 tarihli 32'nci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

Başkanlığına ait bütçe ki bu bütçeye bakınca Türkiye ekonomik olarak çok güçlü bir ülke görüntüsü veriyor; öbür taraftan, işçimize, memurumuza, emeklimize ve dar gelirlerimize yönelik bütçeye baktığımız zaman çok yoksul bir ülkenin bütçesini görüyoruz. Tabiri caizse, bütçe harcamalarında bir taraftan Şampiyonlar Ligi'ndeki, üst ligdeki bir kulübün harcamaları ama vatandaşa yönelik harcamalara, yatırımlara gelince küme düşmeye ramak kalmış 3. Lig kulüplerine benziyor.

Değerli arkadaşlar, kıymetli milletvekilleri; bütçeler bir iktidarın iş tutuş tarzının en somut göstergesidir. İktidarın söyledikleri iddiadır, bütçesi ise ispatıdır. Tekrar, altını çizerek söylüyorum: İktidarın söyledikleri iddiasıdır, bütçesi ise ispatıdır. Bir iktidarı siz hazırladığı bütçesinden tanırırsınız; ne konuştuğundan, ne vadettiğinden, neyin propagandasını, neyin algısını oluşturduğundan değil işçiye, memura, dar gelirliye, çiftçiye bu bütçede, 2024'te ne vadettiğine bakarsınız, hangi kalemleri yazdığına bakarsınız; faiz için ne söylediğine değil, bütçede faiz için ayırdığı miktara bakarak anlırsınız, tanırırsınız iktidarı. Harreti Ali'nin güzel bir sözü var, diyor ki: "İyi insanı secdelerden değil, doğru sözünden ve emanete ihanet etmemesinden tanırırsınız." Doğrusu, biz de bugünkü bütçeyi irdelediğimiz zaman iktidarı bütçeden tanıyoruz, kamu yatırımlarına, özel müteşebbise, dar gelirliye bu bütçede ne ayırdığına bakarak tanıyoruz, bütçeyi nasıl topladığına ve topladığı bütçeyi nasıl dağıttığına bakarak tanıyoruz çünkü para kazanmanın bir ahlakı olduğu gibi para harcamanın da bir ahlakı vardır, bütçe yapmanın da bir ahlakı vardır, vergi toplamının bir ahlakı olduğu gibi toplanan verginin nasıl tevzi edildiğinin de bir ahlakı vardır. Bu açıdan bakınca, biz 2024 bütçesini adil ve ahlakı olmayan bir bütçe olarak görüyoruz ve tanımıyoruz.

Sözlerimi tekrar, biraz önce ifade ettiğim bir cümleyle tamamlamak istiyorum: Bizi bugüne hangi dünyanın getirdiğini sorgulamadan "2002'den bugüne hangi yanlış işleri yaptık ve hangi doğru işleri yapmadık." diye bugünü değerlendirmeye çalışmazsak bizim ülkemizin, insanımızın beklemiş olduğu en temel sorunları kalıcı çözüme kavuşturma imkân ve ihtimalimizin olmadığını bir kez daha ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Gaziantep Milletvekili Sayın Mehmet Mustafa Gürban.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; 2024 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesini görüşmek üzere parti grubum adına söz almış bulunmaktayım.

Sözlerime başlamadan önce, dün şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza Rabb'imden şifa diliyorum.

Merkezî yönetim bütçesindeki esneklik araçlarının her geçen yıl daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Harcamalar yönünden esneklik mevzuatta tanınan sınırların ötesine geçilerek kullanılmaktadır. Merkezî yönetim bütçesinin düşük bir esnekliğe sahip olduğunu söylemek mümkün değildir. Yedek ödenek ve ödenek aktarma araçları sınırları zorlanılarak kullanılmaktadır. Ödenek üstü gider yapılmasına yol açmaktadır. Bu durum, mali disiplin açısından tehdit oluşturmaktadır, yasamanın bütçe hakkını kullanımını tahrip etmektedir.

Ayrıca, yürütmeye esneklik sağlayan birçok aracın kullanımına ilişkin kayıt tutulmamaktadır; ödenek hareketleri yeterince takip edilememektedir, idarenin eylem ve tasarruflarındaki alenilikle çelişmektedir, esnekliğin kullanımındaki şeffaflık kaygılarını da somutlaştırmaktadır. Esnekliğin, bütçe hakkının tatbikine uygun şekilde kullanılması gerekmektedir, yöneticilerin yeni süreçleri ve teknikleri doğru algılamaları gerekmektedir, yapılan düzenlemelerin kurumsallaştırılması ve kurumsal hafızanın canlı tutulması gerekmektedir, karar verici pozisyonunda olan yetkili kişilerin yenilikleri takip etmesi gerekmektedir, yöneticiler gerekli teknik bilgi ve beceriyi kullanabilmeli ve alt birimlere aktarabilmelidir.

Performans esaslı program bütçe sistemi bir anda tüm sistemi düzene sokacak sihirli bir araç değildir; söz konusu sistemin tamamen uygulamaya geçmesi, bir alt yapının oluşturulması gerekmektedir, teknik bilginin tüm kurumlara doğru ve anlaşılır bir şekilde aktarılmasını gerekli kılmaktadır. Geleneksel bütçe sisteminin devam etmesinin temel sorunu, kamu idarelerinde kurumlar arası ve kurum içi yönetişimin sağlanamamasıdır. Ayrıca, kurumların alt birimlerinde yeterli teknik bilgiye sahip uzman eleman yetersizliği bulunmaktadır. Harcama yapmakla yetkilendirilen kişilerin tutumları, hizmetlerin temel amacından ziyade sadece ihtiyacın karşılanabilmesidir.

Kamu kesiminin belirli hedeflere yönelik programlar için ayırdığı kaynaklar çok sınırlıdır; merkezî yönetim bütçesinden yapılan harcamaların yaklaşık yüzde 30'u personel giderleri, yüzde 10'u faiz giderleri, yüzde 40'ı cari giderlerdir. Bu durum, bütçe esnekliğini zayıflatmaktadır, kamu idarelerinin kaynaklarını öncelikli alanlara aktarmalarını zorlaştırmaktadır, önemli hizmet programları kâğıt üzerinde kalmaktadır. Harcama birimleri, ekonomik sınıflandırmada yer alan giderlerini kendilerine verilen gelirlerle karşılamaya odaklıdır. Dolayısıyla belirlenen hedefler gerçekleşmemektedir. Sonuç olarak, Hükûmet yetkilileri tarafından bütçe sistemine yönelik teknik eksiklik tespitlerinin yapılması gerekmektedir. Tespit edilen eksikliklerin giderilme çabası önemlidir. Gerçekleştirilecek çalışmalar, idareler ve bütçe uygulayıcıları arasında yönetim perspektifinde yürütülmelidir. Aksi takdirde bu bütçe sistemi de teknik değişiklikler ve bürokratik süreçlerden öteye geçemeyecektir.

Doğal afet giderlerini karşılamak amacıyla oluşturulacak bütçe ise oldukça önemlidir. Çevreye saygılı, doğayla iç içe geçmiş politikalarla olası muhtemel doğal afet zararları asgariye indirilebilir. Siyasi iktidarın şehirleşme stratejileri ivedilikle güncellenmelidir. Günümüz şartlarına uygun güncellenen strateji ve politikalarla riskleri en aza indirmeye gayret edilmelidir. Deprem coğrafyasında yaşadığımız hepimizin malumudur. Şehirlerimizin ve yapılarımızın depreme hazırlıklı hâle getirilmesi elzemdir. Bilimin gereklilikleri yerine sermaye ve rant önceliklerine önem verilmektedir. Deprem felaketinde, maalesef, bedelini çok ciddi mal ve can kayıplarıyla ödedik. Usulüne uygun yapılmayan binaların enkazı altında kalan vatandaşlarımıza günlerce ulaşamamıştır. Vatandaşlarımız zorlu kış şartlarında hayat mücadelesi vermiştir. Yeni inşa edilmiş binaların dahi çökmesi, bina sağlık standartlarında yetersiz kalındığının en açık göstergesidir. 99'daki Gölçük depreminden sonra depremlere daha dayanıklı binalar inşa etmek için yeni bina yönetmelikleri çıkarılmıştır. 2018'de güncellenen bina yönetmelikleri, mühendislik tasarımı ve inşaat kalitesi ile malzeme kalitesi için yeterli gerekliliklerin düzenlenmesi yapılmıştır. Bina yönetmeliklerinin yeterince uygulanmadığına dair eleştiriler uzun süre gündemi meşgul etmiştir. Esasında konunun özeti manidar bir örnek ile açıklamak istiyorum. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Hatay İl Müdürlüğü binasının büyük bir bölümü depremde hasar görmüş ve yıkılmıştır. İktidar, gerekli güvenlik sertifikaları olmadan inşa edilen veya ilave kaçak katlar yapılarak inşa edilen yapılar için yasal muafiyet sağlayan imar aflarını periyodik olarak çıkarmıştır. Etkilenen deprem bölgesinde 75 bin kadar binaya inşaat affı verilmiştir. Uzmanlar, imar affıyla şehirlerin mezarlık olabileceği konusunda daha önce uyarılarda bulunmuşlardı. Uzmanlar, 2018 genel seçimlerinden önce depremde etkilenen 10 ilde 294.165 olmak üzere ülke çapında 3,1 milyon yapıya imar affı verildiğini açıklamıştır.

Deprem bölgesinde yapılmakta olan TOKİ konutları en önemli sorunlarımızdan birisidir. 6 Şubatta meydana gelen deprem felaketi sonrası vatandaşlarımız başını sokacak bir ev hayali kurmaktadır. 21'inci yüzyılda ihtiyaçlar piramidinin hâlâ en temel safhasındayız. Deprem bölgesinde konteyner ve çadırlarda hayatlarını idame eden vatandaşlarımıza sağlıklı ve güvenilir konutlar inşa etmek Hükûmetin en önemli görevidir. Malumunuz, kış ayları içindeyiz. Kış aylarının yaşam şartlarını zorlaştırması, deprem bölgesinde barınma ihtiyacı olan vatandaşlarımızın çok daha zor günler geçirmesine sebep olmaktadır. Bir an önce depremde vatandaşlarımızın kış şartlarına uygun şekilde mağduriyetleri giderilmelidir.

Uzmanlara göre İstanbul'da deprem olma ihtimali yüksektir. Kentsel dönüşüm hususunda siyasi iktidarı uyarmak

istiyorum. İstanbul'da kentsel dönüşüm bekleyen binlerce bina bulunmaktadır, özellikle 1999 yılı öncesi yapılan bina tespitlerinin ivedilikle yapılması gerekmektedir; kentsel dönüşüm bekleyen bu binaların çoğu hiçbir müdahale gerekmeden tehlike saçmaktadır. Son yıllarda kendiliğinden yıkılan binaların olduğu basına yansımıştır. İstanbul'da bir an önce kentsel dönüşüm hız kazanmalıdır. Dayanaksız binalar vatandaşlarımız barınma mağduriyeti yaşamadan yıkılmalıdır. Mevcut yapılar tek tek gözden geçirilerek teste tabi tutulmalı, olası İstanbul depremine hazır hâle getirilmelidir. Kentsel Dönüşüm Yasası hükümet tarafından ancak 2012 yılında çıkartılabilmektedir. Bu konuda büyük zaman kaybı yaşanmıştır.

Başta finansman sorunu olmak üzere yaşanan plansızlık yüzünden kentsel dönüşümde bugüne kadar yeterli ilerleme sağlanamamıştır, rakamlar da bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. 99 depreminin tüm acılarına rağmen Kentsel Dönüşüm Yasası'yla birlikte bugüne kadar on yılda ancak 2 milyon 200 bin bağımsız bölüm dönüştürülebilmektedir. Bu konuda yola çıkılırken Bakanlık yaklaşık 6 milyon 700 bin riskli konut tespit etmiş ve dönüştürülmesine karar vermişti. Bugüne kadar dönüştürülen konut sayısı dikkate alındığında hâlen 4 milyon bağımsız bölüm ve burada yaşayan milyonlarca insan kentsel dönüşüm beklemektedir. Aynı hızla gidilmesi hâlinde kentsel dönüşüm bekleyen 4 milyon konut için yaklaşık yirmi yıllık bir süre gerekmektedir. İstanbul'un bu kadar bir süre risk altında bırakılmasına kesinlikle izin vermememiz gerekiyor.

99 Gölçük depreminin ardından afet önleme ve acil durum hizmetlerinin geliştirilmesi için alınmaya başlanan deprem vergisinden yaklaşık 88 milyar lira toplanmıştır. 2011'de 644 kişinin hayatını kaybettiği Van depremi sonrası "Deprem vergileri nerede?" sorusu gündeme gelmiştir. Sayın Bakan Mehmet Şimşek toplanan vergilerin duble yollara, demir yollarına, hava yollarına çiftçimize ve eğitime gittiğini açıklamıştı. Geldiğimiz durumda ise AFAD kurumunun hâli ortadadır. Toplanan vergiler gerçekten doğal afetlerle mücadele kapsamında harcansaydı, yanan ormanlarımıza müdahale edecek kısıtlı sayıda değil, yeterli sayıda hava araçlarımız olurdu, doğal afetlerle mücadele edecek kısıtlı sayıda değil, yeterli sayıda AFAD ekiplerimiz olurdu. Doğal afetler sonrası karşılaşılan süreçte AFAD maalesef sınıfta kalmıştır. Okullarda ve kurumlarda uygulanan tatbikatların verimliliği ciddi anlamda sorgulanmalıdır. Şahsım olarak bu konuda bir çözüm önerim olacaktır: Vatandaşlarımızı doğal afetlere hazırlıklı hâle getirebilmek için ortaöğretim seviyesinde doğal afet dersi müfredata konulmalıdır. Ortaöğretim kademesinde bazı derslerin başarı puanına etkisi yani herhangi bir değerlendirmesi yoktur. Aynı şekilde, herhangi bir başarı puanı aranmaksızın müfredata doğal afetler dersi konulması, yılda belirli aralıklarda ve çerçevede yapılan tatbikatlardan çok daha verimli ve dinamik olacaktır. Çocuklarımızı, vatandaşlarımızı deprem ve diğer doğal afet gerçekleriyle, sorumluluk bilinciyle geleceği hazırlamalıyız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Erzurum Milletvekili Sayın Kamil Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakanım ve yürütmenin çok kıymetli bürokratları; sözlerimin başında hepinizi en kalbi duygularıyla selamlıyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına 5'inci madde üzerinde konuşmak üzere söz almış bulunmaktayım.

Tabii, her 22 Aralık, Türk tarihinde ve şahsımda bir acı, keder, elemin ifadesi olmuştur dünden bugüne. Maalesef, dün de yine soğuk bir 22 Aralık günüydü. Irak'ın kuzeyinde hain bir pusuda 6 canımızı şehit ettiler. Kederli ailelerine, aziz milletimize başsağlığı diliyorum. İnşallah, bundan yüz dokuz yıl önce aynı pusularda hesap yapanların ayaklarına dolaştığı gibi bu hesap da acı faturalarla ayaklarına dolaşacaktır.

Yine karlı dağların kanlı dağlara dönüştüğü Sarıkamış Harekâtı'nın 109'uncu yılındayız. Vatanına, milletine, istiklal ve istikbaline soğuk kış şartlarında canlarını feda eden şühedayı bir kez daha rahmetle, minnetle, şükranla yâd ediyorum.

Öte yandan, kısa bir sıra komşuluğu vesilesiyle tanıdığım güleç insan Hasan Bitmez'i de rahmetle anıyorum. Ailesine, sevenlerine ve ait olduğu partisine de taziyelerimi ifade etmek istiyorum.

Bu kürsüden rahmet dileklerini ifade etmek istediğim diğer bir güzel insan ise yaptığı yüzlerce besteyle Türk müziğinin mütevacı ustası kıymetli hemşehrim İbrahim Erkal'dır. Türk müziğine katkılarıyla gönüllerde taht kurarak kuşaktan kuşağa yaşatılacak olan kıymetli hemşehrimin bir parçasında ifade ettiği gibi "Bugün hava Erzurum." diyerek ben de sözlerime başlamak istiyorum. Niye bunu söylüyorum? Çünkü biz seçilmiş milletvekilleri olarak seçtiğimiz bölgemizin insanlarının beklentileri olan birtakım genel meselelere çözüm üretmek gibi öncelikli sorumluluklarımızın yanı sıra bir de bölgesel hatta içinde yaşadığımız kentimizin birtakım meselelerini gündeme getirmek; sıkıntılarını, isteklerini, dilek ve temennilerini bu kürsülerden ifade edip yürütmeden de birtakım çözüm önerileri, çözüm uygulamaları beklemekteyiz. Bu vesileyle ben de bugünkü kısa süremi milletvekili olduğum Erzurum ilimiz özelinde Doğu Anadolu Bölgesi'nde bugüne kadar yapılanları takdire şayan bulup teşekkürlerimi seçmenlerim adına ifade ederken beklentilerimizi de yine eksik kalan şeyleri de talep etme noktasında huzurlarınızdayım.

Malumunuz, Türkiye Cumhuriyeti devleti sınırları içerisinde her türlü bölgesel şartlar dikkate alındığında bazı şehirlerimizin bölgesel merkez konumunda olduğuna tanıklık ederiz. Diğer birçok ilimiz gibi konumu, tarihi, kültürel ve ticari işlevi dolayısıyla kadim şehirimiz Erzurum da tarihin her döneminde olduğu gibi bugün de Doğu Anadolu'nun ana kavşağı özelliğini taşımaktadır. Kulağa hoş gelse de bölgesinde merkez güç olmak, aynı zamanda birtakım hizmetlerin tedariki ve sunumu gibi ağır yükümlülükler öngörmekte ve bu yükümlülükler eğitimden ulaşım, sağlıktan ticaret ve turizme geniş bir alanı kapsamaktadır. Dolayısıyla bağımsız olarak düşünüldüğünde 750-800 bin nüfuslu bir ilden bahsederken sunduğu hizmetler ya da aldığı yükümlülükler, sorumluluklar gereği, aslında 3 milyonluk bir bölgesel ihtiyaca cevap vermeye çalışan bir şehirden bahsediyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, elbette ki Erzurum insanını tanımlarken coğrafyayı kader edinmiş ama bu coğrafyanın soğuk ve gerçekten çetrefilli bir coğrafya olduğunun bilincinde olarak kaderi kabul etmiş, orada yaşamayı içselleştirmiş dadaşlardan bahsediyoruz. Vakarını hiçbir zaman bozmadan, mertliğini ve netliğini muhafaza eden bir insan dokusundan bahsediyoruz. Dolayısıyla, yaşadığı savaşlar, doğal afetler ve içinde bulunduğu bölgesel sıkıntılara rağmen hiçbir zaman şükründe ve sabrında en ufak bir oynama olmamıştır Erzurum halkının. Yani manevi bir bilgemiz olan Muhammed Lütfi Efendi'nin ifade ettiği gibi, altı çamur üstü yağmur da olsa yine gönlünü hoş etmeyi bilen bir coğrafyadan, bir kültürden bahsediyoruz. Bunu niye söyledim? Bölgemize gelen gerçekten iyi hizmetler, yatırımlar takdire şayandır. Birkaç kalemle ifade etmek gerekirse Cumhuriyet'in güçlü desteğiyle Erzurum bir şehir hastanesine kavuşmuş. Biraz önce söylediğim gibi, sadece 750-800 bin nüfuslu bir şehre değil, 3 milyonluk bir bölgeye büyük hizmetler sunmaktadır. Atatürk Üniversitesi Araştırma Hastanesinin yanı sıra bir şehir hastanesinin de olması bölgedeki sağlık hizmetlerine biraz daha bir nefes, bir soluk kazandırmıştır.

Öte yandan, doğal gaz altyapı hizmetlerinde -çok çok geniş, çok engibeli bir coğrafyadan bahsediyoruz yani Erzurum'un 2 ilçesi, 2 uzak ilçesi arasındaki mesafe Erzurum ile Sivas arasındaki mesafe kadar yani 430 kilometre civarında bir mesafeden bahsediyoruz- bu kış şartlarını da devreye soktuğunuzda hizmet götürmenin ne kadar sıkıntılı olabileceğini hepimiz tahmin ve takdir edebiliriz. Bu şartlarda ilçelere doğal gaz altyapısının gitmesi gerçekten Erzurum halkı tarafından çok büyük bir şükranla karşılanmıştır. Hele, hele bir de bulunan doğal gazın geçici bir iyiliğe tabi tutulması, inşallah, Erzurum için biraz daha kalıcı hâle getirilirse ki kışın sekiz ay bu çok açık ve net bir şekilde kullanıldığı için ekonomik olarak Erzurumlu epey rahatlatacaktır kanısındayım.

Öte yandan, genellikle şehir ve ilçelerimizde gençlik merkezleri, yurtlar ve birtakım kültürel yapılar rehabilite edilen

yapılar olarak hizmete sunuldu; 2 üniversitemiz olmasına rağmen KYK bağlamında çok fazla bir sıkıntı yaşanmadı.

Öte yandan, yine, Sayın Bakanımız da burada; tamamlanan yollar, köprüler, barajlar, tüneller... Yine aynı şekilde özellikle Pirinkayalar'ı burada özellikle anmak istiyorum ve Bakanlığınıza çok teşekkür ediyoruz. Fakat Sayın Bakanım, espri olsun diye söyleyeyim, bizi o muhteşem Zigana'ya yetiştirin bir an önce, o ikinci Zigana Tüneli'ni Erzurumlular da merak ediyor. Onun için Bayburt tünellerimiz ile İspir tünellerimizin de bir an önce bitirilmesi konusunda gerçekten Bakanlığınızdan bir öncelik talebimiz söz konusu.

Evet, kentsel dönüşümümüzde bir yavaş süreç işlemekte. Burada tabii ki yerel yönetimler bunu tek başına deruhte etmede zorlanıyorlar ve mutlaka merkezî Hükümetin buna bir katkı sağlaması lazım. İş dünyası "altıncı bölge" diyor başka bir şey demiyor. Özelde Erzurum, genelde Doğu Anadolu; inanın Ağrı, Kars, Van, Bitlis her yerde bu altıncı bölge bir istihdam yarattı, bir yoğun göçün önünü kesti kısmen. Ne oldu dört ve beşinci bölge statüsünde olan bölgelerin bir defaya mahsus altıncı bölge imkânlarından faydalanması bir anda bölgeye yatırım getirdi. Şu anda Erzurum'da 250'nin üzerinde yatırımcı, işletmeci bunun kalıcı olması durumunda hazır bir şekilde talepte bulunmuş ve arazi tahsisi beklemektedir. Bu altıncı bölgenin daimi hâle getirilmesi inanın Doğu Anadolu'nun kaderini değiştirecek yeni bir süreçtir. Bu anlamda arazi tahsisi konusunda Millî Savunma Bakanlığıyla yaptığımız görüşmelerde eksik kalan alanların da devredilmesi bizim için elzem ifade etmektedir. Bir dış sağlığı hastanesi artık kaçınılmaz hâle gelmiştir çünkü eski Numune Hastanesi üzerinden bu hizmetler verilmekte, bu yüzden evet, doktor sayımız çok Allah'a şükür, dışçı sayımız çok ama ünit sayımız çok az olduğu için gece gündüz çalışılıyor fakat verimlilik çok aşağılarda. Dolayısıyla donanımlı, en az 75 ünitlik bir dış hastanesinin yapılması kaçınılmaz. Yine, nüfusun yoğunluklu olarak bir yerlere toplanması bazen bazı butik hastanelerin de yine dikkate alınmasını elzem kılmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMİL AYDIN (Devamla) – Son cümlem efendim.

BAŞKAN – Buyurun hocam.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Ben bu dilek ve temennilerle bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokratik Partisi Grubu Adına Hakkâri Milletvekili Sayın Onur Düşünmez. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Sayın milletvekilleri ve ekranları başlarında bizi izleyen değerli halkımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT) mahpusların sağlık hizmetlerinden eşit faydalanmaları konusunda bir öncelikler listesi belirlemiştir. Bunlar doktora erişim, bakımda eşitlik, hastanın onayı ve gizlilik, önleyici sağlık hizmetleri, özellikle ağır ve ölümcül hastalar başta olmak üzere insani yardım ile sağlık personelinin mesleki bağımsızlığı ve mesleki etkinliğidir. Cezaevi alanlarında çalışan sivil toplum örgütlerinin hazırladığı raporlara göre cezaevlerinde 504'ü ağır hasta olmak üzere 1.605 hasta mahpus bulunmaktadır. Sadece 2022 yılında tespit edilebildiği kadarıyla 36 mahpus hastalık nedeniyle yaşamını yitirmiş, 2023 yılının ilk altı ayında yine tespit edilebildiği kadarıyla yaşamını yitiren 26 kişiden 11'inin hastalığı olmasına karşın tahliye edilmemesi sonucu hayatını kaybettiği belirtilmiştir. Bu rakamlar ulaşılabilen rakamlar olup gerçek sayı bunun çok daha üzerindedir. Sivil toplum kuruluşlarının raporlarında ayrıca hapisane revirinde hekim ya da uzman hekim bulunmaması, kelepçeli muayeneye zorlanma, muayene odasında asker bulunması, ilaçların düzenli olarak verilmemesi, mahpusa ve ailesine sağlığı ve tedavisine ilişkin bilgi verilmemesi, hastanelerin mahpus koşullarının olumsuz koşulları, aylardır hastaneye gidemeyen kanser hastaları, kemoterapiye götürülmeyen mahpuslar, dış tedavilerinin yapılmaması, ağır hasta mahpuslar bakımından Adli Tıp Kurumunun olumsuz raporları, diyet, beslenme taleplerinin karşılanmaması, acil durumlarda bile mahpusun ambulans yerine ring aracıyla hastaneye götürülmesi, siyasi mahpusların tedavisinde kelepçeli muayene ve tedaviye zorlanması, hastaneye sevklerde mahpuslara yönelik kışkırtıcı, onur kırıcı davranışlar, yaygınlaşan ağız içi arama ve çıplak arama, kalabalık koşu nedeniyle salgın hastalık riski, revir doktorunun darp raporu vermemesi, tedaviye erişimin tamamen durdurulması ve benzeri ihlaller devam etmekte, bu ağır sorunlar özellikle ağır ve kronik hastalığı olan mahpuslar bakımından yaşam hakkı ihlallerine zemin hazırlamaktadır.

Sayın milletvekilleri, Adli Tıp Kurumu, ağır hasta tutsaklara ilişkin "Cezaevinde kalabilir." raporları vermesi nedeniyle ağır yaşam ve sağlık hakkı ihlallerine neden olmaktadır. Hepimizin bildiği gibi Adli Tıp Kurumu, bilirkişilik görevini yerine getirmek amacıyla 1982 yılında 2659 sayılı Yasa'yla yeniden düzenlenmiş olup Adalet Bakanlığına bağlı bir kurumdur. Adalet işlerinde bilirkişilik görevi yapmak üzere kurulan bir kurumun amacı ceza ve hukuk davalarında görüş istenen konularda bilimsel ve teknik bilgi vermek, yargı sisteminin sağlıklı ve adil işlemesine yardımcı olmaktır ancak kurum bu görevini yerine getirmemekte, siyasi müdahale ve yönlendirmeler doğrultusunda görüş bildirmektedir. Adli Tıp Kurumu cezaevi koşullarında durumları iyice ağırlaşan hasta mahpuslara ya rapor vermemekte ya da kanser gibi tedavisi ev ortamında dahi mümkün olmayan hastalıkların cezaevi koşullarında tedavi edilebileceğine yönelik raporlar düzenlemektedir. ATK'nin objektif ve nesnel olmayan kötü uygulamaları ve ihlalleri nedeniyle infazı geri bırakılmayan ağır hasta mahpuslar cezaevlerinde yaşamını yitirmektedir. ATK aynı zamanda eşitlik ilkesine aykırı olarak çifte standartlı kararlar vermektedir. Bağımsız kararlar çıktığı konusunda herkesin kuşkuları var, yasal olarak ATK son karar mercisi değil ama uygulamada yargı organları ATK'yi son merci olarak görmektedir. ATK yargı eliyle son karar mercisi kılınmış, bu defakto bir uygulamadır, bunun bir gerçekliği yoktur. Adli Tıp Kurumu Adalet Bakanlığına bağlı bir kurum ve bu durum kuvvetler ayrılığı ilkesine de aykırıdır çünkü Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü düzenlemeleri ve ATK düzenlemeleri birbiriyle çelişebilir, böyle süreçlerde daha bağımsız organların devreye girmesi gerekiyor. Önceleri bunlar yapılabiliyordu ama AKP iktidara geldiğinden beri insan hakları örgütleri ve bağımsız organlar bunlardan da yoksun bırakılmış durumda.

Yakın zamanda Adli Tıp raporları dolayısıyla tahliyelerinde geç kalınmış 2 güncel örnekle aslında kurumun yaşam hakkı ihlallerinde nasıl etkin rol oynadığını gözler önüne sermek istiyorum. Bolu F Tipi Kapalı Cezaevinde tutuklu bulunan otuz yıllık hükümlü 68 yaşındaki ağır hasta Cemal Tanhan 2023 yılı içerisinde yapmış olduğu 4 başvuruya rağmen tahliye edilmemiştir. 23 Ekimde felç geçirmesi üzerine Bolu İzzet Baysal Devlet Hastanesine kaldırılan Tanhan'ın 6 Kasım'da tahliyesine karar verilmiş ve 4 Aralıkta hayatını kaybetmiştir.

Yine, Şırnak T Tipi Kapalı Cezaevinde tutuklu bulunan Mehmet Güvcin yakalandığı kanser hastalığı nedeniyle yaklaşık iki aydır Diyarbakır'da bulunan Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesinde tedavi görmekteyken 12 Aralıkta hayatını kaybetmiştir.

Yine, güncel olan ve derhâl tahliye edilmesi gereken hasta mahpuslardan sürem elverdiğince birkaçına değinmek istiyorum. Özge Özbek; Özge epilepsi hastası olup beyninde onlarca tümör vardır, gün geçtikçe de tümör sayısında artış gerçekleşiyor. Tümörlerin baskısından sol kulağında yüzde 72 -bu, raporla kanıtlanmış oran- ancak yüzde 100 duymadığına ilişkin durum da gelişmiş vaziyette. Şu an sol kulağı hiç duymamakta ve diğer organları da baskılayan tümör başka sağlık sorunlarına da sebep olmaktadır. Daha fazla geç olmadan derhâl Özge Özbek'in infazının ertelenmesi gerekmeğe olup tedavisinin tam

teşekküllü bir hastanede yapılması gerekmektedir. Özge Özbek için "Cezaevinde kalamaz." raporu olmasına rağmen defalarca infazın ertelenmesi için yapılan başvurular Adli Tıp Kurumu tarafından reddedildi. Her geçen gün yaşam kalitesini ciddi bir şekilde etkileyen baş ağrıları, nöbetler ve denge kaybı yaşayan Özbek'in infazının ertelenmesi ve tedavisinin tam teşekküllü bir hastanede yapılması gerekiyor. Özbek'in talep ettiği veya ihtiyaç duyduğu tıbbi tedavi ve bakım konusunda uygun önlemlerin alınması, hasta tutsaklarının temel insan haklarına saygı gösterilmesi açısından önemlidir. Cezaevinde bulunan her bireyin topluma verilen hizmetten eşit şekilde sağlık hizmeti alma hakkı vardır. Özge Özbek'te olduğu gibi, hastalıkları son aşamaya gelen ve terminal dönem hastaları olarak nitelendirilebilecek durumda ve cezaevi koşullarında hayatlarını idame ettiremeyecek durumdaki hasta, engelli ve yaşlı mahpus örneklerinin çok sayıda olduğu acı bir gerçektir.

Durumun vahametini göstermek adına yer vereceğimiz çok sayıda başvuruya rağmen tahliye edilmeyen mahpuslardan birkaçı şunlardır: Selver Yıldırım; yirmi beş yıldır cezaevinde, cezaevi koşullarına bağlı olarak sağ gözünü tamamen kaybetmiş ve sol gözünde görme oranı yüzde 15-20 civarındadır. Cezaevinde tutulduğu takdirde görme yetisini tamamen kaybedeceği belirtilmektedir.

Gazeteci Devrim Ayık; Sayın Bakan gazetecilerin tutuklu olmadığını söylemişti ama Devrim Ayık ileri derecede Crohn hastası olup ağır görme kusuru nedeniyle yüzde 76 engelli raporu bulunmaktadır. Cezaevinde kaldığı sürede 2 kez ameliyat geçirmiş ve bağırsaklarının bir kısmı çıkarılmıştır. Hastalık nedeniyle 2 kez tahliye edilen Ayık, tekrar tutuklanarak cezaevinde tutulmaktadır.

İsmail Tanboğa; Diyarbakır T Tipi Kapalı Cezaevinde tutulmakta, hastalıkları nedeniyle mamayla beslenmek zorunda olmasına ve 30 kiloya kadar düşmesine rağmen tahliye edilmemektedir.

Abdulhalim Kaya; 80 yaşındadır. Sol gözü görmeyen, sol kulağı duymayan, böbrekleri iflas etmiş, demans teşhisi konulmuş Kaya, kalp hastası olmasından kaynaklı bir yıl önce anjiyo olmuş ve Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından yüzde 93 engelli olduğu raporlanmıştır. Buna rağmen, neredeyse ölüm döşeginde olan Kaya, ATK tarafından "Cezaevinde kalabilir." raporuyla tahliye edilmemektedir.

Muhlis Karagözel; 62 yaşında ve ağır hasta mahpustur. Şeker yüksekliği gözlerine ve böbreklerine zarar vermiş olduğu için şiddetli ağrılar çekmekte, astım hastalığına bağlı olarak nefes almakta zorlanmaktadır. Cezaevindeyken 3 kez kalp krizi geçirmiştir. ATK tarafından yüzde 90 engelli raporu bulunan ve "Cezaevinde kalamaz." denilmesine rağmen hâlâ cezaevinde tutulmaktadır.

Siddık Güler; 87 yaşında, ağır hasta ve engellidir. Pek çok hastalığı en ileri aşamaya gelmiş ve tekerlekli sandalyeye mahkûm kalmıştır. Yaşlıları ve benzer durumda olanlar Cumhurbaşkanlığı genelgesiyle tahliye edildiği hâlde, ATK raporuyla cezaevinde tutulmaya devam edilmektedir.

Fırat Nebioğlu; Diyarbakır 1 no.lu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde tutulmakta, böbrek nakli bekleyen diyalize bağımlı ağır hasta mahpustur, yüzde 92 oranında engelli raporuna rağmen tahliye edilmemektedir.

Dicle Bozan; Kayseri Bünyan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan Dicle Bozan'ın tedavi hakkına erişemediği, cezaevinde kalmasının sağlığı açısından ciddi tehlike oluşturacağına dair sağlık raporları bulunan mahpusun tedaviye erişimi ve sağlığı için savcılığa ve mahkemeye yapılan tüm tahliye başvuruları da sonuçsuz kalmıştır.

Hanife Arslan; Van F Tipi Cezaevinde kalmakta olan Hanife Arslan, 76 yaşında olup yüksek hipertansiyon, diyabetes mellitus ve osteoporoz hastasıdır. İlerleyen yaşından kaynaklı diz kapaklarındaki sıvı kaybından dolayı yürümekte, ihtiyaçlarını karşılamakta ciddi sorunlar yaşamaktadır. ATK, bu hâlde bile annemiz için "Cezaevine kalabilir." diye görüş belirtiyor. ATK ve cezaevi idarelerinin karar ve raporlarından kaynaklı yaşanan bu denli yaşam hakkı ihlallerine sayısız örnekler verilebilir elbette ama zamanın kısıtlı olması hasebiyle burada bitiriyorum.

Son olarak ATK'nin bu çifte uygulamaları nedeniyle hakkaniyet prensipleri doğrultusunda karar vermediği, taraflı ve bilimsellikten uzak siyasi saiklerle görüş bildirdiği anlaşılmaktadır. Adli Tıp Kurumu bilirkişilik hizmetini adil, bilimsel ve objektif kriterlere uygun olarak yerine getirmemekte ve toplum nezdinde güvenilirliğini kaybetmektedir. Adli Tıp Kurumunun bilimsel veriler doğrultusunda yeniden yapılandırılarak özerk ve bağımsız bir nitelik kazandırılması gerekmektedir.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Semra Dinçer.

Buyurun Sayın Dinçer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEMRA DİNÇER (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Irak'ın kuzeyinde terör örgütü tarafından yapılan hain saldırıda şehit olan 6 kahraman askerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve Türk Silahlı Kuvvetlerimize başsağlığı diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Değerli milletvekilleri, 2024 yılı bütçe görüşmelerinin sonuna yaklaşmış bulunuyoruz. Gerek Plan Bütçe Komisyonunda gerekse Genel Kurulda bütçeyle ilgili birçok görüş ve itiraz dile getirildi. Ben de buradan bütçenin geneli üzerinde bir değerlendirme yapacağım. Öncelikle şunu sormak istiyorum: Bütçe nedir ve kimin için yapılır? En basit tanımıyla bütçe, kimden ne alınacağı ve kime ne verileceğidir. İşte, temel mesele de buradadır. Bu bütçe kim için, kimin için yapılmaktadır? Bu soruya verilecek cevap bu bütçenin kimin bütçesi olduğunu ortaya koyacaktır. 2024 bütçesinde 8 trilyon 437 milyar lira gelir, 11 trilyon 89 milyar lira da gider öngörülmektedir, bütçe açığı ise 2 trilyon 652 milyar liradır. Bütçe kanunu teklifine göre tanınan istisna ve muafiyetler sonucunda 2 trilyon 210 milyar lira tutarında vergi tahsil edilmeyecektir. Peki, sermayeden ve zenginlerden tahsil edilemeyen bu tutar kimden alınacaktır? Bütçenin gelir kalemlerine baktığımızda en büyük payın KDV ve ÖTV olduğunu görüyoruz. Bu bütçeyi halktan toplanacak vergiler oluşturmaktadır ancak toplanan bu vergiler ne yazık ki halk için harcanmayacaktır. Peki, halkın vergileriyle oluşan bu bütçe kim için harcanacaktır? Bu bütçe kimin bütçesidir? Yirmi bir yıldır olduğu gibi AKP'nin önümüze getirdiği bütçeye baktığımızda bu bütçenin kimin bütçesi olduğunu görüyoruz. Bu bütçe işçiler, emekçiler açlık sınırının altında yaşarken saraylarında israf ve sefahate boğulanların bütçesidir. Bu bütçe, "Irmağının akışına ölürüm." derken kurt olan ama o ırmağı ve dağları yok edilen, ormanları yok edilen, 5'li çetenin kesesini doldurmak için yok edildiği sırada da kuzu kuzu seyredenlerin bütçesidir; Filistin halkına destek vermek için bu ülkenin çocukları Mavi Marmara gemisinde öldürülürken kendi çocukları gemicikleriyle ticaret yapmaya devam edenlerin bütçesidir; bu ülkenin gençleri KYK yurtlarında kurtlanmış yemek yerken, bakımı yapılmayan asansörlerde hayatlarını kaybederken kendi çocuklarına lüks ve şatafatlı hayat yaşatanların bütçesidir; bu ülkenin çocuklarına okullarda bir öğün yemek çok görülürken karınlarını tıka basa doyuranların bütçesidir. Bu bütçe "İstanbul Sözleşmesi kırmızı çizgimizdir." deyip sonrasında makam ve mevkileri için sessiz kalarak kadınları yalnız ve korumasız bırakanların bütçesidir. Bu bütçe, vatandaş hastanelerde randevu bulamaz, muayene ve ameliyat olamazken hasta garantili hastaneler üzerinden döviz bazında milyonlarca lirayı yandaşlarının cebine dolduranların bütçesidir. Bu bütçe, bu ülkenin kahraman evlatları bu topraklar için şehit olurken Türk vatandaşlığını teröristlere ve uyuşturucu baronlarına verenlerin bütçesidir. Bu bütçe, yıkık dökük gecekonduarda yaşayıp bu vatan için şehit olanların bütçesi değil, vatan, millet edebiyatı yapan ama çocuklarını çürük raporlarıyla askerden kaçıranların bütçesidir; milyonlarca gencimiz işsizlikle boğuşurken mülakatı kaldırmayıp torpille ve liyakatsiz atamalarla yakınlarını kamuya dolduranların bütçesidir; muhalefeti her fırsatta terör örgütleriyle

ilişkilendirip yerel seçimlerden birkaç gün önce teröristleri devletin televizyonlarına çıkarmanın bütçesidir. Bu bütçe, nitelikli akademisyenler işten atılırken üniversitelerini akraba şirketine çeviren rektörlerin bütçesidir; emekçiler açlıkla, yoksullukla boğuşurken 3-5 yerden maaş alan bürokratların bütçesidir; maden işçileri yerin yedi kat dibinde emekleriyle, alın teriyle çalışıp hayatlarını kaybederken maden alanlarında gerekli önlemleri almayıp yüzlerce işçinin ölümüne sebep olarak servetine servet katanların bütçesidir; derme çatma bir gecekondu çocuklarını saç kurutma makinesiyle ısınsınlar diye bir odaya koyan ve diğer odada intihar eden anneler varken sarayın bahçesine ektiği hurma ağaçları üşümesin diye yurt dışından ısıtma tertibatı getirenlerin bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Daha nisan ayında "Bu kardeşiniz iktidarda olduğu sürece faiz yükselmez." diyerek ülke ekonomisini allak bullak edip sekiz ay içerisinde faizi yüzde 8,5'tan yüzde 42,5'a çıkarmanın bütçesidir. Bu bütçe, faiz lobilerinin önünde el pençe divan duranların, üç kuruş dolar bulmak için Arap çöllerinde bedevi gibi dolaşanların bütçesidir. Bu bütçe, depremin üzerinden on ay geçmesine rağmen depremzedeleri hâlen çadırlarda ve konteynerlerde yaşamaya mahkûm edenlerin bütçesidir; çiftçinin gübresinden, mazotundan vergi alıp tarım yok edilirken lüks yatların mazotundan, pırlantadan vergi almayanların bütçesidir. Bu bütçe, saman ithal ederek bu ülkede hayvancılığı bitiren, 200 bin siğir yerine 200 bin trol besleyenlerin bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Okullarda uyuşturucu kullanımı ve akran zorbalığının arttığı bir ortamda psikolojik danışman ve rehber öğretmen atamak yerine manevi danışman atayarak çocuklarımızı tarikatların kucağına atan bir bütçedir. Binlerce öğretmen atama beklerken laik eğitimi baltalayıp "STK" adı altında çocuklarımızı gericiilere ve cemaatlere teslim etmek için protokol yapanların bütçesidir. Bu bütçe, tarikatların, dernek ve vakıfların 6 yaşındaki bir kız çocuğunun evlendirilmesini normalleştirenlerin bütçesidir. Bu bütçe, çocuklarımızı tarikat yurtlarında istismar edilirken "Bir kereden bir şey olmaz." diyenlerin bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu bütçe, rüşvet alarak milyonluk saat alanların, ayakkabı kutularında para saklayanların, kara para aklayanların önüne yatıp yuvarlananların bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu bütçe, milyonlarca insan açlık sınırının altında yaşarken deveyi havuduyla götürenlerin bütçesidir; kıt kanaat geçinmeye çalışan halka, porsiyonlarını küçültme önerisi yapıp 50 bin dolarlık çanta takanların bütçesidir. Dünya şampiyonu olan Voleybol Kadın Millî Takımı'mıza tarifeli uçağı reva görüp, yandaşlarını lüks uçaklarına doldurup dünyayı dolaştıranların bütçesidir. Vatandaş başını sokacak ev bulamazken ülkenin tüm sermayesini betona gömüp milletin parasını yandaş müteahhitlere ve gayrimenkul zenginlerine aktaranların bütçesidir. Yani sizin anlayacağınız, bu bütçe karnı aç çocukların değil, "ak" çocukların bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Bu bütçe, emeklinin, işçinin, memurun, çiftçinin, gençlerin, kadınların, engelli bireylerin bütçesi değil; haramın, yandaşın, imtiyazın, rantın, talanın, hırsızlığın, yağmanın ve aymazlığın bütçesidir. Bu bütçe, milyonlarca emekli 7.500 lira maaşla geçinmeye çalışıp, pazardan çürük meyve ve sebze toplarken 13 tane uçağı olanların bütçesidir; asgari ücretli günlük 380 lirayla yaşamaya mahkûm edilmişken sarayda günlük 33 milyon lira harcayarak itibardan tasarruf etmeyen Recep Tayyip Erdoğan'ın bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Gocunmayın hanımlar, beyler; alınıp incinmeyin, yeni değil bu hikâye, bu oyun yirmi bir yıllık, bu oyun eski bir oyun. Bakın, Tevfik Fikret ne güzel anlatmış bu bütçenin kimin bütçesi olduğunu "Verir zavallı memleket, verir ne varsa, malını/Hayatını, ümidini, hayalini/Hemen yutun düşünmeyin, haramını helalini." İşte, bu bütçe "Haram mı, helal mi?" diye düşünmeden hemen yutanların bütçesidir. Yiyin efendiler yiyin; doyuncaya kadar, tıksıncaya kadar, çatlayıncaya kadar yiyin!

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

NAZIM ELMAS (Giresun) – O şiir ittihatçılara söylenmiştir.

(AK PARTİ sıralarından "Geleceği görerek değil, o günkü şartları anlatmıştır." sesi)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bugün özellikle şehitlerimiz olduğu için çok daha hassas davranarak konuşma almak istemiyorduk ama sayın hatibin yapmış olduğu konuşmadaki o bütün ithamları, bütün sözleri, hele hele şehitlerimizin olduğu günde "asker olmamak için çürüğe çıkartılma" iddialarını vesaire, bunların hepsini olduğu gibi kendilerine iade ediyoruz. Kişi herkesi ve etrafını kendinden bilirmiş diyorum.

Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Çerik çürük çıkardı, yalan değil gerçek; internete girin, bulacaksınız. İnternete bakın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Başarır...

2.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve terörün her türlüünü lanetlediğine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, öncelikle şunu söyleyeyim: Konuşmacımız yirmi bir yılın bir özetini yaptı, kimseye bir hakaret etmedi, kimseye kötü bir söz söylemedi, zan altında da bırakmadı ama şunu söyleyeyim, evet, bugün acılıyız, terörü lanetliyorum, hepimiz acılıyız. Bakın, burası cenazeevi. Niye? 85 milyonu 600 milletvekiliyle temsil ediyoruz, bu cenaze bizim, hepimizin, 600 milletvekilinin. Lütfen, konuşmalarla ilgili şehitlerimizi ilişkilendirmesinler, bu acı hepimizin, hepimizin. (CHP sıralarından alkışlar) Ben bir kez daha söylüyorum, terörün her türlüünü lanetliyorum, çünkü eli kanlı katilleri lanetliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Onlar bizim evlatlarımız, bu mesele bizim meselemiz, hepimizin meselesi. Lütfen, bunun üzerinden bu bütçe görüşmelerinde Grup Başkan Vekilleri siyaset yapmasın.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şahsı adına ilk söz Batman Milletvekili Sayın Serkan Ramanlı'ya aittir.

Buyurun.

SERKAN RAMANLI (Batman) – Bismillahirrahmanirrahim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi hakkında HÜDAPAR adına söz almış bulunmaktayım.

Bütçeyle ilgili değerlendirmelere geçmeden önce, yetmiş günden fazla bir süredir bombardımanla ve işgalle karşı karşıya kalan Filistin halkının ve kahraman mücahitlerinin direnişini selamlıyorum.

6 bini kadın ve 8 bini çocuk olmak üzere toplamda 20 bin insanın katledildiği Gazze'de siyonist vahşetin kurbanlarından olan ve dedesinin “ruhumun ruhu” diye seslenip cansız bedenini kucağına alıp sardığı, gözlerini öpüp yanağındaki yarasını ve saçlarına bulaşan tozu temizleyip kefenlediği kız çocuğu Reem'in doğum günü olan 23 Aralık'ın yani bugünün dünya şehit çocuklar günü olarak ilan edilmesi çağrısına desteğimizi ifade ediyorum. Bir bütün olarak milletin Meclisinin de bu çağrıya duyarsız kalmaması gerektiğine inanıyorum. Geçmişte bizler kendi ülkemizin öz çocukları olan Yasin Börü'müz gibi, Eren Bülbül'ümüz gibi, Berkin Elvan'ımız gibi, Uğur Kaymaz'ımız gibi, Fırat Sımpil'imiz gibi, Veysel Atılgan'ımız gibi ve Ceylan Önkol'umuz gibi şiddet ve çatışma kurbanı olan onlarca çocuğumuz için vicdanlarda ortaklaşmayı başaramadık belki ama hiç olmazsa bu kez, bütün insanlık ailesinin vicdanlarda ortaklaştığı Gazze soykırımı vesilesiyle, hem ülkemizde kaybettiğimiz çocukların hem de dünya genelinde ve Filistin özelinde katledilen bütün çocukların anısını bu anlamlı günde hep birlikte yaşatma çağrısında bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, 2024 yılı bütçesinde gelirler toplamı 8,5 trilyon lira, giderler toplamı da 11 trilyon lira olarak öngörülmüştür. Bu demektir ki Hükûmet daha şimdiden 2,5 trilyon liralık bir bütçe açığını göze almıştır. 2,5 trilyon lira bütçe açığı demek, 2,5 trilyon lira borçlanmak demektir; bu da eğer öngörüler tutar ve bütçe açığı tahminleri aşmazsa tabii. Borçlanmak demek, daha fazla faiz ödemek demek; borçlanmak demek, yüksek faiz oranları nedeniyle artan borçlanma maliyetleri demek, geri ödemelerde yaşanan zorluklar, yüksek enflasyon ve belli aralıklarla nükseden ekonomik krizler demek. Bütçe hazırlanırken mümkün mertebe gelirler ve giderler arasında farkın oluşmamasına, eğer oluşacaksa bu farkın giderler lehine değil, gelirler lehine olmasına dikkat edilmelidir. Geliri artırmak mümkün değilse giderden kısmanın bir yolunu bulmalıyız. Bütçe açıklarının azaltılması da ancak tasarruf yapmakla ve israfa kaçan harcamaların tümüyle terk edilmesiyle mümkündür. Bize göre, sağlıklı bir büyümenin anahtarı borçlanma değil, tasarruftur ancak maalesef, bütçede tasarrufa veya kamu harcamalarında israfın önlenmesine dair bir tablo ve projeksiyon göremiyoruz.

Bütçede 2,5 trilyon lira borçlanmanın yanı sıra 1,2 trilyon lira da borç faizinin ödenmesine ayrılmıştır. Faize ayrılan bu pay, toplam bütçenin yüzde 11'ine denk gelmektedir. Toplam yatırım harcamalarıysa bütçenin yüzde 13,5'una tekabül ediyor. Faiz geliri toplam yatırım miktarına, toplam yatırım harcamalarına yaklaştıysa durumda. Faize ayrılan miktar, 1 trilyon 92 milyar liralık Millî Eğitim bütçesinden daha fazla, 732 milyar liralık Sağlık Bakanlığı bütçesinin 1,7 katı, 283 milyar liralık Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinin ise 4,5 katı büyüklüğündedir.

Evet, ülke büyüyor ve güçleniyor. Bardağın dolu tarafını görüp takdir etmekle birlikte boş tarafını da gözden kaçırmamak gerekir. Bir yandan, bütçeye ek maliyet getirecek diye emeklilerin maaşına zam yapılamayacak, asgari ücretli aylık sınırının altında bir ücrete razı edilecek, fiyatı yüksek diye bazı kritik ilaçların SGK kapsamına alınamaması yüzünden hasta yakınları ilaç masraflarını karşılayabilmek için dilenci pozisyonuna düşürülecek, her branştan fakülte mezunu gençlerimiz kaynak yok diye atanamayacak, öğretmen açığı bütçe imkânları el vermiyor diye kapatılamayacak, ücretli öğretmenler ve fahri Kur'an kursu öğreticileri asgari ücretin çok altında bir ücretle çalışmak zorunda bırakılacak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

SERKAN RAMANLI (Devamla) – ...sayısı 90 bini bulan taşeron işçilerin kadroya alınması sürekli ertelenecek, akaryakıt başta olmak üzere birçok üründe uygulanan sübvansiyonlara son verilecek ama halktan tahsil edilen verginin neredeyse beşte 1'i faiz lobisine aktarılacak. Niye? Tasarruf edemiyoruz diye. Niye? İsrafi önleyemiyoruz diye. Niye? Kaynaklarımızı yerinde ve verimli kullanamıyoruz diye.

Evet, pandemi, deprem, savaş, küresel kriz bizim engelleyebileceğimiz hadiseler değil, bunların oluşturduğu maliyete herkes gibi bizler de katlanmak zorundayız ancak bununla birlikte sağlam bir iradeyle ve sıkı bir kontrol ve denetleme mekanizmasını devreye alarak tedbir geliştirebiliriz, halkımızın ihtiyaçlarını karşılamakta daha yeterli bir seviye yakalayabiliriz; buna gücümüz var.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci söz Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ferit Şenyaşar...

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Halkımızı ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bütçe görüşmelerinin sonuna geliyoruz, aynı zamanda yeni bir yıla giriyoruz. Halkın iktidara hazırladığı bir karneyi buradan açıklamak istiyorum, önce karnede bulunan dersleri ve bu derslerden niye kaldığınızı açıklayacağım. Karnede bulunan dersler adalet, demokrasi, eğitim, liyakat, ekonomi, özgürlük, tarım, ekoloji ve sağlıktan oluşuyor.

İlk ders olan adalet dersinden maalesef kaldınız. Hukuk dışına çıkarak ve geçerli bir açıklama yapılmadan binlerce KHK'li insanı işlerinden attınız ve itibarlarını yok saydınız. Binlerce hasta tutuklu ve hükümlü var, tedavi hakları engelleniyor. Haksız yere tutuklanmış binlerce siyasetçi hâlâ cezaevinde adaleti ve adil yargılamayı bekliyor. Hukuksuzluğa karşı cezaevlerinde açlık grevleri devam ediyor, dışarıda da anneler barışı temsil eden beyaz tülbentleriyle adalet nöbeti tutuyor ve adalet dersinden sıfır aldınız.

Demokrasi dersinden de maalesef kaldınız. Halkın iradesini yok sayarak kayyumlarla belediyeleri gasbettiniz, seçilmiş belediye başkanlarını cezaevine attınız. Hatay halkının iradesini yok sayarak Anayasa Mahkemesi kararına rağmen Can Atalay hâlâ cezaevinde rehin bulunuyor.

Eğitim dersinden de kırık not aldınız. Okulda bir öğretmen odası var, bu odada başöğretmen, uzman öğretmen, kadrolu öğretmen, aday öğretmen, sözleşmeli öğretmen ve hiçbir hakkı bulunmayan ücretli öğretmenler bulunuyor; dışarıda da ümitsiz bir şekilde atama bekleyen öğretmenler var. Öğrenciler gecenin karanlığında aç bir şekilde okula gidiyorlar, aç dönüyorlar; öğrencilere bir öğün yemek verme önerimizi reddettiniz. KYK yurtlarında yemekler yenilmiyor, ihmaller sonucu öğrenciler ölüyor.

Liyakat dersinden de kaldınız. Getirilen mülakat sistemiyle kamuda liyakati ortadan kaldırıp itaati esas aldınız. KİT'lerin yönetimlerini siyasi torpillilerle doldurarak zarar eden kurumlar hâline getirdiniz, işe gitmeyen maaş alan bir sınıf oluşturdunuz, verilen paraya da “huzur hakkı” adını verdiniz.

Ekonomi dersinden de kaldınız, sıfır aldınız. Yoksulluk sınırı 45 bin, açlık sınırı 14 bin, emekli maaşı 7.500 ve asgari ücret 11.402... Ekonomi Bakanı Mecliste sunumunu yaparken "Biz halkı enflasyona ezdirmedik." diyor. Bu açıklama halkla alay etmekten başka bir şey değildir.

Özgürlük dersinden de kaldınız. İnsanların düşüncelerini hiçbir ortamda rahatça dile getiremeyeceği bir Türkiye gerçeği yarattınız. İktidarı eleştiren kamu çalışanlarını işten attınız. Sosyal medyada insanlar bir yorum yapmaktan korkuyorlar.

Tarım dersinden de kaldınız. Geçen seneye oranla her şeyin fiyatı yüzde 100'ün üzerinde artarken, mısırda yüzde 6 zam yaptınız, fiyatını 6 liraya çıkardınız. Limon dalında kaldı, üretici perişan hâlde ve üretici, sayenizde, limon ağaçlarını kepeyle hasat etti ve ağaçları söktü.

Ekoloji dersinden de kaldınız. Güvenlik gerekçesiyle milyonlarca ağacı kestiniz, ormanları yaktınız, HES ve barajlarla nefes aldığımız alanları yok ettiniz.

Sağlık dersinden de kaldınız. Türkiye'de, 3 bine yakın SMA hastası var, bu hastaların tedavi masraflarını devlet karşılamıyor. Her geçen gün çocuğunun ellerinin arasından kayıp gidişini izleyen çaresiz anneler-babalar iktidara sesleniyor, Sağlık Bakanlığına sesleniyor: "SMA'lı bebeklere kayıtsız kalmayın." diyor. Bir ülkenin itibarı yurttaşlarına ne kadar değer verdiğiyle ölçülür; İHA'larla, SİHA'larla ölçülmez.

Bu saydığım bütün derslerden aldınız ama üç dersten 100 aldınız. Yirmi iki yıllık iktidarınız süresince tartışmasız en başarılı olduğunuz dersler yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklar oldu.

Genel Kurulu, halkımızı saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi soru-cevap işlemini başlatıyoruz.

Sayın Uysal Aslan...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sayın Bakan, Şırnak'ın Uludere ilçesinde Habur 2 sınır kapısının açılması konusunda Bakanlığınızın da içinde bulunduğu bir komisyonun yer tespiti yaptığına dair haberler yansıdı. Yer tespiti çalışmalarına başlandığı doğru mu? Başlandıysa hazırlıklarınız ne aşamada?

Yine Şırnak-Beytüşşebap yolunda -maalesef ki burada birçok kere dile getirdik, soru önergeleri verdik- bugün de sabaha doğru, yeniden bir heyelan gerçekleşmiş. Yolda heyelan nedeniyle düşen kayalar şanslıyız ki herhangi bir can ve mal kaybına yol açmamışken yeniden ifade ediyoruz: Bu yol, derhâl tek şeritten çift şeride çıkarılmalı ve yol çalışmaları tamamlanmalıdır. Bakanlığınızın sitesinde devam eden çalışmalar listesinde hâlen Beytüşşebap-Şırnak yolu yok. Heyelan -ve yoğun tek şerit- nedeniyle kış aylarında yol tamamen kapandığından bu yolun derhâl çalışmalar listesine alınmasını ve bu tehlikelerden halkımızın korunmasını talep ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Meriç...

MELİH MERİÇ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gaziantep ihracat şampiyonu bir ilimiz, ithalatı da fazla. Dış ticaret hacmi bu kadar yüksek olan bir il için limanlara bağlantıyı sağlayacak demir yolu çok önemli. Bu nedenle, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Abdulkadir Uraloğlu'na Mersin-Adana-Gaziantep Yüksek Hızlı Tren Hattı'na ilişkin soru önergesi verdim. Sayın Bakan önergeyi cevapladı. Teşekkür ediyorum. Ancak önergemde yer alan en kritik soruya cevap vermedi. Bütçe vesilesiyle buradan cevap vereceğini umuyorum.

Sayın Bakan, hızlı tren hattı inşaatı için gereken finansmanı Birleşik Krallık'tan mı aldınız? Birleşik Krallık bu krediyi verirken tedarikçilerinin İngiliz ihracatçıları olması şartını öne sürdü mü? Siz bu şartı kabul ettiniz mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Düşünmez...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Sayın Bakan, Hakkâri bir deprem bölgesinde yer alıyor. Hakkâri'nin tek ulaşım yolu Depin'de yer alan köprü yani dünyayla bağlantısını o köprü sağlıyor, olası bir depremde yıkılacağı da muhtemel. Bu konuda Hakkâri'nin alternatif yollarına ilişkin bir gelişme var mı? Hakkâri'de yapımı devam eden iki tünel de bulunmakta; biri Yeniköprü Tüneli. Ne zaman bitirmeyi düşünüyorsunuz Yeniköprü Tüneli'ni? Öbürü de -Güzeldere Geçidi'nde- Hakkâri-Van kara yolunda Güzeldere Geçidi'ndeki tünelde bir çalışma yapmıştınız ve "Işık görüldü." demiştiniz. Zigana gibi büyük bir tüneli bile altı ayda tamamladığınız varsayıldığında on yıldır bu tünel neden açılmıyor, ne zaman açmayı planlıyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çiftçiyürek...

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, bir kentin, bölgenin, ülkenin kalkınmasının en önemli dinamiği ulaşımıdır. 21'inci yüzyıl, ulaşım yüzyılıdır. Bu açıdan bakıldığında zaman, Ankara'yı Van'a bağlayan -Tatvan üzerinden- demir yolu haftada iki gün ve üstelik yirmi beş, yirmi altı saat sürüyor olmasını; iki, Van denizinin havzasını oluşturan kentler arası iç turizm ve ticareti geliştirecek olan feribot seferlerinin son derece sınırlı olmasını; üç, defalarca dile getirdik. Yaz, sonbahar, baharda Van'da uçak seferlerinde dokuz ile on iki arası sınırlı uçuş olmasını; dört, yine Van merkezli Serhat Bölgesi arası kara yollarının hâlen son derece zayıf olmasını neye bağlıyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Gül...

MERVAN GÜL (Siirt) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şehit olan güvenlik güçlerimizin mekânları cennet olsun, yaralılara da acil şifalar diliyorum. 2024 yılı bütçemizin de hayırlı olmasını diliyorum.

Siirt-Kurtalan yolu inşallah üç ay içerisinde biter. Kurtalan-Batman yolunun ne zaman biteceğini... Ayrıca, Siirt-Pervari yolu ve Siirt-Tillo yolu için de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Sayın Başkan, bugün 6 kahramanımızı daha şehit verdik. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum. Devrim şehidimiz Asteğmen Kubilay'ı katledilişinin 93'üncü yılında saygı ve rahmetle anıyoruz.

Askerlerimiz vatan savunması için canlarını ortaya koyarak görev yapıyor. Onları el üstünde tutmamız gerekirken ne yazık ki mobbing uyguluyorlar. 10 Aralıkta, Suriye'de görev yapan Çorumlu hemşehrimiz Uzman Çavuş Abdussamet Kıyıklık intihar etti. Aralık ayının 2'nci haftasında aynı günde farklı birliklerde 4 uzman çavuş görevi başında intihar etti. Uzman çavuşlarımızın kadro güvenceleri yok, komutanların iki dudağı arasında görev yapıyorlar; bu nedenle ağır baskılara maruz kalıyorlar. Uzman çavuşlarımıza hakları olan kadro güvencesini verip, özlük haklarını iyileştirecek misiniz? 2014 yılından bu yana kaç erbaşımız, kaç erimiz, kaç uzman çavuşumuz, kaç astsubayımız, kaç subayımız intihar etmiştir? 2014 yılında hangi rütbede kaç askerimiz görevi bırakmıştır?

BAŞKAN - Soruları cevaplamak üzere Komisyona söz veriyorum.

Buyurun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Sayın Başkanım, biz de kahraman şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralı askerlerimize acil şifalar diliyoruz. Milletimizin başı sağ olsun.

Sayın Başkanım, sorulara Sayın Bakanımız cevap verecektir.

Ben teşekkür ediyorum.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANİ ABDULKADİR URALOĞLU - Ben de yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum ve şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Sorulan soruları kısaca cevaplamaya çalışayım, yetmeyen sürede de yazılı, inşallah, cevaplamış olacağım.

Öncelikle, bütçede asgari ücret ve memur maaşlarıyla ilgili eleştiriler vardı. Onlarla ilgili 2023 Ocak ayından itibaren yüzde 52,82'lik bir artış yaptığımızı söylemek isterim. 2023 Temmuz ayı 2022 Aralık ayına göre baktığımızda en düşük devlet memuruna yüzde 142, ortalamada da yüzde 129 iyileştirme yapmışız. Asgari ücrette de 2023 Ocak ayında yüzde 54,7; Temmuz ayında yüzde 34 olmak üzere toplamda yüzde 107,3'lük bir iyileştirme yapmışız.

Yine, bütçenin faiz bütçesi olduğuyla ilgili bir eleştiri vardı. Onunla ilgili de şu bilgiyi arz etmek isterim: 2002 yılındaki faiz harcamaları gayrisafi yurt içi hasılaya göre yüzde 14,3'tü, 2024 yılında bu seviye yüzde 3'ler seviyesinde gerçekleşecek diye öngörüyoruz.

Yine, tarımla ilgili yeterince kaynak ayırmadığımızdan bahsedilmişti. 2023 başlangıç bütçesine göre yüzde 151,7; alınmış aradaki ek ödeneği dikkate aldığımızı göre de yüzde 100,6'lık bir iyileştirme yaptığımızı söylemek isterim.

Yine, gerek konuşmacıların yaptığı gerekse de soru-cevaplardaki konular üzerine birkaç şey söylemek istiyorum. Özellikle Bakanlığımıza tahsis edilmiş olan ödeneklerin önemli bir bölümü ya da ihtiyacı kadarı depremle ilgili yapıların iyileştirilmesinde kullanılmıştır. Bunu bilgilerinize sunuyorum.

Yine, Erzurum'u Karadeniz'e bağlayacak olan Kop, Vauk, Dallıkavak ve Kırık Tünellerini -isimler verilmedi ama bu tünellerdir- 2025 ve 2026 yıllarında inşallah bunları bitirerek hizmete açmayı planlıyoruz.

Hakkâri Depin Köprüsü'yle ilgili bir vekilimizin bir tespiti oldu. O tespiti biz de katlıyoruz, onunla ilgili bir çalışma başlattık, inşallah kısa sürede bu köprüyü yapacağız. Yine, alternatif yol üzerinde, Hakkâri Valiliğimiz ile Bakanlığımız arasında doğrudan Van'a çıkacak olan bir yol üzerinde çalışıyoruz, belli kısmını asfalt yaptık, geri kalan kısmını da önümüzdeki sene, 2024 yılında komple asfalt yaparak alternatif yol oluşturalım, her ne kadar yüksek rakımdan geçiyorsa da bir alternatif yolu olsun. Oradaki tünellere devam ediyoruz, Yeniköprü'deki tünele devam ediyoruz. O muhtemelen önümüzdeki senenin sonu... Belki bir sene sonraya kalabilir mi? Biraz tüneldeki zemin şartlarına bağlı. Güzeldere tüneline inşallah bitirip önümüzdeki sene trafiğe açacağız, orasını, Güzeldere geçişini genel anlamda rahatlatmış olacağız.

Tabii, bu, uçak seferleriyle ilgili yoğun bir şekilde talep var, Van'la ilgili uçak seferleri konusunda hem saatleri hem sayıları konusunda anladığım kadarıyla bir talep var. Burada Türk Hava Yollarının özellikle AnadoluJet'in kiraladığı yabancı uçakların yurt içinde uçuşuyla ilgili Kabotaj Kanunu'nda bir düzenleme yaptık, o konuda birazcık daha rahatlatma olacak ve sefer sayılarını muhtemelen bir miktar da artırmış olacağız.

Yine, Siirt-Pervari yoluyla ilgili çalışmalarımıza başladık. Buna mevsimin müsaade ettiği şartlarda devam ediyoruz. Önemli bir problemimiz yok diye düşünüyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şanlıurfa'ya hızlı tren geliyor mu gelmiyor mu Bakanım?

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANİ ABDULKADİR URALOĞLU – Diğer, Van feribot seferleriyle ilgili bir talep var. Şu andaki Van feribot seferleriyle ilgili hani şu an ihtiyacı karşılıyor diye düşününüz ama yeni bir ihtiyaç oluşması durumunda bunu da karşılamış oluruz, dikkate alırsız diye düşünüyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şanlıurfa'ya hızlı tren gelecek mi Sayın Bakanım?

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANİ ABDULKADİR URALOĞLU – Şanlıurfa'ya hızlı tren... İnşallah önce Gaziantep'e, ondan sonra da Şanlıurfa devam edecek. Ovaköy Sınır Kapısı'na kadar devam edecek inşallah, projesini yaptık.

Ben saygılarımla arz ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 6'ncı maddeyi okutuyorum:

Aktarma, ekleme, devir ve iptal işlemleri

MADDE 6- (1) Bu Kanunla verilen ödeneklerin etkin ve verimli bir şekilde kullanılması amacıyla, kamu idarelerinin yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaç fazlası ödeneklerinin diğer kamu idarelerinin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılmasını temin etmek veya ödeneklerin öncelikli hizmetlerde kullanılmasını sağlamak üzere genel bütçe ödeneklerinin yüzde 10'unu aşmamak kaydıyla; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan (01), (02), (03), (05), (06), (07), (08) ve (09) ekonomik kodlarındaki ödenekleri kamu idareleri bütçeleri arasında veya Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin “Yedek Ödenek” tertibine aktarmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(2) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, 10/7/2018 tarihli ve 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yaptıracağı işlere ilişkin ödeneklerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine aktarmaya yetkilidir.

(3) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinde yer alan ve tek merkezden yönetilmesi gereken ikmal ve tedarik hizmetlerine ilişkin ödeneği, kurumlar arasında aktarmaya ilgili kurumlar yetkilidir.

(4) Özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumların (B) işaretli cetvellerinde belirtilen tahmini tutarlar üzerinde gerçekleşen gelirler ile (F) işaretli cetvellerinde belirtilen net finansman tutarlarını aşan finansman gerçekleşme karşılıklarını, idare ve kurumların bütçelerinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine ödenek olarak eklemeye Cumhurbaşkanlığına belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kamu idareleri yetkilidir. Hazine yardımı alan özel bütçeli idarelerin 2023 yılında “06- Sermaye Giderleri” ve “07- Sermaye Transferleri” giderlerine finansman sağlamak üzere genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinden tahakkuka bağlanan Hazine yardımlarının bu idarelerce kullanılmayan kısımları, 2024 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak mevcut veya yeni projelerin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılır.

(5) Merkezi yönetim kapsamındaki idare bütçelerinden, hizmeti yürütecek kamu idaresi bütçesine yıl içinde kaynak transferi yapmaya ilgili idareler yetkilidir. Bu fıkra kapsamında genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri arasındaki kaynak transferleri ödenek aktarma suretiyle yapılır. Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idareler arasındaki diğer kaynak transferleri ise bütçe gideri kaydedilmek suretiyle gerçekleştirilir. Hizmet sunumu karşılığı tahsil edilen tutarlar, ilgili kamu idaresince bir yandan (B) işaretli cetvele gelir, diğer yandan (A) işaretli cetvelin “14-Hizmet Sunumu Karşılığı Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdarelerden Aktarılan Kaynaklar” finansman kodunu içeren bütçe tertiplerine; merkezi yönetim kapsamındaki idarelere kamu hizmeti sunumu amacıyla diğer idareler ile döner sermaye, fon gibi

idare bütçesi dışındaki kaynaklardan aktarılan tutarlar ise “15- Hizmet Sunumu Karşılığı Merkezi Yönetim Bütçesi Dışından Aktarılan Kaynaklar” finansman kodunu içeren bütçe tertiplerine ödenek kaydedilir. Bu ödeneklerden harcanmayan kısımları aynı amaçla kullanılmak üzere ilgili tertiplere devren ödenek kaydetmeye idareler yetkilidir. Ancak bu ödeneklerden tahsis amacı gerçekleştirilmiş olanlardan kalan ödeneklerin iptaline ve harcanmayan tutarların iade edilmesine Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde idareler yetkilidir.

(6) a) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü 2023 yılı bütçelerinin (özel ödenekler ve “03.09-Tedavi ve Cenaze Giderleri” ekonomik kodu ile “Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Hizmetleri Yatırımları” faaliyetini içeren tertipler hariç) mal ve hizmet alım giderleri ve sermaye giderleri ile ilgili tertiplerinde yer alan ödeneklerden yılda içinde harcanmayan kısımları, hizmetin devamlılığını sağlamak amacıyla bu tertiplere bütçe ile tahsis edilen ödeneklerin toplamının yüzde 30’unu aşmamak üzere ilgili kurum bütçelerinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

b) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Kültür ve Turizm Bakanlığı 2023 yılı bütçesinin 18.36 ve 18.60 kurumsal kodu altında bulunan (03) ekonomik kodunu içeren tertiplerinde yer alan tanıtma amaçlı ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin aynı kodları içeren tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

c) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) 2023 yılı bütçesinin 56-49.33-02-07.01 tertibinde yer alan Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) ödeneklerinden harcanmayan kısımları Kurum bütçesinin ilgili tertibine devren ödenek kaydetmeye,

ç) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 yılı bütçesinin 17-19.31-01-05.04 ve 17-19.39-01-05.04 tertiplerinde yer alan Tasarım Destekleri, Temel Bilimler Mezunu Ar-ge Personel Destekleri, Teknolojik Ürün Yatırım Destekleri, Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destekleri ve Rekabet Öncesi İşbirliği Desteklerine ilişkin ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin (05.04) ekonomik kodunu içeren ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

d) Hazine ve Maliye Bakanlığı 2023 yılı bütçesinin 19-12.41-01-07.02, 19-12.41-01-05.06 tertiplerinde yer alan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine yardım ödeneklerinden harcanmayan kısımları ve 19-12.41-01-08.02 tertibinde yer alan ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

e) Emniyet Genel Müdürlüğü 2023 yılı bütçesinin “Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Hizmetleri Yatırımları” faaliyeti altında yer alan yatırım ödeneklerinden harcanmayan kısımları Genel Müdürlük bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

f) İlgili mevzuatı gereğince özel gelir kaydedilmek üzere tahsis edilen tutarları, idare bütçelerinde söz konusu mevzuatta belirtilen amaçlar için tertiplenen ödenekten kullandırmak üzere genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydetmeye ve bütçelenen ödenekten gelir gerçekleşmesine göre ilgili tertiplere aktarma yapmaya, 2023 yılı içinde harcanmayan ödenekleri bütçeye devren ödenek kaydetmeye, bu hükümler çerçevesinde yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esaslar belirlemeye,

Cumhurbaşkanı yetkilidir.

BAŞKAN – Şimdi, gruplar adına ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Serap Yazıcı Özbudun’a aittir.

Buyurun Sayın Özbudun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Teşekkür ederim.

Öncelikle Genel Kurulumuzu ve bizleri ekranları başında izleyenleri saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama geçmeden önce, dün burada sağlık sorunu yaşayan ve hastaneye kaldırılan değerli milletvekili arkadaşımız Sayın Sırrı Süreyya Önder’e şifalar diliyorum ve bu vesileyle, bütçe kanun tekliflerinin Genel Kurul görüşmelerinin ne kadar verimsiz, irrasyonel ve gayriinsani olduğuna da dikkat çekmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçe kanun tekliflerini görüşüyoruz. Buradaki kanun ifadesi yanıltıcı olmamalı. Neden? Çünkü “bütçe kanunu” dediğimiz metin, vatandaşlar için hak ve borç doğuran hukuki bir tasarruf değildir. Nedir bütçe kanunları? Hükûmetlerin izleyecekleri politikalar hakkında fikir veren ve o politikalar için ihtiyaç duyulan mali kaynağı gösteren metinlerdir. Bu nedenle de bir ülkedeki hükûmet sisteminin türü ne olursa olsun; başkanlık, yarı başkanlık veya parlamenter, bütçe kanun teklifleri hükûmetlerce hazırlanır ve Meclisler, yasama organı tarafından da kabul veya reddedilir. Bu, eşyanın tabiatı gereği olarak karşımıza çıkan bir husustur çünkü bir ülkede izlenecek politikaların neler olacağına hükûmetler karar verir, hâliyle o politikaların gerektirdiği mali kaynakları da onlar tespit ederler ama o mali kaynağın asıl adresi vatandaşın cebi olduğu için, vatandaş adına, millet adına bu metinleri kabul veya reddetmek yetkisi parlamentolara, yasama organına aittir. Ne var ki ülkemizde Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Meclisimizin elindeki bütçe kanun teklifini kabul yetkisi alınmıştır. Anayasa’nın 161’inci maddesi, 2017’de değişen metniyle bütçe kanun teklifini hazırlama yetkisini Cumhurbaşkanına tanımıştır. Burada bir sorun yok çünkü şu anki sistemde Cumhurbaşkanı tek başına hükûmet etmektedir. Ancak Cumhurbaşkanının hazırlayacağı bütçe kanun teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisinde reddedildiği takdirde ara çözüm olarak geçici bütçe kanunu devreye alınmaktadır, o da reddedilirse o takdirde bir önceki yılın bütçe kanunu üzerinden yeniden değerlendirme oranına göre bir işlem yapılmakta ve hükûmet yoluna devam etmektedir. Kısacası, aslında bu maddeyi okuduğunuzda Türkiye Büyük Millet Meclisine tanınmış olan teklifi kabul veya ret yetkisi görünüşten ibarettir, Meclisin elinde böyle bir yetki yoktur. Hâliyle bizim 11 Aralıktan bu yana burada sergilediğimiz senaryo bir tiyatrodan öteye gitmemektedir.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Türkiye Büyük Millet Meclisinin elindeki bütçe teklifini kabul yetkisini almakla yetinmemiş, aynı zamanda Meclisimizin bazı yetkilerini daha ya ilga etmiş veya onları etkisiz hâle getirmek suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisini devlet hayatının en etkisiz unsuruna dönüştürmüştür. Bunları kısaca özetlemek isterim. Evvelce, Anayasa’mıza göre Türkiye Büyük Millet Meclisinin elinde sözlü soru yetkisi vardı yani milletvekilleri başbakana veya bir bakana spesifik bir konuda soru yöneltebilmekteydi ve başbakan veya ilgili bakan Meclis huzurunda bu soruyu sözlü olarak cevaplamakta, soru sahibi milletvekiliyle karşılıklı bir diyalog cereyan etmekteydi. Böylece bütün milletvekilleri o konudan bilgi edinmekte, aynı zamanda kamuoyu da aydınlanma fırsatı bulmaktaydı. Her nedense Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Meclisin elindeki bu sözlü soru yetkisi ilga edilmiştir. Şu anda bizlerin elinde sadece yazılı soru yöneltilme yetkimiz vardır, o yetki ise pratikte işlememektedir. Anayasa’nın 98’inci maddesine göre, milletvekilleri Hükûmet aktörlerine yani Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı ve bakanlara -Cumhurbaşkanına değil- yazılı soru yöneltebilmektedir, bu sorular ilgili aktör tarafından on beş gün içinde cevaplanmak zorundadır. Peki, uygulamada ne olmaktadır? Birincisi, süreye riayet edilmemektedir. İkincisi, cevap olarak bize iletilen metinler cevap mahiyetinde değildir. Kendimle ilgili bir örnek vermek istiyorum. 5 Ekimde Sayın Millî Eğitim Bakanına etraflı sorular yönelttim, otuz dokuz gün sonra tarafıma bir cevap metni geldi, o metindeki ifadeler sorularımın hiçbirine cevap teşkil etmiyordu. Merak eden vatandaşlarımız Türkiye Büyük Millet Meclisinin “web” sayfasına girebilirler, her milletvekilinin ismi tıkladığında yönelttikleri soruları ve cevapların ne olduğunu görme fırsatını bulabilirler. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle beraber aynı zamanda Meclisin elindeki soruşturma mekanizması da işlevsiz hâle getirilmiştir. Nasıl mı? Anayasa’mızın evvelce 100’üncü maddesinde düzenlenen bu husus şu anda 105’inci maddede Cumhurbaşkanı yönünden, 106’ncı maddede ise Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı ve bakanlar yönünden düzenlenmiştir ama bu maddeleri incelediğinizde öyle

karar nisapları öngörülmüştür ki bu nisaplara ulaşmak mümkün olamayacağından aslında Meclisin elinde, pratikte Meclis soruşturması mekanizmasını işletecek bir yetki mevcut değildir.

Gelelim Meclis araştırma yöntemine: Aslında, 98'inci maddede yer alan bu mekanizmanın işleyişiyle ilgili bir değişiklik yapılmamıştır. Ama Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi yarattığı kutuplaştırıcı atmosferi Parlamento çatısına da taşımış, böylece araştırma önergeleri de işletilemez hâle getirilmiştir. Hemen hafızalarımızı tazeleyelim, biliyorsunuz, haziran ayından beri burada muhalefet partileri Türkiye'nin hayati pek çok problemi konusunda araştırma önergeleri sunuyorlar. Peki, bunların akıbeti ne oluyor? İktidar blokunun, cumhur blokunun kararlı ve sistematik tutumuyla reddediliyor. Üstelik, sayın milletvekilleri, ilginç bir hususa daha işaret edeyim: 20 Aralık günü burada yaptığımız toplantıda iktidar partisine mensup bir sayın milletvekili bizlere, muhalefet partisi milletvekillerine bir çağrıda bulundu, dedi ki: "Bizimle iş birliği yapın." Arkadaşlar, iş birliğine kapıları kapatmış olan cumhur blokudur. Bunun en somut örneği de araştırma önergelerimizin kararlı bir biçimde, içeriği dikkate alınmaksızın reddediliyor olmasıdır. Peki, bunun yarattığı sonuç nedir? Aslında, ülkemizin çok hayati sorunları, gerçekten iktidar ve muhalefet partilerinin iş birliğiyle, müzakeresiyle ve uzlaşmasıyla çözüme ulaştırılmak yerine çözümsüzlüğe terk edilmekte ve kronik hâle gelmektedir.

Kısacası, değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin Türkiye'ye kazandırdığı hiçbir yenilik, gelişme yoktur. Ben, burada, bu sistemin yarattığı hasarın sadece bir bölümüne işaret edebildim. Genel olarak bu sistemin yarattığı sonuçları incelediğimizde, devlet hayatında ortaya çıkan hasar çok büyüktür ama Meclisimiz yönünden ortaya çıkan hususu bir cümleyle özetleyeyim: Millî Mücadele yıllarından itibaren, 2017 yılına gelinceye kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi devlet hayatımızın en önemli unsuru iken bugün, artık devlet hayatının en etkisiz unsuru hâline getirilmiştir. Ben bu hususu, iktidar blokunun değerli milletvekillerinin de bilgisine sunmak istiyorum. Kendilerine bu kadar işlevsizliği nasıl yedirdiklerini sormalarını rica ediyorum.

Sabrınız için teşekkür ediyorum ve sizleri saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Aykut Kaya.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYKUT KAYA (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulumuzu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Dün akşam hain bölücü terör örgütüyle girdikleri çatışma sonucu şehadete yürüyen 6 kahraman askerimize Yüce Allah'tan rahmet; ailelerine, yakınlarına ve aziz Türk milletine başsağlığı diliyorum.

Bugün, bütçe kanun teklifinin 6'ncı maddesiyle ilgili partim adına söz almış bulunuyorum. Bu maddeyle bütçenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmekte, kullanılmayan veya ihtiyaç olmayan ödeneklerin ne şekilde kullanılacağı, hangi kurumlara aktarılacağı gibi teknik hususlar düzenlenmektedir; bu teknik hususlarla ilgili olarak da Sayın Cumhurbaşkanına bazı yetkiler verilmektedir. Ayrıca, Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğünün 2023 yılı bütçelerinde yer alan ve harcanmayan ödeneklerin 2024 yılı bütçesine yüzde 30'u aşmamak üzere devren ödenek kaydedilmesi konusunda, yine, Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir; aynı şekilde, bazı bakanlık ve kurumlara da devren ödenek kaydına ilişkin yetkiler verilmektedir.

Öncelikle bütçenin hayırlı olmasını diliyorum. Verdiğimiz ödeneklerin ve yetkilerin tasarruf ilkelerine uygun bir şekilde kullanılmasını, kendi parasını harcarken gösterdikleri hassasiyetin bütçe ödeneklerini harcarken de gösterilmesini, israftan ve yolsuzluktan kaçınmasını, her kuruşun milletin menfaatini düşünerek harcanmasını uygulayıcılardan istediğimizi ifade etmek istiyorum. İYİ Parti olarak ve milletvekili olarak bu ilkelerin takipçisi olacağımıza, kör kuruşun hesabını soracağımıza milletimizin önünde söz veriyorum. Aslında, ben, Türkiye'nin kaynakları iyi kullanıldığı takdirde mali sıkıntı çekmeyeceğini, şu an yaşadığımız sorunların birçoğunun yaşanmayacağını ve milletimizin refahının daha da yüksek olacağını düşünüyorum ancak üzülerek ifade etmeliyim ki geçmiş yılların bütçe uygulamalarının kamusal menfaatleri korumaktan, kamu kaynaklarının bireysel çıkarlar için kullanılmasını engellemekten ve israfı önlemekten uzak olduğunu görüyorum. Yapılan birçok ihale adrese teslim yapılmakta, rekabet ortamı sağlanamamakta ve yüksek maliyetlerle ihale edilmektedir. Şeffaflık ve rekabet ortamının sağlanmadan işlerin ihale edilmesi beraberinde yolsuzluk ve israfı getirmekte, devletimizin kaynaklarındaki bereketi de azaltmaktadır. Halka hizmetin Hakk'a hizmet olduğunu hiçbir zaman unutmamalıyız değerli milletvekilleri. Tüm bu gerekçelerle temennim, 2024 yılı bütçesinde, bütçenin bereketini azaltacak bu tür uygulamalardan uzak durulmasıdır.

Öncelikle, 2023'ün bütçe dinamikleri açısından oldukça farklı bir yıl olduğunu da unutmamamız lazım. Elimizde kur korumalı mevduat gibi servet transferinden başka işe yaramayan ve üstüne üstlük transferi bütçe gelirlerinden yapan tuhaf bir uygulama vardı. Sonra, EYT düzenlemesi, bayram ikramiyesi, memurların seyyanen ücret artışı gibi gelişmelerin de bütçeye yük getireceğini anlattı bize Hazine ve Maliye Bakanlığı. Tüm bunların üzerine, hepimizi derinden yaralayan 6 Şubat afetinin de aslında kaybettığımız canların yanında bir anlamı olmasa da bir bütçe yükü söz konusu oldu. Tüm bu etkiler dikkate alındığında bütçe açığının millî gelire oranının yüzde 10'lar düzeyine çıkabileceği tahminleri yapıldı. Peki, böyle bir ortamda Hükümet ne yaptı? Önce kur korumalı mevduatın yükünü Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına attılar. "Aman bütçe açık vermesin." diye "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası zarar yazsın." dediler. 2022 yılında yaklaşık 70 milyar TL dönem kârı yazan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının 2023 yılındaki tahmini zararı Profesör Doktor Hakan Kara'nın tahminlerine göre 800 milyar TL'yi geçmiş durumda. Sonra, bütçe açığını kapatacaklar ya, hemen en kolay yolu tercih etti Hükümet ve vergi oranlarında artışa gitti. Oysa içinde bulunduğumuz enflasyonist ortamda, fiyatların sürekli artmasından kaynaklı olarak bir enflasyon vergisi geliri söz konusuydu zaten. Bu yetmedi, bir de üstüne vergi oranlarını artırdılar ama ne artışı! Yani hem enflasyon vergisi hem de vergi oranı artışıyla Hükümet kendi açığını kapatmak için vatandaşın cebine göz dikmişti âdeta.

Bir de daha tamamı gerçekleşmeyen ve ötelenen deprem harcamaları vardı elbette; sahi o kadar vergi toplandı ama ne kadarı deprem bölgesine harcandı sayın milletvekilleri?

Gelir ve gider tarafındaki tüm bu değişikliklere bakınca, zaten bütçenin yapısıyla pek de vatandaşı umursamayan 2023 yılı, bütçe açığının finansman yöntemiyle de vatandaşın sırtına binmiş, her bir vatandaşımızı "Şu yıl bitse de rahatlasak." ruh hâline sokmuştur. Gerçi düşük ve orta gelirli, ücretli veya emekli vatandaşlarımızdan, son üç dört yıldır, biten yılı iyi yâd eden var mıdır, bilemiyorum. Ancak tüm bu bütçe makyajlamaları işe yaramış görünüyor; amaç, bütçe açığının millî gelire oranını kâğıt üzerinde düşürmek ve tüm bu çaba sonucunda, söz konusu oranın yüzde 5'in biraz altında gerçekleşebileceğini görüyoruz.

"Merkezî yönetimin bütçesini düzelteceğiz." diye vatandaşın bütçesini bozdunuz; geliriyle, alışık olduğu harcama kalıbını sürdüremeyen haneleri "Nereden kıssam?" sorusuna cevap arar durumuna düşürdünüz. "Merkezî yönetimin bütçesini düzelteceğiz." dediniz, vatandaş yoksunluğa gark ettiniz. Vatandaşın yaşam kalitesi bozuldu ama netice itibarıyla, bütçe açığı performansı da Maastricht Kriteri olan, millî gelire oranla yüzde 3'ü gene aşacak gibi görünüyor.

Kıymetli milletvekilleri, tüm bu 2023 hikâyesini anlatmanın elbette 2024 bütçesiyle ya da genel olarak bütçe hazırlık ve harcama süreçleriyle bir ilgisi var. Birincisi, bütçe hazırlama bir tahmin ve planlama sürecidir. Ülkemizde planlamadan sorumlu yetkin bir kurum kalmadığını hepimiz biliyoruz. Devlet Planlama Teşkilatı gibi güzide bir kurumu adım adım tasfiye ettiniz.

Şüphesiz, Türkiye Cumhuriyeti, yapılan tüm yanlışlara rağmen ilelebet payidar kalacaktır ancak koca devletimizin planlama yetkinliğinin kaybolduğu da devletimizin ilelebet payidar kalacağı kadar aşîkârdır. Tahmin deseniz, uzmanlık alanları arasında tahmin yapmak olan ve bu tahminlerle piyasa bekleyişlerini yönetmesi beklenen Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının hâli ortada; üç ay sonraki enflasyonu doğru tahmin edemeyen bir durumda ne yazık ki.

Böyle bir ortamda merkezî yönetim bütçe tahminlerinin tutmaması da gayet doğâl diyebilirsiniz ancak tek mesele bütçeleme sürecinde kullanılan parametrelerin doğru tahmin edilmemesi değil elbette. Bakınız, bugün konuşmamın odağında olan 6'ncı madde, tam da bütçeleme yetkinliği kaybının bir tezahürü değil mi? Kendisine ayrılan ödeneği harcamayayan kurumların ödenek devrini konuşuyoruz. Birincisi, ödenek devri kapsamında konuştuğumuz faaliyetler arasında tasarımlar, AR-GE, tanıtım gibi zaten yapısal sorunlarımız arasında yer alan faaliyetlerin geçmesi şaşırtıcı. Bu alanlarda zaten yetersiz olan harcamaların ödenek devrini neden konuşuyoruz? Zaten ödeneğin artması gereken alanlarda fazla harcama yapmayacak olma düşüncesinin dışı vurumu mudur bu? İkincisi ise ödenek devri hususunun genel gereksizliği. Eğer bir vizyonumuz varsa bu vizyonun gerektirdiği harcama alanları ortadadır ve bütçe bu alanlara odaklanır, bu alanlarda yoğunlaşır. Oysa hem genel olarak 2024 yılı bütçesi hem de bütçe teklifinin 6'ncı maddesi tam bir "Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu!" durumudur.

Bu arada, hazır Ulaştırma ve Altyapı Bakanımız buradayken ben kendisine tekrar buradan soru sormak istiyorum: Geçen gün ihalesini açıkladığınız, Serik'ten başlayıp Alanya'nın Konaklı Mahallesi'nde biten otoyol ihalesini Antalya'ya kadar devam ettirecek misiniz? Geçen gün bu soruma cevap alamadım Sayın Bakanımız. Trafığın çok yoğun olduğu Antalya-Serik arasını bu ihale kapsamına neden almadınız? Ayrıca, Antalya Havalimanı'ndan Gazipaşa Havalimanı'na kadar hızlı tren projesi var mıdır? Sadece turizmden millî ekonomiye yılda 20 milyar dolara yakın katkıda bulunan bir şehrimizden bahsediyoruz. Bugüne kadar, önceki dönem bakanlarınız "Üç koldan Antalya'ya hızlı tren getireceğiz." diye söz vermişlerdi, bu vaatleriniz ne durumda Sayın Bakanım? Siz de bir vaat verecek misiniz yoksa bu hızlı tren projelerinin gerçekleşme tarihlerini bizimle paylaşacak mısınız? Ayrıca, Gazipaşa-Anamur arasında yıllardır devam eden yol ne zaman bitirilecek? Serik-Antalya arasındaki bağlantı yolları ve kuzey çevre yolu ne zaman bitirilecek?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

AYKUT KAYA (Devamlı) – Alacabel Tüneli ne zaman bitirilecek? Dolayısıyla Korkuteli-Elmalı arası, Elmalı-Gömbel yolları; bunlar yıllardır devam eden yollar Sayın Bakanım, bu yolları ne zaman tamamlayacaksınız? Biz, Antalya olarak millî ekonomiye bu kadar katkıda bulunurken kamu hizmetlerini yeterince alamamış bir şehriz. Lütfen, Antalya'mıza gereken önemi, değeri göstermenizi rica ediyorum.

Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bakanım, bu Fethiye ile Burdur arasındaki yol bitecek mi hakikaten?

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Mehmet Taytak.

Buyurun Sayın Taytak. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Türk milletini ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, Irak'ın kuzeyinde bölücü terör örgütü PKK'nın alçakça saldırısı sonucu şehadet şerbetini içen ve biri Afyonkarahisar evladımız olmak üzere 6 kahraman vatan evladına Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve necip milletimize başsağlığı diliyorum. Şehitler ölmez, bu cennet vatan hiçbir zaman bölünmez!

Değerli milletvekilleri, bizler, tarihi zaferlerle dolu bir milletin evladlarıyız; bizler, vatani ve bayrağı uğruna gözünü kırpmadan şehit olan ecdadımızın torunlarıyız. Milletler kahramanlarını önemsedikleri oranda güçlüdür. Sarıkamış üzerine yağın kar taneleri kadar acıyla dolu olsa da özünde vatan için, dini için, gelecek nesiller için imkânsızlıklar içinde savaşmayı göze almış kahramanların hikâyesidir. Her şehidin bir hikâyesi vardır. Sarıkamış'taki her şehidin hikâyesi, buzlarla örtülmüş tarihin anlaşılması, gelecek kuşakların ders çıkarması, geleceğe daha büyük bir imanla bakması; ülkesinin, bayrağının ve bağımsızlığının önemini kavraması açısından çok önemlidir. Allahuekber Dağları'nda ve Sarıkamış'ta yazılan destanda şehit olan tüm kahramanlarımızı Sarıkamış Harekâtı'mızın 109'uncu yılında rahmet, minnet ve duayla anıyorum.

Değerli milletvekilleri, son günlerde, ülkemizde, akliselim olan herkesi fazlasıyla rahatsız eden bir gündem vardır; futbolda yaşananlar. Spor centilmenliktir ve spor ile şiddet asla yan yana gelmez. Fakat görüyoruz ki özellikle futbolda son bir yıldır, başta kulüp başkanları, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı, alt kurullar ve futbol yorumcuları olmak üzere tüm paydaşların sorumsuzlukları nedeniyle futbolun ruhuna yakışmayan olaylar yaşanmaktadır. Seçim öncesi tribünlere siyaset bulaştırılması; liderimiz, Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Beyefendi'nin ifade ettiği gibi, Türk futbolu zillet ve rezaletle mahkûm edilmiş istenmiştir. Deprem döneminde, 44 bin aşkın vatandaşımızın şehit olduğu afet sonrasında, futbol bahanesiyle tribünler tahrik edilmiştir. Tribün çok renkli ve bir o kadar da riskli bir alandır. Aynı anda, hemen hemen her hafta 40 bin-50 bin kişinin bir araya toplandığı stadyumlar provokasyonlara açık hâldedir. Bir futbol karşılaşması sırasında yaşanan çirkin olay sonrasında, yine Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Beyefendi'nin ifade ettiği gibi, Mehmetlerimiz, polislerimiz, korucularımız, masum insanlarımız şehit edilirken çıt çıkarmayanların birdenbire ortalığı ayağa kaldırmak için seferber olmaları bize göre son derece düşündürücü bir çarpıklıktır. Ancak bu kaba güç gösterisini Türkiye'nin imajını yaralamak için kullananları, bir kaşık suda fırtına koparanları aynı derecede maksatlı ve marazi olarak addediyoruz. Bu kapsamdaki hedef, sahaların ve tribünlerin ateşiyle toplumsal tansiyonu yükseltmek, Türkiye karşıtı çevrelerin eline koz vermek, istikrarsızlığa çanak tutmaktır. Oyunu görüyoruz, kumpası biliyoruz. Bu planın parçası olan herkese de sesleniyoruz: Buradan size ekmek çıkmaz, sandıkta kaybettiklerinizi statlarda, sokaklarda bulamazsınız. Hepimiz bir takımın taraftarıyız. Hepimiz aynı takımı tutuyor olsak futbolun hiçbir zevki kalmazdı. Tribünlerde doksan dakika birbirimize bağırırız çağırırız, maç çıkışında birbirimize sarılırız, önümüzdeki maça kadar aramızda birbirimize takılırız. Aramıza girmeyin, tadımızı bozmayın. Her takımın rengi sonunda kırmızı beyaza gider. Futbolu yönetenler itidalli olmalı, futbol oynayanlar sakın olmalı, futbol izleyenler keyif almalıdır. Futbolu izlemeyenler futbola saygı duymalıdır. Euro 2024'te Almanya'da mücadele edecek olan A Millî Futbol Takımı'mıza şimdiden başarılar diliyorum. Yaşasın Millî Takım, yaşasın bizim çocuklar! (MHP, AK PARTİ, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bizler kahramanlık destanlarıyla, hoşgörüsüyle, kardeşliğiyle mazlum coğrafyalara kucak açan bir milletin temsilcileriyiz. Bizim tarihimiz mazlumların, mağdurların bize sığındığı onlarca örneklerle doludur. Fatih Sultan Mehmet 1470'te Almanya'dan; II. Bayezit 1492'de İspanya'dan, 1497'de Portekiz'den kaçan yüz binlerce Yahudi'yi topraklarımıza kabul etmiştir. Türk milleti her zaman mazlum milletlerin umudu olmuştur. Bizim tarihimizde çok şükür ki Ermenilerin yaptığı gibi Hocalı katliamı yoktur; Fransızların yaptığı gibi Cezayir, Tunus, Afrika soykırımı yoktur; Almanların yaptığı gibi Yahudi soykırımı yoktur; Çinlilerin yaptığı gibi Doğu Türkistan soykırımı yoktur. Tarihimizde, çok şükür, utanacağımız hiçbir mahcubiyetimiz yoktur; bizim sesimiz ondan gür çıkar.

7 Ekimden bu yana Filistin topraklarında dünyanın gözü önünde her türlü utanç verici yöntemle yürütülen bir soykırım

vardır. Gazze, binlerce çocuğun mezarı olmuştur; hayatta kalanlar için ise cehennem hâline gelmiştir. Orta Doğu'da "büyük İsrail ve vadedilmiş topraklar" hayali devreye alınmıştır. Bu iddia ve bu hazırlık doğruysa bize göre de bu, İsrail'in sonunun hazırlığıdır. Unutmayınız ki Kafkasya düştüğünde Rus Erzurum'a kadar geldi, Balkanlar düştüğünde Yunan İzmir'e, Polatlı'ya kadar geldi. Eğer Gazze düşerse sıra Hatay'a gelecektir, Kerkük düşerse sıra Elâzığ'a gelecektir. Yüz yıl öncesine kadar bize ait bu topraklarda son elli yıldır kandan ve gözyaşından, acıdan başka bir şey yaşanmamaktadır. Gönül coğrafyamızın güvenliği bizim için çok önemlidir. Liderimiz Devlet Bahçeli Beyefendi'nin ifade ettiği gibi Filistin'in güvenliği Türkiye'nin güvenliğidir. Vadedilmiş topraklar hayaliyle emperyalizmin tasmalı köpeği PKK terör örgütünü taşıyan olarak kullananlar, PKK'yı kendisine tampon yapıp bizi durduracaklarını sananlar, Türkiye'deki uşakları aracılığıyla, yüz yıllık cumhuriyetle, iki bin yıllık devletle hesaplaşma hayalleri kuranlar göreceklerdir.

Peki, Gazze'de çocuklar ölürken din temelli soykırım yapılırken dünya ne yapmaktadır? Dünyaya güven vermesi beklenen kurum ve kuruluşların hiçbirisi bir yaraya merhem olmamaktadır. Birleşmiş Milletler 5 ülke tarafından esir alınmıştır. Türkiye dışında, Cumhurbaşkanımızın dışında ses çıkaran yoktur. Avrupa, ABD'nin sömürgesi hâline gelmiştir. Filistin'e destek veren sanatçılar, sporcular susturulmaktadır. Vicdanlı Batılılara eylem hakkı tanınmamaktadır, soykırım meşrulaştırılmıştır. Ama unutmayınız ki kışın arkasından yazı, gecenin karanlığından gündüzü getiren, bulutlarla kapanmış gökyüzünü bir anda açıp güneşi her yere gösteren Allah, Saf suresi 8'inci ayetinde buyurduğu gibi kâfirler istemese de nurunu tamamlayacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinize saygılar sunuyorum, bütçemizin de hayırlı olmasını istiyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Sayın Zeynep Oduncu.

Buyurun Sayın Oduncu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Değerli milletvekilleri, sevgili halklarımız; konuşmama başlamadan önce cezaevlerinde esir tutulan sevgili Figen Yüksekdağ'ı, Sebahat Tuncel'i, Gültan Kışanak'ı, Ayla Akat Ata'yı ve ismini burada saymadığım tüm yoldaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. Batman'ın ilk Belediye Başkanı Edip Solmaz'ı, gazeteci Cengiz Altun'u, Yahya Orhan'ı saygıyla minnetle anıyorum ve Değerli Başkan Vekilimiz Sayın Sırrı Süreyya Önder dün gece rahatsızlandı, buradan kendisine bir daha geçmiş olsun dilekelerimizi iletiyorum.

Yaklaşık bir buçuk aydır hem Komisyon'da hem de Genel Kurul'da bütçe tartışmaları yapılıyor ama buradan bir daha görüyoruz ki milletin derdi sizin derdiniz değil. Bütçede tercih ettiğinize bakıldığında hangi kaleme bakarsanız bakın, altından yandaşlarınız çıkıyor. Bu yandaş düzenini, bu saray düzenini nasıl daha da büyütürüz derdinden başka bir derdiniz yok.

Ben size şimdi buradan, doğup büyüdüğüm Batman'dan bahsedeceğim, yoksulluğun en derinden hissedildiği Batman'dan, kayyumlar ve saray düzenine rağmen direnen Batman şehriden söz edeceğim. O büyük büyük bütçeler ayırdığınız Batman'da yapabileceğiniz çalışmalardan, eksik bıraktığınız Batman'dan söz edeceğim. Bir kent nasıl yaşanılmaz bir hâle getirilmek isteniyor, biraz da bu işlerden söz edeceğiz.

Batman'ın can damarlarından biri, kente de adını veren Batman Çayı kentin yaşam kaynağı. Temiz su kaynağının sağlandığı Batman Çayı havzasına sizce ne yapılmak isteniyor? Batman'da sanki yapılabilecek başka bir alan yokmuş gibi Batman Çayı'nın kenarına organize sanayi bölgesi kurulmak isteniyor. Şimdi, Batman'ın organize sanayi bölgesine ihtiyacı var mı? Evet, var çünkü gençlerimiz işsizlikten, yoksulluktan yıkılıyor ama "Neden Batman Çayı kenarı?" diye sormak gerekiyor. Ne yapılacakmış? Batman Çayı'nın kenarı ıslah edilecekmiş, verimli tarım arazilerinin üzerine ve içme suyu havzasının olduğu yere organize sanayi kurulmak isteniyor. Ben buradan bir daha sormak istiyorum Sayın Bakana: Neden bir organize sanayi bölgesi Batman'ın en temiz suyunun olduğu bir yere yapılmak isteniyor? Batman'da yapılabilecek başka bir arazi yok mudur?

Batman kentinin sellerle mücadele ettiğini biliyoruz. Daha bir ay önce biliyorsunuz ki Batman'da bir sel felaketi yaşandı ve bu sel felaketinde 4 vatandaşımızı kaybettik. Batman'ın altyapı gibi bir sorunu var, ıslah edilmeyen bir alanı var ve siz bunlara rağmen buraya altyapı çalışmalarına, yol çalışmalarına, kanalizasyon çalışmalarına bütçe ayırmıyorsunuz ve burada Batman'dan kadim topraklar ve büyükşehir olma yolunda giden bir şehir olarak söz ediyorsunuz. Siz ilk önce bir Batman'da altyapı sorunlarını halledin. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Başka bir sorunumuz da Batman ve Beşiri arasındaki OSB kavşağı. Yıllardır burayla ilgili çalışmalar yapılacak diye bekleniyor. Biz bu kavşağın adını artık "ölüm kavşağı" koyduk. Neden ölüm kavşağı? Çünkü yıllardır burada, bu kavşakta ölümlü kazalar meydana geliyor. Daha bir hafta önce 2 kişinin ağır yaralandığı bir kaza meydana geldi. Bununla ilgili daha geldiğim ilk aylarda Bakanlığınıza soru önergesi vermiştim. "Bu yolla ilgili herhangi bir çalışmanız var mıdır?" diye sormuştuk, verilen cevap Batman şehrinin anlatan bir cevap değildi, farklı bir yerin yol çalışmasıyla ilgili bir cevap verilmişti, ışıklandırma varmış, üst geçitler varmış. Vallahi orada öyle bir yol yok ve maalesef, burada hâlâ kazalar olmaya devam ediyor. Sayın Bakan buradayken bunu bir daha tekrarlamak istiyorum: Lütfen, Batman-Beşiri arasındaki OSB kavşağı bir an önce yapılınsın çünkü daha fazla canımızı burada kaybetmek istemiyoruz.

Bir diğer işiniz de Batman'da ve bütün kentte olan tarım ve hayvancılığı bitirmek için yaptığınız çalışmalar. İklim krizi, etki alanı genişleyen kuraklık tarım alanlarını giderek yok etmekte ve sizin bunun için herhangi bir planınız, hatta fikriniz dahi yok. Tarımın ve hayvancılığın giderek azalması Batman gibi başkaca istihdam alanı olmayan kentlerin insansızlaşmasına neden oluyor. İstihdama katılım oranının en düşük olduğu kentlerden biri Batman. Mardin, Siirt, Şırnak da aynı kaderi yaşıyor. Batman istihdam yaratacak yatırımların da en az olduğu kentlerden biri. Batman'a dair elle tutulur tek bir projeniz, tek bir yatırımınız görünmüyor.

Değerli halklarımız, bir kenti ayakta tutan en önemli dinamiklerden biri de o kentin tarihi ve kültürüdür, o kentin tarih ve kültürüyle kurduğu bağıdır. Siz iktidara geldiğinizden bu yana Kürtlerin tarihini ve kültürünü ortadan kaldırmaya çalışıyorsunuz. Batman'ın en önemli tarihî şehirlerinden biri olan Hasankeyf'i sulara gömdünüz ve bunu üstelik dünyanın "yapmayın" çağlıklarına rağmen yaptınız. Ve bugün bakanlıklar Hasankeyf'e gelip organizasyonlar yapıyor ve Hasankeyf'te ne diyorlar biliyor musunuz? "Su sporları yapacağız." Ya, siz on iki bin yıllık bir tarihi sulara gömdünüz, turizmi yok ettiniz; ne yapacağınız? Burada su sporları yapacağınız. Siz halkın aklıyla mantığıyla dalga geçiyorsunuz, bunun başka bir açıklaması yok. (DEM Parti sıralarından alkışlar)

Değerli halklarımız, bir de ne yaptılar biliyor musunuz? 2016 yılında Batman Belediyesine kayyum atadılar. Batman Belediyesine kayyum atadınız ve Batman halkının iradesini yok ettiniz. Kayyumları atarken sizin tek yapmak istediğiniz aklınızda, fikrinizde olan, "Biz bu kentlerden nasıl usulsüzlükler, biz bu kentlerden nasıl rant sağlayabiliriz?" di ve buralara kayyumlar atadınız. Eğer derdiniz demokrasi olsaydı, kayyum atayacağınıza belediye eş başkanlarımız hakkında herhangi bir usulsüzlük varsa siz buradan seçilmiş olanlar arasından tekrar bir seçim yapabilirdiniz. Ama siz ne yaptınız? "Kendi rant alanımızı, kendi rantçılarımızı daha çok nasıl büyütebiliriz?" diye buralara kendi adamlarınızı gönderdiniz. Ama ne oldu biliyor musunuz? 2019 seçimlerinde halk kendi iradesine tekrar sahip çıktı ve Batman Belediyesini tekrar aldık ve buna rağmen siz yine 2020 yılında tekrar kayyum atadınız ve kenti talan etmeye başladınız.

Kayyumlar ilk olarak ne yaptı biliyor musunuz? Kürtçeye ve Kürt diline dair her şeyi yok etmeye çalıştı, Kürt tarihini, Kürt

kültürünü yok etmeye çalıştı. Kürtçe oyun oynayan Belediye Şehir Tiyatrosu'nu kapattı, tiyatrocuları işten çıkarttı. Yılmaz Güney Sinema Salonu'nu yıktınız, Ronahi Kütüphanesinin adını değiştirdiniz. Ve ne yaptınız biliyor musunuz? İlk önce kadınlara saldırdınız. Batman Belediyesindeki Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğüne bir erkek müdür atadınız. Ya, kadın müdürlüğüne erkek müdür atanır mı? Ama tabii, sizin iktidarınızda böyle şeyler olabiliyor. AKP'li bu kadar kadın vekil varken 17 bakanlık arasından sadece bir bakana kadın bakanlığını layık gördünüz. Çok merak ediyorum, AKP'li kadın vekillere sormak istiyorum: Aranızda -17 bakanlık arasında- bakanlık yapabilecek başka bakanlar çıkamaz mıydı? Bence çıkabilirdi ama siz demek ki kendinizi bakanlıklara layık görmüyorsunuz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli halklarımız, kentler hafızalarıyla vardır, muktedirlerin yaratmaya çalıştığı hafızaya karşı meydanların, sokakların kendi hafızası vardır. Sizin yaratmak istediğiniz hafıza, konraların sokaklarda cirit attığı, faili meçhullerin domuz bağıdır. Sizin yanında durduğunuz hafıza, karanlık sokaklardır, sizin hafızanız darbeci kayyumlardır. Bizim hafızamız Cegerxwîn'dir, bizim hafızamız Edip Solmaz'dır, bizim hafızamız Vedat Aydınlar'dır. Sizler kayyumlarsınız, betonlarsınız, rantınız; bizler kadınlarız, sokaklarız, parklarımız ve biz halkız.

Sayın milletvekilleri, Batman'da kaybedeceğinizi bildiğiniz için ne yaptınız? Tekrar hilelere başvurdunuz. 2019 seçimlerinde Batman'dan Hasankeyf, Gercüş ilçelerinde oy taşımalarla seçimleri almaya çalıştınız. Bakın, size bir şey söyleyeceğim: Ben 2014 yerel seçimlerinde Gercüş'ten Belediye Eş Başkanı seçildim, yerime kayyum atadınız ve ben 2019'da HDP'den bu sefer belediye başkanı olarak aday gösterildim ve sizin bütün hilelerinize hurdalarınıza rağmen -43 oyla belediyeyi gasbettiniz ama-olmadı, biz yine buradayız. Bugün de -ben DEM PARTİ Batman Milletvekili olarak- halkımızın sözü olmaya devam ediyoruz.

Sevgili Batmanlılar, Batman'da Gercüş, Hasankeyf, Beşiri, Kozluk ve Sason'da kayyumu da bu rantçı anlayışları da göndereceğiz. Yoksullukla mücadele edebilen, yaşanabilir bir Batman'ı hep beraber yaratacağız. Yandaşları zengin etmeye devam eden bu sistem son bulacak, hiç merak etmeyin. "...(*)"Bütün halkları ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kırşehir Milletvekili Sayın Metin İlhan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA METİN İLHAN (Kırşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle dün Irak'ın kuzeyinde terör örgütü tarafından gerçekleştirilen hain saldırı sonucunda hayatını kaybeden şehitlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine sabırlar ve yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Burada Cumhurbaşkanlığı ve bağlı diğer kurum ile kuruluşların 2024 yılı bütçesini uzunca bir süredir konuşuyoruz ancak bütçeye ek olarak konuşulması gereken çok önemli başka sorunlarımız da var. 2017 yılındaki referandumla birlikte ülkemiz için çok zorlu bir süreç başladı. Zira, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi dediğimiz yetkiyi tek elde toplayan ve güçler ayrılığı üzerine siyasetin gölgesini düşüren garip bir yönetim biçimimiz oluştu. 2018 yılındaki seçim sonrası uygulamaya giren sistem tepedekileri yeterince memnun etmemiş olacak ki demokrasinin, bağımsızlığımızın ve istikbalimizin temelini oluşturan güçler ayrılığı ilkesini kendi bekalaları için tehdit olarak görme aymazlığına da düşmeye başladılar. Yaşadığımız yargı krizi nedeniyle ama aslında hukuk, adalet ve halkın iradesinin temsil edildiği yüce Meclisimize bile meydan okuyan bu durum ülkemizi her açıdan büyük bir soruna yönlendirmiştir. Bunlar yetmemiş olacak ki Anayasa Mahkemesinin varlığını tartışmaya açmak ve mahkeme üyesi yargıçları açıkça itham etmek gibi bir şuursuzluk da ortaya çıkmıştır.

Bakınız, beş bin yıllık Türk devlet geleneğinde hiçbir zaman yetki bir kişiye teslim edilmemiştir, her zaman denge ve denetleme mekanizmalarını oluşturan, kadınların da söz sahibi olduğu kurul ve kurumlar var olmuş ve aktif olarak çalışmıştır. Bu sayede adalet ve bağımsızlık üzerine kurulu bir devlet geleneğimiz olmuştur. Ancak geldiğimiz noktada kamu işleyişinin temel düzenine tek kişi karar veriyor. Örneğin, tüm bakanların, yüksek yargı mensuplarının, genel müdürlerin, valilerin, il müdürlerinin, rektörlerin, kısacası devletin idaresinde bulunan kritik noktalardaki herkesin atamasına karar veriyor ve yine aynı tek kişi keyfiyet üzerine atadığı kişileri şahsi kararıyla görevden alabiliyor. Resmî Gazete'yi takip ederseniz atama ve görevden alma kararlarının çoğuna tanık olacaksınız. Daha da vahimi, yasama organı olan TBMM'nin hangi kanun teklifini görüşeceğine, teklifi hangi sırayla gündeme getireceğine, görüşmede değişiklik yapıp yapılmayacağına, teklifin ertelenip ertelenmeyeceğine yine tek kişi ya da ona bağlı politika kurullarındaki kişiler karar vermekte.

Ama 2017'deki referandum öncesi farklı vaatler vardı: "Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle demokrasimiz güçlenecek." dediler, otoriterlik güçlendi. "Cumhur ile cumhuriyet kucaklaşacak." dediler, toplumda kutuplaşma tavan yaptı. "Türkiye'nin önü açılacak." dediler, dış politikada herkesle sorun yaşadık. "Güven ve istikrar adına hükümet krizleri olmayacak." dediler, sürekli bakan, kabine, üst düzey bürokratlar ve politika değişiklikleri oldu. "Yürütmedeki çift başlılıktan kurtulacağız." dediler, yasama ve yargı organlarını baskı altına almaya çalıştılar.

Peki, aradan geçen beş yıl zarfında Türkiye'de ne gibi değişiklikler oldu? Verilen sözler tutuldu mu? 2023 için hedeflenen kişi başına düşen 25 bin dolarlık millî gelire ulaşıldı mı? Ülkemize yabancı yatırımcı beklenen düzeyde geldi mi? Tarımda üretim arttı mı? İthalat azaldı mı? Sağlık ve eğitimde ileriye gitti mi? Enflasyon düştü mü? Gelir dağılımındaki eşitsizlik azaldı mı? Üreten bir ekonomi hâline geldik mi? Tabii ki hayır. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakınız, Merkez Bankasının swap hariç net rezervi hâlâ eksi 41,1 milyar dolar. 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 45 bin lira ve 32 milyon kişi bu yoksulluk sınırının altında, çocuk işçi sayısı artmaya devam etmekte. 2023 için kişi başına düşen millî gelirde hedef 15 bin dolar ıskalanarak 10 bin dolara düştü. Ülke olarak borçlarımız katlanarak arttı. Bütçe açığı 2 trilyon 651 milyar lirayla rekor kırdı. Dış ticaret açığı zirve yaptı. Nas politikalarına rağmen bütçedeki sürekli artan faiz giderleri emek vermeden para kazanırları zengin etmeye devam etti. Türk lirasındaki değer kaybı uçuşa geçti. "3 çocuk yapın." dediler, bir bebeğin aylık gideri minimum 4 bin lirayı aştı. Aile içi sorunlar ekonomi sebebiyle tavan yaptı ve dolayısıyla boşanma sayıları da ivmeli olarak arttı. Doktorlar için "Giderlerse gitsinler." dediler, yurt dışına beyin göçünde rekorlar kırıldı. Eşitlik ve adaleti dillerinden düşürmediler, kadrolaşma ve ayrımcılık dardına düşerek sözler verildiği hâlde mülakat garabetini bir türlü kaldırmadılar. (CHP sıralarından alkışlar) "Gençlerimiz geleceğimiz, Türkiye Yüzyılı gençlerin yüzyılı olacak." dediler. Üniversitelerdeki devam eden barınma, gıda, güvenlik sorunları bitmek bilmedi. Ayrıca, geleceğe dair yaşanan kaygılar ve umutsuzluk gençlerimizin psikolojisini bozdu. Tüm bunların sonucu ülkemizde kamu idarelerine ve siyaset makamına olan güven de hızlı bir şekilde azaldı.

Memleketin hâli bu durumdayken sarayın tasarruf edemediği itibarı ülkemize bir hayli masraflı olmaktadır, günlük harcaması ise 15 milyon üzerinde. Bakınız, Cumhurbaşkanlığı bütçesinin kullanım alanlarında yıllardır tam bir şeffaflık sağlanamamıştır. Anlaşılan o ki halkımıza eziyet olan bu sistem saray ve şürekaları için bir hayli verimli ve etkin olmuştur. 2024 yılı için Cumhurbaşkanlığı bütçesi 12 milyar liranın üzerindedir ve bu bütçenin yüzde 9'u, hazine yardımı olarak, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sebebiyle kurulan ofislere aktarılabacaktır. Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı için teklif edilen mal ve hizmet alımı 6,93 milyar iken 7 tane bakanlık için teklif edilen toplam mal ve hizmet alımı ise 5,88 milyar liradır. Özellikle ekonomimize herhangi

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

müspet bir katkısını göremediğimiz yatırım ve finans ofislerinin ne iş yaptığını Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı kendince anlatmaya çalıştı ama bizler kanunla verilen bu ödeneklerin ne kadar etkin ve verimli kullanıldığının takdirini aziz milletimizin yüksek ferasetine, vebalini ise iktidarın boynuna bırakıyoruz. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, Komisyonunda "Kamu kaynaklarının daha etkili, ekonomik ve verimli kullanımına katkısı açısından Sayıştay raporlarında yer verilen bulguların gereklerinin yerine getirilmesi hususunda gerekli hassasiyeti gösteriyoruz." dedi ancak Sayıştay raporları incelendiğinde kamu kurum ve kuruluşlarının değerlendirilmesinde temel idari hususlarda bile bunun aksi bir tablo ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, emeklilerimizin ekonomik olarak perişan olduğu, geçim sıkıntısı yaşadığı şu dönemde Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı alay edercesine "Emekli maaşlarında ciddi artışlar oldu." deme aymazlığını da göstermiştir. (CHP sıralarından alkışlar) Kısacası, tek elden yönetimin yerli ve millî oligarklar ve belli başlı ihaleciler hariç geniş halk kitlelerine sağladığı herhangi bir faydası olmadı ancak çok ilginçtir ki siyasal bekaları için yüzde 50+1'i aylarca anlatanlar bugün iktidarlarını sonraki dönemde de devam ettirebilmek için bu çoğunluk anlayışının sorunlu olduğunu ifade etmektedirler.

Değerli milletvekilleri, tek kişinin keyfiyeti ve otoritesi üzerine inşa edilen bir devlet otoritesinde sadece ekonomide değil, basın özgürlüğünde, insan haklarında, hukukun üstünlüğü konusunda, kamu idarelerindeki liyakatte, dış ilişkilerdeki barış ve güven ortamında, bilimsel ve nitelikli eğitimde, sağlık hizmetlerinin kamusal olması ve benzeri gibi hayatın birçok alanında maalesef hep geriye gittik. Yalnız, buna karşı, kamuda liyakatsizlikte, yandaş kayırmacada, inşaat ve enerji ihalelerindeki nepotizmde, siyasal ve ekonomik istikrarsızlıkta, emeğin sömürsünde, hayat pahalılığında, bütçeden faize ayrılan artışta, toplumsal kutuplaşmada, işsizlikte ve israfa ileriye gittik. Hatta gözünü karartan Hükûmet, hedef enflasyon bahanesiyle millî gelirden en düşük payı alan ve bunun sonucu olarak da yoksulluk sınırının altında hayat mücadelesi veren işçi, memur ve dar gelirli kesimin emek ve alın terine de göz dikmiş durumdadır. Tek hedef olarak bir kişinin bekasını baki kılmayı kendisine amaç edinen Sayın Maliye Bakanı, anlaşılan, doğup büyüdüğü coğrafyadaki yoksunlukları, yoksullukları ve kendi geçmişini unutmuşa benzemektedir. Sayın Bakan keşke otuz yedi aydır aralıksız bir şekilde artan ve normal enflasyonun üzerinde seyreden gıda enflasyonuna rasyonel çareler arasa ama maalesef dar gelirli toplum kesimlerinin alın terine göz dikmiş olacak ki "Vergiye tabana yağıcağız." hedefini de büyük bir pervasızlıkla ifade etmiştir.

Değerli milletvekilleri, sözlerime son vermeden önce, eğitim alanında akıllı ön planda tutan günümüz bilimsel yöntem ve tekniklerinden uzaklaşma gayretinin mevcut Bakanla tavan yaptığını belirtmek isterim. Geldiği günden beri öğretmenleri tek tiplleştirme hevesi, karma eğitime karşı duruşu, mülakatı savunması saçmalıkları yetmezmiş gibi Tevhidi Tedrisat Kanunu ortada dururken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

METİN İLHAN (Devamla) – ...büyük bir cüretle cemaat ve tarikatların eğitim politikalarının içinde yeri olduğunu, hem de bunu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün Başkanlığını yaptığı yüce Mecliste dile getirmesi büyük bir talihsizliktir.

Son olarak bütçe hakkına gerçek anlamda sahip olması gereken Türkiye Büyük Millet Meclisinin ne yazık ki virgölünü bile değiştiremediği önümüzdeki 2024 yılı bütçesinin ülkemizdeki sosyal adaletsizlikleri, ekonomik krizleri çözemeyecek olması ve aksine tüm yükü yoksul halk kesimlerinin üzerine yükleyeceğini özellikle de refah, güven, üretim ve büyümeden uzak bir anlayışla oluşturulduğunu da ifade etmek isterim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Müşerref Pervin Tuba Durgut.

Buyurun Sayın Durgut. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tarihin akışının hızlandığı ve bu akışın içinde yaşanan olağanüstü hadiselerin insanlığın geleceğine dair ümitleri azalttığı bir zamandan geçiyoruz. Teknolojinin hızla gelişmesiyle dünyanın gidişatına dair oluşan iyimserlik savaşlarla yerini teknolojinin çok daha büyük kitlesel ölümlere neden olduğu karanlık bir gelecek tasavvuruna bırakıyor. Sömürü ve tüketim çılgınlığından beslenen ağgözlü küresel sistem dünyayı yoruyor. İklim krizi ve çevresel felaketler insanlık için büyük bir gelecek kaygısına neden oluyor. Mesafeler kısalıp uzaklar yakınlaşırken sosyal medya ve diğer ağırlar dünyanın en uç coğrafyalarında da olsa başkalarının acısına hepimizi daha fazla şahit ve ortak kılıyor. 2023'ün son aylarında bu acıların en şiddetli yaşandığı yerse Gazze oldu. Bildiğimiz tüm insani değerlerin içini boşaltan bir barbarlık yaşanıyor Gazze'de. Dünyada adaleti sağlama iddiasıyla kurulan uluslararası organizasyonlar görevlerini yerine getiremiyorlar. Çok kutuplu bir dünyaya biçilmeye çalışılan bu dar gömlek artık her yerinden yırtılıyor. Gazze, tarihin dönüm noktalarından biridir. Bu büyük bunalımdan insanlık olarak ya hep birlikte çıkacağız ya da hep birlikte batacağız. 21'inci yüzyıl ya merhamet ya da barbarlık çağı olacaktır. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türkiye olarak bütün uluslararası platformlarda insanlığa giydirilmeye çalışılan bu deli gömleklerini yırtan, bu zihinsel tuzakları birer birer deşifre eden bir dış politika yürütüyoruz. Dünyada sokaklar vicdanlı insanların teyakkuzuna şahit olurken, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda ateşkese karşı çıkan birkaç ülke tüm dünyayı karşısına alarak Gazze'deki vahşete devam dedi.

Bütün dünyanın gördüğü üzere küresel sistem tümüyle iflas etmiştir. Türkiye'nin bu konudaki tavrı Cumhurbaşkanımızın "Dünya 5'ten büyüktür." tespitinde açıkça ortaya konulmuştur. "Dünya 5'ten büyüktür." söylemi her ülkenin eşit bir şekilde temsil edildiği, daha adil ve dengeli bir uluslararası sistemi inşa etme çağrısıdır. Türkiye, Gazze'deki insani krize karşı gösterdiği kesin ve şartsız tutumla dünyaya insanlık dersi vermiştir. İçinden geçtiğimiz bu küresel bunalım çağında şüphesiz en çok çocuklar zarar görüyor. Dünya çapında yaklaşık 37 milyon çocuk, çatışma ve şiddet nedeniyle yerinden edilmiş durumda; bu, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra rastlanan en büyük rakam. Suriye, Yemen, Afganistan, Ukrayna ve şimdi de Gazze'de çocukların gülen yüzleri solduruluyor. "Yaşamak, berrak bir gökte çocuklar aşkına savaşılmaktır." diyordu şair. Türkiye olarak tüm dünya çocuklarının yarınlara umutla baktığı adil ve müreffeh bir dünyanın hayalini kuruyoruz. Çocuk refahının gelişmesi için gerekli tüm adımları atıyoruz.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı'yla çocuklarımıza yönelik riskleri önleyici, olumlu gelişmeleri destekleyecek hizmetleri hayata geçiriyoruz. Yetimi koruyanları cennetle müjdeleyen bir inancın, Himaye-i Etfal, Darüşşafaka gibi vakıflarla iyiliği kurumsallaştıran bir toplumun evlatları olarak yeryüzündeki tüm çocukların gülmesi için çabalamaya, Türkiye Yüzyılı'nı çocukların yüzyılı yapmak için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Sayın milletvekilleri, dünyada her gün 137 kadın aile üyelerinden biri tarafından öldürülüyor. Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadeleyi temel politikamız olarak belirledik. Ülkemizde kadına yönelik şiddetle mücadelede en büyük devrimi 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'la yaptık. Kanunda ihtiyaç duyulan tüm düzenlemeleri hayata geçiriyor, kadına yönelik şiddeti bakanlıklar nezdinde takip ederek her zaman kadınların yanında olmaya devam ediyoruz. Eğitimde, sağlıkta, siyasette, sporda, hayatın her alanında kadınların varlıklarını ve güçlerini artırarak Türkiye Yüzyılı'nı kadınların yüzyılı yapacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, 2023 yılı dünyamız için iklim değişikliği, çevre ve sürdürülebilirlik konularında bir kırılma noktası

olarak tarihe geçti. Rekorlar kıran küresel sıcaklıklar, artan aşırı hava olayları ve biyoçeşitlilik üzerindeki baskılar insanlığın ekosistem üzerindeki etkilerini gözler önüne serdi. Bu gelişmeler, 2024 yılında ve sonrasında karşılaşacağımız zorlukların ve fırsatların da net bir resmini çizdi. Bu yıl yaşananlar, iklim değişikliğiyle mücadelede acil ve yenilikçi stratejileri ve politikaları hayata geçirmenin kaçınılmazlığını gösteriyor. Sürdürülebilir bir dünya oluşturma çabası, insanlık için artık sadece çevresel bir gereklilik olmanın ötesine geçmiş, ahlaki bir sorumluluk hâline gelmiştir. Bizler canlı ve cansız tüm varlıkları Yaradan'ın ayetleri olarak gören bir inancın mensuplarıyız. Dünya tüm varlıklarıyla insanlığa bir emanettir. Karıncayı bile ezmekten imtina eden bir merhamet medeniyetinin mirasçılarıyız. Bu kadim mirasın ışığında çocuklarımıza, tüm canlılara ve çevreye duyarlı, daha sürdürülebilir bir dünya bırakmak için uğraşıyoruz. Dünyadaki gelişmeler hangi yöne evrilirse evrilsin Türkiye bölgesel ve küresel iddialarını sürdürerek daha adil bir dünyayı mümkün kılmak için çalışacaktır. Türkiye Yüzyılı kadınları, çocukları, doğa ve canlıları şefkat ve merhametle kuşatan bir dünyanın, küresel barışın ve insanlığın umut ışığıdır. Türkiye Yüzyılı kalkınmanın, üretimin, istikrarın, verimliliğin, sürdürülebilirliğin, bilimin ve dijitalleşmenin yanı sıra başarının, barışın, huzurun, şefkatin, değerlerin ve güçlü istikbalin yüzyılı olacaktır.

Türkiye Yüzyılı'nın hedeflerini hayata geçirme doğrultusunda hazırlanan 2024 bütçe çalışmalarında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, ülkemiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Sayın milletvekilleri, sözlerime son verirken, askerine "Mehmetçik" diyen bu büyük milletin tertemiz masum evlatlarına kallesçe kıyan bölücü terör örgütü PKK ve bütün sempatiyanlarını lanetliyorum. Bugün hür ve müstakil vatanımızda "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir." yazısı altında Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütçe görüşmeleri yapabiliyorsak ve geleceğe güvenle bakabiliyorsak bunu kahraman şehitlerimize borçluyuz. Bu vatan uğruna bugüne kadar şehit verdiğimiz bütün askerlerimizi, güvenlik görevlilerimizi, öğretmenlerimizi, mühendislerimizi; bebek, kadın, çocuk demeden katledilen masum sivil vatandaşlarımızı saygı ve rahmetle anıyorum.

Dün Kuzey Irak'ta şehit düşen kahraman vatan evlatlarımız Ramazan Günay, Mehmet Serinkan, İsmail Yazıcı, Yasin Karaca, Çağatay Erenoğlu ve Emre Taşkın'ın aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum, milletimize başsağlığı diliyorum. Ruhları şad olsun.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahsı adına ilk söz Giresun Milletvekili Sayın Ali Temür'e ait.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ TEMÜR (Giresun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Dün Irak'ta şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, İsrail'in Filistin'e yönelik yapmış olduğu sistematik saldırı, işgal ve soykırım maalesef devam etmektedir. Gazze'de işlenen savaş suçları, vicdan sahibi olan herkesin yüreğini dağlamaktadır. İsrail; okulları, hastaneleri, ibadethaneleri, çocukları, kadınları, sivilleri pervasızca öldürmekte, bombalayarak dünyanın gözü önünde soykırım ve işgali devam ettirmektedir. Barış ve adaletin hâkim olması gereken Filistin'de kan ve gözyaşı hâkim olmuştur. Bugün Gazze'de yüzde 70'i çocuk ve kadınlardan oluşan 20 binden fazla masum kasten, canice öldürülmüştür. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Filistinli kardeşlerimizin her zaman yanında olduk, önümüzdeki süreçte de yanlarında olmaya devam edeceğiz. Gazze'ye insani yardım ulaştırılması konusundaki bütün engellerin kaldırılması gerekmektedir. Türkiye olarak bugüne kadar 2.500 ton insani yardım gönderildi ve 283 kanser hastası ve yaralılar Türkiye'ye getirildi, tedavileri devam ediyor.

Filistin meselesinin çözümü için bölge ülkeleri de sorunu sahiplenmek ve çözümün ortağı olmak durumundadır. Egemen ve bağımsız Filistin devleti bir an önce kurulmalıdır. Sayın Cumhurbaşkanımızın Birleşmiş Milletlerde söylediği gibi, dünya 5'ten büyüktür ve sürdürülebilir bir Birleşmiş Milletler mekanizması yoktur. Daha adil bir dünya için küresel adaletsiz düzen yıkılacak, Türkiye bunun öncüsü olacaktır.

Sayın milletvekilleri, ilimiz Giresun'da da hizmetler devam ediyor. Giresun'umuza 37 bin metrekare inşaat alanlı, bodrum, zemin, yemekhane katı ile 4 kattan oluşan 33 duruşma salonu, 42 hâkim ve 41 savcı odası, icra müdürlüğü, nöbetçi savcılık birimleri ve toplam 300 araçlık otoparktan oluşan adliye sarayı ihalemiz 18 Aralık 2023 tarihinde yapılmıştır.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz dünyanın en büyük fındık üreticisi ve ihracatçısıdır. Dünyadaki fındık üretiminin yüzde 70'ini Türkiye yapmaktadır ve dünyanın en kaliteli fındığını Giresun yetiştirmektedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ordulular duymasın.

ALİ TEMÜR (Devamla) – Duysunlar efendim, duysunlar, onlar da biliyor.

Ülkemiz, fındık ihracatından yıllık 2,5 milyar dolar civarında gelir elde etmektedir. Fındık, ihracat geliri açısından tarım ürünü olarak 1'inci sıradadır. Dolayısıyla fındığa ve fındıkçıya Hükümetimizin desteği devam edecektir. Piyasada geçen yıldan TMO'nun elinde kalan 115 bin ton fındık üzerinde çeşitli spekülasyonlar yapılıyor ve TMO'nun fındık satacağı dedikodularıyla üreticinin elindeki fındık ucuz alınmaya çalışılıyor. Buradan ifade etmek isteriz ki Tarım Bakanımızla ve TMO Genel Müdürümüzle yaptığımız görüşmeler çerçevesinde üreticimizin elindeki fındık bitmeden kesinlikle fındık satışı söz konusu değildir, fındık satılmayacaktır. Bu konuda elini ovalayanlar boşuna beklemesinler, biz fındık üreticisinin yanındayız.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımız öncülüğünde, Kıymetli Bakanımızın desteğiyle Giresun ilimize yapılan çok önemli bir konudan, yatırımdan bahsetmek istiyorum. Bölgemizin fiziki şartları nedeniyle ulaşım zamansal ve fiziksel engellerle karşı karşıya kalmaktaydık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ TEMÜR (Devamla) – Şebinkarahisar, Alucra ve Çamoluk ilçeleri ve Sivas güzergâhında özellikle kış aylarında tipi ve fırtına nedeniyle ulaşım kapanıyordu. Çok büyük mücadeleler verdik, şu anda Eğribel Tüneli'mizi ulaşım açtı; inşallah, Karadeniz ile İç Anadolu'yu, güneyi birbirine bağlayan bu tünel halkımıza hizmet verecektir.

Ben bu duygu ve düşüncelerle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum, 2024 bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci söz Gaziantep Milletvekili Sayın Seveda Karaca'ya ait.

Buyurun Sayın Karaca. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – 2024 bütçesine ilişkin Emek Partisi adına söze aldım.

Cumhur İttifakı'nın hiç de gizli olmayan patron seviciliği, sermaye bekçiliği, halk düşmanlığı bir kez daha bu bütçede de zuhur etti. Şu sıralarda oturanlar da gayet iyi biliyor ki bu bütçe bir avuç sermayedarın bütçesidir. Seçim ekonomisi kasayı boşalttı, bütçe açığı arşa vardı, iç ve dış borç büyüyor, bu açıkları kapatmak için halkın son hak kırıntılarını da tümüyle ortadan kaldıran bir bütçeyi konuşuyoruz biz burada. Yoksul eti yiyip kan içiyorsunuz; bu sofrada vergi indirimi, muafiyeti, kaynak aktarımı, garanti

ödemeleriyle semirttiğiniz patronlarla birlikte oturuyorsunuz, yiyorsunuz, doymuyorsunuz. Burada, küçük bir azınlık zenginliğini katlarken, yoksul halk cehennemi bu dünyada yaşasın, tevekkül etsin, sesini çıkarmasın, çıkarırsa da gazla, copla, tazyikli suyla bastırılsın diye yapılan bir bütçeden bahsediyoruz. Bu bütçe, sırtınızı iktidarınıza yaslayıp işçilerin kanına girenlerin, emekçiler hiçbir hakları olmadan köle gibi çalışsın diye valiyle, jandarmayla, müftüyle, belediyeyle, sarı sendikacılarla kalkan olduğunuz Özak patronunun, Özak'gillerin bütçesidir. İşte, alın bakın, insan gibi yaşamak için yirmi yedi gündür direnen Özak işçilerine reva gördüğünüz barbarlığı gösteriyor bu palto ve bu paltoyu, işçiler, ekmeğinin, anayasal sendika seçme hakkının peşindeyken, onlara destek olan milletvekillerinin yerlerde sürüklenmesinin nişanesi olarak, size utanç vesikası olarak getirdim. "Haklar, özgürlükler, demokrasi" diye nutuk atarken üstünüze giyersiniz artık! (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Bu paltonun üstünde Meclis bahçesinde tıttırdığınız mangalın kokusu yok AKP'li vekiller, bunun üstünde işçilere valilik emriyle sıkırdığınız biber gazının kokusu var ama siz bunu bilmezsiniz tabii. Ha bire bu kürsüden "Hepimiz aynı gemideyiz." nutku atıyorsunuz ama halkın cebinden, devletin kasasından eli hiç çıkmayan patronların karşısında da el pençe divan duruyorsunuz.

Bakın buraya, o ellerin karşısında "Ne pahasına olursa olsun dönecek." denilen çarklara kurban edilmiş işçi elleri var, sizin barbar sömürü düzeniniz var. Bu bütçe çolak işçilerin sayısını, işçi katliamlarını artırma bütçesidir; halkı derin yoksulluğa iten, sermaye politikalarını daha da barbarlaştırma bütçesidir. Maşallah, ağzınızdan hiç ahlak, namus düşmüyor sizin ama bakıyoruz yarattığınız çürüme kokusu her gün ayrı bir yerden yükseliyor. Somali Cumhurbaşkanı'nın oğlunun, katil oğlunun en alttan en tepeye korunması, tefeci faizinin şehvetine kapılıp milyonlarca dolar kaptıran futbolcular, sosyal medya fenomenlerinin akladığı paralar, bunların bahis şirketleriyle bağlantıları, insan, para, uyuşturucu kaçakçılarının, çetelerin, mafyaların, dolandırıcıların sizin iktidarınızda rutin hâle gelmesi, hükmü geçmeyen Anayasa Mahkemesi kararları, yargıdaki rüşvet pazarlıkları, tarikat, cemaatler arasındaki güç savaşları, kırk haramiler misali her türlü yolla milyonları soyanların, akla hayale gelmeyecek zenginlik biriktiren bu çürümüşlerin en yakın dostlarıdır. Yediğinizin içtiğinizin ayrı gitmediği Türkiye'nin en zengin 100 kişinin serveti bu ülkedeki milyonlarca insanın sahip olduğunun katbekat fazlası ama siz, zenginlerin borçlarını, milyarlarının vergisini bir kalemde silerken en az ücretle geçinmek zorunda olanların sırtından da kamçıyı indirmiyorsunuz. Sadece bu bütçeyle değil üstelik, orta vadeli programla, On İkinci Kalkınma Planı'yla emekçi halka da kader planı yapıyorsunuz. Vites yükselttiğiniz sömürü politikaları nedeniyle Türkiye ekonomisi yüksek faizi, yüksek enflasyonu, yüksek işsizliği bir arada yaşayacak, sömürü de yoksulluk da katmerlenecek ve siz yükselecek öfkeyi çok iyi bildiğiniz için halkın tepesine inecek demir yumruklarınıza gani gani pay ayırmışsınız. Çocuklara okullarda bir öğün ücretsiz yemek yok, şiddeti önlemeye bütçe yok ama muhalif kesimleri, ses çıkaranları "terörist" diye damgalamak, sindirmek için kullanacağınız iç ve dış güvenlik kalemleri tüm zamanların en yüksek rakamına ulaşıyor. Öfkesi burnuna gelen halkı sindirmenin, halkın sesini kesmenin bütçesidir bu, kabul etmiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVDA KARACA DEMİR (Devamlı) – Bu halk düşmanı bütçeyle hayatı ipotek altına alınan milyonlarca emekçiye seslenmek istiyorum ben burada: Ülkede emek örgütsüz sendikaların bir kısmı sermayeyle iş birlikçi olmuş, iktidar elindeki tüm olanakları başını kaldıranı ezmeye kullanıyor, milyonlarca insan büyük bir hızla yoksullaşıyor, patronların kârı büyüyor ama bununla beraber, hamaset, din istismarı, milliyetçilik de yükseliyor. Onun için, işte bu iktidarın ruhban sınıfına, kara propaganda aygıtlarına ayırdığı pay Bakanlıklarından bile fazla. Hesap soran, haklarını, üretimden gelen gücünü kullanan, dayanışan emekçiler yoksa, örgütlü bir işçi sınıfı yoksa işte bütçenin de ücretlerin de gelir dağılımının da vergi yükünün de demokrasinin de Meclisin de memleketin de hâli ortada arkadaşlar. Bu hâli ancak siz değiştirebilirsiniz. Bu barbarlığa itaat etmeyin, sessiz kalmayın, boyun eğmeyin. Sen örgütlü olursan bu barbarlık düzeni yenilecek, işçi sınıfı ve halklar kazanacak. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) — Sizin gibi ikiyüzlüler olamaz!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) — Size getirdim, ödünç alırsınız sonra konuşurken; saklayacağım, ödünç alırsınız.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Bu kürsüdeki bu kadar kirli ve nefret dolu bir dili kınıyoruz. Buradaki milletvekilleri vampir mi de "Kan içiriyorsunuz." diyor? Böyle bir dil, böyle bir lisan yok bizim Meclisimizde, olmamalı. Bu kadar nefret dilini, bu kadar öfkeyi kınıyoruz. Böyle bir dilin kullanılmaması için sizin tarafınızdan hatiplerin -temiz dille- uyarılmasını hassaten rica ediyoruz Başkanım. Bizim İslam dinimizde "ruhban sınıfı" diye bir şey yoktur. Bunu da öğrenmesi için hatip hanıma hatırlatıyoruz. Yirmi bir yıldır kimin kan içtiğini bu millet çok iyi biliyor, o yüzden de bize her zaman tercihini gösteriyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) – Bütün tarikatlar, cemaatler şirket oldu ya, holding oldu! Hâlâ "Ruhban sınıfı yoktur." diyorsunuz!

RESUL KURT (Adıyaman) - Otur yerine!

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) – Nedir ruhban sınıfı? Hepsini ruhban sınıfı hâline getirdiniz, hepsi milyonluk bütçe sahibi! Hâlâ "Ruhban sınıfı yoktur." diyor! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

RESUL KURT (Adıyaman) - Otur yerine! Yeter be, otur!

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) – Nasıl ruhban sınıfı oluyor, çıkın anlatın bakalım!

RESUL KURT (Adıyaman) — Ayıp ya! Temiz dil kullanın, ayıp!

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) – "Hiçbir şey yok." deyince yok olmuyor, siz inkâr edince yok olmuyor!

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN — Şimdi, soru-cevap işlemine başlıyoruz.

Evet, şimdi soru işlemlerini başlatıyorum.

Sayın Keskinkılıç, buyurun.

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Karabük) – Sayın Başkanım, şehitlerimiz var, milletimizin yüreğine ateş düşmüştür. Şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum, kederli ailelerine ve milletimize başsağlığı diliyorum. Bu eli kanlı, canı, kan içici teröristlere Türk devleti gerekli cevabı en kısa zamanda verecektir, bundan bütün milletimiz emin olsun.

(AK PARTİ ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

Sayın Bakanım, bilindiği gibi, Türkiye'nin...

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika... Böyle bağıracağınıza arada 10 metre var gelin konuşun veya buradan gidin, konuşun. Niye bağırıyorsunuz birbirinize ya? Dışarı çıkın, görüşün. Bağırmanın sayın milletvekilleri... Bir milletvekiline "Bağırmanın." demek çok ayıp benim adıma.

Sayın Keskinkılıç, bir daha söz veriyorum size.

Buyurunuz.

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Karabük) - Sayın Başkanım, şehitlerimiz var, milletimizin yüreğine ateş düşmüştür. Şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve milletimize başsağlığı diliyorum efendim. Devletimiz bu kan içici canı teröristlere gerekli cevabı misliyle verecektir, milletimiz bundan emin olsun.

Sayın Bakanım, bilindiği gibi, Filyos Limanı Türkiye'nin en büyük limanlarından bir tanesi. Bizim ihracat yapan Zonguldak, Karabük, Bartın'daki ihracatçılarımız, İç Anadolu'daki ihracatçılarımız Filyos Limanı'nın bir an evvel ticari kullanıma açılmasını ve bağlantı yollarının yapılmasını bekliyorlar.

Ayrıca, Karabük'te çok fazla kaza olan Eskipazar kavşağı ve Cumayanı geçişleriyle ilgili sizden bir müjde bekliyorlar.

Bir sorum daha var: Yatırımlarınızı yaparken çevreci yaklaşımlara dikkat ediyor musunuz? Bölünmüş yolların Türkiye ekonomisine katkısı nedir efendim?

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Ateş...

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Irak'ın kuzeyinde bölücü terör örgütü mensuplarının hain saldırısı sonucu şehit olan kahraman Mehmetçiklerimize Allah'tan rahmet, ailelerine sabırlar, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum; milletimizin başı sağ olsun.

Sorum Ulaştırma ve Altyapı Bakanımıza olacak. 14.476 metre uzunluğuyla ülkemizin en uzun kara yolu tüneli olan Zigana Tüneli'nin bölgenin ticaret ve turizmine katkıları neler olacaktır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Toy...

RUKİYE TOY (Sivas) – Hain ve alçak terör saldırısında şehit düşen kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, yaralı Mehmetçiklerimize acil şifalar diliyorum. Bu mücadele son terörist etkisiz hâle gelinceye kadar devam edecektir. Milletimizin başı sağ olsun.

Sayın Bakanım, havalimanlarında karbon salımının azaltılması için gerçekleştirilen faaliyetler nelerdir? Karbonsuz havalimanı sertifikasına sahip havalimanı sayısı kaçtır?

İkinci sorum: Mevcut ve yeni hizmete açılacak yüksek hızlı ve hızlı demir yolu hatlarında, yerli ve millî yüksek hızlı tren setlerinin sefere konulmasına yönelik planlarınız nelerdir?

BAŞKAN - Sayın Akgül...

İSMAİL AKGÜL (Bolu) - Sayın Ulaştırma Bakanımızdan ricamız... İstanbul-Ankara Süper Hızlı Tren Projesi tüm vatandaşlarımızla beraber Bolulu hemşehrilerimizi de ziyadesiyle mutlu etmiştir. İstanbul-Ankara arasını seksen dakikaya düşürecek olan bu projeyi sonuna kadar destekliyoruz. Yalnız, hızlı tren projemiz için seçilen güzergâh konusunda Bolu'nun sizden beklentileri vardır. Akademisyenlerimizin yaptığı araştırma sonrası, güzergâhın Gerede-Bolu-Düzce üzerinden olmasının ve çevre illerin de bu hat üzerinden entegresiyle maliyet düşüklüğü, coğrafi zorlukların azalması, yolcu kapasitesinin artması gibi birçok avantajının bulunmasının da göz önüne alınmasını ve bu avantajların tekrar değerlendirilmesi en büyük beklentimizdir.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın Kıratlı...

ALİ KIRATLI (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

"İnsan büyür beşikte, mezarda yatmak için/Ve kahramanlar can verir yurdu yaşatmak için." Aziz şehitlerimize Yüce Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve milletimize başsağlığı ve sabırlar diliyorum; yaralı aslanlarımıza, yaralı kahramanlarımıza da acil şifalar diliyorum. Vatan sağ olsun.

Sayın Bakanım, Çeşmeli-Taşucu Otoyolu'nun 1'inci etabı Çeşmeli-Kızkalesi bölümünde çalışmalar bir ara yavaşlamıştı, şimdi hızlı bir şekilde devam ediyor. Çalışmalarda son durum nedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Öztürk...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de sözlerime dün akşam şehit düşen aslanlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar dileyerek başlamak istiyorum. Terörü, teröre destek olanları, teröre destek olanlarla iş birliği yapanları lanetliyorum.

Sayın Bakanım, Düzce-Yığılca ve Akçakoca-Melenağzı yolu kısmındaki çalışmalarla alakalı bir gelişme var mıdır? Sorum sizedir.

Teşekkür ediyorum. Kolay gelsin.

BAŞKAN – Sayın Burcuğül Çubuk... Yok.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ben tekeffül edebilirim.

BAŞKAN – Fendoğlu... Fendoğlu da yok.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ben tekeffül edebilirim efendim yerine.

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Bakanım, benim ömrüm görecektir, bu Şanlıurfa'ya hızlı tren ne zaman gelecek? Bir tarih söyleyebilir misiniz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Yavaş yavaş.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani yavaş yavaş... Bu, kaplumbağa yürüyüşü gibi mi gelecek? Yoksa "Sayın Tanal, merak etme; efendim, bir sene sonra biz Şanlıurfa'ya hızlı treni getireceğiz." diyebiliyor musunuz siz?

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Şırnak sorularımıza da cevap vermediniz Sayın Bakan.

BAŞKAN – Soruları cevaplamak üzere Komisyona söz veriyorum.

Buyurun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) – Sayın Başkanım, ben de hain saldırıda şehit olan kahramanlarımıza Allah'tan rahmet; yaralı askerlerimize, kahramanlarımıza acil şifalar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yalnız 5 soruydu Sayın Başkan. 5 soruyu Adalet Kalkınma Partisi milletvekilleri sordu, Bakanlarla gidip görüşemiyorlar demek ki Sayın Başkan.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Sayın Başkanım, sorularımıza Sayın Bakanımız cevap verecektir.

Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu AK PARTİ'li milletvekillerine Bakanlardan randevu alalım, gidip görüşsünler.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; soruları cevaplamaya çalışayım.

Filyos Limanı'nda, ticari kullanım için gerekli çalışmaları yürütüyoruz. İnşallah, onu...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bak, Bakan da hemen cevap veriyor; sorular, cevaplar karşılıklı hazırlanıyor.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Bir dinle ya! Bir dinle ya!

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Ben bütün hepsini not aldım, hepsini cevaplayacağım. Müsaadenizle hepsini cevaplayacağım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bölünmüş yol...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Bakan, Adalet ve Kalkınma Partisinin 5 milletvekili soru sordu, gelsinler yanınıza sorsunlar, muhalefetin soru sorma hakkını engelliyorlar.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ya, biz duymak istiyoruz...

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Dinle! Dinlemesini öğren!

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Ben hepsini not aldım, müsaade edersiniz cevaplayacağım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Siz Karayolları işçisine kadro verecek misiniz? Devlet Demiryolları işçisine kadro verecek misiniz?

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Dinle! Bir dinle ya!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – PTT işçisine kadro verecek misiniz? Bunları anlatın!

BAŞKAN – Sayın Gürer, sana söz vereyim... Bir dakika...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Danışıklı dövüşle olur mu bu iş! Yakışmıyor Meclise Başkanım!

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Bir dinle ya! Ne var ya!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkanım, Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilleri soruları önce Bakana veriyorlar, karşılıklı olarak... Gitsinler, görüşsünler!

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Sana ne!

AHMET KILIÇ (Bursa) – İftira atıyor!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İktidar milletvekili Bakanla mı görüşemiyor? Yani muhalefetin soru sorma hakkını gasbediyorlar! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Evet, baştan başlatıyorum.

Buyurun.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Filyos Limanı'yla ilgili, ticari kullanımla ilgili çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Bizim projelerimizde özellikle bölünmüş yollarla ilgili bir soru vardı; yüzde 43'ü bölünmüş yol, trafiğin yüzde 83'ü bölünmüş yollarda akıyor ve yaklaşık 102 milyar liralık bir fayda sağladık diyebiliriz.

57 tane havalimanımızdan 50 tanesi karbon salımla ilgili dünyada 2'nci ülke olarak sertifikasyon aldı.

Yüksek hızlı trenlerle ilgili 160 kilometrelik elektrikli tren üretimini tamamladık, 225'in prototipine çalışıyoruz, 2025 yılında inşallah onu hayata geçireceğiz.

Çeşmeli-Kızkalesi Otoyolu'nda hızlandık, bundan sonra sıkıntı olmayacak.

Düzce-Yığılca yolunda çalışmalara mevsim itibarıyla tekrar başlayacağız.

Melanağzı yolumuzun projesini bitirdik, yatırım programına aldık, bütçe imkânlarına göre değerlendireceğiz.

Sayın Tanal'ın özellikle söylediği “Ben görür müyüm...” Ömür beklentinize göre, inşallah biz onu karşılamış olacağız Sayın Tanal. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine diğer sorulardan devam edeyim, ben hepsini not aldım. “Antalya-Alanya Otoyolu'nun hemen merkezdeki bağlantısı eksik.” dedi bir vekilimiz. Orada mevcut devlet yolunu, çevre yolunu bitirdiğimizde inşallah o bağlantıyı sağlamış olacağız.

“Gazipaşa-Anamur arası ne zaman bitecek?” 402 kilometresi bitti, 38 kilometresi devam ediyor, birkaç yıl içerisinde onu bitireceğiz.

Alacabel Tüneli 2025 yılında inşallah bitirilmiş olacak.

Antalya'ya öncelikle Eskişehir üzerinden bir yüksek hızlı tren getirmeyi planlıyoruz, sonra da Konya üzerinden bir yüksek hızlı tren getirmeyi planlıyoruz ki onun projesi de bitmiş durumdadır.

Batman Beşiri OSB kavşağıyla ilgili bir soru vardı. Bunun projesini yaptık, önümüzdeki günlerde bunu yapma noktasında bir karar vereceğiz, biraz sıkıntılı bir konu.

Yine, bir konuşmacımız Sayıştayla ilgili gereği yapılmadığı noktasında... Ben Genel Kurula, sayın milletvekillerimize şunu söylemek isterim: Sayıştay sorguya alır, bulgu ortaya koyar ve biz de o bulguyla ilgili gerekli açıklamaları yaparız; ya gereğini yaparız ya itiraz ederiz, o süreç devam eder ve sonuçlandığı zaman da biz elbette gereğini yaparız ama sadece bir bulguyu ve sadece bir sorguyu bir sonuç hükmü olarak ortaya koyarsak haksızlık etmiş oluruz ama o süreçleri yakından takip ettiğimizi bilmenizi isterim.

Yine, Cumhurbaşkanlığı bütçesinin mal ve hizmet giderleri ödeneğinin 7 bakanlıktan daha fazla olduğu gündeme getirildi. Benim arkadaşlarımdan aldığım bilgi: Bu, gerek Komisyonda gerekse en son dün Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız tarafından detaylı bir şekilde açıklandı. Hani bu noktada eksik kalan bir şey olduğunu düşünmüyorum ama müsaadenizle ben onun detayına girmek istemiyorum.

Ben sorulan bütün soruları cevaplamış oldum Sayın Başkanım dolayısıyla muhalefetten ya da diğer partilerden gelen soruları eksik bırakmadım.

Ben saygıyla arz ediyorum.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Muhalefet sormadı ki!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım...

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Muhalefet soramadı ki!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, sizden çok...

BAŞKAN – Ben bir dakika yerinizden söz vereyim, süre var.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Öztürkmen de...

BAŞKAN – Verelim, ona da verelim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Bakanım, ben Şanlıurlular adına hızlı trenin ne zaman Şanlıurfa'ya geleceğini sordum. Siz "ömür beklentim" anlamında bir laubali cevap verdiniz; burasının, Türkiye Büyük Millet Meclisinin mehabetine yakışmaz. Şanlıurfa'ya hızlı tren gelecek mi, gelmeyecek mi? Benim ömrümle ilgili vesaire laubali cevap vermenizi asla kabul etmiyorum ben. Yani bunu ben "Kendi merakım giderilsin." diye de söylemedim, ben Şanlıurlular adına söylüyorum. Şanlıurfa'ya hızlı tren gelecek mi, gelmeyecek mi; yatırımınız var mı, yok mu; yatırım ayırdınız mı, ayırmadınız mı? Bu şekilde açık, net. Niye cevap vermiyorsunuz siz? Kaçamak bir cevap vermeniz Türkiye Büyük Millet Meclisine ve Şanlıurlulara saygısızlık olur. Sizden rica ediyorum, Urfa'lılar adına tekrar soruyorum: Hızlı tren Şanlıurfa'ya ne zaman gelecek? Yatırımınız var mı, yok mu?

BAŞKAN – Sayın Öztürkmen, buyurun.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Kuzey Irak'ta şehit olan güvenlik görevlilerimize rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum.

Şeriatçı tehlike cumhuriyet tarihi boyunca iç ve dış destekçilerinin katkılarıyla laik cumhuriyete daima meydan okumuştur. 23 Aralık 1930'da Menemen'de katledilen Asteğmen Kubilay, Bekçi Hasan ve Bekçi Şevki'yi rahmetle, minnetle anıyoruz. AKP, laik cumhuriyet düşmanı tarikat ve cemaatleri heveslendirmekten, destek olmaktan, özendirmekten vazgeçmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.01

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.30

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Asu KAYA (Osmaniye), Rümeyza KADAK (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 44'üncü Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

7'nci maddeyi okutuyorum:

Diğer bütçe işlemleri

MADDE 7- (1) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bütçesinin 99-401-02-05.02 tertibinde 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10 uncu maddesi çerçevesinde Öğretim Üyesi Yetiştirme Programına yönelik tefrik edilen ödenek, lisansüstü eğitim veren yükseköğretim kurumlarına, görevlendirilen öğrencilerin sayıları ve öğrenim alanları dikkate alınarak tahakkuk ettirilmek suretiyle ödenir. Bu amaçla tahsil edilen tutarlar ilgili yükseköğretim kurumu tarafından, mal ve hizmet alımlarında kullanılmak üzere bir yandan yükseköğretim kurumunun (B) işaretli cetveline öz gelir, diğer yandan (A) işaretli cetveline ödenek kaydedilir.

(2) 2547 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 44 üncü, 46 ncı, 58 inci, ek 25 inci, ek 26 ncı ve ek 27 nci maddeleri ile 19/11/1992 tarihli ve 3843 sayılı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca tahsil edilen tutarlar ve diğer gelirler, yükseköğretim kurumları bütçelerine öz gelir olarak kaydedilir. Kaydedilen bu tutarlar karşılığı olarak ilgili yükseköğretim kurumu bütçesine konulan ödenekler, gelir gerçekleştirmelerine göre kullanılır.

(3) Cumhurbaşkanı;

a) Emniyet Genel Müdürlüğü'nün öğrenim ve eğitim müesseselerinde okutulan ve eğitim gören yabancı uyruklu öğrenci ve personele yapılan giderler karşılığında ilgili devletler veya uluslararası kuruluşlar tarafından ödenen tutarları,

b) NATO makamlarınca yapılan anlaşma gereğince yedek havaalanlarının bakım ve onarımları için ödenen tutarları,

c) Gümrük idarelerince tahsil edilerek Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirilen bandrol ücretlerinin yüzde 2'si oranında Ticaret Bakanlığı hizmetleri için söz konusu Kurumca ödenen tutarları,

ç) Jandarma Genel Komutanlığına ait veya tahsis edilen her türlü taşınmazın bünyesinde yer alan kule, tekrarlayıcı merkezi ile Jandarma birimlerinin konuş yeri içinde kalan alan ve ünitelerin, haberleşme maksatlı olarak merkezi yönetim kapsamı dışındaki kurum ve kuruluşlar ile özel teşebbüslerin kullanımına açılması karşılığında tahsil edilen tutarları,

aynı amaçla kullanılmak üzere bir yandan genel bütçeye özel gelir, diğer yandan ilgili idare bütçelerinde açılacak tertiplere özel ödenek kaydetmeye ve önceki yıl bütçesinde harcanmayan kısımları devren ödenek kaydetmeye yetkilidir.

BAŞKAN – Şimdi gruplar adına ilk söz Saadet Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Mesut Doğan'dadır. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MESUT DOĞAN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Hepinizin malumu, 2024 tahminî bütçenin dörtte 1'i yok yani dörtte 1'inin karşılığı yok. Belki bir yönüyle yirmi bir yıldır Türkiye'yi yöneten AK PARTİ iktidarı bize bu bütçeyle beraber Türkiye'nin gelirlerinin giderlerini karşılamadığını ifade ediyor veya Türkiye'nin imkânlarının ihtiyaçlarını karşılayamadığını söylüyor ki bunu bizim kabul etmemiz asla ve asla mümkün olmaz. Özellikle Türkiye'nin ekonomik olarak çok zor ve sıkıntılı olduğu bir dönemde denk bütçe yapmayı başarmış olan bir partinin mensubu olarak bunu kabul etmemiz zaten mümkün olmaz.

Ama eğer bugün Türkiye'nin imkânları, Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılayamıyor ise ben altını çizerek ifade etmek isterim ki Türkiye gibi ekonomiyi olumlu etkileyen, olumlu tetikleyecek bütün nimetlere sahip olan bir ülkede ya o ülkenin başında beceriksiz bir iktidar var demektir ya o ülkede çok büyük bir hırsızlık, yolsuzluk, israf veya adaletsizlik var demektir veya o ülkede çok tehlikeli bir iş birlikçilik var demektir. Bu anlamda, bizim bu bütçeyle 2024'ü yönetmemiz, taşımamız asla ve asla mümkün olmaz. Peki, ne olacak? Artık ilkokul çocuklarının bile AK PARTİ'nin ekonomiyi yönetme mantığının ne olduğuna dair, hangi

adımları atacağına dair ezberleri oluşmuş vaziyette; eğer ekonomide bir sıkıntı var ve ekonomi yönetilecekse AK PARTİ iktidarının değişmez 5 tane adımı var.

1) Hemen zam yapacaksınız. İnanın, insanlar zamlardan sarhoş olmuş vaziyettedir; esnaf satarken kâr ettiğini zannederken alırken zarar ettiğinin farkına ancak varabiliyor.

2) Vergi artırımına gideceksiniz. Ki Bakanlar bile Türkiye’de şu anda kaç çeşit vergi olduğuna dair belki de çelişki yaşıyorlar, belki de kafa karışıklığı yaşıyorlar.

3) Para basacaksınız. Ki 2005 yılında 6 sıfırı attıktan sonra, doların TL karşısında 22 kat değer kazandığına hep beraber şahit olduk.

4) Bunun yanında, borç alacaksınız. Ki gırtlığımıza kadar zaten borçlandık; insanımız borçlu, esnafımız borçlu, tüccarımız borçlu, devletimiz borçlu, âdeta nefes alamayacak hâle geldik.

5) Yetmedi; millî değerleri özelleştirmek, satmak. Ama satacak -tabiri caizse- hiçbir şeyimiz kalmadı.

Peki, böyle bir dönemde çözüm ne? Çözüm... Arkadaşlar, hayat tercihlerinden ibarettir; her insan, her kurum, her devlet atacağı her adım öncesi bir tercihte bulunur ve o tercihin sonucunu yaşar. Biz ekonomiden yana tercihimizi, bir, faiz; iki, borsa; üç, dövizden yana kullanır isek faizin ve borcun esiri oluruz, para babalarına mahkûm oluruz, küresel güçlerin kurmuş olduğu oyunların oyuncuğu oluruz. Ama yo, tercihimizi, bir, yatırım; iki, üretim; üç, istihdamdan yana kullanmış olur isek inanır lider ülke oluruz, güçlü ülke oluruz ve oyun kurucu bir noktaya gelmiş oluruz. Ondan dolayı, bizim her anlamda yapmış olduğumuz tercihler çok önemlidir çünkü o tercihlerin sonucunu ülke olarak hep beraber yaşıyoruz.

Biz, özellikle, ekonomide var olan sorunları, var olan sıkıntıları konuştuğumuzda iktidar mensuplarının önümüze koymuş olduğu bazı yaklaşımlar var. Yaptıklarını ifade etmek üzere, işte “Şunları şunları yaptık, görmüyor musunuz?” diye söylemiş oldukları cümleler var. Ne yapmışız? İşte, hastaneler yapmışız, okullar yapmışız. Biz bunları görüyoruz arkadaşlar ama burada bile yaklaşımda büyük bir sorun var, büyük bir sıkıntı var. Evet, görüyoruz, siz Türkiye’nin her yerine çok güzel hastaneler yaptınız ama içinde sağlık yok. Türkiye’de bugün 65 milyon kutu antidepresan kullanan hastalarımız var. Diyorsunuz ki: “Çok güzel okullar yaptık.” Evet, çok güzel okullar yaptınız ama içinde eğitim yok; işte, üniversite sınavına giren gençlerimizden 100 bin gencimiz sıfır çekti. Diyorsunuz ki: “Adalet sarayları yaptık.” Evet, adalet sarayları yaptınız ama içinde adalet yok; kanun hükmünde kararnamelele işsiz bıraktığınız insanlar bugün mahkemelerde suçsuz olduklarını ispatladıkları hâlde onları geri işlerine döndürmüyorsunuz. İşte, diyorsunuz ki: “Ne güzel siteler yaptık.” Ama o sitelerde komşuluk yok, AVM’ler yaptınız ama içinde esnaf yok; bunu böyle görmediğimiz takdirde sorunları çözmemiz mümkün olmaz. Veya diyorsunuz ki: “İşte, görmüyor musunuz, ne güzel yollar yaptık.” Evet, çok güzel yollar yaptınız, şehirleri birbirine bağlayan güzel yollar yaptınız fakat o şehirde yaşayan insanların arasına kocaman çukurlar kazdınız, duvarlar ördünüz, insanların insanlarla olan irtibatlarını bozdunuz, insanlar arasına her zamankinden daha büyük, uzun mesafeler oluşturdunuz. Bundan dolayı, bizim bu ekonomiyi bu şekilde yürütmeye devam etmemiz daha çok fakirleşeceğimiz, daha çok sıkıntılar çekeceğimiz anlamına geliyor.

Biz, bütçeyle ilgili çok şeyler söylüyoruz ama bütçe bize “Ben bir faiz bütçesiyim, ben sorunları görmemezlikten gelen bir bütçeyim, ben vergiler bütçesiyim; ben bu milletin bütçesi değilim, sadece ve sadece sarayın bütçesiyim.” diye bas bas bağırıyor ve aslında bunun yanında imdat çılgılında da bulunuyor çünkü Türkiye’ye yakışmayacak bir bütçe oluşturuldu ve bu bütçeyle bizim 2024 yılını yönetmemiz, yürütmemiz mümkün değil. İşte buraya şerh düşünüyorum, işte buraya not düşünüyorum, göreceksiniz, 2024’ün belli bir döneminde ek bütçe ihtiyacı hissedilecek ve ek bütçeyi konuşmak mecburiyetinde kalacağız. Ondan dolayı, en başta söylediğim ifadenin altını çizerek tekrarlıyorum: “Yer altı kaynakları bakımından, coğrafi özellikler bakımından, tarihî geçmişî bakımından, genç nüfusu bakımından dünyanın en muhteşem özelliklerine, güzelliklerine ve zenginliklerine sahip bir ülkede imkânlarımız ihtiyaçlarımızı karşılamıyor.” diyor isek bilirsiniz ki orada, ortada çok büyük bir beceriksizlik vardır ve bizim bunu kabul etmemiz mümkün değildir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Edirne Milletvekili Mehmet Akalın.

Buyurun Sayın Akalın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve aziz milletim; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’nin 7’nci maddesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum.

İlk olarak tarımın bütçedeki yerinden bahsedip daha sonra tarım ve hayvancılık açısından bölgemizdeki çiftçilerimizin sorunları ve çözümler için neler yapılması gerektiğine dair fikirlerimi serdedeceğim. Trakya bölgesi verimli topraklarıyla geniş bir tarım ürünü yelpazesine ev sahipliği yapmaktadır. Buğday, ayçiçeği, çeltik, mısır, kanola, sebze ve meyve gibi birçok ürün bölgemizde başarıyla yetiştirilir. Bu çeşitlilik tarım gelirini artırır ve ekonomik çeşitliliğimizi destekler niteliktedir. Aslında, Trakyalı çiftçilerimizin karşılaştığı bu sorunlar sadece bölgesel değil, ulusal düzeyde de geçerlidir. İlk olarak bütçe görüşmelerinde Hazine ve Maliye Bakanımız tarım bütçesindeki desteklerle ilgili yaptığı konuşmada ayrılan kaynaklar, kredi sübvansiyonları ve yatırım ödenekleri konusunda şöyle şeyler söyledi ki şaşırmamak elde değil. Bir anda tarımda çağ atladığımızı, çiftçimizin altın çağını yaşadığını düşündük. Gelin, şimdi bir de gerçeklere bakalım: Tarım desteklerine ayrılan bütçe 2007 yılından bu yana ciddi bir düşüş yaşamış durumdadır. Faiz dışı harcamalar içindeki Bakanlığın payı 2007 oranında sabit tutulsa dahi bugün tarımsal desteklerin gereken seviyede olması için ayrılması gereken bütçe miktarı ile mevcut teklif arasında önemli bir uçurum bulunmaktadır. Çünkü destek programları için bütçe teklifi sadece 92 milyar Türk lirasını içermektedir. Bütçenin hemen hemen her kalemi yüksek oranlarda artış gösterirken tarımsal desteklere ayrılan bütçe sadece yüzde 44,4 oranında artırılmıştır. Siyasi iradenin çiftçiye koruma sözlerine rağmen, 2024 yılı için çiftçinin kaynaklara yönelik yapılan bu gasp 300 milyar Türk lirasına yaklaşan bir miktarı içermektedir.

Bir de OECD verilerine bakarak Avrupa Birliği ve diğer ülkeler arasında tarımsal destek oranlarıyla ilgili karşılaştırmalar yapalım. Toplam tarımsal desteğin OECD toplamı içindeki payı Türkiye’de 4,78’dir. Bu oran Japonya’da bizden 3 kat, Amerika’da 6 kat, Avrupa Birliği ortalamasında ise 7 kat daha fazladır.

Değerli milletvekilleri, şimdi de gerçeklere bir bakıp yanlış yapılan işler ve politikaları Trakya açısından değerlendirelim. Trakya’da köyler boşalıyor, çiftçilerimiz küskün, üretimden uzaklaşıyor ve tarım arazileri boş kalıyor. Trakya’da verimli araziler, yabancıların ve bölge dışından arazileri sadece yatırım amacıyla alan kişilerin eline geçiyor. İthalatçıyı destekleyen “sıfır gümrüklü” ithalat politikalarınız ve doğrudan destek oranlarının çok düşük olması sonucunda çiftçiyi tarladan uzaklaştırıyorsunuz.

Şimdi ürün bazında bazı değerlendirmeler yapmak istiyorum. Mesela, çeltik üreticimiz on beş yıldır 10 kuruş desteğe mahrum bırakılmıştır. Yine sıfır gümrükle ülkeye girmiş ve depolarda bekletilen 550 bin ton pirinçten dolayı üreticimizin çeltik fiyatları düşmektedir. Toplam üretimimizle 600 bin ton olarak değerlendirsek şu an Türkiye’de iki yıllık daha stok bulunmaktadır. Bu durumda çiftçimiz çeltiği nasıl değerlendirecek?

Buğday ve ayçiçeğinde de aynı sıfır gümrük politikaları izlenmiştir. Buğday üreticimiz ise belirlenen fiyat her ne kadar 9 lira olsa da gerçekte bu tutarı elde edememiştir. İklim şartları ve hastalık sonrasında verim düşüklüğü ortaya çıkmıştır. Böylece TMO tarafından belirlenen standartların dışında kalınmış ve bazı bölgelerde mahsulün yüzde 30 civarı TMO’ya satılamamıştır. Çiftçi mecburen bu ürünleri piyasa şartlarında tüccara tonuna 4-5 bin lira civarında satmak zorunda kalmıştır. Ayçiçeği üreticimiz

ise kuraklık sebebiyle verim düşüklüğü yaşamış ve ürününü tarlada bırakmıştır veya biçim bedeline ürününü teslim etmiştir.

Çiftçi hem iklim koşulları hem de Hükümetinizin yanlış ithalat politikalarıyla mücadele etmeye devam ederken siz ne yaptınız? Buğday yetiştirmeyen, buğday ithalatçısı olan Venezuela'da buğday üretimi yapmak gibi anlamsız bir hayalin peşinde yürüdünüz. Sudan'da 2013 yılında doksan dokuz yıllığına tarım alanı kiraladınız fakat herhangi bir tarımsal faaliyet yapamadınız. Sonucunda, bu on yıllık bir süreç sonrasında tarımda verimsiz bir dönemi daha sona erdirdiniz.

Gelelim süte... Ülkemizdeki çiğ süt yem paritesi, süt üreticileri için sürdürülebilir bir gelir sağlamaktan uzaktır. Genel kabul gören 1,5 oranının altında kalan parite özellikle küçük aile işletmeleri için süt üretimini zorlaştırmaktadır. Gelişmiş ülkelerde bu oranlar genellikle 1,8 ve 2,2 arasında seyretmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde bu oran 2,1; Almanya'da ise 1,85'tir. Ülkemizde ise şu anda çiğ süt yem paritesi 1,32; geçtiğimiz Haziran ayında 1,08; 2022 Haziran ayında 1,12; 2021 Haziran ayında ise 0,9'dur. Gördüğünüz gibi ülkemizde maalesef bu oran bazı dönemlerde 1'in altına dahi düşmektedir. Sonuç olarak çiğ süt krizi derinleşiyor, üreticiler piyasa koşulları altında yetersiz fiyatlarla mücadele etmeye çalışıyor. Baskılanan çiğ süt fiyatları yüzünden süt inekleri kesime gönderiliyor. Bu gidişle maalesef birçok süt ineği de kesime gönderilecek ve Trakya'da hayvancılık bitecektir. Lütfen, bu durumu ciddiye alın. Size çok küçük bir örnek vereceğim. Edirne'nin Meriç ilçesinde bundan tam on yıl önce Süt Üretici Birliğine kayıtlı 800 üye üretici vardı, bugün ise 200 üretici kaldı. Sağımlik inek sayısı da dörtte 3 oranında düşmüştür. On yıl önce 13-14 ton üretim yapan ilçemizde bugün 3-4 ton üretim yapılmaktadır. Bir de üstüne üstlük Trakya'da meraları yok ettiniz, bölge dışından kişilere peşkeş çektiniz. Evet, Meriç kumsalda bir avuç kum. Türkiye'de geleceğimiz noktayı siz düşünün.

Değerli milletvekilleri; sizlere tarihte önemli bir dönemi hatırlatmak istiyorum. Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının İzmir'de düzenledikleri İktisat Kongresi tesadüf değil, bilinçli bir adımdı. 1911-1922 yılları arasındaki savaşıardan sonra köylüyü çiftçi yapma hedefi İzmir İktisat Kongresi'nde "Millî ekonominin temeli ziraattir." ilkesiyle belirlenmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Ülkenin gerçek sahibi ve efendisi hakiki müstahsil olan köylüdür." sözü uygulanacak tarım politikasının temel felsefesini oluşturmuştur. Bu nedenle Trakya'daki tarım faaliyetleri sadece bölgenin değil, tüm ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasına büyük katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, bu şartlar altında ve bütçeyle çiftçimizin tarım ve hayvancılıkta sürdürülebilir bir üretim yapması mümkün değildir. Bu da biraz önce size anlatmış olduğum sonuçları doğurmuştur ve doğurmaya da devam edecektir. Yaşanan bu olumsuz tablonun olumlu olarak değişmesi için yapılması gereken çözüm önerilerimizi sıralamak istiyorum.

Köye dönüşü ve özellikle gençlerin tarıma dönüşlerini sağlamak için tarımsal üretim kârlı hâle getirilip teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

Meraların satışı ve alan değişiklikleri hemen durdurulmalı ve yeni mera alanlarının yaratılması çalışmaları yapılmalıdır. Köy arazilerinin köy mukimlerinde kalması için somut çalışmalar yapılmalı, desteklenmeli ve köy dışına satışlar engellenmelidir. Sınra yakın bölgelerde arazilerin yabancı ülke vatandaşlarına satışı yasaklanmalıdır. Tarım ve hayvancılıkta ithalat politikaları terk edilerek yerli ürünlerin satışı tamamlanana kadar ithalat yapılmamalıdır. Müdahale alım fiyatları güncel ekonomik koşullar ve enflasyon oranlarında hesaplanarak açıklanmalıdır. Lisanslı depoların sayısı ve kapasiteleri artırılmalı, ihtisas depolarının ürün bazlı alım imkânları artırılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın.

MEHMET AKALIN (Devamla) – En önemlisi, gerçekçi oranlarda taban fiyatlarından bağımsız olarak tarımsal destekler gözden geçirilmeli ve doğrudan tarımsal üretim destekleri artırılmalıdır. Ve de son olarak tarıma yapacağınız en önemli destek ne biliyor musunuz? O kapattığınız köy okullarını açmaktır. Köy okullarını kapattınız. Bu aklı size kim verdi bilmiyorum ama bu aklı veren kimse, bu ülke ve tarih bu aklıevvelleri ihanetle yâd edecektir. Köy okullarını kapatmakla ne yaptınız biliyor musunuz? İnsanları köyden kaçırdınız; köylümüzün ve köy kahvelerinin çağdaş ilim ve dünyayla ilişkisini sonlandırdınız çünkü o köylerdeki öğretmen kahvede ilimden, bilimden ve gerçek dünyadan bahsediyordu. Gelin, köy okullarını açın ve atama bekleyen öğretmenlerimize de müjde verin.

Meclisimizi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Tokat Milletvekili Sayın Yücel Bulut.

Buyurun Sayın Bulut. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA YÜCEL BULUT (Tokat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde MHP Grubu adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konuşmama başlarken içlerinde Tokat'ın Ormandibi kasabasından Yasin Karaca'nın da bulunduğu şehitlerimiz var, her birisine Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Ve elbette ki bunun da adını koymamız gerekiyor. Terörle mücadelede uzun süredir şehit veren bir toplumuz, şehit veren bir milletiz ve bu evlatlarımız sadece ama sadece millî birlik ve beraberliğimizi ve bu toplumun yani İslam dünyasının son umudu olmuş bu coğrafyanın birliğini, beraberliğini temin ve tesis için görev yaparken görevleri başında şehit ediliyorlar. Dolayısıyla bu yalnızca bir terörizm değil bu elbette ki aynı zamanda bir şerefsizliktir. Tarih boyunca millî birlik ve beraberlik uğruna görev yapmış olan bütün memleket evlatlarını hedef alan ve onları terörizmin bir kurbanı hâline getiren her kim varsa onlar da şerefsiz oğlu şerefsizlerdir. (MHP sıralarından alkışlar) Az evvel Sayın Genel Başkanımızın şehitlerimiz için yayınlamış olduğu taziye mesajında da ifade ettiği gibi bu şerefsizlerin her yerden kökünün kazınması mukadder ve mukaddes bir görevdir. Tekrar ediyorum; her yerden köklerinin kazınması hepimizin boynuna bir vebal olmuş millî bir görevdir, millî bir ödevdir, millî bir yükümlülüktür. Dolayısıyla bu coğrafyada var olan ve yalnızca bu coğrafya insanının değil dünyadaki bütün mazlum milletlerin de son umudu hâline gelmiş, sığınacağı son liman hâline gelmiş İslam dünyasının kutup yıldızı olarak emperyalizmin karşısında yükselen 17'nci bağımsız Türk devletinin de kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün nerede ihanet görse başına indirmiş olduğu o tunç elini hâlen muhafaza ettiğini ve bundan sonra da aynı kararlılıkla, aynı iradeyle başta bu şehitlerimiz olmak üzere Türk milletinin birlik ve beraberliğini hedef alan bütün odaklara karşı aynı kararlılıkla mücadeleyi sürdüreceğine ve o muhafaza ettiği tunç elini nerede ihanet varsa, nerede hain varsa, nerede şerefsiz varsa başına indirmeye devam edeceğine de biliyor, inanıyor ve devletimize güveniyoruz. Bu vesileyle, terörle mücadelede görev almış tüm güvenlik bürokrasimize, eski İçişleri Bakanımız Sayın Süleyman Soylu'ya, yeni İçişleri Bakanımız Sayın Ali Yerlikaya'ya, Millî Savunma Bakanımıza, Türk ordusunun kudretli generallerine ve cephede Türk milletinin birlik ve beraberliğini muhafaza uğruna mücadele eden Türk çocuklarına şükranlarımı Gazi Meclisin huzurunda bir kere daha sunuyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; elbette ki 21'inci yüzyıl boyunca endüstrileşmenin, Sanayi Devrimi'nin etkilerini hep beraber yaşadık dolayısıyla bu endüstrileşme, sanayileşme ve yeni buluşlar çağı son on beş yıldır farklı bir evreye geçti ve teknolojik devrim yerini bir dijitalleşmeye bıraktı. Hayatımızın her alanı dijitalleşmeyle beraber bilgiye erişimin de kolaylaştığı yeni bir sürece evrildi. Bunun elbette ki hepimizin hayatına önemli dokunuşları ve katkıları olmakla beraber aynı zamanda birtakım zafiyetleri de beraberinde getiriyor yani bu dijitalleşme süreci bilgiye erişimi kolaylaştırırken aynı zamanda suç örgütleri için de bir avantaja dönüşüyor ve suç işlemeyi de kolaylaştıran birer aparat hâline geliyor. İşte bu tehdit ve tehlike yani teknolojinin ilerlemesiyle beraber 5 Mart 1920 tarihinden beri görev yapan Türk Yeşilay'ı da bağımlılık kategorisine yeni bir başlık, yeni bir madde ekledi.

1920'de kurulup yaklaşık yüz yıl boyunca alkol ve sigara bağımlılığına karşı mücadele eden Yeşilay genel kurulunu toplamak suretiyle dünyada iki yeni bağımlılığın daha ciddi bir tehdit hâline geldiğini tüzüğüne eklemek suretiyle faaliyet alanını aldı. Nedir bunlar? Bunlardan bir tanesi teknoloji bağımlılığı, diğeri de kumar bağımlılığı. Yeşilayın Genel Kurul kararıyla mücadele kapsamına almış olduğu bu iki bağımlılıktan kumar bağımlılığı aynı zamanda Dünya Sağlık Örgütü tarafından yeni tip hastalıklar kategorisinde bir başlık olarak açıldı ve kumar bağımlılığının tüm dünyada gelmiş olduğu boyutu Dünya Sağlık Örgütü gözler önüne serdi. Bugün dünya üzerinde yılda 350 milyon kişi -Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre- kumar bağımlısı olarak hayatını idame ettiriyor ve bu kumar bağımlılığının teknoloji bağımlılığıyla birleşmesiyle beraber artık bu kumarhaneler fiziki ortamlardan çıkıp sanal dünyada herkesin, toplumun bütün hücrelerine kadar yayıldı, temayüz ettiği bir boyuta erişti. Bununla ilgili Türkiye'ye ilişkin son veri: 2017 yılında MASAK tarafından yapılmış bir incelemeye göre Türkiye'de yaşları 18 ila 50 arasında değişen 5 milyon yurttaşımız yasa dışı bahsin esiri olmuş durumda, yasa dışı bahsin bağımlısı olmuş durumda. 2017 yılı verilerine göre 50 milyar TL kayıt dışı para yasa dışı bahis siteleri üzerinden Türkiye'den çıkarılmış durumda. 2017 yılında 50 milyar TL olan bu bedelin 2023 yılında 300 milyar TL'yi geçtiğini ve bu rakamın son kurşuna kadar kayıt dışı karanlık bir para hâline dönüştüğünü artık tahmin edebiliyoruz. Bu tehdit ve tehlike sanal dünyadaki bağımlılığın maalesef bir hastalık olan kumar bağımlılığıyla birleşmesiyle beraber ciddi sosyolojik etkileri ve travmaları da beraberinde getirdiğini artık hep beraber müşahade etmek ve buna ilişkin kesin bir çözüm üretmek zorundayız. 90'lı yıllarda kumarhanelerin Türkiye'de serbest olduğu dönemde bunun toplumsal etkilerini devletimiz görmüş, toplum sinir noktalarına, hücrelerine kadar bunu hissetmiş ve en nihayetinde bu Meclis bir tedbir almak suretiyle fiziki kumarhanelerin kapatılmasına karar verilmişti. 90'lı yıllarda alınan bu tedbir elbette ki bu ciddi hastalıktan, hatta Dünya Sağlık Örgütünün bugün bir akıl hastalığı olarak o kategoriye almaya hazırlandığı bir hastalıktan toplumu önemli ölçüde kurtarmıştı ama bugün sınırların aşıldığı, artık tüm dünyanın bir sanal dünya ve sanal vatan hâline döndüğü bir dönemde maalesef 1990'lı yıllarda almış olduğumuz bu tedbirlerin hiçbir anlamının olmadığını görüyoruz. Kolluk kuvvetlerimiz, İçişleri Bakanlığımız -ben hemen her gün takip ediyorum- Türkiye'nin dört bir yanında yasa dışı bahisle ilgili operasyonlar yapmasına, üst üste gözaltılar yapmasına, yargı organlarımız soruşturma ve kovuşturma açmış olmasına rağmen yasa dışı bahis sarmalı her gün büyüyerek ve içine yeni kurbanlar almak suretiyle Türkiye için bir tehdit ve tehlike olarak her geçen gün toplumu kuşatmaya devam ediyor.

Özellikle, buradan görmüş olduğum ve bu Gazi Meclisin de mutlaka ama mutlaka yüksek bir şuurla kavraması gereken bir tehlikeye işaret etmek istiyorum. Yasa dışı bahis hem bir kayıt dışı ekonomiyi beslerken, bu ekonomi vasıtasıyla yasa dışı terör örgütlerine giden denetimsiz bir para ağı oluştururken diğer yandan da maalesef tedavisi oldukça zor olan bu hastalığa tutulanların özellikle devlet memuru olması hâlinde başka tehlikeleri de beraberinde toplum yaşamımıza taşıdığını rahatlıkla görebiliyoruz. Özellikle, bu bağımlısı oldukları hayatı finanse edebilmek uğruna elindeki kaynakları yitiren özellikle sabit gelirli vatandaşlarımız mutlaka ama mutlaka bu hayatı finanse edecek yeni kaynak arayışına giriyorlar. Bu yeni kaynak arayışı en masumane hâliyle ileride telafisi mümkün olmayan bir aşırı borçlanma şeklinde kendini gösterirken bundan daha kötü neticeleri olan kaynak arayışları da oluyor. Burada zikretmek istemiyorum, buna ilişkin veriler var ama kumar bağımlılığını finanse edebilmek adına suç örgütlerinin birer aparatı olan, fuhuşa sürüklenen maalesef insanlarımız var. Dolayısıyla, buna hep birlikte bir tedbir almak, sadece devletin savaşıyla, mücadelesiyle bunun çözülemeyeceğini bilerek tüm sivil toplum kuruluşlarımızın topyekûn bir mücadeleyle Türkiye'de günden güne artan yasa dışı bahis bağımlılığına karşı ciddi bir şekilde hazırlık yapması ve eğitim kurumlarımızın da devreye girmesi gerekiyor. Bu çerçevede, özellikle belirtmek isterim ki kuruluşundan bugüne kadar her türlü kötü alışkanlıkla gençlerin arasında bir mesafe koyabilmek adına büyük bir özveriyle mücadele eden Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfının çalışmaları ve çabalarını da burada bir kere daha ifade etmek istiyorum. Son günlerde bazı kesimlerin huzursuz olduğu ve Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından bir akademik heyete hazırlatılan "Türk Büyükleri Okuma Serisi" isimli çalışma, yine Ülkü Ocaklarının yarım asırlık mazisinin bir tecessümü şeklinde topluma sunulmuş, gençlerimize sunulmuş bir çalışmaydı. Bu çalışmada tarihî kişiliklerimiz, içinde hiçbir siyasi propaganda barındırmaksızın gençlerimize anlatılıyor, gençlerimize sunumu yapıyordu ama Ülkü Ocaklarının bu faaliyeti bazı kesimleri rahatsız etti. Tabii ki burada hedefin Ülkü Ocakları olmadığını biliyoruz. Tarihimiz boyunca Fatih Sultan Mehmet'in karşısında Bizans'a methiyeler düzen, Yavuz Sultan Selim ile Şah İsmail'i kıyaslamak suretiyle bir çatışma alanı oluşturmak isteyen, Sultan Hamit'in karşısında bütün ecnebileri alkışlayan ve Sultan Hamit'i "Kızıl Sultan" ilan eden, Atatürk'ün karşısında Şeyh Said'e paye vermeye kalkan ve toplumun bütün dinamiklerini tarihî değerler üzerinde çatıştırmaya çalışan, Türk tarihiyle mutlaka ama mutlaka bir kavga ve gerilim içinde olan insanların, Ülkü Ocaklarının bu çalışmasından rahatsız olacağı açıktır. Dolayısıyla buna şaşırmıyoruz ve yadırgamıyoruz fakat bu hareketin lideri Sayın Devlet Bahçeli Ülkü Ocaklıdır, milletvekillerimiz Ülkü Ocaklıdır, kadrolarımız Ülkü Ocaklıdır. Hayattaki en büyük şerefimiz ve şeref payemiz birer Ülkü Ocaklı olmaktır. Bundan vazgeçmeyecek ve Ülkü Ocaklarının her türlü faaliyetine destek vermeye devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu'nda.

Buyurun Sayın Türkoğlu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HALİDE TÜRKÖĞLU (Diyarbakır) – Değerli milletvekilleri, grubum adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle tüm kadınları ve halklarımızı selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, kış ayında hâlâ konteynerlerde, çadırlarda yaşam mücadelesi veren depremzedelerin sorunları üzerinde konuşarak hatırlatmak ve yine olası depremlere yönelik sorumluluk almaya çağrı için söz aldım. Evet, bu ülkede 6 Şubat tarihinde büyük bir deprem felaketi yaşandı; 11 kenti etkileyen, resmî kayıtlara göre 50.783 canımızı kaybettiğimiz deprem, üzerinden on bir ay geçmesine rağmen yaraların hâlâ ilk günkü gibi sıcaklığını koruduğu, sarılmadığı deprem. O günden bugüne ne değişti, neler oldu, neler yapıldı, neler yapılmadı ben buradan vaktim yettiğince söyleyeceğim, hatırlarsınız ya da hatırlatıyoruz tekrardan. İnsanlar enkaz altında diri diri ölüme terk edildi. Enkaz altından yardım isteyen canlarımız yeterli teçhizat olmadığı için nefessiz kalarak yaşamını yitirdi. Enkaz altındaki yakınlarının kurtarılması için avazı çıktıkça bağırarak "Devlet nerede?" diyen halka ise Kızılay çadır satarak cevap verdi, AFAD enkaz arama çalışmaları esnasında sivil toplum kuruluşlarının yardımlarını engelleyerek cevap verdi. İktidarın sarmadığı yaraları sarmak için deprem illerine akın eden gönüllü ekipler bu iktidar tarafından hedef oldu. 2000-2022 yıllarını kapsayan yirmi üç senede toplam 87 milyar 998 milyon lira özel iletişim vergisini bu iktidar topladı. 2003-2022 tarihleri arasındaki yirmi yıllık AKP iktidarı döneminde 86 milyar 138 milyon deprem vergisi toplandı. "Bu vergiler nerede?" diye sormayıverelim mi? Bir bağrıışma, bir çağrıışma, kükremeler ama ne toplanan vergiler ne de nereye harcandığına dair tek bir yanıt yok.

Vergilerin ne için, neye kullanıldığı bilinmiyor ama neye kullanılmadığını ben size söyleyeceğim. Olası bir doğal afet anında can kaybının ve hasarın en aza indirilmesi için kullanılmadığını çok iyi biliyoruz. Depremde evlerini kaybeden halkın barınma, giyinme, temizlik ve hijyen gibi ihtiyaçlarına kullanılmadığını biliyoruz. Kış koşullarına dayanıklı olmayan, yağmur sularının içeriye girdiği konteynerlerden biliyoruz. Deprem illerinde yaşanan sağlık sorunlarından, giderilmeyen su sorunundan biliyoruz.

Utanmadan, sıkılmadan "Bunu yaptık. Şunu yaptık." diyen iktidarın neyi yapmadığını sadece şu fotoğrafla size göstereyim istiyorum. Depremde evlerin yüzde 65'inin yıkıldığı Adıyaman burası. Su olmadığı için insanlar yağmur sularıyla temizlik ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor. Evet, doğru, gördünüz, bu sular yağmur suları ve bu koşullara en çok maruz kalan kesim kim? Tabii ki kadınlar. Her zaman ve her şeyde olduğu gibi depremin de en ağır sonucunu yine kadınlar yaşıyor, bu suları kadınlar biriktiriyor. İşte, sizin deprem illerinde yaşayan kadınlara reva gördüğünüz şey bu resimdedir.

Değerli milletvekilleri, bakın, bu iktidar "Bir yılda konutları tamamlayacağız." dedi, "Şu kadar konteyner gönderdik, şu kadar insanı yerleştirdik." dediler. 7 metrekaresel konteynerlere onlarca canı sığdırarak bugün hâlâ bunun üzerinden propaganda yapıyorlar. Yalan yok arkadaşlar, iftira yok, görüntü var, kadınların beyanı var.

Bu görüntüye iyi bakın değerli milletvekilleri, bu görüntüler 6 Şubat depreminin merkez üssü olan Maraş'tan. İşte, sizin konteyner yardımınızın, "Bir yılda konutları teslim edeceğiz." sözlerinin karşılığı, gerçekliği bu resimde gördüklerinizdir.

75 yaşındaki Medine Şahin'in görüntüsü bu. Medine Şahin kim biliyor musunuz? Roman bir kadın, hani şu ötekinin de ötekisi olan halklardan biri olan Romanlar. On bir aydır 5 torunuyla çadırda yaşam mücadelesi veren bir kadın, felç geçirdiği için yürüyemeyen, şeker, tansiyon, kalp hastası olan bir kadın on bir aydır çadırda yaşıyor. "Kışın çok soğuk, dayanamıyoruz çadırda; odun yok, yiyecek yok." diyor. Siz hangi gerçeklikten bahsediyorsunuz, hangi yardımdan, hangi konuttan bahsediyorsunuz?

Değerli arkadaşlar, deprem illerinde doğum yapmak üzere olduğu hâlde hiçbir doktor kontrolünden geçmemiş kadınlar var. Yine, çadır kentler kadınlar ve çocuklar için bugün şiddetle açık alanlar hâline gelmiştir. Bu süreç içerisinde çok sayıda kadın ve çocuğu istismara uğradığı açığa çıkmıştır. Ya, biz sizin yardımlarınızdan, desteklerinizden vazgeçtik, bari yardım edenlerin önünde engel olmayın diyoruz. Evet, doğru duydunuz. Bu iktidar Adıyaman'da depremden etkilenen çocuklarla dayanışma içerisinde olan çeşitli sivil toplum örgütleri için kurulmuş konteynerlere 15 Aralık günü el koydu. Herhangi bir tebligat yapılmadan, polis ve AFAD eşliğinde bu alana müdahale edildi. Kira sözleşmesi olmasına rağmen konteynerler içerisindeki eşyalarla birlikte vinçlerle kaldırıldı. Bu konteynerlerde kimler kalıyordu peki? Çocuklara dönük psikososyal çalışmalar yapan kurumlar, kadınlar şiddet gördüğü zaman başvurabileceği kadın kurumları kalıyordu. İşte tahammül edemedikleri şey bu; kadınların dayanışması, kadınların örgütlülüğü.

Değerli milletvekilleri, siz de çok iyi biliyorsunuz ki benim şimdiye kadar söylediklerim depremden etkilenen halkın yaşadıkları sorunların binde 1'i bile değil. Yitirdiğimiz canların acısı bir yana depremden sonra yaşananların acısı başka bir yana. Güya ilk günden inşaat çalışmalarına başlamışlar, can kurtarma derdi yok, hafriyatları ihaleye çıkarma derdi var. Kaldırılan enkazların, molozların döküldüğü yerler umurlarında bile değil. Bu molozların döküldüğü yerden yayılan hastalıklar umurlarında bile değil. Uyuz, bit, kıl kurdu gibi hastalıkların ortaya çıktığına dair haberler alıyoruz. Bakın, bundan birkaç gün önce Sağlık Bakanı çıkıp deprem illerinde yeterli derecede sağlık hizmeti sunamadıkları için, eksik kaldıkları için helallik istedi. Bunlar söylenirken kamuoyuna yansıyan haberlerde ne var, ben size söyleyeyim: Adıyaman'da depremden yıkılan binaların enkazları hâlâ kaldırılmadı. Kaldırılan molozlar depremden yaşamını yitiren canlarımızın mezarlığının yanındaki dere yatağına dökülüyor. Doğru duydunuz arkadaşlar, halkın sağlığıyla bu kadar yakından ilgileniyorlar. Kaldırılan enkazların molozları "Moloz dökmek yasaktır." yazan dere yatağına dökülüyor. Asbest, kimyasal ve benzeri maddeyle doldurulan dere yatağındaki su bölgenin içme suyu kaynağı olan Atatürk Barajı'na karışacak. İşte, halkın sağlığı, kadınların sağlığı bu iktidar tarafından bu kadar önemseniyor.

Bakın, seçim bölgem olan Diyarbakır depremden etkilenen iller arasında. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Diyarbakır Şubesi rapor yayınlıyor, bu kentin mimarları, mühendisleri açıklıyor; "Kentte 3.200 ağır hasarlı bina var." diyor. Yıkım yapılırken yönetmeliğe uyulmuyor. Binalar üst kattan başlanarak değil, alt kattan başlanarak yıkılıyor. Etrafı çitle, fileyle çevrilmiyor, toz bulutları oluşuyor, insan sağlığını riske atıyorlar.

Bir diğeri: 2.500'ün üzerinde olan orta hasarlı bina var. Evet, binalar orta hasarlı ancak insanların güçlendirme yapabilecek parası yok. Bu binalarda yaşayan insanlar çıkmak istemiyor, çıkınca başına ne geleceğini çok iyi biliyor. "Şu kadarını devlet karşılayacak, şu kadarının aylık ödemesini de ödemelerle destekleyeceğiz." sözlerinin tek karşılığı şu: İnsanların, ne kadar olursa olsun, bunu karşılayacak parası yok. Sosyal devlet anlayışının gereği, vatandaşın hiçbir gelir istemeden onun güvenliğini sağlamaktır ama biz kime söylüyoruz? Yirmi yıl boyunca deprem vergisi toplayan, bu vergiyi depremden yaşanacak felaketleri önlemek ve halkın güvenliğini sağlamaktan başka her şeye harcayan bu iktidardan bahsediyoruz.

Bir kez daha kendi seçim bölgem üzerinden söylüyorum: Diyarbakır halkı orta hasarlı binalarda yaşıyor. Bu hasarı gidermek, binayı güçlendirmek için tek kuruş parası yok. Niye mi? Bu iktidarın ülkeyi sürüklediği ekonomik krizden dolayı. Hasarı göze alarak bu evlerde yaşamaya devam ediyorlar. Evet, insanlar gidecek yeri, ödeyecek kira parası olmadığı için yaşamlarını riske atarak bu evlerde kalmaya devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, bu iktidarın deprem illerinde yarattığı tahribata karşı bizler dayanışmamızla, umudumuzla, direncimizle yaşamımızı inşa etmeye devam edeceğiz; bizleri ayakta tutan, hayata bağlayan işte bu dayanışmamızdır. Diyarbakır'da evlerini, kafelerini, iş yerlerini depremedelere açarak lokmasını paylaşan halklarımızın; Hatay'da "En azından çiçeklerimi kurtardım." diyerek saksısına umudu, direnç eken kadınların yaşama sarılmasından alıyoruz gücümüzü. Kentlerimizi, evlerimizi, yaşamlarımızı işte bu dayanışmayla, inançla, kararlılıkla öreceğiz.

Değerli milletvekilleri, son zamanlarda hepinizin bildiği üzere haberlerde çok sıkça depremin riskleri ve olası riskler sürecinde en çok etkilenen illerin başında da İstanbul geldiğine dair veriler paylaşılıyor ve bu risk aslında uzun zamandan beri konuşuluyor. O yönüyle bilim insanları ve uzmanların aslında çağrısını bu Mecliste tekrardan dillendirmek istiyorum: Olası İstanbul depremi için politika yapıcılara çağrıda bulunuyor bilim insanları. Hatırlamak, hesap sormak olduğu gibi, yanlışlardan da dönülmesi gibi bir ödev sunmaktadır bizlere. Bu ülkede İstanbul'da akraba olmamanın bir insan var mıdır? Yoktur. Daha büyük acılar yaşamamak için deprem hazırlıklarını tesadüfe, rant odaklı zihniyetlerin insafına bırakmayalım. Ülkenin bu riskleri görerek aynı acı çığılları tekrar yaşamaması için herkesi ahlaka, vicdana ve sorumluluk almaya çağırıyorum.

Halklarımızı selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Malatya Milletvekili Sayın Veli Ağbaba.

Sayın Veli Ağbaba, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Sayın Başkan, 6 askerimiz, 6 Mehmetçik'imiz şehit oldu. Bunları katleden terör örgütünü şiddetle kınadığımı belirtmek istiyorum ve rahmet diliyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Adı ne terör örgütünün?

VELİ AĞBABA (Devamla) - Şu fotoğrafa hepiniz ibretle bakın değerli arkadaşlar.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – PKK'yı mı kınadınız?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Evet, evet.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Bu fotoda yoksulluk var, bu fotoda, bu fotoda ibretlik bir vaka var.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – "PKK" deyiverin artık yani.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Değerli arkadaşlar, maalesef bu ülkeyi yönetenlerin kendi topraklarını korumak için

mücadele eden askerlerine yaptığı muamele bu. Suriyelilere ev yaparlar İdlid'de, yüz binlerce, milyonlarca mülteciye bakarlar ama kendi vatan toprağını korumak için şehit olan askerlerimize bakamazlar; Türkiye'nin fotoğrafıdır bu. (CHP sıralarından alkışlar) Bunların tek özelliği, bundan da siyaset yaparak şehit tabutları üzerinde konuşmaktır. Bunu kamuoyunun takdirlerine sunmak istiyorum.

Bir başka şey değerli arkadaşlar, bir başka şey, bir başka fotoğraf; buna bakın...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Müttefikine anlat onu, müttefikine.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Laf atmayın da dinleyin, dinleyin! Laf atmayın, dinleyin!

VELİ AĞBABA (Devamla) - Bir bak, bir bak buna. Bir bak da utan!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Müttefikinize anlatın.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Bir bak da utan utanman varsa!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Utanman varsa sen utan be! Üslubuna dikkat et lütfen.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Şu fotoğrafa bakın, ülkenin düşmüş olduğu durum bu, Türkiye'nin düşmüş olduğu durum bu: Bursa Uludağ Kadın Basketbol Takımı'na vize verilmemiş.

Değerli arkadaşlar, Avrupa hedefleyenler bugün Avrupa'nın gözünde üçüncü sınıf Afrika ülkesi durumuna düşmüş durumundalar. Sen Afrika ülkelerine vize ver ama bir uluslararası maça giden Bursa Basketbol Takımı'na vize verme, 5 kişi gidebiliyor; bu, sizin utancınızdır. Türkiye'nin Avrupa'da düştüğü durumun resmidir bu. Ne diyor? "Yok böyle bir rezalet." Evet, yok böyle bir rezalet.

Değerli arkadaşlar, elimde bir fotoğraf var, bu fotoğraf Türkiye Yüzyılı'nın fotoğrafı. Muhtemelen TRT 3 bunu göstermez, ben de bu yoldan gösteriyim size. Bu, AKP'nin Türkiye Yüzyılı; birazdan bunu anlatacağım. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, gelelim bir başka vaade, bunu da muhtemelen TRT 3 göstermez, onu da buradan Sayın Başkanımın müsaadesiyle göstereyim değerli arkadaşlar. Bakın, burası önemli, bu, seçimden sonra yapılan ilk bütçe. Ne var? "Memur ve emekliye zam müjdesi" var. Ne var? "3600 ek gösterge tüm memurları kapsayacak." var. Ne var? "Başkandan esnafa 7200 müjdesi." 7200 müjdesi veriyor esnafa, o emekli olamayan esnafa müjde veriyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yalan.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Başka ne var? Çalışana ve emekliye çifte kazanç var, 3600 ek gösterge var; kamuda mülakat var, kamuda mülakat, bu önemli -nereye gitti hanımefendi- onların tuzu kuru ama fakir fukaranın çocuğu mülakat kaldırılacak diye size oy verdi. Mülakat kaldırıldı mı? Kaldırılmadı. (CHP sıralarından alkışlar) Maalesef, çocuklarımızın geleceğini, umudunu yok ettiniz. Evde çalışan kadınların ve ev hanımlarının emeklilik priminin üçte 1'ini kim ödeyecekti? Başkan Recep Tayyip Erdoğan ödeyecekti, AKP ödeyecekti. Var mı bir gelişme, bütçede var mı? Yok.

Başka ne var? ADS, meşhur aile destekleri sigortası, Cumhuriyet Halk Partisinin, Kemal Kılıçdaroğlu'nun projesi; bizden arakladılar. Ne dediler? "Her eve en az bir asgari ücret girecek." dediler. Bak, bak, nerede yazıyor? "Aile destekleri sigortası." Oldu mu? Olmadı. Geçtiğimiz gün, 15 Temmuz gazileri Meclisin önüne gelmiş eylem yapıyorlar -bize demiyorlar- size diyorlar ki: "Verdiğimiz oy sizin gözünüze, dizinize dursun." 15 Temmuz gazilerine maaş bağlanamamış değerli arkadaşlar, Türkiye'nin durumu bu. (CHP sıralarından alkışlar)

Başka? Gelelim, değerli arkadaşlar, bakın, bu memlekette her şey düzelir; bu memlekette ekonomi kötü olur, tedbir alırsınız, düzelir; enflasyon, tedbir alırsın, düzelir; faiz, tedbir alırsın, düşer ama değerli arkadaşlar, bakın, bu memlekette ahlak yok olursa, utanma duygusu yok olursa, ar yok olursa bunu düzeltmek zor olur. Bu ar, ahlak... Sağcının-solcunun, milliyetçinin-sosyalistin, ateistin-muhafazakârın ortak değerleri vardı bu Anadolu topraklarında; bunları yok ettiniz, bunları. Faiz düzelir, işsizlik düzelir ama ahlakı yok ettiniz, ahlakı; bu memlekette utanma duygusunu yok ettiniz değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Birkaç örnek vereceğim: Bakın, rüşvet alan rüşvet aldığından utanmaz, iş takibi yaparak milyarlarca lirayı cebe atanlar utanmaz, iş takibi yapıp bakan ile kara para aklayıcısı arasında iş çözme vaadiyle 10 milyon euro isteyen gazeteci utanmaz. Utanması gereken birisi daha var; o 10 milyon euro rüşvet istediği iddia edilen bakan utanmaz, bakan. (CHP sıralarından alkışlar) Mafya lideri ile İçişleri Bakanını barıştırmaya çalışan gazeteci utanmaz, mafya lideriyle barışmaya çalışan İçişleri Bakanı hiç utanmaz.

Değerli arkadaşlar, mafyadan maaş alan milletvekili utanmaz, İBB'den burs değil servet alan vekilleriniz utanmaz -ki onu ben gündeme getirdim, bir de üzerine benden 500 bin TL para istiyorlar- 7 trilyon 200 bin lira almışlar, Amerika'ya gitmiş, okumuşlar, milletvekili olmuşlar, onlar utanmaz. Maalesef, utanma duygusu yok.

Değerli arkadaşlar, geçenlerde bir sokak röportajında bir vatandaş diyor ki: "Bu, sosyal çürümedir." Evet, yirmi iki yılda yarattığınız şey sosyal çürüme. Maalesef, "TikTok" denilen uygulamada ev kadınları vücutlarını teşhir ederek para kazanıyor. Çok izlenen, sizin fonladığınız yandaş kanallardaki televizyon programlarını izlemekten ben utanıyorum. Ne diyor biliyor musunuz birinde? Çocuğu olmuş, çocuğuyla ilgili DNA testi yapıyorlar, çocuğu komşudan çıkıyor, kadın bağılıyor "Yaşasın, çocuk komşudan oldu." diyor. Böyle bir ahlakı yoksunlukla, böyle bir düzenle karşı karşıyayız. Maalesef, ahlaksızlık almış başını gidiyor.

Peki, değerli arkadaşlar, bu meşhur din adamları ne yapıyor? Diyor ki: "Kadın 90 kilometreden fazla yol yapamaz." Bakın, bu kadar ahlaksızlığın yaşandığı yerde... Başka ne yapıyorlar? "Yılbaşı kutlamaları yasaklansın." "Gençlerin gittiği konserler yasaklansın." diyorlar. Bir de bir televizyon dizisi, "Kızıl Goncalar" dizisi yasaklansın diye uğraşıyorlar. Be utanmaz adamlar ve utanmaz tarikatçılar ve utanmaz din adamı gibi konuşanlar, TikTok'a demeç verenler; şu ahlakı düzeltmek için bir şeyler söyleyin, şu yok olan ahlakımızı, değerlerimizi düzeltmek için bir şeyler söyleyin. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bakın, çözmemiz gereken mesele bu, çözmemiz gereken mesele bu. Dindar bir nesil yetiştireceksiniz değerli arkadaşlar, maalesef, kimlerin yetiştirdiğini görüyorsunuz, burada kimlerin yetiştirdiğini görüyorsunuz.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Fenomenlerin reklamını yapıyorsun sen de.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Maalesef bu birdenbire türemedi; bu, sizin uyguladığınız ekonomik politikaların sonucu. Niye? "Para nereden gelirse gelsin." diyorsunuz ya, para nereden gelirse... Bu ekonomik politikalar sonucunda kim var; dünyada ne kadar namussuz varsa Türkiye'de, dünyada ne kadar kaçakçı varsa Türkiye'de. Azerbaycan, Çin, Avustralya, oradaki baronlar Türkiye'de. Nerede, nerede ey, yerli ve milliler? Ya, Türk pasaportunu satıyorsunuz ya 400 bin dolara, adamlar getiriyorlar 400 bin doları, gelip İstanbul'un göbeğinde ne yapıyorlar? İstanbul'un göbeğinde efelik yapıyorlar. İçişleri Bakanı Sayın Ali Yerlikaya'nın deyişle söylüyorum: "Türkiye suç örgütü cenneti oldu." Kim yaptı? Biz mi yaptık? Türkiye suç örgütü cenneti olduysa o da sizin sayenizde, sizin, sizin sayenizde. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, ya, nasıl zenginleşiyorlar? Aslında, bakın, insanlar artık çalışarak, üreterek, ihracat yaparak zenginleşmekten umudunu kesmiş. Ne yapacak? Örnekleri var, yarattığınız Tosuncuk var, Thodex var. Başka kim var? Dilan var, Engin var, Candan var, Eylül var, Seçil var, Özlem var, var da var. Bunların hepsinin, bu TikTok'çuların, fenomenlerin ortak özelliğin ne? Önce umreye gidiyorlar, sonra Dubai'ye... Sonra nereye? Gürcistan'a. Sonra ne yapıyorlar? Estetik yapıyorlar.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Senin gibilerden...

VELİ AĞBABA (Devamla) - Benim gibilerle ilişkisi yok hanımefendi, bunlar sizin siyasi akrabalarınız, siyasi

akrabalarınız!

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Niye buraya getiriyorsun!

VELİ AĞBABA (Devamla) - Bunları siz yarattınız, siz! (CHP sıralarından alkışlar)

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Niye buraya getiriyorsun!

VELİ AĞBABA (Devamla) - Bunları siz yarattınız!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Sana yazıklar olsun!

VELİ AĞBABA (Devamla) - Bunlarla bir tane Cumhuriyet Halk Partilinin fotoğrafı yok ama sizin albümünüz var, albümünüz!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Teröristlerle fotoğrafınız var ama!

VELİ AĞBABA (Devamla) - Bir tane CHP'linin fotoğrafı yok!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Teröristlerle fotoğrafınız var, teröristlerle!

VELİ AĞBABA (Devamla) - Utanmadan bir de laf atıyorsunuz! (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Terör örgütleriyle fotoğrafınız var!

VELİ AĞBABA (Devamla) - Dizi film olur, dizi film, dizi film! Dizi film olur bu yaptıklarınız sizin, utanmadan konuşuyorsunuz bir de karşında!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Terörist cenazelerinde fotoğraflarınız var!

VELİ AĞBABA (Devamla) - Utanmıyorsun bir de, utanmıyorsun!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Çok yerde fotoğrafınız var!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Utanmaz!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Terörist cenazelerinde fotoğraflarınız var sizin!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bu senin eserin!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Terörist cenazelerinde fotoğraflarınız var!

UMUT AKDOĞAN (Ankara) – Göster, göster, bir tane fotoğraf karesi göster!

VELİ AĞBABA (Devamla) – “Dindar nesil yetiştireceğim.” diye dolandırıcı, namussuz insanları memleketin başına bela ettiniz!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – İşinize bakın, işinize; haydi bir işinize bakın bir!

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Yirmi senedir aynı şeyleri söylüyorsunuz, kimse kale almıyor sizi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Dinle, dinle!

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Hemen toparlıyorum.

Şimdi, hakkınızı yemeyeyim, bakın, ben sanmayın ki hep eleştiririm, hakkınızı da veririm. Siz, dünya siyasi tarihine gelen en yetenekli siyasi hareketsiniz(!) Bakın, niye? Dil bilmeyen, akademiden haberi olmayan Selman Ögüt'ü rektör yaptınız, rektör! Bir başka iktidar yapabilir mi? İnsan eskiden burada oturan Profesör Doktor Naci Bostancı'ya bakar da utanır! (CHP sıralarından alkışlar)

Başka kim var?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Millî Eğitim Bakanı, Millî Eğitim Bakanı!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Değerli arkadaşlar, öyle yetenekler ki hayvanat bahçesi müdürünü TÜBİTAK'a atıyorlar.

Sen yapabilir misin? Yapabilir misiniz? Müthiş yetenekler.

Başka? Değerli arkadaşlar, ömründe bankaya para çekip yatırma dışında hiçbir özelliği olmayan eski milletvekillerinin tamamı -burada listesi var- banka yönetim kurulu üyesi. Sizi kutlarım, siz pehlivandan bankacı yarattınız(!) (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YUNUS EMRE (İstanbul) – Yazıklar olsun!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bir başkası daha var.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Başkanım, sözü çok kesildi, bir dakika daha; çok sözü kesildi. Son, toparlasın...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Nasıl kesildi ya? Kim kesti?

BAŞKAN – Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bir başkası daha var, bak, bankacılar bak: Mevlüt Uysal, Veysi Kaynak, Mahmut Kaçar, Serruh Kaleli, Fazlı Kılıç. Sizi kutlarım vallahi! Bakın, bir tedbir alın; Deutsche Bank, Citibank duyarsa bunları sizden alabilir(!) Onlara dikkat edin(!)

Değerli arkadaşlar, başka örnekler de var. Türkiye Uzay Ajansına iki yıllık sebze üretim tekniği bölümü mezunu AKP'li İlyas Haliloğlu atanmış. Mübarek, sanki uzayda hıyar yetiştirecek, domates yetiştirecek(!) (CHP sıralarından gülüşmeler, alkışlar; İYİ Parti sıralarından gülüşmeler) Eski güreş hakemi Şehir Tiyatroları Genel Müdürü. Bakın, bir başka resim daha; bu kim biliyor musunuz? Bu da sizin eseriniz, bunu tanıyorsunuz, bunu da tanırırsınız, bu da akrabanız; bu kim? Adam Kilis Yeşilay Derneği Başkanı. Ne yapmış? Sigarayla mücadele(!) Ne yapmış? Adam bir şey yapmamış, 800 gramcık bir uyuşturucu arabasında yakalanmış(!)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YUNUS EMRE (İstanbul) – Yazıklar olsun!

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Halkımızı böyle böyle zehirliyorlar işte!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Değerli arkadaşlar, hele bu var ki bu, hele şuna bakın; bu kim?

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Tamam, şovun bitti, süren doldu.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bu Uluslararası Üniversite Konseyi Başkanı, adam akademisyen değil, adamın üniversite diploması tartışmalı.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Hadi, şovun bitti; hadi, tamam, hadi şovun bitti!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Türkiye'yi getirdiğiniz nokta bu. Gurur duyun, gurur duyun! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Usta, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Sayın Başkanım, elbette herkes istediği gibi konuşabilir ama özellikle bu fenomen fotoğraflarının kürsüde kullanılması reklamlarının yapılmasına, kötü örneklerin milletin huzurunda çoğaltılmasına sebep olmaktadır; buna vesile olmamak lazım. Bu kötü ve yanlış bir şey, buna kimse “Doğru.” demiyor ama bunların burada sergilenmesi, milletin kürsüsünden sergilenmesi, bunların reklamının yapılmasına sebeptir. Veli Ağbaba bu fenomenlerden bir kaynak mı elde ediyor, fon mu elde ediyor bilmiyorum ama bunların reklamını yapmakla yanlış yapıyor. (CHP sıralarından gürültüler) Bunların reklamının burada yapılmasına müsaade edilmemesi lazım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Evet, alsın lütfen.

BAŞKAN – Veli Bey, şunları aldırın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Terörist cenazesinden çıkmayan adamın da bize ahlak öğretmek haddi değildir.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Veli Bey, birisi alsın şunları.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, alacak.

Yalnız hatibimize açıkça bir saldırı var, cevap verecek şimdi.

BAŞKAN – Şunları bir aldırır mısınız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Alacak şimdi, zaten konuşacak, dönüşte alır efendim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Niye konuşacak ya, niye konuşacak!

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Önce bir alsın onları, önce bir alsın onları!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – “Stand up” a devam, bravo!

LATİF SELVİ (Konya) – Getirirken getiriyorsun da götürürken niye götürmüyorsun!

BAŞKAN – Buyurun Veli Bey.

VI.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba’nın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

VELİ AĞBABA (Malatya) – Şimdi, arada göstereyim çünkü bizimkiler çok tanımıyor, siz çok iyi tanıyorsunuz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Senin arkadaşların onlar!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Diyorsunuz ki: “Veli Ağbaba’nın fonu mu var?” Kimin bunlara selamı varsa bunların Allah belasını versin!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Aynen, aynen!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Kim selam vermişse, kim el sıkışmışsa, kimin fotoğrafı varsa, kim kol kola girmişse onun Allah belasını versin! (CHP sıralarından alkışlar)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Aynen öyle, aynen öyle!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Ben bir şey söyleyeceğim size: Değerli arkadaşlar, bakın, bu kadar kara para aklanıyor, milyonlarca dolar sokağa saçılıyor. Bunları bu garibanların tek başına yapması mümkün mü?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Hayır.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Ya, siyasi bağı olmadan bunları yapması mümkün mü?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Hayır.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Siyasi bağı olmadan Tosuncuk’un dolandırması mümkün mü?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Hayır.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Çok güzel reklamlarını yapıyorsunuz!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Siyasi bağı olmadan Thodex’in dolandırması mümkün mü?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Hayır.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Korunmadan Dilan Polat’ın, Engin Polat’ın korunması mümkün mü?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Hayır.

VELİ AĞBABA (Devamla) – En son bir şey söyleyeyim: Futbolcular Seçil’e para veriyorlar, para; para veriyorlar Seçil’e. Parayı alamayınca devreye kim giriyor?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Cumhurbaşkanı.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) – Cumhurbaşkanı.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Cumhurbaşkanı Erdoğan.

Ya, Erdoğan, Sayın Cumhurbaşkanı, sen iki dolandırıcının arasına niye giriyorsun? Kimin bağı varmış? Bunların hepsinin altında sizin imzanız var! (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, tekrar söylüyorum, bir tane CHP’linin resmini getirin utanacağım ben.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Senin utanman mı var ya! Sende utanma mı var ya!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Memlekette ne kadar dolandırıcı varsa, ne kadar hırsız varsa, ne kadar uyuşturucu baronu varsa sizin bakanlarınızla, sizin siyasetçilerinizle resmi var.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Uyuşturucu baronlarından vergi alacaktınız siz, vergi! Onlardan vergi alacaktınız!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bu grupta mafyadan 10 bin dolar alan bir tek siyasetçi yok.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Uyuşturucu baronlarından vergiyi ne alacaktınız?

VELİ AĞBABA (Devamla) – Utanması gereken birileri varsa o da sensin, o da sensin, o da sensin! (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Suratin kızarsa da utanmaz...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Alkış aldın.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Hayatta işsiz kalmazsın, tam “stand up” cısın(!)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Vekillikten sonra meslek hazır, iyi bir “stand up”çı olur, tebrik ediyoruz(!)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ama iş takipçiliğinden iyidir.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Onu da siz iyi bilirsiniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – İş takipçiliğinden iyidir! En azından onu yapmaz bu gruptaki hiç kimse.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Vallahi becerirsiniz! Çok iyi bilirsiniz, siz çok iyi bilirsiniz!

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahsı adına ilk söz İzmir Milletvekili Sayın Seda Kâya Ösen'e aittir.

Buyurun.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen çok değerli vatandaşlarımız; sizleri ve Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

İrak'ın kuzeyinde şehit düşen kahramanlarımızı rahmetle anıyorum. Yüce milletimizin ve Meclisimizin başı sağ olsun.

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin asli görevlerinin en başında bütçeyi oluşturmak geliyor. Bugün burada bütçe oylamasına katılan milletvekilleri Türkiye'nin sorunlarına deva olacak çözümleri ve bu çözümlere yeterli kaynakları getirdiklerine inanıyorlar mı? Bir bütçe ülke ekonomisine, vatandaşlara ve yatırımcılara güven verme, gelir dağılımını daha adil kılma, yoksulluğun giderilmesi amaçlarını taşımalıdır; oysaki, 2024'ün bütçesi bu amaçlardan son derece uzaktır. Bu bütçe memura, emekliye, öğrenciye ev hanımına, mavi ve beyaz yakalıya rahat bir nefes aldırarak çözümleri getirmiyor. Toplumun her kesiminden gelen ekonomik şikâyetlerin çözümü noktasında Hükûmetin atanmışları, vatandaş ve hayatın acı gerçeklerine kulakları tıkamış durumda. Enflasyonun hırsızlık olduğu bir yerde, oynanmış TÜİK rakamlarıyla açıklanan maaş artışları 85 milyon vatandaşın hakkına girmek, ceplerinden para aşırarak demektir. Gelecek yıl memur ve emeklileri için verilmesi düşünülen yüzde 15 artı 10'luk artış hedefleri tutturamamasıyla meşhur olan Merkez Bankasının enflasyon tahmini olan yüzde 36'nın oldukça gerisindedir. Türkiye'de açlık sınırı 14.025 lira, asgari ücret 11.402 lira, milyonlarca emeklinin aylığı yalnızca 7.500 lira. Şimdi, bizlere aylardır anlatılan "Enflasyonla mücadelede vatandaşımızın yanında olduk." masallarını bir kenara bırakın artık. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında ülke bütçesinden vatandaşlarımıza reva görülen açlık içinde yaşamak mıdır? Türkiye adım adım 90'lara, Sovyetler çöktükten sonra kurulan yolsuzluğun ve yozlaşmanın kol gezdiği ülkelere dönüşüyor, farkında değil misiniz? Vatandaşların karşısına çıkarak "Maaşları artıracağız." diyorsunuz ancak ekonomiyi düzeltmesi için sarıldığınız paranın patronuna ev bile bulamıyorsunuz. Ucuz PR çalışmalarınız vatandaşın acı gerçeklerini de örtmüyor.

Kıymetli milletvekilleri, devlet de siyaset de gerçeklik ister. Bu bütçe devletin yıllardır yerinde saydığının en bariz örneğidir. Bundan on sene önce bütçe içerisindeki yatırım harcamaları bütçenin yüzde 2,5'ini bulurken, 2026'ya kadar sadece yüzde 1,6'yı bulmayı hedefliyorsunuz. Bu ne demek? Bu, vatandaşlarımızın hayat standartlarının düşük olması, eskide, mazide kalmış bir yaşama mecbur kalınması demektir. Yatırım yapamıyorsunuz, kiralari durduramıyorsunuz, asayiş de sağlayamıyorsunuz ama hâlâ bize masallar anlatıyorsunuz. Çiftçisinden esnafına, işçisinden işverenine, memurundan sanayicisine, emeklisine, öğrencisine ekonomiden şikâyet eden, çözüm bekleyen tüm vatandaşlara Hükûmet acı reçeteden bahsetmekte, sabır rica etmekte ve tasarruf nasihati vermektedir. Peki, tasarruf neden devletin en başından başlamıyor? Ekonomide güven sağlamak için samimiyet de oldukça mühim değil mi? Herkese tasarruf nasihati veren Sayın Erdoğan Cumhurbaşkanlığı bütçesini 2 katına çıkarmakta hiç tereddüt etmiyor. Bu yıl günde 16 milyon lira olan sarayın bütçesi gelecek yıl günde 34 milyon liraya çıkarılıyor.

2024 bütçesinde vergi gelirlerinin de yüzde 75'e yakın artması öngörüldü. Peki, bu yüzde 75 hangi vergiler derseniz, dolaylı vergiler; hepimizin yaptığı market alışverişi, akaryakıt gibi günlük olarak kullanılan ürünlerdeki KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergiler. Rant gelirlerini ve doğrudan vergileri hedefleyen hiçbir adım yoktur. Bu durum, vatandaşlarımızın önümüzdeki yıl da vergi artışları altında ezilmeye ve vergi adaletsizliğinin artmaya devam edeceğini ortaya koyuyor.

Herkesin fakir, herkesin eşit olduğu sınıfsız bir toplum olma yolunda giden Türkiye, ekonomik krizi çıkaranların keyiflerine bakmaya, devlet olanaklarıyla sefa sürmeye, yardım feryatlarına kulak tıkamaya devam ettiği, tabiri caizse, ziyafet çeken ama faturayı hep 85 milyon vatandaşa ödeten bir dertler coğrafyası olmuş durumdadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

SEDA KÂYA ÖSEN (Devamla) – Teşekkür ederim.

Kıymetli milletvekilleri, dillerden düşürülmeyen Türkiye Yüzyılı bu mudur? Türkiye Yüzyılı, ekonomik imkânsızlıkların, geçim sıkıntısından kaynaklı sorunların her gün yüzümüze çarptığı, devamlı vatandaşın sırtına yüklenildiği bir yüzyıl mı olacaktır? Türkiye Yüzyılı'nda ülkemiz kolay para kazanmak için hırsızlığın, uyuşturucunun, fuhuşun kol gezdiği, imtiyazlı yabancıların çakarlı araçlarla vatandaşlarımızı öldürdüğü, sonra da ellerini kollarını sallayarak çıktıkları bir ülke mi olacaktır? Bu bütçe, bu Meclis, bu bakanlıklar insanımızın huzur ve güven içerisinde yaşaması için değilse ne içindir?

Hakkı savunacağız kıymetli arkadaşlar, hakkı savunacağız, hukuksuzluğu haykıracağız, yalana ve talana karşı dimdik duracağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci söz Bursa Milletvekili Sayın Hasan Toktaş'a aittir.

Buyurun Sayın Toktaş.

HASAN TOKTAŞ (Bursa) – Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Vatan savunmasında rahmete kavuşan kahramanlarımız var; son olması temennisiyle ruhları şad, mekânları cennet olsun, büyük Türk milletinin başı sağ olsun. Bu vesileyle PKK'ya ve FETÖ'ye, velhasıl teröre yol verenleri, yön verenleri, yardım ve yataklık edenleri lanetliyorum.

Muhterem milletvekilleri, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz burada, bu kürsüde yaptığı sunumda "Kentsel dönüşüm 'rantsal dönüşüm' diyenler var, bunlar milletin canıyla oynuyorlar." dedi. Sayın Yılmaz, ben de birçok yerde olduğu gibi, birçok kişi gibi bu kürsüde "Kentsel dönüşüm rantsal dönüşümle evrilmiştir." diyenlerdenim. Elbette, sizin yaptığınız konuşma kitabi bir konuşmadır. Mühim olan ne dediğiniz değil, ne yaptığınızdır. Kentsel dönüşümle ilgili sahada yaptığınız uygulamalardır bizde bu kanaatlerin oluşma sebebi.

Sayın Yılmaz, bu konularda milletten özür dilemesi gerekenler ya da "Bu konuyu yeterince, sağlıklı bir şekilde beceremedik." demesi gerekenler siz iken kentsel dönüşümün rantsal dönüşüm uygulamalarına evrilmiş olmasından dolayı milletin canıyla biz mi oynuyoruz? Bakınız, benim seçim bölgem Bursa, 3 milyon 300 bin nüfusu var, yaklaşık 1 milyon bağımsız bölümü var. Bursa'da 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının hâlâ yapılamamış olmasının sorumluluğu bizde midir sizce? Bu plana göre alt ölçekli, 1/25.000, 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli uygulama imar planlarının yapılmama sebebi biz miyiz sizce? Bakın, 99 depremi olduğundan beri yaklaşık çeyrek yüzyıl geçti, Bursa'da bu planların hazırlanmamasının, Bursa'nın kentsel dönüşümüne göre planlanmamasının sebebi biz miyiz sizce? Bursa'yı biz mi yönetiyoruz? Bursa AK PARTİ'nin elindeki en büyük belediye değil

midir? Allah aşkına, Sayın Cevdet Yılmaz, Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanı; Bursa Büyükşehir Belediye Başkanına bir bakın ve sorun, Bursa'da yapılan kentsel dönüşümlerin büyük çoğunluğu rantal dönüşüm müdür yoksa kentsel dönüşüm müdür? Kentsel dönüşüm olduğunu iddia ediyorsanız, Sayın Cevdet Yılmaz, Bursa'ya davet ediyorum, buyurun, misafiriniz olun; Bursa'da yapılan uygulamaları bir bir, ada ada, parsel parsel yerinde görelim, hodri meydan! Burada yapılan yanlış uygulamaları ifade etmek adına kentsel dönüşümün rantal dönüşüme evrilmiş olduğunu ifade etmiş olmamız milletin canıyla oynadığımız anlamı taşımaz ki. Biz, milletin bize vermiş olduğu muhalefet görevimizi millet adına burada yapma gayreti içerisindeyiz. Bakınız, deprem artık dış politika gibi, terör gibi siyasetüstü değerlendirilmesi gereken bir konudur, lütfen bu konu üzerinde siyaset yapmayın. Bakın, Bursa merkezde 3 önemli ilçemiz var; Yıldırım ve Osmangazi ilçeleri kaçak yapılaşmanın yüzde 60'ların üzerinde olduğu ilçelerdir, kentsel dönüşüm yapılması gereken öncelikli ilçeler buralardır ama Bursa'da -bilenler bilir- kentsel dönüşümün en yüksek oranda uygulandığı ilçe Nilüfer ilçesidir. Neden? Çünkü rant burada. Dolayısıyla, söylediğiniz sözlerin bir karşılığı olmadığını ben buradan ifade etmek istiyorum. Bursa'da "1 milyon bağımsız bölüm var." diyorum, henüz bunun yüzde 1'i kadar kentsel dönüşüm projesi geliştirilememiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HASAN TOKTAŞ (Devamla) - Bursa'ya gelin, Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Alınur Aktaş'ın "Kentsel dönüşüm yapıyoruz." diye asmış olduğu devasa panoların, billboardların, afişlerin, pankartların sayısı kadar Bursa'da kentsel dönüşüm yapılmamıştır.

Bir sözüm de Sayın Özhasseki'ye olacak. Burada, yine kitabı konuştu ve "Çöküntü alanlarına, sivilaşma riski olan alanlara, dere yataklarına yapılaşmaya asla müsaade etmeyeceğiz." dedi. Katılıyorum, çok doğru söyledi Sayın Bakan. Ama yine, Sayın Bakan buyursun, gelsin; hâlâ, şimdi, şu anda, Bursa'da dere yataklarına, Bursa'da çöküntü alanlarına, Bursa'da sivilaşma riski yüksek alanlara kaçak, devasa fabrikalar yapılıyor Sayın Bakan, günaydın diyorum.

Heyeti saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 8'inci maddeyi okutuyorum:

Mali kontrole ilişkin hükümler

MADDE 8- (1) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri;

a) Arızı nitelikteki işleriyle sınırlı kalmak koşuluyla yıl içinde bir ayı aşmayan sürelerle hizmet satın alınacak veya çalıştırılacak kişilere yapılacak ödemeleri,

b) İlgili mevzuatı uyarınca kısmi zamanlı hizmet satın alınan kişilere yapılacak ödemeleri,

c) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu uyarınca aday çırac ve çıracılar ile işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere yapılacak ödemeleri,

ç) İlgili mevzuatı uyarınca ders ücreti karşılığında görevlendirilen ve üzerinde resmî görevi bulunmayanlara yapılacak ödemeleri,

bütçelerinin (01.04) ekonomik kodunda yer alan ödenekleri aşmayacak şekilde yaparlar ve söz konusu ekonomik kodu içeren tertiplere ödenek eklenemez, bütçelerin başka tertiplerinden (bu ekonomik kodu içeren tertiplerin kendi arasındaki aktarmalar ile 6'ncı maddenin beşinci fıkrası kapsamında yapılan aktarmalar hariç) ödenek aktarılamaz ve ödenek üstü harcama yapılamaz. Ancak, bu ekonomik kodu içeren tertiplerden yapılması gereken akademik jüri ücreti ödemeleri ile (c) ve (ç) bentleri kapsamındaki ödemeler için gerekli olan tutarları ilgili tertiplere aktarmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Bu Kanuna bağlı (T) işaretli cetvelde yer alan taşıtlar, ancak çok acil ve zorunlu hâllere münhasır olmak kaydıyla ilgili bakanlığın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile edinilebilir.

(3) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri, sürekli işçileri ve geçici işçileri, bütçelerinin (01.03) ile (02.03) ekonomik kodlarını içeren tertiplerde yer alan ödenekleri aşmayacak sayı ve/veya süreyle istihdam edebilirler. Bu işçilerle ilgili toplu iş sözleşmelerinden doğacak yükümlülükler, ihbar ve kıdem tazminatı ödemeleri, asgari ücret ve sigorta prim artışı nedeniyle meydana gelecek ödenek ihtiyaçlarını ödenek aktarmak suretiyle karşılamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. Bu fıkra da belirtilen ekonomik kodlara bu durumlar dışında (söz konusu ekonomik kodlar arasındaki aktarmalar ile bu kodlar için birimler arası aktarmalar hariç) hiçbir şekilde ödenek aktarması yapılamayacağı gibi bütçenin başka tertiplerinden işçi ücreti ve fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücreti de ödenemez. Bu fıkradaki ödenek aktarmasına ilişkin kısıtlamalar, kendi bütçe tertiplerinden aktarma yapılması koşuluyla TUBİTAK için uygulanmaz.

(4) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin harcama yetkilileri, sürekli işçiler ile geçici işçilerin fazla çalışmaları karşılığı öngörülen ödeneğe göre iş programlarını yapmak, bu ödeneği aşacak şekilde fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma yaptırmamak ve ertesi yıla fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışmadan dolayı borç bırakmamakla yükümlüdürler. Deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetler nedeniyle yürürlüğe konulacak Cumhurbaşkanı kararları uyarınca yaptırılacak fazla çalışmalar ile fazla çalışma ücret ödemelerine ilişkin ilama bağlı borçlar için yapılacak aktarmalar hariç fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücret ödemeleri için hiçbir şekilde ödenek aktarması yapılamaz.

(5) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler tarafından uluslararası anlaşma, kanun ve kararnameler gereği üye olunanlar dışındaki uluslararası kuruluşlara, gerekli ödeneğin temini hususunda Cumhurbaşkanlığının uygun görüşü alınmadan üye olunamaz ve katılma payı ile üyelik aidatı adı altında herhangi bir ödeme yapılamaz.

(6) Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının uluslararası anlaşma, kanun ve kararnamelerle Türkiye Cumhuriyeti adına üye olduğu uluslararası kuruluşlara ilişkin işlemlerine (katılma payı ödemeleri dâhil) beşinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(7) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerince işletilen eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, çocuk bakımevi, kreş, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin giderleri, münhasıran bu tesislerin işletilmesinden elde edilen gelirlerden karşılanır. Bu yerlerde, merkezi yönetim bütçesi ile döner sermaye ve fonlardan ücret ödenmek üzere 2024 yılında ilk defa istihdam edilecek yeni personel görevlendirilmez.

(8) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, gerekli tedbirleri alarak bütçelerinin "03.03- Yolluk Giderleri", "03.06- Temsil ve Tanıtma Giderleri", "03.07- Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri" ile "03.08- Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri" ekonomik kodlarını içeren tertiplerine tahsis edilen ödeneği aşmayacak şekilde harcama yaparlar. Söz konusu idarelerce anılan tertiplere bütçelerinin diğer tertiplerinden aktarılabilecek ödenek tutarları ile 6 ncı maddenin dördüncü fıkrası kapsamında eklenecek ödenek tutarları toplamı bu tertiplerin başlangıç ödeneklerinin yüzde 10'unu aşamaz. Ancak, ihtiyaç hâlinde söz konusu ekonomik kodları içeren tertiplerin başlangıç ödeneklerinin yüzde 10'unu aşan aktarma ve 6 ncı maddenin dördüncü fıkrası kapsamında ödenek ekleme işlemlerini yapmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. Yükseköğretim kurumlarınca 7 nci maddenin birinci fıkrası kapsamında "03.03- Yolluk Giderleri" ile "03.07- Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri" ekonomik kodlarını içeren tertiplere yapılacak ekleme işlemlerinde bu fıkra da yer alan sınırlamalar uygulanmaz.

(9) Öz gelir karşılığı olarak yükseköğretim kurumları bütçelerinin (A) işaretli cetvelinde yükseköğretim öz gelirleri finansman koduyla tertiplenen ödenekler arasında (Yükseköğretimde Öğrenci Yaşamı Alt Programı altında tefrik edilen ödenekler arasında yapılacak aktarmalar hariç) aktarma yapılamaz.

BAŞKAN – Şimdi, gruplar adına ilk söz Saadet Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Sema Silkin Ün'e aittir. Buyurun Sayın Ün. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SEMA SILKİN ÜN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün akşam saatlerinde terör örgütü PKK'yla girdikleri mücadele sonrası şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum. Ateşin düştüğü, o hep bahsettiğimiz sıvasız evlerden, sıvasız baba ocaklarından biri de Denizli'mizdeydi. Bir diğer evladı da gazi olan Serinkan ailemize tekrar başsağlığı diliyorum. Şehidimiz Piyade Uzman Çavuş Mehmet Serinkan'ın ruhu şad olsun; babası Ali, annesi Rabia ve eşi Çilem kardeşimize tekrar başsağlığı diliyorum; Rabb'im sabırlar versin.

Konuşmak için çıktığım bu kürsüde konuşma maddemde "mali denetim" diye bir ifade vardı. Bir iktidar belediye başkanı "Kurumlarımızda denetimi yok ettiğimiz için melek olarak aldığımız idareciler bir süre sonra şeytanlaşıyor, bunu biz kendi elimizle yapıyoruz." demişti. Sayıştay da "Açık aramayın." öğüdüyle öğütlediğine göre bu madde üzerine söyleyecek sözümün kalmadığını düşündüm.

Toplumumuzda ciddi bir cinnet hâli var, biraz bundan bahsetmek istiyorum çünkü geleceğimizle ilgili konuşmak zorundayız. Türkiye büyük bir yıkımın eşiğinde ve adım adım bir felakete dönüşüyor. Aslında Türkiye'yi felakete sürükleyen bu manzara hepimizin ortak hikâyesi. Aile kurumu günden güne çöküyor, geçmişteki toplumsal bağlarımız da maalesef çözülüyor. Her gün bir şehirden gelen cinnet ve cinayet haberleri artık ülkemizin normal hâline gelmiş durumda. Mesela Kahramanmaraş'ta 14 yaşında bir çocuk babasını baltayla öldürdüğünde bu korkunç haberin yalnız üç beş saniye gündem olması sizi düşündürmüyor mu? Bursa'da 4 çocuğunun gözü önünde şiddetine maruz kaldığı eşi tarafından katledilen Burcu'nun feryadını neden kimse duymadı? Afyonkarahisar'da 24 yaşındaki bir genç kızımız, Havvanur anne-babasıyla birlikte eşi tarafından öldürülüyor. Kızlarınız için endişelenmiyor musunuz? Adana'da Fadime Korkusuz eski eşi tarafından evinde canlı yakılarak hayatını kaybediyor. Kadınlar adına ürkmüyor musunuz? Çankırı'da bir evlat, babasını sobada yakıyor, bir vahşete imza atıyor. Milyonlarca evladımıza dönüp bakmıyor musunuz? Adıyaman'da bir iş adamı kafasına ateş etmek suretiyle intihar ederken Aydın'da da bir başka vatandaş kendini yakarak intiharı deniyor. Bir öğrenci okulda arkadaşlarıyla tartıştıktan sonra velisi müdürle konuşurken 3'üncü kattan atlayarak hayatına son veriyor. Kaygılanmıyor musunuz? Lüleburgaz'da bir trafik kazasının sonunda taraflardan birisi arabadaki silahı çıkarıp diğerini öldürüyor. Ankara'da, hemen yanı başımızda 2 komşu aile gürültü yüzünden tartışıyor ve çıkan tartışma sonucunda bir taraf, 2'si çocuk 5 kişiyi katlediyor.

Bakın, bunlar sadece son bir ayda memleketten insan manzaraları. Şanlıurfa'da bir markette sigara zammı yüzünden çıkan tartışmada market sahibi öldürülüyor. Manisa'da bir anne ve kızı katlediliyor, cansız bedenleri asansörde bulunuyor, katil komşuları çıkıyor. Bunlar bizi panikletmiyor mu? Bunlar öylesine basit bir anlık öfkeyle işlenmiş cinayetler değil arkadaşlar. Bir çürüme varsa bu çürüme bir sosyal anlayışın sonucu. Bu, memleketimizin bugünkü manzarası maalesef, sadece bir ayda yaşanan, basına yansıyan haberlerden birkaç derleme sadece bunlar. Kim bilir, bizim tanık olmadığımız daha neler yaşanıyor?

Bugün Türkiye'de yaşama sebebinin ortadan kalktığına dair kuvvetli kanaat getiren milyonlarca insan var. İnsanlar geleceklelerinin yok olduğu inancıyla öfke duyuyorlar. Kendilerine öfkeli olanlar kendi canlarını, topluma öfkeli olanlar toplumun canını yakıyor. Bir sokak röportajında "Hayalin ne?" diye sorulan 15 yaşındaki bir evladımız "Hayalim yok." diyor. Evet, o çocuk değil sadece, milyonlarca insanın artık bir hayali yok, milyonlar ümitsizlik ve karamsarlık içinde. Toplum bu atmosferde sadece güçlü olanın ayakta kaldığı vahşi doğa kanunlarını benimsiyor. Açıyor sosyal medyayı, televizyonu kara para aklayarak zengin olanlar bir yanda, milletin malına mülküne çöken mafya babaları bir yanda, insanların cebinden çaldıklarıyla servetlerine servet katan para babaları bir yanda. Diğer tarafta ne var peki? "Allah'ın on pulunu bekleye dursun on kul/Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul." İşte, tam da bu yüzden toplumun adalet duygusu çökmüş durumda. Tam da bu yüzden kamuya güven, kurumlara güven aşındı ve insanlar kendi bildikleri yolları yürüyor.

Az önce saydığım cinayetler bireysel değil, toplumsal arkadaşlar. İşte bunların hepsi sosyal adaletin, toplumsal birlikteliğin kaybolduğu ortamlarda çıkar. Bugün milletin Meclisindeki vekillere düşen en önemli görev, toplumun içine düştüğü bu durum karşısında çare üretmektir. Adalet sisteminin çökertildiği, tüm kıymetli duyguların örselendiği bir toplumun kendi içinde geçirdiği bu cinnet hâline kayıtsız kalamayız. Yoksulluk intiharlarına kayıtsız kalamayız. Kadın cinayetlerine, aile dramlarına kayıtsız kalamayız. Adaletsizliğin muhatabı olmuş bu milyonlara kayıtsız kalacaksak biz neden buradayız? "Kenar-ı Dicle'de bir kurt kapsa koyunu, gelir de adli ilahi sorar Ömer'den onu." diyen bir anlayışı benimseyen hiç kimse bu sosyal çürümeye, bu yıkıma kayıtsız kalamaz. Yoksulluk, yolsuzluk ve yoksunluk sarmalında bunalıma girmiş, gelecekte ümidini kesmiş, bir hayal kurmaya dahi cesareti olmayan gençlerimize kayıtsız kalamayız. Bizler milletin vekilleri olarak buradaysak milletin her bir evladını kendi evlatlarımızdan aziz bilmek zorundayız.

Değerli milletvekilleri, toplumsal cinnet bir anda gelmez önce düzen bozulur, sistem çarpıklaşır, cürümler normalleşir ve normalleştirilir sonra toplumsal yapı, sosyal kurumlar zedelenir, ayrımcılık, eşitsizlik derinleşir. Öyle modernleşme, kapitalizm, dünya şuraya gidiyor falan diyerek de üst perdeden ahkâm kesemeyiz. Kader mader de değil, faili buharlaştırmamın hiçbirimize faydası yok. Bu hikâye sizin, bu hikâye bizim, hepimizin, bu toplumun, bu toprakların hikâyesi. Dün topluma kurtuluş vaazları verirken bugün o vaazlarda kullandığımız kavramları tükettiğimiz için, kirlettiğimiz için oluşuyor bu bataklık, emanet kavramını lime lime ederek, kirleterek oluşturduk bu bataklığı, toplumun zor zamanlarda sarıldığı değerleri dilde zikredip pratikte tersini yaparak oluşturduk. Din, adalet derken, modern hukuk, adalet derken biz ayrımcılığa, eşitsizliğe o hukuk ve adalet ilkelerine işkence yaptığımız için oldu bunlar. Yavaş yavaş geliyor her şey, yanlışlardan dönmemeekteki ısrarımız bataklığı büyütüyor maalesef. Uyuşturucu operasyonları yapıyoruz ama o bataklık nasıl oldu da bu derece büyüdü, neden geçmişe nazaran katlanarak arttı, neden uyuşturucu kullanma yaşı 12'ye, 13'e düştü? Bunun sebeplerine odaklanmıyorsunuz. Sürekli "mış" gibi yapma hâlinde debelenip duruyoruz. Toplum kendisine kötülük yaparken "ah" "vah" diyerek, ederek izliyor, şaşırılmış gibi yapıyoruz oysa o suçlar için en elverişli ortamı bizlerin yarattığını unutuyorsunuz, sorumluluğu üstlenmiyorsunuz. Kendi ellerimizle yaptıklarımızı hatırlattığımızda da bize dönüp kıızıyorsunuz, bizler eleştirilmez, seçilmiş bir topluluk falan değiliz, halk bizlere bu bataklıkları kurutalım, cinnet hâline son verelim diyerek oy vermedi mi? Biz deve kuşu misali hareket ederken bu gerçeklerden kaçabilir miyiz? Suç da ortada, suçlu da ortada. Neden artar bu istatistikler, hiç düşündünüz mü? İstatistikler amel defterimizi önümüze koyuyor, bilmem farkında mısınız.

Evet, halk oy verdi, doğrudur ama bu halk bu cürümler aynen devam etsin, kötülükler gayretullaha dokunacak seviyeye gelsin diye oy vermedi kimseye; "bir umut" dedi, "bir şans" dedi, "Belki düzelir." dedi. Bunu anlamak bu kadar zor mu arkadaşlar?

Meselemiz elbette salt ekonomi değil, salt hukuk sisteminin yozlaşması değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) – Meselemiz, berbat edilen bir sistemin sağladığı avantajlı hayatları, imkânları daraltılıp günden güne yok edilen bir halkın gözünün içine baka baka orta yerde yaşamaktır; meselemiz, o halkın çocuklarının geleceğini göz göre göre çalmak ve artık o halkın öfkesini sistemden önce kendisine kusması, öfke patlamasını önce kendi içinde yaşamasıdır.

Peki, bunun bir sonraki adımı ne olacaktır, hiç düşündünüz mü? Bu hikâyenin böyle neticelenmesine asla müsaade etmeyeceğiz, asla razı gelmeyeceğiz. Ya bu gerçekleri konuşur, ortak akılla çözüm üretiriz ya da geleceğin sosyal patlamalarını, toplumsal cinnetin siyasi sonuçlarını umursamazca konforlu koltuklarımızdan izleriz, ahiretimizi yakarız. Karar sizlerin, sorumluluk hepimizin. Hakikat önümüzde tüm çıplaklığıyla duruyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) – Son cümlem Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ek süre vermiyoruz.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) – Bizler hakikati haykırmaktan, hakikatin tarafında durmaktan hiçbir zaman vazgeçmeyeceğiz. Kendimiz için değil 15 yaşında, hiçbir hayali olmayan o çocuklarımız için hemen harekete geçmek zorundayız. Bu ayrışmanın, bu kıyımın önüne hep birlikte geçmezsek temsil edeceğimiz bir milletimiz ne yazık ki yarın kalmayacak.

Hepinizi, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Hüsmen Kırkpınar.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; -dün akşam saatlerinde- Irak'ın kuzeyinde 6 şehidimiz var. Cenab-ı Hak'tan şehitlerimize rahmet, kederli ailelerine başsağlığı diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Bu madde, bütçe kanunu teklifinin 8'inci maddesidir, üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu madde, mali kontrole ve bütçenin uygulanmasına yönelik yetkilerin Cumhurbaşkanına verilmesine ilişkin bir madde olduğu için başka konular üzerinde duracağım.

Değerli milletvekilleri, bütçe teklifini incelerken önem verdiğimiz konu, insanımızın refah seviyesini artırmaya yönelik nelerin yer aldığıdır; ayrıca, devletimizin kalkınmasını sağlayacak ne gibi yatırımların planlandığıdır. Bu bütçede, ne yazık ki her iki konuda da aldatmaya yönelik algı yaratmaktan başka bir şey bulunmuyor. Biz isterdik ki bu bütçe toplumun her kesimine hitap etsin ve insanımıza biraz umut olsun. Hazine ve Maliye Bakanının çizdiği pembe tabloların aksine, gerçeklere dayanan bir bütçe olsun. Yeni bütçenin gelirleri artırması ve hayatı kolaylaştırması gerekir. Sorunlara çözüm üretmeyen ve çare olmayan biçare iktidardan ne beklenir? Açıkça ifade etmeliyim ki bu bütçe milletin bütçesi değil sarayın ve yandaşların yolsuzluk, milletin yoksulluk bütçesidir. İktidarın bulduğu çözümler bankada veya cebinde parası olanlar için oysa bu bütçeye itiraz edenler dar gelirli ve faturalarını dahi ödeyemeyecek durumda olan insanlardır.

Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonunda Gençlik ve Spor Bakanlığının bütçesi görüşülürken Bakan Bey'e sorular sorduk. Bakan Bey'den gelen yazılı cevaplarla ilgili bazı eleştirilerimi ifade etmek istiyorum; Bakanları bütçe dışında Mecliste görme imkânı bulamıyoruz. Bakanın sorulara göndermiş olduğu cevaplar Meclisin yasama faaliyetlerine karşı ne kadar ciddiyetsiz ve kayıtsız olduğunu göstermektedir. Bakanlar sadece muhalefet milletvekillerine cevap verdiklerini düşünüyorlarsa yanılıyorlar, esas muhatapları milletimizdir, biz bu soruları milletimiz için soruyoruz.

Değerli milletvekilleri, savaşın veya depremin yarattığı yıkım kadar bu ülkeye zarar verebilecek ciddi bir sorumuz daha var; gençlerimizi kaybediyoruz. Genç kuşaklarını ihmal edenler geleceğini imha edenlerdir, bu da bir ülkenin intiharıdır. Değerli milletvekilleri, Sayın Bakana yurtlardaki temizliğin yetersizliğinden, kötü yemeklerden, zehirlenen öğrencilerden ve odaların kalabalıklığından bahsettik; cevap gerçekten trajikomik. Yurtlarda barınan öğrencilere ulusal ve uluslararası gıda mevzuatına uygun, kaliteli ve güvenli gıda sunumu sağlıyorlarmış, lokanta ve kantinler de her gün yurt idaresi tarafından denetleniyormuş. Ülkenin dört bir yanındaki KYK yurtlarından art arda zehirlenme haberleri geliyor, çocuklara yemek yerine âdeti zehir servis ediliyor. Harekete geçmek için kaç öğrencinin daha feda edilmesini bekliyorsunuz?

Asansörlerin denetlenmediğini ve vahim sonuçların yaşandığını dile getirdik, hepimiz ihmalin nasıl insan öldürdüğüne üzülerek tanıklık ettik. Zeren'in ölümüne yol açan facia sonrası birçok yurttaki asansör kazaları yaşandı. 17 Aralıkta İzmir'in Buca ilçesindeki yurttaki asansör 5'inci kattan 2'nci kata çakıldı. En son, İstanbul'da, Cevizlibağ yurdunda asansör çakıldı. Yurt sayısının ve kapasitesinin birçok yerde yetersiz kaldığını iletmiştik, yurtlara başvuru yapan öğrencilerin yüzde 96,2'sinin yurtlara yerleştirildiği ifade edilmiş. KYK yurdunda barınma hakkı kazanan öğrencilerin bir kısmının yurdu okullarına çok uzak, okullarının bulunduğu yerde yurt olmayan ve özel yurt arayan pek çok öğrenci var. Yurtların kapasiteleri küçük odalara ranza ya da baza ilavesi yapılarak artırılıyor. Her bir üniversite kampüsünün içinde öğrencilerin barınabileceği kapasitede yurt yapılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, gençler mezun olduktan sonra uzun bir süre iş bulamıyorlar veya fırsat oluşması hâlinde yurt dışına gitmeyi, beyin göçünü tercih ediyorlar. İntihar eden gençlerimizin birçoğu hem okuyup hem de çalışıyorlardı, borçları olduğu için ve geçinemedikleri için ölümü tercih ettiler; bu gençleri çaresiz bırakan bir bütçeyi görüşüyoruz.

Değerli milletvekilleri, KYK yurtlarındaki facialar hakkında herkes konuşuyor ama Cumhurbaşkanının kuzeni KYK Genel Müdürü hâlâ sessizliğini korumaya devam ediyor. Anayasa'nın 58'inci maddesine göre, gençlerimizin korunması devletimizin temel görevleri arasındadır. Bu çocuklar hepimizin evladı ve ülkemizin geleceği. Ülkemizi ekonomik, siyasi, sosyal, hukuki ve ahlaki olarak tam bir çöküşün eşiğine getiren iktidar sözde icraatlarıyla övünedursun, milletimiz kaygı ve öfke içinde yaşamını sürdürüyor.

Değerli milletvekilleri, Sayıştayın denetimine takılan bir soruya verilen cevabı sizinle paylaşacağım. Sayıştay, 2022 Denetim Raporu'nda spor kulüplerine yapılan nakdî yardımlarda bazı usulsüzlüklere yer veriyor. Kulüplerin yardım yapılma şartlarını haiz olup olmadıklarını incelemeyen sporcusu olmayan derneklere nakdî yardım yapılıyor. İdarenin takdir yetkisi kullanılarak yapılan ödemeler kamuyu zarara uğratmıştır. "Kamu zararının önüne nasıl geçilecektir?" diye sormuştuk, gönderilen cevap 2 sayfayı geçiyor: "Spor kulüplerine nakdî yardım kriterleri" diye başlayan upuzun bir liste; olimpiyat, paralimpik veya deaflimpik oyunlarda oynayan sporculara ve engellilere yönelik verilen nakdî yardımların listesini kopyalayıp yapıştırmışlar. Kara para aklama yeri hâline getirilen spor kulüpleri hakkında ise Bakandan cevap alamadık.

Değerli milletvekilleri, son olarak, vize başvurusunda ret yanıtı alan iş insanları, sanatçılar, akademisyenler ve doktorlar derken vize krizi sporculara da sıçradı. Bursa Uludağ Kadın Basketbol Takımı vize skandalı nedeniyle Londra'daki maçına 5 oyuncusuyla katılabildi. Türkiye'nin itibarının getirildiği noktayı üzülerek takip ediyoruz.

Arkadaşlar, hataların üzerini kapatmakla sorunları çözmüş olmuyorsunuz, başınızı kuma gömmekle de sorumluluktan kurtulamazsınız.

Bu bütçe, milletin bütçesidir. Milletimizin geleceğini birilerine peşkeş çekmenizi asla kabul etmediğimizi ifade ediyor,

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Zuhal Karakoç Dora. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Aziz Türk milletini ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken, Irak'ın kuzeyinde düzenlenen terörle mücadele operasyonları kapsamında, PKK'lı teröristlerce şehit edilen evlatlarımıza Allah'tan rahmet ve ailelerine sabır dilerken saygıyla aziz hatıralarını yâd ediyorum.

İster dağda ister Ankara'da ister Atlantik ötesinde isterse de Avrupa'da olsun dökülen her bir kanın bedelini en ağır şekilde ödetmek ve terörün kökünü tamamen kazımak hepimizin boynunun borcu ve en kutsal vazifemizdir. Unutulmasın ki Türk'ün kılıcı her daim hainlerin ensesinde olacaktır.

Bu hitap vesilesiyle, 6 Şubat depreminde hayatını kaybeden vatandaşlarımızı da özlem ve rahmetle anıyorum.

Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın ilk bütçesinin Türkiye Büyük Millet Meclisindeki yoğun mesaisinin sonuna doğru gelmiş bulunuyoruz. Bu süreçte, Bakanlıklarımız ve bağlı kuruluşlarımız bütçe çerçevesindeki mali hedeflerimizin kendilerine düşen uygulama yükümlülükleri ve sorumluluklarını rakamlar üzerinden bizlere anlattılar. Bu kapsamda, Genel Kurulda kabul edeceğimiz 2024 yılı bütçesinin yıl boyu uygulayıcısı olan her bir Bakanlık ve bağlı kuruluşumuza muvaffakiyetler diliyorum. Başta memleketim Kahramanmaraş olmak üzere, 6 Şubat depreminin etkisini taşıyan tüm illerimizde görev yapmakta olan ve devletimizin varlığını vatandaşlarımıza büyük bir hamiyetperverlikle hissettiren bürokratlarımıza yeni yüzyılın yeniden inşa çalışmalarını gerçekleştirmelerindeki özveri ve emeklerinden ötürü ayrıca teşekkür ediyor ve muvaffakiyetler diliyorum.

Yeni bir yüzyıla girmiş olsak da köklü devlet geleneklerimizden kopmuş değiliz. Hepimiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin bekası, yüce Türk milletinin huzur ve refahı için çalışmaktayız. Bu geleneği 2024 yılı bütçemizi hazırlarken sürdürmekte olsak da bu yılın bizler için anlamı ve sorumluluğu büyüktür çünkü Türk ve Türkiye Yüzyılı başlamıştır. Uzun vade için koyduğumuz hedefleri yerine getirmenin zamanı artık bugündür. Bu nedenle, içinde bulunduğumuz zaman zarfında hedeflerimize ulaşmak için nasıl kaybedecek bir saniyemiz bile yoksa boşa harcayacak bir kuruşumuz da bulunmamaktadır.

İktisadın temel prensibi, insan ihtiyaçlarının sonsuz ve sınırsız, öte yandan, bu gereksinimleri karşılayacak kaynakların ise ihtiyaçlara nazaran kıt ve kısıtlı olmasıdır. 6 Şubat 2023 tarihinde yeryüzünde yaşanan en büyük depremle sarsılan başta Kahramanmaraşlılar olmak üzere bölge halkı, sadece bir dakika içerisinde, sahip oldukları maddi ve manevi birçok şeyi geri yerine konulamaz biçimde yitirmişlerdir. Ekonomik kayıplar için yaklaşık değerler biçilse de kaybedilen şeylerin yerine konulması bahse konu rakamların ve mümkünatların çok çok ötesindedir. Hepimiz bilmekteyiz ki deprem bölgesinde yaşanan kayıplar ülkemizin tamamını, her bir vatandaşımızı tek tek etkilemektedir. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının koordinasyonu ile hazırlanan raporda, 6 Şubatta yaşanan depremin ekonomiye tahmini maliyetinin 104 milyar ABD doları olarak hesaplandığı ifade ediliyor.

Başka bir ifadeyle, 2023 yılı bütçesinin öngörülemez kalemlerinin önemli bir miktarını Kahramanmaraş başta olmak üzere depremden etkilenen illere ve kişilere yapılan yardım harcamaları oluşturmaktadır. Yaraların büyük çoğunluğu sarılmış olsa da insan doğası ve gündelik yaşamın tabiatı nedeniyle çok sayıda ihtiyaç henüz giderilememiştir. 2024 yılı, deprem bölgesi özelinde sürdürülebilir çözümleri ve harcamaları yani kalkınma için yatırım harcamalarını gerektirmektedir. Bu nedenle, Kahramanmaraş başta olmak üzere depremden etkilenen tüm şehirlerde hayatın normale dönmesi ve ekonomik faaliyetlerin kaldığı yerden hatta eskisinden daha da iyi yürütülebilmesi gerekmektedir. Depremden doğrudan etkilenen bölgenin ekonomik hacmi Türkiye gayrisafi yurt içi hasılasının yüzde 10'una tekabül etse de bu kayıp tüm Türkiye'nin kaybıdır.

Değerli milletvekilleri, mali kontrole ilişkin hükümlerin yer aldığı 8'inci maddede, bütçenin uygulanmasında etkili, ekonomik ve verimli olmaya, hesap verilebilirliğe ve mali saydamlığa dikkat çekilmektedir. 6 Şubat 2023 tarihindeki deprem öngörülemez biçimde bütçeyi etkilerken 2024 yılı bütçesi bilinçli bir şekilde depremin kayıplarını telafi etmeyi amaçlamaktadır. 2024 yılı merkezî yönetim bütçesinin genel özelliklerinde 13 hedef öne çıkarılmaktadır. Depremin merkez üssü Kahramanmaraş'ın Milletvekili olarak bahse konu 13 maddeden 7'sini sizlerin ve bizi izleyen kıymetli vatandaşlarımızın huzurunda tekrarlamak istiyorum.

2024 yılı merkezî yönetim bütçesi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na uygun olarak 1'inci madde; makroekonomik ve finansal istikrarın güçlendirilmesi, yüksek katma değerli üretimin teşvik edilmesi, yeşil ve dijital dönüşüm odağıyla verimlilik ve ihracat artışı yoluyla büyüme, cari işlemler dengesinde kalıcı iyileşmenin sağlanması, enflasyonun orta vadede tek haneye düşürülmesi, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ve afetlerle etkin bir şekilde mücadele ederken mali disiplinin korunması. Yani deprem öncesinde Türkiye'nin gayrisafi yurt içi hasılası bakımından 24'üncü, ihracattaki payında 17'nci, tekstilde Türkiye'nin üretim üssü olan ve yeni yatırımlar için cazibe merkezi ilan edilen Kahramanmaraş için 2024 yılı yardım değil yatırım zamanıdır.

2'nci madde; asrın en büyük afetlerinden biri olan Kahramanmaraş ve Hatay merkezli depremlerde hasar gören bölgelerin iyileştirilmesi ve yeniden yapılandırılarak depremin etkilerinin ortadan kaldırılması. Yani Kahramanmaraş başta olmak üzere depremden etkilenen şehirlerimize Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın mimarisine uygun şekilde afete dirençli örnek kentler inşa etmek için 2024 yılı, artık, yardım değil yatırım zamanı.

3'ncü madde; kamu mali yönetiminde sürdürülebilir ve sağlıklı gelir kaynaklarının artırılması için vergi tabanının genişletilmesi ve vergilemede gönüllü uyumun artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi, kamu gelirlerine yönelik tahsilat performansının artırılması ve kayıt dışılıkla mücadelenin teknolojik imkânlardan daha çok faydalanarak tüm tarafların etkin katılımıyla yürütülmesi. Yani deprem öncesinde Türkiye'nin vergi gelirleri bakımından 28'inci, vergi tahakkuk oranında ise 10'uncu sırasında bulunan Kahramanmaraş için 2024 yılı yardım değil yatırım zamanıdır.

4'üncü madde; kamu harcamalarında tasarrufu sağlayacak yapısal değişikliklerin hayata geçirilmesi, deprem ve afet riski harcamaları hariç kamu açığının düşürülmesi ve bütçe disiplini çerçevesinde maliye politikasının sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi. Yani kalkınmada yatırım ve tasarrufun eş değer kabul edildiği bakış açısıyla Kahramanmaraş için 2024 yılı yardım değil yatırım zamanıdır.

5'inci madde; bireylerin istihdamda kalmalarının temin edilmesi ve sahip oldukları becerilerinin günümüz ihtiyaçlarına uyarlanması için hayat boyu öğrenmeye katılımın artırılması ve sektörlerle iş birliklerinin güçlendirilmesi yani deprem nedeniyle her 3 kişiden 1'inin işini kaybettiği Kahramanmaraş için 2024 yılı yardım değil yatırım zamanıdır.

6'ncı madde; lojistik maliyetleri azaltarak tüketicilerin tarım ürünlerine uygun fiyatla ulaşabilmelerini temin etmek üzere önemli tüketim merkezi olan kentlerin çeperlerinde kent tarımını destekleyerek tarım sektöründe genç nüfusun istihdam edilmesinin sağlanması, ayrıca, gıda fiyatlarında istikrarı ve gıda arz güvenliğini sağlamayı teminen arazinin verim kabiliyetiyle birlikte yağış ve sulama imkânlarını da gözeterek stratejik tarım ürünlerinde hedef yeterlilik oranlarının belirlenmesi ve üretim planlamasının yapılması. Yani tarımsal üretimde Türkiye'nin 27'nci büyük ilü olan; dondurması, tarhanası, biberi, pekmezi, cevizi

başta olmak üzere 10 adet AB tescilli coğrafi işaretli tarımsal ürünü üreterek Türkiye'yi dünyaya tanıtan ve nüfusunun yüzde 46'sı 25 yaşın altında bulunan Kahramanmaraş için 2024 yılı yardım değil yatırım zamanıdır.

7'nci madde; "Tarım arazilerinin korunması, amacı dışında kullanımının önüne geçilmesi ve etkin kullanımı için zorlayıcı ve özendirici düzenlemeleri hayata geçirerek ekilebilir ve sulanabilir alanların artırılması" yani Türkiye'de geçit iklimine sahip 4 ilden 1'i olan, 4 ayrı coğrafi bölgede toprağı olan Kahramanmaraş için 2024 yılı yardım değil yatırım zamanıdır. Deprem nedeniyle oluşan kayıplar nasıl tüm ülkenin kaybıysa kazançlar da hepimizin kazancıdır. Kahramanmaraş'a yapılan yatırımların Türkiye'nin ekonomik hedeflerine ulaşmasında çarpan etkisi yaratacağı hepimizin malumudur. Bu nedenle başta Kahramanmaraş olmak üzere depremi yaşayan tüm illerimiz için artık yardım değil yatırım zamanıdır.

Değerli milletvekilleri, 2024 yılının ülkemiz ve dünyamız için afet kayıplarının en aza indirildiğı, can kayıplarının yaşanmayacağı bir yıl olmasını temenni ediyorum. Bu kapsamda 2024 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, yüce heyetinizi, aziz milletimizi ve Kahramanmaraşlı hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Adalet Kaya.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ADALET KAYA (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen çok değerli halklarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dikkat ettiyseniz hepimiz burada öncelikle halklarımızı selamlayarak başlamak istiyoruz ve bunu yaparken de bizim grubumuzun milletvekilleri bunu genellikle kendi dilinde yapmayı önceliyor, tercih ediyor. Bunu yaparken elbette ki amacımız, niyetimiz sizlerle zıtlaşmak veya herhangi bir karşıtlık oluşturmak değil veya Anayasa 3'ü ihlal etmek gibi bir derdimiz yok elbette. Biz seçim bölgemizde genellikle halk toplantıları yapıyoruz, esnaf ziyaretleri yapıyoruz ve kadınlarla bir araya geliyoruz sıklıkla ve orada halkımızın, yurttaşlarımızın önerilerini ve eleştirilerini dinliyoruz. Bu görüşmelerimizde en çok duyduğumuz cümle şu oluyor: "Siz o kürsüde, Parlamentoda ana dilinizde bizi selamladığınızda biz gururlanıyoruz, başımız dik oluyor." diyorlar yani bu çok önemli bir vurgu. Bunun ne demek olduğuna dair birazcık konuşmak istiyorum bugün çünkü tam yüz yıldır ana dilinde konuştuğı için şiddete maruz kalmış, kaybedilmiş, yok sayılmış, öldürülmüş, cezaevine atılmış bir halktan bahsediyoruz ve bu konuyla ilgili, biliyorsunuz ki devletin şiddet repertuarı oldukça geniş. Bu konuyla ilgili de devlet işlediğı suçlarla yüzleşmemiş, hesap vermemiş ve bugüne kadar da biliyorsunuz davaların nasıl zaman aşımıyla sonuçlandığını, cezasız kalmış ve halkın onarıcı adaletle duyguları onarılmamış.

Ana dilimiz doğduğumuz andan itibaren oluşan duygusal evrenimizdir. Ana dilimiz doğduğumuz andan itibaren kendimizi güvenli hissettiğimiz bir alandır. Ana dilimiz evimizdir. Bugün bu ülkenin yurttaşları ve halkın Meclisteki temsilcileri olarak biz Kürtler, Süryaniler, Ermeniler ve burada temsil ettiğimiz diğer halklar, kendimizi evimizde ve güvende hissetmek istiyoruz. Ancak 2024 bütçe görüşmelerine damga vurdu, on yıllardır süren o sistematik ve oldukça değişmeyen, sıradan tepkileri veriniz, burada onunla karşılaştık. Burada bağışlamak değil bizim amacımız, burada bu sorunu çözmek, bu sorunla ilgili anayasal düzenlemeyi yapmaktır derdimiz ve burası da tam yeridir. Bu teklifimiz aslında bir zorunluluk, farklı dillere, kimliklere yönelik ırkçılığı ve nefret söylemlerini ortadan kaldırmak için Meclis başta olmak üzere tüm kamu kurumlarındaki dil yasaklarını ortadan kaldırmak zorundayız.

İki yıl önce Sosyo Politik Saha Araştırmaları Merkezi Türkçe dışında kullanılan ana dillerin kullanım yaygınlığını ölçmek amacıyla bir araştırma paylaştı. Bu araştırmadan çarpıcı birkaç örnek vermek istiyorum. Türkçe dışında başka bir ana dilde konuşanların yalnızca yüzde 5,3'ü devlet dairelerinde hiçbir zaman ayrımcılığa maruz kalmadığını ifade etmiş yani katılımcıların yüzde 95'i devlet dairelerinde, kamu alanlarında ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtmişler ve bu araştırmadaki oranlarda en fazla Süryaniler ve Kürtler ayrımcılığa maruz kalmış devlet dairelerinde, en düşük olarak da Lazlar, bunu da belirtelim. Araştırmaya katılanların yüzde 66'sı da toplu taşıma araçlarında ana dillerini kullanırken tedirginlik hissettiklerini ifade etmişler. Yine bu grubun en tedirgin olanları tamamiyle Süryaniler ve yine en büyük oranı Kürtler oluşturuyor ve yine bunu Ermeniler ve Araplar izliyor yani ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtmişler. Bununla ilgili tabii ki tedirginlik hissederler çünkü biliyoruz ki bu ülkede insanlar toplu taşıma araçlarında veya kamusal alanlarda Kürtçe konuştukları için lince uğradılar ve hatta bu linç sonucunda yaşamını kaybedenler var.

Çok güncel bir olaydan bahsetmek istiyorum, yakın zamanda Trabzon'da yaşandı: Trabzon Havalimanı'nın tadilat işlerinde çalışan Kürt inşaat işçileri aralarında Kürtçe konuştukları için şantiye güvenliği ve diğer çalışanların saldırısına uğradı. Normal şartlarda saldırganların işten atılması ve soruşturmanın açılması gerekir; tam tersi, havalimanı yetkilileri saldırıya uğrayan Kürt işçilerin işten atılmasını ve haklarında soruşturma açılmasını istedi. Neyse ki müteahhit talebi reddetti ve işçiler 2'nci defa mağdur edilmediler.

Daha vahim bir örnek vermek istiyorum: 20 Ekimde Silivri Cezaevinde tutuklu bulunan mahpus İsa İpekli sevk edildiğı Silivri Devlet Hastanesinde darbedildi, hakarete uğradı ve bunu yapan bir kamu görevlisi yani fail mahpusu korumakla yükümlü olan bir kamu görevlisi. Bununla ilgili olarak bakanlığa yazdık ve jandarmalar hakkında soruşturma açılıp açılmadığını takip edeceğiz.

Değerli vekiller, bu tarz ırkçı nefret söylemlerin, saldırıların kamusal alanda gerçekleşmemesi için bizim de düzenlemeler yapmamız gerekiyor ve bu tekçi anlayıştan vazgeçmemiz gerekiyor. Ana dilde hizmet haktır, ana dilde hizmet eksikliği Anayasa'daki eşitlik ilkesine aykırıdır. Yurttaşların hizmetlere erişimi engelleniyor böylece. Bu durum kadınlar, çocuklar ve diğer dezavantajlı gruplar açısından çoklu şiddete yol açabiliyor. Bununla ilgili bir örnek vermek istiyorum: Rahim ağzı ve meme kanseri erken tanı sonucunda tedavi edilebilen hastalıklar ama gecikildiğinde de ölümcül sonuçlar doğuruyor. Bununla ilgili de Kürtçe hizmet vermiyorlar. Diyarbakır'da Sağlık ve Sosyal Emekçiler Sendikası bir araştırma yapmış, 347 kadınla görüşmüş. 347 kadının yüzde 58'i bu hizmetten faydalanamadığını söylemiş çünkü Türkçe bilmiyorlar, Türkçe bilmediğı için o hizmetten faydalanamıyor ve yanında bir erkekle gittiğı zaman da kendini rahatlıkla ifade edemediğı için kanser tanısı konamıyor. Bu nedenle sağlık hizmetine erişimde ne yazık ki geç kalınıyor. Bu konuda Sayın Bakanın burada olmasına da sevindim, umarım dinliyordur beni Sayın Bakan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Dinlemiyor valla! Keşke dinlese!

ADALET KAYA (Devamla) – Çocuklar için de durum aynı. Eğitim hakkından mahrum kalmakla birlikte çocuklar kamusal alanda ilk karşılaştıkları kreş ve ana okullarında kendi ana dillerinde oyun hakkına bile erişemiyorlar.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sayın Bakan, size hitap ediyor, lütfen dinler misiniz.

ADALET KAYA (Devamla) – Çocuklar, düşünün ki okula başlıyor, kreşe gidiyor, kendi ana dilinde konuşamadığı için, konuşulmadığı için oyun bile oynayamıyor; kendini artık güvenli bir alanda hissetmiyor ve o andan itibaren kamusal alanlara dair ne yazık ki güven duygusu zedeleniyor. Bunun bir istisnası var yani kamusal alanda çok dilli, çok kültürlü bir istisna var, bizim belediyelerimiz yani eş başkanlık sistemiyle oluşturduğumuz yerel yönetim sistemimiz; çok dilli, çok kültürlü, çoğulcu ve katılımcı bir belediyeçilik anlayışını hayata geçiriyor. Ne yazık ki kayyum gasplarıyla tamamı hatta kadınların artık hiç uğramadığı mekânlara dönüştürüldü.

Bu konuyla ilgili de Hükûmete ve iktidara tavsiyemiz var. Kayyum atayacağınıza gelin örnek alın, hem eş başkanlık sistemini hem de yerel yönetim sistemimizi yasal bir statüye kavuşturalım. Bu konuyla ilgili dünyada pek çok örnek var. Belçika'da, Kanada'da çok dilli, çok kültürlü toplumsal hayatı destekleyen ve güçlendiren örnekler ama ben onlardan bahsetmek istemiyorum, Silopi ve Patnos Belediyelerimizden bahsetmek istiyorum. Silopi ve Patnos Belediyelerimiz ilk önce kadın bütçesi oluşturdular, ikinci yaptıkları iş Kadın Müdürlüğü kurmak, üçüncüsü Danışma Merkezi açmak. Danışma Merkezleri, kadına karşı şiddetle mücadele konusunda önleyici tedbirler alıyorlar, kadınlara eğitimler veriyorlar ve şiddet gören kadınlara hukuki ve psikolojik destek sağlıyorlar. Jinkart uygulamasıyla iki şehrimizde de kadınlar haftada iki gün ücretsiz olarak toplu taşımaya erişebiliyorlar, istedikleri her yere gidebiliyorlar; diğer günlerde de çok cüzi rakamlarla toplu taşıma araçlarını kullanabiliyorlar. Silopi Belediyemiz sosyal yardımları dağıtmakla ilgili olarak bir anket yaptırarak ihtiyaç sahiplerini tespit etmiş ve her ay bu ihtiyaç sahiplerine ihtiyaç haritasına göre şeffaf bir şekilde yardımlar ulaştırılıyor. Ben daha çok şey anlatabilirim, bu anlattıklarım size çok küçük kalemler olarak görünüyor olabilir ama bir model olarak devasa bir modelden bahsediyorum. Katılımcı, çoğulcu, bütün dezavantajlı grupları içine alan ve herkesin kendini ana dilinde ifade edebildiği, ana dilinde eğitimler aldığı bir sistemden bahsediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KAYA (Devamla) – Bitiriyorum.

Bir diğer konu, yerel seçimler. 31 Martta kayyumların gasbettiği bütün belediyelerimizi kayyumlardan geri alacağız.

Ben buradan, partimizden, parti adına bir çağrı yapmak istiyorum bütün kadınlara: Sevgili kadınlar, gelin partimizden belediye başkanı adayı olun ya da yerel yönetim mekanizmalarında seçime katılın, aday olun ve kentlerimizi hep beraber yönetelim. Çoğulcu, demokratik, katılımcı bir yönetimi oluşturmak mümkün; biz bunu daha önce başardık, yeniden başarabiliriz. "...") (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Eskişehir Milletvekili Sayın İbrahim Arslan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; sizleri Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsım adına en içten sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Dün yitirdiğimiz şehitlerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve tüm ulusumuza başsağlığı diliyorum.

Sayın milletvekilleri, sözlerime bütçe kanunu teklifinin mali kontrole ilişkin hükümlerini düzenleyen 8'inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ve şu ana kadar da çok dikkat çekilmeyen T cetvelinde yer alan araçlarla ve bu araçların alımına dikkat çekerek başlamak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, T cetvelinde 2024 yılı içerisinde tam 3.058 adet aracın alımına yönelik bilgilere yer verilmiştir. Bu araçlardan 3.031 tanesi bakanlıklar, bağlı kurum, kuruluş ve düzenleyici denetleyici kuruluşlara ait iken 27 tanesi de üniversiteler tarafından talep edilmiştir. Bu taşıtların 21 tanesinin 4458 ve 5607 sayılı Kanun çerçevesinde, 54 adedinin döner sermaye aracılığıyla, 469'unun hibe yoluyla, 2.514 adedinin ise merkezî yönetim bütçesinden karşılanacağı anlaşılmaktadır.

Cinslerine göre dağılımına girdiğimizde dikkat çeken 2 unsuru burada sunmak istiyorum. Bu araçlardan 597 tanesinin binek araç, 544 tanesinin ise cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenecek taşıtlardan oluştuğu ifade edilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak içinde bulunduğumuz ağır ekonomik koşullar dikkate alınarak, tasarruf önlemleri kapsamında, cetvelde yer alan hükme de uygun olarak çok acil ve zorunlu olmadıkça taşıt alımı yapılmaması gerektiğini bir kez daha vurgulayarak dikkatlerinize sunuyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Öte yandan, cetvelde yer alan 3.058 taşıtın 469'unun hibe yoluyla elde edileceği ifade edilmişse de bu hibelerin kimler tarafından, nasıl, hangi kriterler ölçüsünde sağlanacağına ilişkin cetvelde herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Bu belirsizliğin de ortadan kaldırılarak bu konuda Meclise bilgi verilmesini talep etmekteyiz.

Sayın milletvekilleri, haftaları bulan görüşmeler ve binlerce sayfayı bulan raporlar eşliğinde çok büyük büyük tutarlardan oluşan 2024 yılı bütçesini ve 2022 yılı kesin hesaplarını görüşüyoruz. Bu görüşmelerde dikkat çeken bir unsur sizlerle paylaşmak istiyorum. İktidarın bakanları ve sözcüleri sanki 14 ve 28 Mayıs'ta yapılan seçimlerle ilk defa Kabine oluşturmuş, ilk defa Hükûmete gelmiş gibi değişik veri, yorum ve analizlere yer verirken, diğer yandan sanki görüştüğümüz hususlar önceki yılların faaliyet raporuymuş gibi 2002 yılından başlayarak bugüne ulaştırılan değerlendirmelere yer vermektedir. Kendi içinde çelişen bu yaklaşımı doğru bulmadığımızı ifade etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, ne olmuştur da 2002 yılı kesin hesaplarına göre 2,9 trilyon olan bütçe büyüklüğü 2024 yılı için 11,1 trilyon TL büyüklüğüne ulaşmıştır? Ne olmuştur da 2002 yılı başlangıç kuruna göre yaklaşık 220 milyar dolar seviyesinde olan bütçemiz bugünkü kura göre 380 milyar dolara yükselmiştir? Ne olmuştur da döviz kuru üzerinden bütçe büyüklüğü son iki yılda yüzde 74 oranında artarken Türk lirası cinsinden tam iki yılda yüzde 277 büyüklüğüne ulaşmıştır? Ve ne olmuştur da kabul edilen bütçelerin yetmediği, ek bütçelere ihtiyaç duyulan bugünlere gelinmiş, Türk lirasında çok büyük değer kaybına ulaşılmıştır? Bunu hep birlikte sorgulamak ve sonuçlarında da sorumlusunu ilan etmek durumundayız.

Sevgili milletvekilleri, her şey "Ben ekonomistim, ekonominin kitabını yazdım. Nas varken sana, bana ne oluyor? Faiz sebep, enflasyon neticedir." söylemleriyle başladı ve başımıza ne geldiyse "Neoklasik ekonomi düşüncesinden epistemolojik kopuşla ortodoks politikalarınızdan vazgeçip heterodoks yaklaşımlarla uyguladığınız davranışsal ekonomi ve nöro ekonomik politikalar" yüzünden geldi. (CHP sıralarından alkışlar) Bundan tam iki yıl önce "Gözlerimdeki ışıltıya bakın." dediniz, bugün milyonlarca insanımızın gözlerinin ferini söndürdünüz. "Bir uyuyun, altı ay sonra uyanın, Türkiye'de çok farklı yerlere geleceğiz." dediniz, bugün o sözün üzerinden tam 4 tane altı ay geçti, derin koma hâline girdik, o derin komadan ne yazık ki çıkamıyoruz. Sonra aynı iktidar, bakan ve politika değişikliğine giderek bu kez de önceki dönemde uygulanan politikaları sanki aynı iktidarın politikaları değilmiş gibi irrasyonel yani akıl dışı ilan ederek Türkiye'nin, rasyonel ekonomi politikalarına dönmekten başka çaresi olmadığını ifade etti hatta itiraf etti ama bu arada ne oldu? Sizler "ortodoks-heterodoks" derken, rasyonel-irrasyonel politikalarından söz ederken olan milyonlarca insanımıza daha fazla yokluk, daha fazla yoksulluk ve daha fazla yoksunluk olarak yansıdı, altta kalanın canı çıktı ve ülkemiz bu noktaya savruldu. Peki, bu yaşadıklarımızın sorumlusu kim? Hiç akıldan çıkarılmamalıdır ki bakanlar ve uygulanan politikalar değişse de yaşadığımız bu olan bitenin sorumlusu yirmi bir yıldır ülkemizi kesintisiz ve tek başına yöneten AKP iktidarı ve onların ortaklarıdır. Hem de bütün dertlerin dermanı olarak gösterdiğiniz, öve öve bitiremediğiniz, ülkemizi ve yurttaşlarımızı uçuracağını ifade ettiğiniz ucube Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle.

Sevgili milletvekilleri, bu elimdeki kitap AKP'nin 2011 yılında yayımladığı bir kitap ve bu kitabın içerisinde o güne değin yapılmış olanlar anlatılırken bir yandan da 2023 yılına ilişkin hedeflerin de yer aldığı bu kitapta AKP Genel Başkanı Sayın Erdoğan "Hayaldi, gerçek oldu." diyerek çiraklık, kalfalık döneminden ustalık dönemine evrildiklerini ve Türkiye'yi 2023'te dünyanın en büyük ekonomilerinden biri hâline getireceğini ifade etmişti ama ne yazık ki bugün karşılaştığımız gerçek bu değil. Siz bu kitapta "Dünyanın 16'ncı büyük ekonomisiyiz ve 10'uncu büyük ekonomisi olacağız." dediniz, bugün 19'uncuyuz. "Kişi başına düşen millî geliri 10 bin dolara getirdik. Hedefimiz 2023'te 25 bin dolar." dediniz, IMF'nin 2022 raporuna göre 10.618 dolarda kaldık. "Borçlu

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

değil, büyüyen ekonomi" dediniz, büyük büyük borçlarımıza ve o borçların yetmezliğine bakarak önümüzdeki dönemde daha büyük borçlara ihtiyacımızın olduğu çok açık bir şekilde ortaya çıktı. "Paradan 6 sıfır attık." dediniz, çaktırmadan sıfırın birini geri getirdiniz. "Kuruşlu döneme geçtik." dediniz, piyasada kuruş geçer hâle gelmedi. "Enflasyonu tek haneye düşürdük. 1969'dan bu yana tek haneli, en iddialı oran." dediniz; bugün enflasyon size göre 60'ların üzerinde, bağımsız ekonomistlere göre 3 haneli rakamlara gelmiş durumda. "İhracatımızı 100'üncü yılda 500 milyar dolara çıkaracağız." dediniz, bugün geldiğimiz yer yarısı. "Memur maaşlarında rekor artışlar yarattık." dediniz oysa yarattığınız hayat pahalılığıyla yaptığınız artışların anlamsızlığı ve yetersizliği içerisinde milyonlar borç batağına savruldu. "Vergi yükünü azalttık." dediniz ama ne yazık ki orada da çok ciddi yeni vergi yükleri, yeni harçlar yüklediniz. Siz bu uyguladığınız olağanüstü ekonomi politikalarının sonucunda onların cebine göz dikerek daha fazla vergi ve harcı insanlarımızdan istediniz.

Sevgili milletvekilleri, burada 100 lira taksitle bütün insanlarımıza ev taahhüdünde bulundunuz; bugün insanlarımız bırakın o ev taksitlerini ödemeyi, hepsi icralık konuma geldi. Hatırlayacaksınız, değişik kampanyalar başlattınız, o kampanyalarla bırakın insanları ev sahibi yapmayı, ne yazık ki kiralık uygun ev bulmayı bile hayal hâline getirdiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM ARSLAN (Devamla) – Sayın Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

İBRAHİM ARSLAN (Devamla) – Sayın milletvekilleri, sevgili halkımız; bu bütçede işçilerimizin, emeklilerimizin, emekçilerimizin, onların refahı için, huzur ve mutlulukları için ne yazık ki umutla yaşayacakları bir gelecek yok; alın terleri, nasırlı elleriyle ülkemizi doyurmak için çabalayan köylülerimiz, çiftçilerimiz, besicilerimiz ne yazık ki yok; milyonlarca işsizimize iş, aş sağlayacak yatırım ve istihdam politikaları yok; evlerindeki tencerelerinde dert kaynatan kadınlarımızın dertlerini ortadan kaldıracak çözümler ne yazık ki yok; atanamayan değil, atanmayan yüz binlerce gencimizin yüzünü güldürecek politikalar ne yazık ki yok. (CHP sıralarından alkışlar) Kadro bekleyen, ayrımcılığa tabi tutulan taşeron çalışanları için kadro ne yazık ki yok; yüksek kiralara, elektrik, doğal gaz faturaları içerisinde dükkânını açarak yaşama tutunmaya çalışan esnaf için hiçbir şey yok. Vesselam, bu bütçede ne yazık ki gelirden, vergiden, hiçbir yerde adalet yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM ARSLAN (Devamla) – Ya, ne var? Bu bütçede daha fazla faiz ve borç var, bu bütçede daha fazla vergi ve harç var, bu bütçede daha fazla adaletsizlik ve eşitsizlik var.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz Sayın Arslan.

İBRAHİM ARSLAN (Devamla) – Bu bütçede daha fazla işsizlik ve yoksulluk, hayat pahalılığı ve zam var.

Milyonlarımızın yüzünü güldürmeyecek, umutlarını, hayallerini çalan, sağlığını bozan bu bütçeye Cumhuriyet Halk Partisi olarak "hayır" oyu vereceğiz.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Anayasa'nın 3'üncü maddesine göre devletin resmî dili Türkçe olduğundan hatiplerin bu hususa dikkat etmesi gerektiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Anayasa'mızın 3'üncü maddesine göre devletimizin resmî dili Türkçedir. Genel Kurulda konuşma yapan hatiplerin bu hususa dikkat etmesi gerekmektedir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Şimdi bu uyarıyı niye yaptınız Başkan? Sayın Başkan, o uyarıyı niye yaptınız?

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahsı adına ilk söz Erzincan Milletvekili Sayın Süleyman Karaman'a ait.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokrat arkadaşlarım; 2024 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum.

Bu vesileyle yüce heyetinizi, ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi ve seçim bölgem olan Erzincanlı hemşehrilerimi saygı sevgi ve hürmetle selamlıyorum.

2024 bütçesinin milletimize, devletimize, Erzincan'ımıza hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Dün gelen kara haberle yüreğimize ateş düştü. Irak'ın kuzeyinde Pençe-Kilit Harekâtı'nda şehit olan 6 kahraman askerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Ailelerine, milletimize başsağlığı ve yaralı olan askerlerimize acil şifalar diliyorum. Terör örgütleri bilmelidir ki, terörün kökünü kazıyınca kadar mücadele edeceğiz ve şehitlerimizin kanını yerde bırakmadık, bırakmayacağız.

Yanı başımızda Gazze'de can yakıcı bir soykırım yaşanıyor, çoluk çocuk, yaşlı, kadın, hastane, ibadethane ayırt etmeden Filistin halkını katleden, devlet gibi değil, örgüt gibi davranan İsrail'i şiddetle kınıyorum. Dünya sessiz kalırken Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, her platformda bu savaşın durması gerektiğini söylediği için, diplomatik çabaları için, ayrıca Meclisimizin ve halkımızın verdiği destek için teşekkür ediyoruz. Ve diyoruz ki: Dünyanın seyirci kaldığı bu katliamı hiç gündemden düşürmemeliyiz, düşürmüyoruz, düşürmeyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Yüzyılı'na girerken hazırladığımız ve görüşmekte olduğumuz 2024 yılı bütçesi, yeni ekonomik program doğrultusunda ülkemizi Türkiye Yüzyılı'na taşıyacak ilk bütçemiz, halkımızın desteğiyle AK PARTİ'ye nasip olan 22'nci bütçemizdir.

AK PARTİ olarak milletimizin desteğiyle yirmi bir yıldır aziz milletimize, bu cennet vatanımıza ve güçlü devletimize hizmet etmenin gururunu yaşıyoruz. Hayal edilen işleri devletimize ve milletimize kazandırdık, "Hayaldi, gerçek oldu." projeleriyle bu aziz milletimizin hayallerinin peşinden koşmaya gayret ediyoruz.

Bugün bunların hepsini anlatabilmek için çok uzun konuşmam gerekir ancak buna vaktim yetmez, sadece içinde benim de geçmişte Genel Müdür olarak bulunduğum bir konuyu dile getirmek istiyorum. Liderimiz, Cumhurbaşkanımız, Genel

Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan "İlk defa ülkemizde yüksek hızlı tren yapacağız." kararını verince "Yapamayız!" "Yaptırmazlar!" "Altından kalkamayız!" sözleri yükselmeye başladı. O yıllarda ülkemizde ekonomik sıkıntı yanında güven problemi de vardı. Çünkü yetmiş yıl önce de Demiryollarında yapılması planlanan Devrim otomobili de yapılamamış ve durdurulmuş, yapılan prototip araçlar da Demiryolu müzelerine kaldırılmıştı. Ama Sayın Cumhurbaşkanımızın kararlı tutumu, o günkü Hükûmetin dirayeti, Ulaştırma Bakanı Sayın Binali Yıldırım'ın gayreti, milletimizin ve Meclisimizin desteğiyle bu güven problemini aştık, hem hızlı treni hem de devrin otomobili Togg'u hayata geçirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bravo!

SÜLEYMAN KARAMAN (Devamla) – Şimdi 11 ilde yüksek hızlı trenler çalışıyor. İnşallah, bu hızlı tren ağı genişleyecek, diğer illerimiz de hızlı trene kavuşacak; halkımız ister hızlı trenle isterse Togg'la seyahat edecek. Yeri gelmişken demir yollarına özel önem veren Ulaştırma Bakanı Sayın Abdulkadir Uraloğlu'na ve ekibine teşekkür ediyorum.

Sadece yüksek hızlı trenlerde değil savunma sanayisinde, ulaşımda, sağlıkta, enerjide, uzayda yapılan yatırımlar sayesinde şimdi gençlerimizin öz güveni var, "Türkiye Yüzyılı'nda her projede biz de varız, biz de yaparız." diyorlar. Gençliğimize bu güveni aşılayan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve ekibine teşekkür ediyorum. Hedefimiz, Türkiye Yüzyılı'na girerken dünyaya lider ülke Türkiye'yi kazandırmaktır.

Sayın milletvekilleri, etrafı dağlık, ortası bağlık, iklimi sert, insanı mert olan; tulum peyniriyle, balıyla, üzümüyle, döneriyle meşhur seçim bölgesi Erzincan'ımızdan biraz bahsetmek istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Can Erzincan, can Erzincan!

SÜLEYMAN KARAMAN (Devamla) – AK PARTİ döneminde Erzincan'ımızda da önemli -problemler-

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Problemler, problemler(!)

SÜLEYMAN KARAMAN (Devamla) – ...projeler hayata geçirildi, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, can Erzincan'a devam.

SÜLEYMAN KARAMAN (Devamla) – Double yollarımız 14 kilometreden 355 kilometreye çıktı. Ulaştırma Bakanımızdan Kızıldağ, Sakaltutan ve Ahmediye tünellerinin bir an önce yapılmasını istiyoruz. Erzincan-Kemah-İliç yolunun bir an önce yapılmasını istiyoruz. Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan Erzincan-Kemaliye-Malatya Yolu'nun ve Başköy-Çayırılı Yolu'nun bitirilmesini istiyoruz.

Erzincanlı hemşehrilerim hızlı trenin Sivas'a gelmesinden mutlu olduklarını belirtiyor; ihalesi yapılan Sivas-İmranlı hattının bir an önce yapılmasını, İmranlı-Erzincan hattının ihalesinin yapılarak Sivas-Erzincan hızlı tren hattının yapılmasını istiyorlar.

Doğal gazı olmayan ilçelerimiz Kemaliye'ye, Otlukbeli'ne ve beldelerimize doğal gaz gelmesini istiyoruz.

Yeni yapılan modern Dörtüyl Hastanemizin bir an önce yeni teknolojik cihazlarla, yeni personelle, yeni doktorlarla açılmasını istiyoruz.

Tarım Bakanımızdan, Balı Barajı'nın bir an önce yapılmasını istiyoruz.

Teknoloji Bakanımızdan, organize sanayinin geliştirilmesini istiyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahsi adına ikinci söz, Burdur Milletvekili Sayın İzzet Akbulut'a ait.

Buyurun Sayın Akbulut. (CHP sıralarından alkışlar)

İZZET AKBULUT (Burdur) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Dün gece Kuzey Irak'ta hain terör örgütü, alçak, kalles PKK tarafından katledilen vatan evlatlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum, kederli ailelerine ve milletimize başsağlığı diliyorum. Yine, cumhuriyetimizin devrim şehitleri Asteğmen Kubilay'ı, Bekçi Şevki'yi ve Bekçi Hasan'ı rahmet, minnet ve şükranla yâd ediyorum.

Bizler, her ortamda, içinde insan olmayan, içinde insan yararı olmayan, emeklinin, asgari ücretlinin, memurun geçim refahını yükseltecek bir bütçe olmadığını iddia ettiğimiz için bu bütçeye "hayır" dediğimizi ilan ediyoruz. İşte, bugün, üreticilerimize baktığımız zaman, bizler "Üretim maliyet tablosu çıkarılsın." dedikçe, "Üreticilerimizi kalkındıracak politikalar geliştirilsin." dedikçe ne yazık ki her geçen gün üreticilerimize ek bir yük daha getiriliyor. Burdur'umuzdaki süt üreticilerimiz diyorlar ki: "Hayvan başına sigorta yaptırmadığımız müddetçe desteklemelerden yararlanamıyoruz." Bugün faize ayda 100 milyar, üreticilerimize yılda 90 milyar bütçe ayrılan bir bütçeye bizler "evet" dersek, ben Burdur'daki, sizler illerinizdeki üreticilerin yüzlerine nasıl bakacaksınız, onları nasıl memnun edeceksiniz? (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, bugün, bizim Burdur'umuzun alt mahallelerinin tam ortasından tren rayları geçiyor, 2008 yılından beri yolcu trenimiz gelmiyor. 2017'de hızlı tren gelecekti, bırak hızlı treni, daha yolcu treni geçiremiyorlar. 1'inci OSB'ye bir yer yapıldı çünkü birçok mahalleyi tam ortadan bölüyordu ama o OSB'ye taşınması için 50 milyon TL bütçe ayırlamadı. Saraya günlük 54 milyon bütçe ayırıyorlar, yıllardan beri Burdur'un istasyonuna bir 50 milyon para bulamadılar. Nasıl "evet" diyeceğiz biz bu bütçeye! (CHP sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – Burdur halkı gerekli cevabı verecektir ilk seçimde.

İZZET AKBULUT (Devamla) – Yine aynı şekilde, bir devlet hastanesi yapıldı, araştırma hastanesi olması yönünde çalışmalarımız var, tıp fakültesi gelsin diye çalışmalarımız var ama Sağlık Bakanlığının bütçesine bakıyorsun personel giderlerine 404 milyar ayırıyor, bizim Burdur'da bin hastaya 1 hekim düşüyor. Nasıl "evet" diyeceğiz biz bu bütçeye, nasıl "evet" diyeceğiz? (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Belediye Başkanı ne yapıyor, onu da anlatsana!

İZZET AKBULUT (Devamla) – Yıllardan beri, 2019 yılında Cumhurbaşkanı, AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan, Burdur'da "Burdur Gölü kuruyor, ben ek kaynak getireceğim." dedi o yerel seçim öncesinde, daha hâlâ gelmiş bir ek kaynak yok. Şehirlerde insanlar içme suyunu daha hâlâ sondajlarla çıkarıyorlar, bir içme suyu barajımız dahi yok. Bugün DSİ'nin bütçesine bakıyoruz 124 milyar. Biz Burdurlu milletvekilleri olarak siz bunları yapmadığınız müddetçe ve 2024'te de yapılmayacağı müddetçe bu bütçeye nasıl "evet" diyeceğiz? Tabii ki "hayır" diyeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Burdur'un Fethiye yolu var, yıllardan beri -on bir yıldır- yapacaklar, yapamıyorlar. Ne yazık ki Tefenni de Korkuteli de Antalya yolu da yapılmıyor ve her geçen gün bizler o yollarda canlarımızı yitiriyoruz, kaza oluyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Yapamazlar, yapamazlar!

İZZET AKBULUT (Devamla) – "Double yol yapılacak mı?" diyoruz, yok; "Genişletme çalışması yapılacak mı?" yok ama Ulaştırma Bakanlığına 370 milyar lira bütçe ayırmayı biliyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yaptık, hastane de yaptık, yol da yaptık.

İZZET AKBULUT (Devamla) – Bunları yapmadığınız müddetçe biz bu bütçeye nasıl "evet" diyeceğiz? (CHP sıralarından alkışlar) Nereye gidiyor?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Adliye'yi de yaptık, belediye binasını da yaptık, kaymakamlık binasını da yaptık.

İZZET AKBULUT (Devamla) – Bizler bugün işte diyoruz ki: İçinde emekli yoksa, içinde asgari ücretli yoksa, içinde memur yoksa, insanlara bugün ev almayı, araba almayı, hayal kurmayı gösterten bir bütçeye bizler Cumhuriyet Halk Partisi olarak “evet” demeyeceğiz, “hayır” diyeceğiz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sağ olun, var olun. (CHP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Maddeyi oylayıp söz vereyim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Beştaş, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 42'nci Birleşimde yaşanan bir olaya ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu Parlamentoda yaşanan bir olayı söylemek için söz aldım. Evvelsi gün Adalet Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı bütçesinin görüşüldüğü sırada ara verilmişti, doğrusu içeride sadece Urfa Milletvekilimiz Ferit Şenyaşar varmış, biz de sonra olayı basından ve kendisinden dinledik ve o arada, Adalet Bakanını tebrik etmek için kuyruğa giren iktidar partisi milletvekilleri var; tablo bu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hayır, hayır, resim çektiyorduk.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ferit Şenyaşar da elindeki “Adalet!” dövizini kaldırarak “Adalet...” diye söylemiş ve... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hayır, hayır, korsan gösteri yaptı.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Hayır, hayır, kabul etmiyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bir müsaade edin ya! Bir müsaade edin ya!

BAŞKAN – Bir dakika... Bir dakika...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Görüntüler var elimizde ya! Ayıptır gerçekten!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Korsan gösteri yaptı.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Hepimiz buradaydık, öyle bir şey olmadı, provoke etmeyin; hakaret etti.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan yanı...

BAŞKAN – Arkadaşlar, sayın milletvekilleri...

Bir dakika Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ne diyorsunuz?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yanlış bilgi veriyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sen burada yoktun, yoktun.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Hakaret etti, hepimiz buradaydık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, ben bitirebilir miyim.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Sayın Grup Başkan Vekiliniz orada; Grup Başkan Vekilini dinleyelim, bir cevap verecekse Grup Başkan Vekili cevap versin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yalan söylüyor.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Karşı taraftan anladığım seslere göre “Resim çektiyorduk.” diyorlar.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – “Hepimiz buradaydık.” diyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Evet, tebrik ve resim kuyruğu varmış ve o arada milletvekilimiz...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Evet, evet, doğru.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Şenyaşar ailesinin adalet nöbetini bütün dünya duydu ama bu Parlamentoda şu gruba öğretemedik.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sen kimsin de öğreteceksin!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Annesiyle beraber, iki kardeşini ve babasını kaybetmiş, hastanede katledilmiş, kendisi yoğun bakımdan aylar sonra sağlığına kavuşmuş ve iktidar grubu milletvekilleri üzerine yürümüş, saldırı girişiminde bulunmuş ve birileri de araya girmiş, yine iktidar grubundan araya girilmiş. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Hakaret ettiği için... Hakaret etti.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Yanlış bilgi bu, yanlış.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Gerçekleri söyle.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Yalan söylüyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bu tutumu kınıyoruz, bu adalet talebine tahammülsüzlüğü reddediyoruz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Hepimiz buradaydık, yalan söylüyorsunuz, provoke etmeyin.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Biz buradaydık, gerçekleri söyle.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Adaletsizliği kendi tutumlarıyla göstermiş oldular, tekrar tekrar kınıyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Usta, buyurun.

6.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Sayın Başkanım, konuya bir açıklık getirelim, tebrik kuyruğu değildi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Olabilir, tebrik kuyruğu da olabilir.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Tamam, olabilir, evet.

Arkadaşlarımız her günün bitiminde burada toplu fotoğraf alıyorlardı. Ben şu çıkışa yakın bir yerdeydim, gördüm. Fotoğrafı alırken Ferit Bey kendisi çıkmaktan vazgeçti, fotoğraf alındığını bildiği için o da kendi pankartını kaldırdı. Milletvekillerimiz dediler ki: “Fotoğraf içinde fotoğraf yapma Ferit Bey; pankartı indir, biz fotoğrafımızı çekilelim.” O aşırı bir tepki verdi, anlamadı ne söylenildiğini.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Masayı yumrukladı, masayı.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Masaya vurdu, böyle, birden bir öfkeleni. Bunun üzerine vekillerimiz de “Ya, biz kötü bir şey söylemedik, bir sakın ol.” dediler. Sonra, evet, araya birileri girdi, Ferit Bey yine, pankartını kaldırdı, fotoğraf çekildi ama kimsenin niyeti ona hakaret etmek veya kötü bir şey söylemek değildi.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Etmedik de zaten.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Kimse hakaret etmedi.
İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Buradaymış gibi tavır takınıyorsun, görmediğin şeye bile tavır takınıyorsun!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Kendisi pankartı kaldırdığı için “Fotoğraf çekiliyoruz, fotoğraf içinde fotoğraf yapma Ferit Bey.” dediler ve oradan bir gerginlik yaşandı ama olay bu kadardı.

BAŞKAN – Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.59

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.20

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Elvan IŞIK GEZMİŞ (Giresun), Rümeysa KADAK (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 44’üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN - 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, 9’uncu maddeyi okutuyorum:

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yatırım Harcamaları, Mahalli İdareler ve Fonlara İlişkin Hükümler

Yatırım harcamaları

MADDE 9- (1) 2024 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye harcama yapılamaz. Bu cetvellerde yer alan projeler ile ödeneği toplu olarak verilmiş projeler kapsamındaki yıllara sari işlere (Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca gerçekleştirilecek şehir içi raylı ulaşım sistemleri, metro yapım projeleri ve diğer demiryolu yapımı ve çeken araç projeleri hariç) 2024 yılında başlanabilmesi için proje veya işin 2024 yılı yatırım ödeneği, proje maliyetinin yüzde 10’undan az olamaz. Bu oranın altında kalan proje ve işler için gerektiğinde projeler, 2024 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına uyulmak ve öncelikle kurumların yatırım ödenekleri içinde kalmak suretiyle revize edilebilir.

(2) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, yatırım programında ödenekleri toplu olarak verilmiş yıllık projelerinden makine-teçhizat, büyük onarım, idame-yenileme, tamamlama ile bilgisayar yazılımı ve donanımı projelerinin detay programları ile alt projeleri itibarıyla tatat edilen ve edilmeyen toplulaştırılmış projeler ile ilgili işlemlerde 2024 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esasları uygulanır.

(3) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerine yatırım projeleri ile ilgili olarak yapılacak ödenek ekleme, devir ve aktarma işlemleri 2024 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usul ve esaslara göre yatırım programı ile ilişkilendirilir.

(4) 2024 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yıl içinde yapılması zorunlu değişiklikler için 2024 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usullere uyulur.

(5) 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 28/A maddesi ve geçici 10 uncu maddesi gereği 2024 yılı bütçesine devren kaydedilecek ödenekler, Strateji ve Bütçe Başkanlığına bilgi vermek kaydıyla proje sahibi ilgili kurum tarafından Yatırım Programında yer alan projelerle ilişkilendirilir.

BAŞKAN – Şimdi gruplar adına ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Şerafettin Kılıç’a ait.

Buyurun Sayın Kılıç. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi yatırım harcamaları görüşmeleri üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Dün Irak’ın sınır bölgesinde terör örgütüyle yaşanan çatışmada şehit olan askerlerimize Allah’tan rahmet, acılı ailelerine sabırlar diliyorum; yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Değerli arkadaşlar, Kamu Gözetimi Kurumuna ilişkin yaşanan mağduriyetler ve çözüm önerilerine ilişkin birkaç hususu ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum. Kamu Gözetimi Kurumunun inceleme ve denetim faaliyetleri yol gösterici olmalı, hata bulmak ve cezalandırmak amaç olmamalıdır. Kesilen cezalar çok yüksek ve subjektiftir. Kurumca yürütülen idari ve cezai yaptırımlara ilişkin uygulamada öncelikli olarak cezalandırmanın değil, bağımsız denetimde karşılaşılan eksik ve aksaklıkların giderilmesi yaklaşımı esas alınmalıdır. Kamu Gözetimi Kurumunun Kurul üyelerinden biri bağımsız denetçilerden biri olmalıdır. Alınan kararlarda bağımsız denetçilerden görüş alınmalıdır. Bağımsız denetçiler için asgari ücret tarifi getirilmelidir. Kamu Gözetimi Kurumu görevlileri dönüşüm kontrolü için firmalara gitmelidir. Firmalar dönüşümü kendileri yapmadıkları gibi, bu konuda denetçilere zorluk çıkarmaktadır. Kurumlar arasındaki yetki karmaşası da giderilmelidir.

Değerli milletvekilleri, millî görüş hareketi faaliyet yürüttüğü bütün platformlarda millî ve manevi değerleri esas almıştır. Millî olabilmek müstemleke olmayı reddetmekle başlar. Müstemleke olmanın en bariz göstergesi faizdir. Bugün politika faizini yüzde 42,5 yaptınız. Merhum Erbakan Hocamızın dün ifade ettiği ama sizin bugünkü ahvalinizi açıklayan ifadeleriyle konuşmama devam etmek istiyorum: “Bunların ekonomiyi düzeltmek için yaptığı şey bu: ‘Faizi artırayım mı? Ne kadar artırayım?’ Bunlar ‘Kalkınma.’ der; müstemleke tipi efendileri gelir, ‘Şuraya otoyol yapalım.’ Niye? Kendi şirketi kâr elde edecek, kendi makineleri dururken çürümeyecek. Yeri onlar seçiyor, krediyi onlar getiriyor, yolu onlar yapıyor. Bunlar ne yapıyor? Yolu onlara yapılmasına müsaade ediyor ve kurdele kesip bir şey yapıyormuş gibi halkı aldatıyor.” Bunlar Erbakan Hoca’nın 1992 yılında kullandığı ifadeler; bugüne ışık tutan, hatta bugünkü vahameti ortaya koymak adına eksik sayılabilecek ifadeler; çünkü müstemlekelik neyse üzülersek

ifade ediyorum ki bugün 10 mislini yaşıyoruz.

Bütçe görüşmelerinin sonuna yaklaşırken burada yapılan bazı sunumlara bakıp da hayrete kapılmamak elde değil. Sayın Bakanlarımızın buradaki sunumlarına baktığımızda "Herhâlde farklı bir dünyada yaşıyoruz." demekten kendimizi alamıyoruz. Örneğin, Ekonomi Bakanımız "Emeklilerimizi ve çalışanlarımızı enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz." diyor. Hakikaten siz bunlara inanıyor musunuz? Şayet bu söylediklerinize inanıyorsanız sizleri sokağın gerçeklerine kulak vermeye ve gerçeklerle yüzleşmeye davet ediyorum.

Belki siz duymuyorsunuz ama çalışanlarımızın, emeklilerimizin ve dar gelirli vatandaşlarımızın sözleriyle size seslenmek istiyorum: "Bu ekonomik şartlarda geçinemiyoruz, eskiden yaptığımız alışverişin yarısını bile yapamıyoruz." Eğer inanmıyorsanız Sadık amcaya sorun.

Değerli arkadaşlar, günlerdir üzerinde konuştuğumuz 2024 yılı bütçesini bir yamalı bohçaya benzetiyorum, şu resimde görüldüğü gibi. Bohçanın her tarafında yama var; topladığınız vergiler, bütçe gelirleri bohçada duramıyor çünkü bu bohçanın birçok deliği var. Önemli gördüğüm birkaç tanesini ifade edeceğim.

Yamalı bohçanın birinci önemli deliği faiz deliğidir, bu delikten 2024 yılında 1 trilyon 254 milyar lira dökülecektir. Son yirmi yılda faiz deliğinden dökülen 3 trilyon 566 milyar lira faiz lobilerine aktarılmıştır. Bütçeyi eriten bu faiz deliğini kapatma niyetiniz yok, varsa yoksa "Faizi artırayım mı, azaltayım mı?" diye oyalanmakla meşgulsünüz. Böylelikle, problemler, içinden çıkılmaz bir hâl alıyor.

Yamalı bohça bütçesinin ikinci önemli deliği israf ve yolsuzluk deliğidir. Millete "Kemer sıkın." diyorsunuz, israf genelgeleri hazırlıyorsunuz ancak kendi itibarınızdan tasarruf etmiyorsunuz. Türkiye'nin dört bir yanını saray, yazlık ve kışlıklarla donattınız, kamu kurum ve kuruluşlarında personelin klimasından kıştınız ama makam aracı sayısını düşürmek adına bir çaba içerisine girmediniz. Sayın Cumhurbaşkanı cuma namazına 100 yerine 10 araçlık bir konvoyla geçse bundan nasıl bir kaybı olacak Allah aşkına? Ancak sizin israfı önlemek gibi samimi bir çabanızı da göremiyoruz. Sadece son yirmi yılda 63 milyar 421 milyon dolarlık özelleştirme yaptınız. Bu rakam 2002 yılına kadar yapılan bütün özelleştirmelerin toplam miktarının 8 katıdır. Bu yamalı bohçanın deliklerini kapatmak için memleketin ne kadar değeri varsa yok pahasına yandaşlarınıza sattınız, onlar da bohçaya ayrı delikler açtı. İşbaşına geldiğinizde "Yolsuzlukla mücadele edeceğiz." dediniz ancak geldiğimiz noktada yolsuzluğu âdeta bir siyaset tarzı hâline getirdiniz.

Yamalı bohça bütçesinin üçüncü önemli deliği rant deliğidir. Yol ve köprü yaptınız, geçiş garantili; havalimanı yaptınız, uçuş garantili; hastaneler yapıldı, müşteri garantili. Getirdiğiniz 2024 yılı bütçesinde, 164 milyar lira, kamu-özel iş birliği projeleri kapsamında garanti ödemelerine ayrılmış. Bazı projelerde verdiğiniz garantilerin sadece yüzde 4'ü karşılanmış yani yüzde 96'sında yanılmışsınız. İşte, Kütahya Zafer Havalimanı... 1 milyon yolcu garantisi verilen Zafer Havalimanı'nda yolcu sayısı 70 binde kalmış. Garanti ödemeleri bu milletin cebinden çıkıyor. Rantı önlemek için de herhangi bir çabanız yok.

Yamalı bohça bütçesinin dördüncü deliği borçlanma deliğidir. Yıl içerisinde sıklıkla "hazine borçlandı" haberleriyle karşılaşırız. Üretim ve yatırıma ağırlık vermediğiniz için sıkıştıkça borçlanıyor, borçlandıkça da daha fazla köşeye sıkışıyorsunuz. Geldiğimiz noktada dış borcumuz 475 milyar 768 milyon dolar, iç borcumuz ise 3 trilyon 926 milyar Türk lirası. "IMF'den kurtulduk." diye algı politikası yürütülüyor fakat IMF'den daha beter, daha acı reçeteler uyguluyorsunuz. Bir de borçların faizi var tabii, bu faizler de faiz deliğini büyütüyor. Borçlanmayı bitirmek amacıyla katma değer üreten yatırımlara yöneldiğinizi de maalesef göremiyoruz.

Yamalı bohça bütçesinin beşinci deliği döviz ve kambiyo değerli arkadaşlar. Türk lirası -üzülerek ifade ediyorum ki- son yirmi yılın sonunda sadece dolar ve euro karşısında değil, dünyanın neredeyse bütün para birimleri karşısında erimştir. 2002 yılında 1,7 TL olan 1 euro -bakınız, gösteriyorum- bugün 32 TL sınırını aşmıştır yani bir başka ifadeyle, 2005 yılında kaldırdığınız 6 sıfırı ilave ettiğimiz zaman, şu paranın karşılığı 32 milyon Türk lirası olacaktı değerli arkadaşlar.

Kur korumalı mevduat, uygulanmaya başladığından bugüne kadar bütçeye yaklaşık 700 milyar lira ek yük yüklemiştir. Bu ucube sistemle bütçede yeni bir delik daha açtınız, şimdi bu deliği yamamaya çalışıyorsunuz.

Bütçeyi bu bohçaya koyduk ve baktık ki her tarafında ayrı delik var; faiz yamasını dikiyorsunuz, dikiş tutmuyor; israf ve yolsuzluk yamasını yapıyorsunuz, o da dikiş tutmuyor; bir de bakıyorsunuz ki döviz ve kambiyo deliği patlamış; artık, bu bohçada yama yapılacak yer kalmadı. Sizin bu yanlış ekonomi politikanızın bedelini bugün toplum ödüyor. Bütçede bu delikler olduğu sürece yamalı bohça dikiş tutmaz, toplanan vergiler bohçadaki bu delikleri kapatmaya yetmez. Siz bu bütçeyle yatırım harcamalarına pay ayıramazsınız, sadece ayırdığınızı zannedersiniz. Siz millete hizmet etmek istiyorsanız, yeni yatırımlar yapmak istiyorsanız, evvela bu delikleri kapatmalısınız. Bunun için de sağlam çelik bir kasaya ihtiyaç var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Faiz lobilerine, israf ve yolsuzluğa, ranta, borçlara aktardığınız kaynakları üretime, istihdama, katma değer üreten yatırımlara ayırmadığınız sürece problemleri çözemezsiniz ve daha yılı bitirmeden de ek bütçe yapmak zorunda kalırsınız. Kısacası, bu bohça gibi siz de eskidiniz, miadınız doldu, son kullanım tarihiniz geçti. Artık üçüncü zarfı açma zamanı geldi. Çözüm mü? Denk bütçeye geçmek, her türlü israftan, yolsuzluktan kaçınmak ve kendi öz kaynaklarımıza yönelmektir.

Bu duygu ve düşüncelerle, ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Muğla Milletvekili Metin Ergun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) – 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 9'uncu maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Dün şehit düşen kahraman evlatlarımıza Yüce Allah'tan rahmet, acılı ailelerine ve milletimize başsağlığı, yaralanan Mehmetçiklerimize de acil şifalar diliyorum.

Muhterem milletvekilleri, bütçe rakamlarından ziyade ekonominin genel durumu üzerine bazı değerlendirmelerde bulunmak istiyorum. Son günlerde iktidar yetkilileri her şey yoluna girmiş gibi bir hava yaratmaya çalışmaktadır fakat ne yazık ki iktisadi gerçekler algı yönetimiyle değişmemektedir, Türkiye ekonomisinin hâlipürmelali ortadadır. Türkiye, partili Cumhurbaşkanlığı sistemiyle birlikte 2018 yılından itibaren bir ekonomik kriz dönemine girmiştir. Krizin sebebi Türkiye ekonomisi üzerinde akıl, mantık ve bilim açısından izahı olmayan bir deneyin uygulanmasıdır. Bu sorumsuz deneyin faturasını milyonlarca vatandaşımız yoksullaşarak ödemiştir.

Mevcut iktidar yıllarca 2023 hedeflerinden bahsetmiş ve bu hedeflere ulaşacağına dair güçlü bir kamuoyu algısı inşa etmiştir. Yılın son günlerini yaşadığımız bugünlerde 2023 hedefleri konusunda iktidar neyi vadetmiş, neyi gerçekleştirmiş, birlikte bir inceleyelim: "2023'te Türkiye 2 trilyon dolarlık bir ekonomi olacak." dediler, bugün Türkiye'yi 1 trilyon dolara dahi ulaştıramadılar. "2023'te Türkiye'de kişi başına millî gelir 25 bin dolar olacak." dediler, 25 bin dolar hedefi hayal olarak kaldırdı gibi, Türkiye'de kişi başına millî geliri 2012 seviyesinin dahi altına indirdiler. "2023'te enflasyon yüzde 10'un altına inecek." dediler,

makyajlı rakamlarda dahi enflasyonu yüzde 62'ye çıkardılar. "2023'te Türkiye ekonomisi cari fazla veren bir ekonomi olacak." dediler, Türkiye'yi cari açık rekorları kıran bir ülke hâline getirdiler. Faizi ekonomideki tüm kötülüklerin anası olarak gördüler ama 2024 yılında hazinenin ödeyeceği faiz miktarını 2020'ye göre 9 kat, 2021'e göre ise 5 kat artırdılar.

İktidara bağımlı bir oligarşi yaratarak kamu kaynaklarının emsalsiz bir şekilde sömürülmesini sağladılar. Artık, vatandaşın sorunlarını çözmeyi değil, iktidar oligarşisinin çıkarlarını maksimize etmeyi temel amaçları hâline getirdiler. Milletimizin geniş kesimlerine ise refahı ve zenginliği değil, yoksulluğu ve fukaralığı bölüşmeyi reva gördüler. Bu tablo iktidar açısından tam bir fiyaskodur.

Muhterem milletvekilleri, iktidarın enflasyon konusundaki performansına baktığımızda ise gördüğümüz şey tam bir felakettir. İktidar, yıllarca "Dünyada da enflasyon var; Türkiye'deki enflasyonun sebebi dünyadaki enflasyon." yalanıyla vatandaşımızı kandırmıştır. Bugün dünyada tüm ülkelerin enflasyon ortalaması yüzde 6,8'dir, OECD ortalaması ise yüzde 5,6'dır. Bugün itibarıyla dünyada yüzde 20'den fazla enflasyona sahip sadece 20 ülke vardır, yüzde 50'den fazla enflasyonu olan sadece 4 ülke vardır ve bunlardan biri de ne yazık ki ülkemizdir. Kasım itibarıyla, TÜİK'e göre enflasyon yüzde 62'dir. Böylesine yüksek bir enflasyon düşük ve sabit gelirli, deyim yerindeyse, ezip geçmiştir; orta sınıf yok edilmiş, Türkiye iktidar oligarşisinin zenginleri ile fakir insanlardan oluşan bir ülkeye dönüştürülmüştür, daha kötüsü, giderek yaygınlaşan yoksulluk artık kanıksanmaya başlanmıştır. 9'uncu Cumhurbaşkanımız rahmetli Süleyman Demirel enflasyonun ne denli kötü bir şey olduğu konusunda "Enflasyon, devletleri yıkan, milletleri içinden bozan bir olaydır. Enflasyon, sadece hayat pahalılığı değildir, ahlakı da bozar. Borcu olan borcunu ödemez, alacağı olan alacağını alamaz; hırsızlıktan fuhşa kadar hemen hemen tüm kötü yolları açar." demiştir. Rahmetli Demirel'in de ifade ettiği gibi, enflasyon toplumsal çürümeyi ve yozlaşmayı artırmaktadır. Bu hususta başta iktidar mensupları olmak üzere, herkesin şunu iyi anlaması gerekir: Enflasyon sadece parasal bir olgu değildir, enflasyon her zaman ve her yerde kötü yönetimin bir sonucudur. Bununla birlikte, vatandaşlarımızın ödediği onca acı bedele rağmen iktidarın hâlâ gerçek bir enflasyonla mücadele politikası ortada yoktur. Kredi faizlerindeki artış haricinde enflasyonu yükselten politikalara aynen devam edilmektedir. Bilinmelidir ki sadece faizleri artırarak enflasyonu makul seviyelere indirmek mümkün değildir. Kaldı ki faiz oranları reel sektörün daha fazla taşıyamayacağı bir seviyeye çıkmıştır. Çare, hukukun üstünlüğünü sağlayacak ve demokratik standartları yükseltecek yapısal reformlardır. Yapısal reformlar olmadan sadece enflasyon değil Türkiye'nin hiçbir problemi kalıcı olarak çözüme kavuşmayacaktır.

Muhterem milletvekilleri, mevcut iktidarın Türkiye ekonomisine verdiği zararlar sadece enflasyonla sınırlı değildir. Zira iktidarın ülke ekonomisine vermiş olduğu zararların başında, uyguladığı yanlış politikalarla yeniden kazanılması kolay olmayan bir güvensizlik yaratması gelmektedir. İktidarın hukuk sisteminin bağımsızlığını ve tarafsızlığını ortadan kaldırması güven bunalımını derinleştirmiş, Türkiye'yi krizler sarmalında yaşayan bir ülke hâline getirmiştir. Mevcut iktidar Türk lirasının değer kaybetmesini suni şekilde önlemek için Merkez Bankası rezervlerini durmadan satmıştır. Nihayetinde Merkez Bankası rezervleri tükenmesi ve eksiye inmiştir. Geline aşamada Türkiye döviz krizi yaşayan bir ülkeye dönüşmüştür. Döviz krizine çare bulabilmek için uygulanan yanlış politikalarından biri de fiilen Türkiye'nin kara para cenneti hâline getirilmesidir. Hâl böyle olunca Türkiye gri listeye alınmış ve uluslararası para akımlarından istifade edebilmesi iyice zorlaşmıştır. Yani iktidar bir yanlış başka bir yanlışla düzeltmeye çalışırken işleri içinden çıkılmaz hâle sokmuştur. Tablo bu kadar açık ve net iken ekonomi yönetimi son dönemde her şey yoluna girmiş gibi, hiçbir engel yokmuş gibi açıklamalarda bulunup coşkuyla Türkiye'ye yabancı sermaye akışının başladığını ilan etmektedir. Eğer her şey yoluna girip Türkiye'ye yabancı sermaye akışı başladıysa şu soruların cevabının verilmesi gerekir: İhracatçıların kazandıkları dövizin yüzde 40'ını satma zorunluluğunu neden kaldırmıyorsunuz? Eğer iddia edildiği gibi, dövizde arz-talep dengelendi ve döviz girişi başladıysa niçin bankaların döviz alışı ve satışı kotasyonlarındaki fahiş fark uygulamasına devam edilmektedir? Eğer ekonomi düzeliyorsa başta TÜİK verileri olmak üzere Varlık Fonu ve BOTAŞ gibi kamu iktisadi teşekküllerinin bilançolarında neden şeffaf davranmıyorsunuz? Eğer dövizde dengelenme başladıysa niçin swap kanallarını açmıyorsunuz ve neden kontrollü devalüasyona devam ediyorsunuz? Bu soruların cevaplarını vermiyor, veremiyorsunuz çünkü anlatıklarınız ile gerçekler birbirine taban tabana zıt durumdadır. Dolayısıyla, ekonomi yönetiminin ve iktidar mensuplarının gerçekleri kabul etmesi ve buna uygun şekilde tedbirler almasından başka çare yoktur.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kırıkkale Milletvekili Sayın Halil Öztürk.

Buyurun, Sayın Öztürk. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 9'uncu maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama geçmeden önce, dün akşam Irak'ın kuzeyinde teröristlerin hain saldırısı sonucu şehit düşen aziz, kahraman evlatlarımıza Yüce Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve büyük Türk milletine başsağlığı diliyorum. Yaralı askerlerimizin de bir an önce sağlıklarına kavuşmasını temenni ediyorum.

Acımız derin lakin cennet müjdesi de şehitler için. Ölümsüzlüğü tadan, Hazreti Peygamber'in yanında saf tutan onlar. Onların mukaddes kanları üstünde yükselir bu vatan. Kimsenin şüphesi olmasın ki hiçbir şehidin kanı yerde kalmaz. Türk devleti teröristlere ve onların destekçilerine meydan bırakmaz. Hainlere karşı olan mücadelemiz bakidir, her hain bir gün mutlaka hainliğin bedelini ödeyecektir; hesap sormazsak gök girsin, kızıl çıksın. Ben bir kez daha aziz şehitlerimize Yüce Allah'tan rahmet diliyor, ruhları şad olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, konuşmamın bu bölümünde seçim bölgem ve memleketim Kırıkkale'yle ilgili düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Kırıkkale her ne kadar cumhuriyetle birlikte kentleşmiş ve 1989 yılında bir il olmuş olsa da kültürü, tarihi, sosyoekonomik yapısı itibarıyla kadim bir şehirdir. Zira farklı medeniyetlere ve kültürlere ev sahipliği yapmış olan Kırıkkale, bunların izlerini hâlen bünyesinde barındırmaktadır. Kırıkkale, aynı zamanda Makine ve Kimya Endüstrisi kurumu, TÜPRAŞ rafinerisi, organize sanayi bölgeleri, tuz madeni işletmeleriyle İç Anadolu'nun ve çevresinin de ekonomik olarak önemli noktalarından biridir.

Saygıdeğer milletvekilleri, Kırıkkale, stratejik mevki ve birçok yönden avantajlı bir konuma sahip olması hasebiyle cumhuriyetimizin kurucu kadroları tarafından savunma sanayisinin merkezi olarak kurgulanmıştır. Bu minvalde cumhuriyetimizin 100'üncü yılını idrak ettiğimiz bugünlerde, Kırıkkale'nin savunma merkezi hâline geldiğine hep birlikte şahitlik etmekteyiz. Zira, Kırıkkale bugün savunma sanayimizin temelini teşkil eden kurumları bünyesinde barındırmakta, yetiştirdiği evlatlar da bu kurumlar aracılığıyla ülkesine hizmet etme yarışında ve ülkesinin dünyada söz sahibi olması noktasında üzerine düşen gayreti fazlasıyla yapmaktadır. 1928 yılında makine kimya kurumlarının kurulmasıyla başlayan atılımlar, bugün Türkiye'de ilk olma özelliğini teşkil eden Silah İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, ROKETSAN, Kırıkkale Üniversitesi, teknokent ve çeşitli özel sektör kuruluşlarıyla Anadolu'nun bağrında savunma sanayi üssü olma özelliğini taşımaktadır. Değerli milletvekilleri, Kırıkkale'nin bu özelliğini tahkim edebilmesi ve sürdürebilmesi için ek yatırımlara, teşviklere ve desteklere ihtiyacı bulunmaktadır. Zira, her an gelişen dünyada

yenilikleri ve çağı yakalamak gerekmektedir. Bu kapsamda, ASELSAN ve HAVELSAN gibi kamu kuruluşları ile özel sektörün önde gelen diğer kuruluşlarının da Kırıkkale'de yatırım yapması için gerekli çalışmaları yapmak hepimizin üzerine düşen bir görevdir. Buna yönelik olarak kısa süre önce de sevindirici bir gelişme yaşanmıştır. Cumhurbaşkanımızın takipleri ve çalışmalarıyla, Sayın Cumhurbaşkanımızın takdirleriyle 7 Aralık 2023 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan kararla Kırıkkale'de yapılacak ROKETSAN tesisinin ve bu tesise bağlı projelerin devlet desteği alacağı duyurulmuştur. Birileri Türkiye'yi aşağı çekmek isterken ve buna uğraşırken Cumhurbaşkanlığı, Türkiye'nin güvenli ve huzurlu geleceği için, yarımlar için, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nı imar ve ihya için mücadele vermektedir. Kırıkkale'nin bir evladı ve Kırıkkale Milletvekili olarak bu şuurla memleketimize yapılacak her türlü yatırımı destekleyeceğimi, Kırıkkale'nin ihyası noktasında elimden gelen tüm gayreti göstereceğimi buradan ifade etmek isterim.

Kırıkkale'nin bazı beklentileri ve talepleri de bulunmaktadır elbette. Makine ve Kimya Endüstrisi Fikret Karabudak Stadyum'uyla ilgili Gençlik ve Spor Bakanlığının gerekli çalışmaları yaptığını biliyoruz. Kırıkkaleli sporseverlerin heyecanla ve merakla beklediği Fikret Karabudak Stadyumu'nun yenileme çalışmalarının da bir an önce tamamlanmasını da arzu etmekteyiz. Kırıkkale'mizin bir diğer talebi de 25 yataklı Keskin Devlet Hastanesi Projesi'nin Sağlık Bakanlığımızın 2024 yatırım programına alınması ve yeni yılda hemşhailerimizin hizmetine sunulmasıdır.

Değerli milletvekilleri, Kırıkkale'ye yapılacak yatırımların alacağı teşvik ve desteğin kapsamının genişletilmesi, bunun için de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Kırıkkale'yi 5'inci teşvik bölgesi kapsamında değerlendirmesi ve yatırımcılara gerekli kolaylığı sağlaması gerekmektedir. Ayrıca, Kırıkkale'de 3 tane organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. Bu organize sanayi bölgelerinin kapasiteleri de büyük oranda dolmuş durumdadır. Bu da ek organize sanayi bölgelerini ve buna yönelik projeleri elzem hâle getirmektedir. Bu noktada daha önce oluşturulan Silah İhtisas OSB gibi, ROKETSAN'a ve yeni gelecek büyük yatırımcılara ek parça ve malzeme temin edecek kuruluşların yer alacağı Roket İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, Havacılık İhtisas Organize Sanayi Bölgesi ve Uzay İhtisas Organize Sanayi Bölgesi gibi projelerin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. Yetişmiş insan gücünün daha da genişletilmesi ve geleceğe hazırlanması için Kırıkkale'de bu alanlara yönelik uzmanlaştıracak meslek liselerinin kurulması da gerekmektedir. Hangi alanda faaliyet gösterirse gösterecek her sektör yalnızca yetişmiş ve uzmanlaşmış insan gücüyle gelişir, büyür ve söz sahibi olur.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu aşamasında, Türkiye'mizin ve ilimizin gurur kaynağı olan Makine ve Kimya Endüstrisi hakkında bazı hususlara değinmek istiyorum. Ülkemizin en köklü savunma sanayisi şirketi olan Makine ve Kimya Endüstrisi, 10 fabrika ve 2 işletme müdürlüğüyle faaliyetlerine devam etmekte, ordumuzun ve güvenlik güçlerimizin ihtiyaçlarının azami imkânlarla sağlanması, yerli ve millî olarak karşılanması noktasında Türk ve Türkiye Yüzyılı vizyonu ile üretimlerini sürdürmektedir. Bu köklü kurumumuz, cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar ihtiyaç duyduğumuz harp araç ve gereçleri ile muhtelif mühimmat üretimlerini kahraman ordumuzun kullanımına sunmuştur. Farklı kalibrede silah sistemlerini üretme kabiliyetine sahip bu güzide şirketimiz, üstlendiği tarihi ve mukaddes misyonun bir gereği olarak ordumuzun ve güvenlik güçlerimizin ihtiyaçlarını karşılamaya devam etmektedir. Makine ve Kimya Endüstrisi hayata geçirdiği ve hâlen devam eden yüksek bütçeli yatırım projelerinin yanı sıra envanterimizde olmayan veya ithalatta bağımlı olduğumuz harp araç ve gereçlerinin yerleştirilmesi amacıyla 100'ün üzerinde AR-GE projesi yürütmektedir ki oldukça önemli ve değerlidir bu projeler, katma değeri de oldukça yüksektir.

Yine, 7 bin tonluk pres yatırımı, modüler sevk barutu sistemleri, hafif silah mühimmatı, uzun ve kısa menzilli topçu mühimmatı, havan mühimmatı gibi mevcut kapasitelerinin artırılmasına yönelik yatırımlar ile yurt dışından tedarik edilen kritik kimyasalların millileştirilmesi ve sürdürülebilir tedariki için çok çeşitli yatırımlar Makine ve Kimya tarafından programa dâhil edilmiştir. Ordumuzun ve güvenlik güçlerimizin ihtiyaçlarını karşılamak üzere görevini icra eden Makine ve Kimya Endüstrisi, ürün ve kabiliyetlerinin sürdürülebilir ihracatının sağlanmasını da hedef edinerek pazarlama faaliyetlerini yürütmektedir. Bu hedefi destekleyecek şekilde, her sene artarak devam eden ihracat projeleri kapsamında, Avrupa Birliği ve NATO üye ülkeleri de dâhil olmak üzere şimdiye kadar toplam 61 farklı ülkeye ihracat gerçekleştirmiştir.

Yurt içi pazarlama ve satış faaliyetleri kapsamında, Millî Deniz Topu'nun AR-GE'sinin tamamlanıp seri üretime geçilmesi dolayısıyla yurt dışına bağımlı olduğumuz bir platform daha tamamen millileştirilmiştir. Yetiştirdiği insan kaynağıyla bir okul, geliştirdiği teknolojilerle de bir ekol olan Makine ve Kimya Endüstrisi, savunma sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağını temin ve istihdam etmek noktasında ülkemizin önde gelen şirketlerindendir. Yaklaşık 1.700 personel istihdam eden Makine ve Kimya Endüstrisi, yeni insan kaynağı ve yüksek katma değerli üretimleriyle ülke ekonomisine doğrudan ve dolaylı katkı sunarak Türk milletinin hizmetinde olmaya devam edecektir.

Ben buradan Millî Savunma Bakanımızın dikkatine sunmak üzere özellikle şunu da söylemek istiyorum: Makine ve Kimya Endüstrisi kurumunda taşeron şirketlerde -temizlik, güvenlik birimi, itfaiye gibi- çalışanların da Makine Kimyanın kendi bünyesinde kadroya alınması hususunda bir inisiyatif alınması gerektiğini özellikle belirtiyor, bütçenin tekrar hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu bir kez daha -tekraren- saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Erzurum Milletvekili Sayın Meral Daniş Beştaş.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen herkesi saygıyla selamlıyorum.

Size bir kumpas davasını bir kez daha anlatacağım; Kobani kumpas davasını çok anlattık, çok farklı boyutlarını anlattık, yargılamanın nasıl bir darbe mekaniğinin işlemleriyle neticelendiğini, hangi süreçlerden geçtiğini anlattık. Bugün yargılama sürecinin nasıl bir işkenceye dönüştüğünü, nasıl bir ezaya dönüştüğünü anlatacağım. Öncelikle, bu davadan şu anda hâlâ cezaevinde tutulan sevgili arkadaşlarımızın hepsini tek tek sayacağım: Ali Ürküt, Alp Altınörs, Ayla Akat Ata, Aynur Aşan, Ayşe Yağcı, Bülent Parmaksız, Dilek Yağlı, Figen Yüksekdağ, Gültan Kışanak, Günay Kubilay, İsmail Şengül, Meryem Adıbelli, Nazmi Gür, Pervin Oduncu, Sebahat Tuncel, Selahattin Demirtaş, Zeynep Karaman, Zeynep Ölbeci; bütün arkadaşlarımızı sevgiyle, kucak dolusu sevgilerle selamlıyorum buradan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Umarım bizi izliyorlardır çünkü onlar da bu sıralardan geçtiler, birçok arkadaşımız burada Parlamentoda da görev yaptı, önceki dönemlerde Eş Genel Başkanlarımız olan sevgili Figen Yüksekdağ, Selahattin Demirtaş, Gültan Kışanak, Sebahat Tuncel de HDP'nin Eş Genel Başkanlığını yaptı. Yani aslında geçmişte Eş Genel Başkan olan 4 arkadaşımız şu anda rehin durumda. Peki, neden? Bir "tweet" sebebiyle. Evet, yanlış duymadınız; bir "tweet" var. Bütün yargılama konusu olan 6-8 Ekim 2016 tarihleri arasında yaşanan bu olayların müsebbibi olarak bu arkadaşlarımız gösteriliyor. Başka yargılananlar da var ama biz şu anda demokratik siyasete darbe olarak nitelendirdiğimiz bu davayı anlatıyoruz, o yüzden ayrıntıya girmeyeceğim.

Bir kere, hukuksuzluk 4 Kasım'da başladı. 5 ilde 5 ayrı savcı aynı saatlerde gözaltı operasyonu yaptı. O zaman milletvekilliydiler, apar topar uçaklarla, helikopterlerle Diyarbakır'a getirildiler. Oradan alalecele -tırmak içinde- tutuklama kararları verildi ve her biri ikametgâhından binlerce kilometre öteye, başka cezaevlerine götürüldüler. Mesela, Demirtaş'ın resmî ikametgâhı Diyarbakır'da, ailesi, çocukları orada. Bilmiyorum kaç kilometre ama bin kilometreden fazla Edirne. Figen Yüksekdağ'ın Ankara'ydı, Kandıra'ya götürüldü. Gültan Kışanak, Diyarbakır'dan yine Kandıra'ya götürüldü. Cezaevinden başlayarak özel bir

yöntemle bu rehinelik durumu devam ettirildi.

Bugün anlatacağım mesele yargılama süreci. Bir kere, iddianame 3.530 sayfa olarak başladı, 324 klasörle başladı. Ha "İddianamede ne var?" mı diyeceksiniz? Bir "tweet" var. O "tweet"ın etrafında ne kadar olay olmuşsa ne kadar yağma, yaralama, ölüm, cinayet olmuşsa her türlü olay dosyası oraya bağlanmış. Şaka gibi. Hiçbir illiyet yok ama yani İstanbul'da bir şey olmuş, o dosyada; Ankara'da bir şey olmuş, o dosyada; Halkevleri bir protesto yapmış, o dosyada. Böyle büyütülmüş ve sonra bu bine yakın klasöre çıktı. Çünkü savcı özel olarak Türkiye'nin her tarafına yazılar yazarak böyle dosyayı şişirmeye başladı. Peki, nasıl yapılıyor bu yargılama? Şu ana kadar 72 celsesi yapıldı. Yargılamanın kendisi bir işkenceye dönüştü; bir yargılama, adil yargılama zaten yok ve bu arada tabii ki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kobani protestolarına ilişkin kesinlikle suç olmadığını, derhâl tahliye kararı verilmesi gerektiğini Büyük Daire tarafından 2 defa verildiğini de ifade edeyim ve Bakanlar Komitesinin önünde defalarca Türkiye'ye uyarı yapıldığını da ayrıca söyleyeyim.

Şimdi, önce, iki hafta duruşma, bir hafta ara verilmesi şeklindeydi. Sonra değişti, iki hafta ara, iki hafta duruşma. Bu, böyle böyle böyle devam etti. En son, duruşmalar haftanın dört ya da beş gününe çıkarıldı ve saatler süren bir periyot var ve 2 Ağustos 2023 tarihinden beri her gün duruşma var, yanlış anlamadınız, her gün. Sabah 10'da Sincan'da Kobani kumpas davası göstermelik bir şekilde yapılıyor; bir heyet var, heyet hiçbir şey dinlemiyor, önüne bakıyor, kendisine ne söylenmişse onu yapıyor yani ne bir delil talebi kabul ediliyor ne bir ifade talebi kabul ediliyor ne bir tanık istemi kabul... Hiçbir şey kabul edilmiyor. Sadece savunmayı bir an önce, bir an önce bitirmeye çalışıyor. İnanılmaz bir aceleleri var. Peki, bu acele nasıl oluyor? Ya, düşünün, ben hesaplattım arkadaşlara 5.268 sayfalık bir mütalaa hazırlanmış -mütalaa, iddianamenin genişletilmiş hâli- ve hesapladık her bir sayfaya bir dakika cevap verseler seksen yedi saat konuşmaları gerekiyor, her bir sayfaya ve on iki gün sürüyor ama arkadaşlara "Bir günde savunmanızı, beyanınızı vermek zorundasınız." deniliyor. Bu arkadaşlarımızın yeme, içme, aile görüşü, kitap okuma, gazete okuma, haftanın beş günü temizlik yapma ya da ne bileyim dinlenme, bunların hepsini geçtim bu mütalaa'yı okuyup buna cevap hazırlama süresinin katien olmadığını biliyorsunuz. Tamamen mekanik bir şekilde "Ne söylüyorsanız söyleyin, biz bunu bitireceğiz." şeklinde devam ediyor ve şimdi, tabii ki esas hakkında savunma sonrasında bir karar verilecek. Bu kararın ne olduğunu biliyoruz ama bu kararı o mahkemenin veremeyeceğini gayet iyi biliyoruz. Bunun başka yerlerden kararının verileceğini de yine gayet iyi biliyoruz çünkü mükerrer bir yargılama, asla suç unsuru barındırmayan bir yargılama ve CMK'ye, TCK'ye, AİHS'ye, AİHM'ye, AYM kararlarına göre derhâl kapatılması gereken bir yargılama. Size bu yargılamadan bir ara karar okuyayım, çözebilirseniz alkışlayacağım. Mesela, bir tutukluluk hâlinin devamının gerekçesini okuyacağım, Selahattin Demirtaş'ın tutukluluk hâlinin devamının gerekçesi, bir duruşmada "Serbest bırakıldıktan sonra adaletin iyi idaresine zarar verecek tarzda önlemler alabilecek olma tehlikesi mevcut." Bunu yorumlayabilecek bir hukukçu yoktur bu dünyada. Ne diyor anlamıyorum. Defalarca okudum, sonra çözdüm. "Tahliye olursa muhalefet edecek, bizi zorda bırakacak, konuşacak, bu hukuksuzlukları teşhir edecek." diyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Trajikomik bile diyemiyorum; böyle bir garabet olamaz. Başka bir arkadaşımız Zeynep Ölbeci hakkında yine "tutuk devam" gerekçesinde ne diyor, biliyor musunuz? "Bekâr olmasının örgüt üyesi olduğuna işaret ettiği..." Ey bekârlar, hepiniz örgüt üyesisiniz bu mahkeme kararına göre. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Herhâlde bu yüzden evliliği teşvik ediyorlar. Ya, böyle bir gerekçe olabilir mi? Bu, resmî mahkeme tutanağı ya. "Ben bırakırsam adalete zarar verme ihtimali, ihtimali, ihtimali..." gibi böyle garip bir yargılama ve bunun gibi yüzlerce, binlerce ara karar kurulmuş. Onlar da ne yapacaklarını bilmiyorlar hakikaten ve gizli tanık konusunda başları dertte. Gülümseyemiyorum çünkü arkadaşlarımız yedi yıl bir ay -hesaplamıştım- on dokuz gün galiba, hâlâ cezaevinde, komik bir mesele değil bu. Özgürlüklerinden yoksunlar ya. Böyle ucube bir "yargılama" adı altında muhalefeti sindirme davası, kumpas davasından söz ediyoruz. Gizli tanık, isim bulamıyorlar, o kadar çok tanık koymuşlar ki dosyaya. Gizli tanık, bir tanesinin kodunu söyleyeyim: "ABC123" bu da son gizli tanıklardan birisi ve gizli tanıkları nasıl dinliyorlar, biliyor musunuz? Hafta sonu. Soru sorulmuyor, gizli tanıkları, alelacele, gizli... O da alıyorlar mı, almıyorlar mı, onu da bilmiyoruz ve avukatlara bile haber vermiyorlar. Şimdi, buna adil yargılamanın hiçbir unsurunun olmadığını söylemek için hukukçu olmaya katien gerek yok, bir yargılama yok çünkü. Ya, siz, bu ülkenin 3'üncü büyük partisinin Eş Genel Başkanlarını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – ...cezaevine kapatacaksınız, her türlü hukuksuz yöntemlerle bu davayı idame ettireceksiniz ve sonra diyeceksiniz ki: "Adil yargılama var." İşte her gün söyleniyor "Yargımız tarafsız ve bağımsız." Ne diyelim buna, hakikaten ne cevap verelim bilmiyorum.

Bu Parlamento'ya 11 defa araştırma önergesi indirdik, ya, ne olur kabul edin, kim bu cinayetleri işlemişse, kim yapmışsa çıksın, biz istiyoruz. Biz istiyoruz, her seferinde reddediliyor ve hâlâ hiçbir araştırma önergemiz kabul edilmedi. Soru önergesiyle soruyoruz, cevap vermiyor. AİHM kararı diyoruz uygulanmıyor. Anayasa diyoruz, uygulanmıyor ve sonra da "Yargı tarafsız ve bağımsız." deniyor yani biz böyle bir beyanı ciddiye almıyoruz, bence Türkiye de ciddiye almıyor.

Arkadaşlarımızı tekrar sevgiyle buradan selamlıyorum, özgür günlerde buluşacağız. (DEM Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Ali Gökçek.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen tüm vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Dün ne yazık ki bir kez daha yüreklerimize kor ateşler düştü, şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz Saadet Partisi Milletvekili Hasan ağabeyimizi de tekrar rahmetle anıyor, ailesine ve tüm Saadet Partisi camiasına sabırlar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçe yalnızca bir gelir gider tablosu değildir; bütçe, o ülkeyi yönetenlerin sosyal adaleti, gelir dağılımını sağlama gibi bir amaçları olup olmadığını gösteren, iktidarın topluma bakış açısını ifade eden sosyal bir sözleşmedir. Üzerinde konuştuğumuz "yatırımlar" maddesi de bu açıdan ayrı bir önem taşımaktadır. Yatırımlardan beklentimiz iktisadi kalkınmaların yanında sosyal ve ekonomik adaletin sağlanmasıdır. Bütçe vatandaşın huzurunu, mutluluğunu, sağlığını, eğitimini, güvenliğini hedeflemeliyken yaptığınız her bütçeyle yıldan yıla gencinden yaşlısına umudunu yitirmiş bir toplum yarattığınızı bizzat veriler söylüyor. TÜİK verilerine göre "Bir yıl sonrası daha kötü olacak." diyenlerin oranı 2003'te yüzde 9,2'ken yirmi bir yıllık iktidarlığınızın sonunda 3 katına çıkarak yüzde 27'ye geldi. Siz bu ülkenin elindeki umudunu bile aldınız; yazık bu ülkeye, yazık.

Değerli milletvekilleri, AKP olarak önemini kavrayamadığınız bir gerçek var; geleceğe yapılacak en iyi yatırım insana yapılacak yatırımdır ancak ekonomiyi kur, borsa, kupon arsa, faiz gibi şeylerden ibaret gören bir iktidarın bütçede de insan odaklı bir bütçe yapmasını tabii ki biz beklemiyorduk. "Nas var, nas." diyerek çıktığınız bu yolda icat ettiğiniz KKM öyle bir garabete dönüştü ki bir buçuk yılda 315 milyar lira faiz verdiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Bu 315 milyar lirayla çiftçimizi, köylümüzü kalkındırabilirdik, yeni yatırımlarla istihdamlar yaratabilirdik, çocuklarımıza bir öğün ücretsiz yemek verebilirdik. Ama siz ne yaptınız? Zaten parası olan adama bu para'ya faiz vermeyi tercih ettiniz.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgem olan İstanbul'da 4 kişilik bir ailenin geçinme maliyeti geçtiğimiz yıla göre yüzde 78 artarak 47.493 lira olmuş durumda. Halkı mahkûm ettiğiniz sefaletin siz de o kadar farkındasınız ki İstanbul'da yaşayabilsinler diye BDDK personeline 45 bin lira hayat pahalılığı tazminatı vermek istiyorsunuz. Peki, soruyorum: Geri kalan 18 milyon İstanbullu ne yapacak? Bu ülkenin 85 milyon vatandaşı bu pahalılıkla nasıl başa çıkacak? Bakıyoruz, ekonomi yönetiminin de kafası karışık, Hazine ve Maliye Bakanı "Büyükşehirlerde kiralara geriliyor." diyor ama Merkez Bankası Başkanı "Biz İstanbul'da ev bulamadık, müthiş pahalı, annelere yerleştik." diyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Vay vay vay!

ALİ GÖKÇEK (Devamla) – Yani Amerika'dan birkaç ay önce gelmiş bir bürokrat bile ülke gerçeklerinin farkına varabiliyor ama bu ülkenin siyasetçilerinde hâlâ tık yok. Hepinize Gaye Hanım'ın annesinin evine bir misafir olup Sadık Bey'i de dinlemenizi tavsiye ediyoruz. Bu arada Merkez Bankası Başkanı bu endişelerinde çok haklı çünkü İstanbul'da 2 kişinin asgari ücretle yaşadığı bir ailede gelirin yüzde 75'i kiraya gidiyor ki o da ailede 2 kişi asgari ücretli bir iş bulabiliyorsa eğer. Siz belki "Gençler iş beğenmiyor, kadınlar iş aradığı için işsizlik artıyor." diye vicdanlarınızı rahatlatabilirsiniz ama bu ülkede gençler, kadınlar canları pahasına bu ekmek mücadelesini veriyor. Atanamayan öğretmenlerimiz inşaatlarda can veriyor. Çocuklarımız iş güvensizlik ortamlarında meslek öğrenmeye çalışırken canlarını veriyor. Peki, sizin vicdanınız sızlıyor mu? Hiç öyle görmüyoruz.

Değerli milletvekilleri, bütçe üzerine konuşurken elbette tasarruf konusuna da değinmek gerekir. Bakan Şimşek sık sık tasarruf vurgusu yapıyor, kurumlara genelgeler gönderiyor ancak ne hikmetse bu genelgeler bir türlü saraya ulaşmıyor. Bakın, Cumhurbaşkanlığının örtülü ödenek harcaması on ayda 4,8 milyar liraya ulaşmış, sadece ekim ayında 1 milyar 25 milyon lira harcanmış, bir ayda 1 milyar lira ya! Neyi örtmeye çalıştınız da bu kadar paraya ihtiyacınız oldu, biz gerçekten merak ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Yani uzun lafın kısası, tasarruf sadece vatandaşa zorunluluk olmuş bir duruma geldik.

Sizin bilim dışı inadınız yüzünden çocuklarımız kör karanlıkta, aç biilaç okula gidiyor. Niye? Çünkü saraya yaptıramadığınız tasarrufu çocukların beslenmesinde yapıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Seçim öncesinde anaokullarında 1 öğün yemek kampanyanızı seçimden sonra ne hikmetse kaldırdınız. Oysa burada yatırımı konuşuyorsak bir ülkede yatırım ilk önce eğitime yapılmalıdır; çocuklara, gençlere, onların temel ihtiyaçlarına yapılmalıdır. Yapmışsınız, gördük.

LATİF SELVİ (Konya) – Yapılıyor.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) – "Türkiye Hazır Hedef 2023!" başlıklı 2011 seçim beyannamenizde "2023 yılı için PISA sonuçlarında Türkiye en başarılı ilk 10 ülke arasına girecek." diye hedef belirtmişsiniz. Ne olmuş? Türkiye tüm branşlarda OECD ortalamasının altında kalmış; matematikte 39, okumada 36, fende ise 34'üncü olmuşuz. İşte vadiniz, işte gerçekleştirdiğiniz! (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Başka ne demişsiniz? 2011 yılında vatandaşa enflasyonu tek haneye düşürmeyi vadetmişsiniz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ay'a gidiyorlardı, Ay'a!

ALİ GÖKÇEK (Devamla) – Geldiğimiz noktada TÜİK verilerine göre bile on iki aylık enflasyon yüzde 62 olmuş durumda. Bırakın enflasyonu tek haneye düşürmeyi, alanı ekonomi olan liderinizin tutarsız, liyakatsiz, gerçekten uzak politikaları ve söylemleri yüzünden enflasyonda 3 haneyi gördü bu ülke, 3.

Gelir adaletini her gün bozuyorsunuz. Yine, OECD istatistiklerine göre, OECD ülkeleri arasında gelir dağılımının en kötü olduğu 3'üncü ülkeyiz. Yarattığınız gelir adaletsizliğinden yediden yetmişe tüm vatandaşlarımız zor durumda kalmış. Bizim çocuklarımız, gençlerimiz geleceğe umutla bakamayacaklar mı? Yaşlılarımız, büyüklerimiz huzur, refah içinde yaşamayacaklar mı, hakları yok mu yani?

LATİF SELVİ (Konya) – Refah içinde yaşıyorlar.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) – Öyleler, öyleler!

Yirmi bir yıllık AKP iktidarının ülkeyi içine sürüklediği felaketin en mağdurları gençler. Gelinek noktada her 4 gençten 1'i ne eğitimde ne istihdamda. Onlar sizin gibi bu kadar rahat gülemiyorlar ve ailelerinin eline bakıyorlar; siz yaşamamışsınızdır bunu. Yükseköğretime devam eden gençlerimiz ise barınma ve geçim kriziyle boğuşuyor. Gençlere reva gördüğünüz konaklama koşulları ortada. Gençler bugün hâlâ 8 odalı...

FARUK KILIÇ (Mardin) – Gel, bir bakalım neler var.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) – Ben de tam onu diyorum, hodri meydan!

FARUK KILIÇ (Mardin) – Gel, hep beraber bakalım.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) – Hiç haber vermeden gidelim, hem bir İBB yurduna gidelim hem de bir KYK yurduna. Bakalım, gençlere AKP neyi reva görüyor, Cumhuriyet Halk Partisi ne kadar değer veriyor? Hodri meydan! (CHP sıralarından alkışlar)

Siz bu halkı mutsuz ettiniz, umutsuz bıraktınız siz bu halkı. AKP iktidarında yetişen nesil olarak yoksulluğa mahkûm bıraktınız. Bizim yaşlarımızda anne-babalarımız tek bir maaşla ev, araba sahibi olup ev geçindirebiliyorken bugün geldiğimiz noktada -çok uzağa gitmeyelim- benim kendi arkadaşlarım kredi kartının tamamını ödeyemiyor; senin öyle arkadaşların yoktur, senin yoktur. Bırakın birikim yapmayı, yatırım yapmayı, biz, gençlerin artık temel ihtiyaçlarını nasıl alacağını düşünecek hâle geldik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ GÖKÇEK (Devamla) – Başkanım, müsaadenizle...

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) – Siz, cep telefonlarını bile bu ülkede gençlere lüks hâle getirdiniz; siz yaptınız bunu, tebrik ediyorum gerçekten ve üzülerek görüyorum ki 2024 bütçesi de toplumdaki bu karanlık tabloda bir derman olamayacak.

Bu gerekçelerle, kadınların, çocukların, gençlerin, bu ülkenin vatandaşlarının içinde olmadığı bu bütçeye "ret" oyu vereceğimizi söylüyorum.

Bütün Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahsı adına ilk söz İstanbul Milletvekili Sayın Muhammed Ali Fatih Erbakan'a ait.

Buyurun Sayın Erbakan.

MUHAMMED ALİ FATİH ERBAKAN (İstanbul) – Sayın Başkanı, değerli Genel Kurul üyelerini ve aziz milletimizi hürmetle ve muhabbetle selamlıyorum.

Dün vermiş olduğumuz şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum, aziz milletimizin başı sağ olsun.

Tabii, bütçe müzakereleriyle ilgili söz almış bulunuyoruz. Hükûmetin bütçe müzakerelerinde ve genel olarak ekonomiyle ilgili yapmış olduğu açıklamalarda, konuşmalarda mali ve iktisadi kıyaslamaları yaparken özellikle 2002 yılı verilerini baz aldığını ve kıyaslamayı 2002 yılı verileriyle yaptığını görüyoruz. Hepimizin bildiği gibi, 2002 yılı öncesi Türkiye için son derece zor geçen dört yılı içermektedir. 2002 yılı öncesinde 28 Şubat darbesi, 1999'da başlayan 2001'e kadar süren 1 tanesi ulusal 1 tanesi de

küresel 2 tane ekonomik kriz, bununla beraber Anayasa kitapçıklarının fırlatılması, devalüasyonun gerçekleşmesi ve çok büyük bir felaket olarak Marmara depreminin yaşanmış olduğunu hepimiz biliyoruz. Böyle bir dönemle, böyle bir kriz dönemiyle bugüne ait verileri kıyaslamamız hâlinde başarılı görünmeniz son derece doğaldır. Örneğin, Sayın Cevdet Yılmaz tarafından 11 Aralıkta bu kürsüden yüzde 50,4 olarak açıklanan Avrupa Birliği tanımlı borç yükü yani kamunun brüt borç yükü yüzde 50,4 olarak açıklanmıştı. Bunu 2002 yılının kriz ortamındaki yüzde 71,5'la kıyaslarsanız başarılı görünürsünüz ancak bu oranın 1990-2000 yılları arasında yüzde 33,7 ile yüzde 53,5 arasında olduğunu dikkate almak gerekir. Bu veriler 90'lı yıllardaki kısa süreli koalisyon hükûmetlerinin kamu brüt borç stoku bakımından şu andaki Hükûmetten daha başarılı olduğunu göstermektedir. 53'üncü Hükûmet döneminde yüzde 44,1 olan kamu brüt borç stoku, 54'üncü Hükûmet döneminde uygulanan icraatlar ve atılan temeller sayesinde iki senede 3,5 puan birden düşerek yüzde 40,6'ya gerilemiştir. Yani bugünkü kamu borç yükü oranının 10 puan altındadır. Yine millî görüşün ekonomi modelinin uygulandığı 54'üncü Hükûmette işsizlik oranı yüzde 6,8'di; şu anda ise işsizlik oranı yüzde 8'5'tir. Oysa kendinizi kriz dönemi olan 2002 yılındaki yüzde 10,5'luk işsizlikle kıyaslarsanız başarılı görünmeniz gayet normaldir. Ayrıca, bugün yüzde 5,9 olan büyüme, 1996 yılında yüzde 7, 1997 yılında yüzde 7,5 seviyesindedir yani büyüme bakımından da mevcut Hükûmet 54'üncü Hükûmetin gerisindedir. Yine, kişi başı millî gelirin 54'üncü Hükûmetin icraatları sayesinde 1996-1998 yılları arasında iki senede yüzde 52 oranında artış gösterdiğini de hatırlamamız gereklidir. Cari dengenin o dönemde yüzde eksi 1 olduğunu ve şu anda cari dengenin yüzde eksi 5 seviyesinde olduğunu da hatırlamamız gereklidir.

Kıymetli milletvekillerimizin ve aziz milletimizin bildiği üzere 54'üncü Hükûmet dönemi refahın tabana yayıldığı bir bolluk ve bereket dönemi, dar gelirlinin alım gücünün, refah seviyesinin arttığı bir dönem olmuştur. 54'üncü Hükûmet on bir ay gibi kısa bir sürede dar gelirlinin alım gücünün artırılması noktasında dünya şampiyonu olmuştur. Aradan geçen yirmi altı sene ve 13 hükûmete rağmen, hiçbir hükûmet 54'üncü Hükûmetin ekonomi alanındaki başarılarını gösterememiştir. Buradan sesleniyorum: Gerçekçi bir kıyaslama yapılmak isteniyorsa 54'üncü Hükûmetin on bir ayda ortaya koyduğu başarılı ekonomi icraatlarıyla kıyaslama yapılmalıdır, 2002 yılının kriz verileriyle yapılan kıyaslamaların yanıltıcı olacağı ortadadır.

Buradan dostane bir şekilde çağırımı yapıyoruz: Bu borçlanma politikası bizleri darboğaza sürüklemektedir. 2024 yılında 2,65 trilyon lira net borçlanma ve 1,25 trilyon lirayla en büyük harcama kaleminin faiz ödemeleri olduğunu görüyoruz. Yirmi senede 500 milyar doların üzerinde faiz ödedik ve önümüzdeki üç senede 125 milyar dolar daha faiz ödeyeceğiz. Sürekli borçlanarak, bu borcun faizini zamlarla ve vergilerle millete, esnafa ve üreticiye yükleyerek bir yere varamayız. İktisadi kalkınma olmadan, reel üretim artırılmadan, katma değerli üretimin payı artırılmadan, 110 milyar dolarlık dış ticaret açığından kurtulmadan, başta mesleki ve teknik eğitim olmak üzere Millî Eğitimde ve üniversitede köklü değişimleri ortaya koymadan, AR-GE ve inovasyonu geliştirmeden, hukukun üstünlüğü ilkesi piyasalara hissettirilmeden ekonominin düze çıkması mümkün değildir. Bu amaçla Hükûmeti borçlanmadan denk bütçe yapmaya davet ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED ALİ FATİH ERBAKAN (Devamla) – Kamuda israftan kaçınmaya, borçlanma, zam, vergi ve devlet varlıklarını satma dışında yollarla kaynak üretmeye davet ediyoruz. Yerli üretimde dahi yüzde 82 oranındaki dışa bağımlılıktan kurtulabilmek için gerekli adımları atmaya davet ediyoruz ve özellikle denk bütçenin yapılması, kaynak üretilmesi ve dar gelirlinin alım gücünün artırılması noktasında 54'üncü Hükûmeti örnek almaya davet ediyoruz.

Bu vesileyle aziz milletimizi ve Genel Kurulu, Sayın Başkanı bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şahsi adına ikinci söz, Manisa Milletvekili Sayın Bekir Başevirgen'e ait.

Buyurun Sayın Başevirgen. (CHP sıralarından alkışlar)

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kuzey Irak'ta şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve milletimize başsağlığı, yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılına girdiğimiz tarihî bir dönemi yaşıyoruz. Zamların yağmur gibi yağdığı, vatandaşın alım gücünün yok denecek kadar azaldığı, iktidarın yönetme yetisini kaybettiği, hepsinden önemlisi Anayasa'nın ve hukukun ayaklar altına alındığı bu zor günlerde 2024 yılı bütçesini görüşüyoruz.

Değerli milletvekilleri "Ben ekonomistim." diyenlerin yanlış ekonomi politikaları yıllardır ülkemizi büyük bir karanlığa sürükledi. Bu yönetim ülkeyi öyle bir batırdı ki 85 milyon insan bir avuç yandaşa çalışır oldu. Eğitimden sağlığa, adaletten sosyal yardıma ve güvencelere, düşük enflasyon hedefinden kişi başı millî gelire kadar her alanda büyük bir yıkım yaşandı. Eğitim sistemi çöktü. "Her ile üniversite" politikasıyla akademinin içi boşaltıldı. Yurtlarda öğrencilerin barınma sorunu çözülemezken, öğrenciler devletin himayesinde göz göre göre öldü. En temel gıdalar et, süt, yumurta girmeyen evlerde çocuklar beslenemediği gibi, okulda da beslenme çantaları boş kaldı. Koca devlet okullarda çocuklara bir öğün ücretsiz yemek veremedi. Merkez Bankası Başkanı bile pahalı diye kiralık eve çıkamazken ev sahibi ve kiracılar birbirine düştü. Devlet hastanelerinde tedaviye erişim imkânsız hâle geldi. "Giderlerse gitsinler." denilen hekimler geleceğini yurt dışında arar oldu. Türkiye, Hukukun Üstünlüğü Endeksi'ne göre dünya genelinde 142 ülke arasında 117'nci sırada yer aldı. Ülkede adalet maalesef kalmadı. "2023'te kişi başı millî geliri 25 bin dolara çıkaracağız." diyen iktidar, bu hedefin yarısına bile ulaşamadı. Fakirlik hızla arttı, işsizlik oranı yüzde 7'ye gerileyecekti, şu an işsizlik yüzde 8,5. Ülkede 9 milyon işsiz var; her 5 gençten, her 3 kadından 1'i maalesef işsiz. Emeklilerin yarısı 7.500 lira emekli maaşı alırken, çalışanlar 11.402 liralık asgari ücrete mahkûm oldu. Ülkede emeğin değeri kalmadı. Yoksulluk oranı yüzde 37,5'e, sosyal yardım alan hane sayısı 4 milyon 400 bine, sosyal yardımlardan yararlanan kişi sayısı ise 17 milyon 400 bine ulaştı. Nüfusun yüzde 98'i açlık ve yoksulluk sınırı altında yaşamaya mahkûm oldu. Enflasyon tek haneye düşecekti, bugün TİSK'in makyajlı enflasyonu yüzde 62. "Uçuyoruz!" dediler, doğru çıktı; rekor kırdık, dünyada 5'inci olduk (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri karşı karşıya bırakıldığımız bu karanlık tablonun içinde en büyük sorun açlık ve yoksulluk. Bizim gibi bir tarım ülkesinde açlığın kriz hâline dönüşmesi AK PARTİ iktidarının en büyük ayıbı.

Değerli milletvekilleri, bu bütçe kabul edilirse paradan para kazananlara, tüccarlara ve çok uluslu kartellere oluk oluk para akacak. Çukurovalı pamuk, Egeli zeytin, Akdenizli narenciye üreticisi, İç Anadolu tahlı, Karadenizli fındık, Rizeli çay üreticisi, Trakyalı sütçü, Doğu Anadolu besicinin payına ise faiz, borç ve sefalet düşecek.

Değerli milletvekilleri, memleketin Manisa'da da üzüm üreticileri çok zor durumda. Bu yıl dolu, don ve aşırı yağışlıların verdiği zararın yanı sıra, mildiyö hastalığı nedeniyle sultaniye kuru üzümde rekolte ve kalite çok düşük oldu. Maliyetlerdeki aşırı artış ve verim düşüklüğü nedeniyle üretici zararına üzümünü satmak zorunda kaldı. Bunun sorumlusu tabii ki Toprak Mahsulleri Ofisidir; bunun sorumlusu üzümün taban fiyatını Manisa'ya gelerek bizzat tüccara soran, tüccarın da dediğini yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan'dır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Devamla) - Değerli milletvekilleri, ülkenin yaşadığı sorunları çözecek bütçe, bu bütçe değil; bu

bütçe "Zenginın gönlü olana kadar fakirin canı çıkarmış." bütçesi. Önümüzde bir yerel seçim var ve bu seçim farklılıklarımızın yarıştığı bir seçim olmayacak. Bu seçim zararına üretim yapan çiftçiler ile paradan para kazanan tüccarlar arasında olacak. Bu seçim gerçek enflasyonu ilginde kemiğinde hissedenler ile halkı uydurma verilerle kandırmaya çalışanlar arasında olacak. Bu seçim kepenk kapatan yüz binlerce esnaf ile vergi borçları bir kalemde silinen yandaşlar arasında olacak. Ve bu seçim açlığa terk edilen işçi ve emekliler ile dakikada 23 bin lira harcayan saray arasında olacak.

Değerli milletvekilleri, sözün kısası, bu seçim halkın yanında olanlar ile halka rağmen bu bütçeyi savunanlar arasında olacak.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 10'uncu maddeyi okutuyorum:

Mahalli idarelere ilişkin işlemler

MADDE 10- (1) Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin;

a) 22-12.31-01-05.02 tertibinde yer alan ödenek, 13/1/2005 tarihli ve 5286 sayılı Kanun uyarınca il özel idarelerine devredilen personelin aylık ve diğer her türlü mali ve sosyal haklarına ilişkin ödemelerini karşılamak üzere il özel idarelerine,

b) 36-12.31-01-07.03 tertibinde yer alan ödenek, Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında köylerin altyapı ihtiyaçları için il özel idareleri ve/veya köylere hizmet götürme birliklerine,

c) 21-12.31-01-07.03 tertibinde yer alan ödenek, Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında belediyelerin içme suyu ve atık su projelerini gerçekleştirmek üzere İller Bankası Anonim Şirketine,

tahakkuk ettirmek suretiyle kullanılır. SUKAP kapsamında ihtiyaç olması hâlinde genel bütçe kapsamındaki ilgili kamu idaresi bütçesine veya özel bütçeli idare bütçesine ödenek aktarılabilir. Bu fıkra kapsamında ilgili idarelere yapılan Hazine yardımları haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.

(2) Birinci fıkranın (a) bendine göre yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından birlikte belirlenir.

(3) Birinci fıkranın (b) ve (c) bentlerinde yer alan ödeneklerin, 2024 Yılı Yatırım Programında belirlenmesini müteakip, KÖYDES Projesi için iller bazında; SUKAP için ise belediyeler bazında dağılımı, kullanılması, izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından karara bağlanır.

BAŞKAN – Gruplar adına ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın İsa Mesih Şahin'e ait.

Buyurun Sayın Şahin. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Dün kaybettüğümüz kahraman askerlerimize taziyeyle başlamak istiyorum. Kahraman askerlerimize Allah rahmet eylesin; acılı ailelerine başsağlığı diliyorum, milletimizin başı sağ olsun. Tabii ki bu topraklardaki son terörist etkisiz hâle getirilene kadar, terörün bataklığı kurutulana kadar terörle mücadele devam edecektir bu ülkede. Askerimizden birisinin evinin görüntüleri yansıdı basına, özellikle onunla ilgili bir duygumu paylaşmak istiyorum. Gerçekten zor ayakta duran bir ev, o zor ayakta duran evin yetiştirdiği bir evlat bu vatan ayakta dursun diye şehit oluyor. Bu duygularla başlamak istiyorum ve tabii, bu duygular içerisinde de bu insanlara, bu güzel insanlara hepimizin çok büyük sorumlulukları var diye düşünüyorum.

Evet, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımızın dün yaptığı konuşmadaki iki hususa dikkat çekmek istiyorum konuşmamda, bir de vakit kalırsa sosyal medyaya gelen taleplere değinmek istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız dün Türkiye'nin büyümesinden bahsetti, yirmi yıldır istikrarlı bir şekilde büyümekten bahsetti; "Yirmi yıldır istikrarlı bir şekilde büyümek" sözü tabii iddialı bir söz, özellikle son beş yıl için çok iddialı bir söz, bunu özellikle paylaşmak istiyorum. Bizim de zaten itirazımız Türkiye'nin son beş yılında birikimlerinin tüketilmesine. Kim tüketti, nasıl tüketti? Buraya ayrıca geleceğim değerli milletvekilleri.

Evet, büyüyüyoruz ama dış ticaret açığı vererek büyüyüyoruz. Yatırımla, istihdamla büyümüyüyoruz değerli milletvekilleri. Yatırımla, istihdamla büyümüyüyoruz, üretimle büyümüyüyoruz, borçlanarak büyüyüyoruz. Kim büyüyor peki bu ülkede? Dar gelirli vatandaş büyüyemiyor, emekli büyüyemiyor, memur büyüyemiyor, bırakın büyümeyi, memur artık bir ev alamıyor arkadaşlar; bırakın ev almayı, memur kirasını ödeyemiyor, bunu özellikle paylaşayım. Kim büyüyor? Ben söyleyeyim, ülkemizde nüfusun yüzde 1'i ülkemizde üretilen servetin yüzde 41'ine sahip bu ülkede. Dolayısıyla, büyüyen kim? Ayrıcalıklı, azınlıklı bir sınıf. Şimdi, burada, tabii, birçok arkadaşımız o şiire atıfta bulundu, ben de söyleyeceğim, bir de benim ağızından geçsin Meclis kayıtlarına:

"Allah'ın on pulunu bekleye dursun on kul,

Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul.

Bu taksimi kurt yapmaz kuzulara şah olsa."

İşte, biz bu gelir adaletsizliğine itiraz ediyoruz değerli milletvekilleri. Necip Fazıl'ın o şiirinin başında çok anlamlı bir dize vardır: "Durun kalabalıklar, burası çıkmaz sokak." Değerli milletvekilleri, işte bu çıkmaz sokak Türkiye'nin 2018-2023 arasındaki dönemidir.

Şimdi, biz uyardık "Durun kalabalıklar, burası çıkmaz sokak." dedik yani Türkiye doğru bir yolda ilerlerken, Türkiye normal bir yolda giderken siz ülkenin rotasını çıkmaz bir sokağa çevirdiniz. Uyardık, dinlemediniz, yolun sonunda ne oldu? Bir de o kadar hızlı gittiniz ki yolun sonundaki duvara çarptınız yani siz çarpıp orada kalsanız sorun yok da oraya çarpan ülkenin kendisi. Dolayısıyla şimdi oradan geri döndük, biz düşe kalka doğru yola, normal yola çıkmaya çalışıyoruz. Peki, normal yola, doğru yola ne zaman çıkacağız? 2026. Enflasyonu tek haneli rakamlara 2026'da çıkarmaktan bahsediyoruz yani 2016'da tek haneli rakamdı enflasyon, on yıl kayıptan bahsediyoruz arkadaşlar. Bütün uyarılarımıza rağmen, bütün yapıcı uyarılarımıza rağmen sizin ülkeyi bu çıkmaz sokağa sokmanızın bedeli on yıllık bir kayıp değerli milletvekilleri. Biz AK PARTİ'nin yirmi yılını eleştirmiyoruz, bir dönemin içinde biz de varız ve o dönemden gururla bahsediyoruz ama öyle bir dönem geldi ki bütün biriktirdiklerinizi tükettiniz, bizim de itirazımız buraya.

Şimdi, ben vicdanı olan AK PARTİ'li dostlarımıza soruyorum: Ne olurdu bu yanlış yola girilmeseydi? Ne olurdu "Yanlış yoldasınız." uyarımız dikkate alınsaydı? Ne olurdu iş bileni göndermeyip yerine damat Bakan getirilmeseydi? Ne olurdu "faiz sebep, enflasyon sonuç" gibi yanlış bir politikada ısrar edilmeseydi? Hadi, ısrar edildi; ne olurdu, içinizden bir babayiğit çıkıp "Sayın Cumhurbaşkanım, yanlış yapıyorsunuz." deseydi? Ne olurdu, soruyorum. Peki, sonuç? Bakın, AK PARTİ iktidarı Türkiye'de mega projeler yapmıştır, alkışlanacak işler yapmıştır -sayabiliriz- Avrasya Tüneli, köprüler vesaire çok büyük mega projeler yapmıştır; geldiğimiz noktada üzüldüğümüz yer de burası, maalesef, o mega projelerden şimdi ülkeyi getirdiğiniz yer mega bütçe açığı, mega borçlanma, mega faiz borcu, sonuç bu arkadaşlar.

Bir dönem ekonomik krizi ısrarla kabul etmediniz "Hayır, ekonomik kriz yok." dediniz, hatta Sayın Cumhurbaşkanını "Abartma." filan diye vatandaşları fırçalıyordu. Şu anda ekonomik krizi kabul ediyorsunuz, psikolojik aşama için bu önemli bir şey. Bir şeyi daha kabul etmeniz lazım, o da 2018-2023 yılları arasında Türkiye'ye ödenen bedel, buradaki yanlış politikalar, bunları yapanlar, bunların sebepleri arkadaşlar. Burayı kabul etmedikten sonra Türkiye bir adım yol gidemez. Bunu kabul etmedikten sonra... Allah'a çok şükür, yeni Hazine ve Maliye Bakanımız buradaki yanlışları kabul ederek rotasını devam ettiriyor. İlk geldiğinde ne demişti? "Rasyonel zemine dönme dışında bir seçeneğimiz yoktur." demişti yani bizim eleştirilerimizi doğrulamıştı. Geçen gün burada yine bir şey söyledi "Mali disiplini yeniden tesis etmeye çalışıyoruz." dedi arkadaşlar. Umarım, yerel seçimlerden sonra Sayın Bakan bir Naci Ağbal sendromu yaşatmaz Türkiye'ye.

Tabii, bu tablonun sebeplerinden birine dönecek olursak, bu tablonun sebeplerinden biri de maalesef, son beş yıldır uygulanan çarpık Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemidir. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız dün "Sistemi elbette eleştirebilirsiniz; iyileştirebiliriz, tecrübeyle oluşacak bazı şeyler." dedi; doğrudur, burada sistemin revizyona girmesinden bahsetti aslında. Evet, ben de sistemin revizyona girmesinden bahsediyorum. Benim nazarımda ideal sistem güçlendirilmiş parlamenter sistemdir ama millet bunu kabul etmedi. Buyurun, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini de bir masaya yatıralım, revizyona sokalım arkadaşlar.

Hiçbir sistem mükemmel değildir bir kere, bunda hemfikiriz zaten ancak bu sistemin çok net aksayan yönleri var. Nedir? Bu sistem kuvvetler ayrılığı ilkesini zedelemiştir, Meclisi güçsüz hâle getirmiştir, Meclisin elinden yetkilerini almıştır, yargıyı yürütmeye bağımlı hâle getirmiştir. Dolayısıyla biz, önce kuvvetler ayrılığı sistemini net bir şekilde oturtalım, Meclisi güçlü Meclis hâline getirelim, kararnamelerin sınırlarını belirleyelim ve Sayın Cumhurbaşkanını da tarafsız yapalım yani partisiz Cumhurbaşkanını yapalım; evet, böyle güçlü bir revizyona varız değerli milletvekilleri.

Şimdi, son olarak da ben, bütçe görüşmeleri başlarken bir "tweet" atmıştım "Bütçe görüşmeleri yapacağız, hangi konularda neyi konuşmamızı istersiniz?" dediğimde, çok sayıda mesaj gelmiş ama ağırlıklı gelenlerden ekonomik kriz, asgari ücret önemli başlıklar; adalet, Türkiye'nin adalet sorunu önemli bir başlık; mülakat -çok sık dile getiriyorum- önemli bir başlık; EYT sorunu önemli bir başlık; bunlara hızlıca değineyim.

Asgari ücretle ilgili bir beklenti var "17.000-17.500 TL olacak." diye konuşuluyor. Geçen gün TÜRK-İŞ açlık sınırını açıkladı, kasım ayında 14.026 lira. Aralık ayındaki enflasyonun 4,5 bandı olduğunu düşündüğümüzde 2024 enflasyonuna da yüzde 36 gibi bir hedef konuldu -yüzde 40-40,5 diyelim- 14 bin üzerine koyduğumuzda 19.600 lira gibi bir rakam yapıyor. Eğer 17 bin lira olursa vatandaşa borçlanacaksınız yani vatandaşları açlık sınırının altında bırakmış olacaksınız. Buna özellikle dikkatlerinizi çekmek isterim değerli milletvekilleri.

Şimdi, bir de burada tabii, bu enflasyon verileri neye göre güncellenecek? TÜİK verilerine göre değil mi? TÜİK verilerine göre. Peki, TÜİK'e göre enflasyon yüzde kaç? Yüzde 65. Peki, TÜİK'in 2024 bütçesinde ne kadar artış oldu, bileneğiniz var mı? Normalde yüzde 65'lik bir artış olması lazım değil mi masrafları açısından? Yüzde 145 değerli milletvekilleri. TÜİK gördüğümüz kadarıyla sadece kendine Müslüman. Bunu da özellikle dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Şimdi, EYT konusunda yarım kalan bir durum var, EYT'li vatandaşlarımızdan gerçekten çok sık şikâyet geliyor. Bir bölüm vatandaşımızın başvurusu kabul edilmiş ama hâlâ maaşları bağlanmamış, bir bölüm vatandaşımız Sayın Bakanın açıklamasına güvenerek borçlanmış, prim gün sayısını yatırmış, yine emekli olamamış. Ya, bu konuya bir daha göz atmakta fayda var. Buranın hakkaniyetli bir şekilde çözülmesi gerekmektedir. Bunu da özellikle paylaşmak istiyorum.

Adalet konusuna değinmişim. Yargılamaların uzaması, hâkim, savcılarının liyakat sorunu ve yargı üzerindeki şaibeler Türkiye'deki adalet kurumuna olan güveni zedelemiştir. Türkiye'de adaletli bir sistemi inşa etmek de hepimizin üzerinde bir vazifedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSA MESİH ŞAHİN (Devamla) – Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

İSA MESİH ŞAHİN (Devamla) – Son olarak, benim hep dile getirdiğim mülakat konusu, en çok gelen talep mülakat konusu. Belki de ben dile getirdiğim için çok yorum gelmişti "tweet"imin altına. Değerli milletvekilleri, ilk günden beri bir gerçekliğe dikkat çekti ki sizin sözünüzü hatırlattık. Mülakat konusunda bir sözünüz var, biz de diyoruz ki bu sözünüzü tutun. Türkiye'de hak edenin kazandığı bir düzeni birlikte inşa edelim, siz de sözünüzü tutmuş olursunuz. Ben burada Grup Başkan Vekili arkadaşlarımıza söyledim, milletvekili bütün arkadaşlarımıza söyledim, yetmedi, Millî Eğitim Komisyonu Başkanımıza seslendim, Millî Eğitim Bakanımıza seslendim, Cumhurbaşkanlığı Yardımcımıza seslendim, hiçbirinden ses gelmedi, artık son çare Sayın Cumhurbaşkanından gençlerimiz adına mülakatların kaldırılması konusunda randevu isteyeceğim, bana gelen bütün kamuoyu raporlarının hepsini de kendisine sunmak isteyeceğim. Umarım bu randevu bize verilir, gençlerimiz adına böyle bir adım atılmasına biz de vesile olmuş oluruz diyorum.

Bu duygularla Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Uğur Poyraz.

Buyurun Sayın Poyraz. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkan, Hükümet temsilcileri, değerli milletvekilleri; Irak'ın kuzeyinde hain teröristlerce şehit edilen kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, acılı ailelerine ve milletimize başsağlığı, yaralı askerlerimize de acil şifalar diliyorum.

Adalet Bakanlığı bütçesinde yargı sistemimizin sorunlarını, toplumun adalet duygusunu yok eden örnekleri sıralayarak sizlerin ve aziz milletimizin huzurunda muhataplarına izah etmişim. Bugün de önce kendimize, sonra birbirimize dürüst ve adil olmayı öneriyorum. Parti içi meseleler, il-ilçe teşkilatları dedikoduları, adaylıklar, kendi adamının tayin, terfi işleri, siyasetçi egoları, iktidar-muhalefet çekişmesi, medyada yüz yirmi dakikada bir değişen gündem derken asli görevimiz olan milletimizin ortaklaşan dertleri iktidar keyfiyetiyle geri plana itiliyor. Bu yüce Mecliste bile etnik, mezhepsel, dinî referanslı atışmalarla büyük Türk milleti olma şuur ve bilincimizi önce bizler örseliyoruz. Hatırlayın, iki yıl önce pandemi, 6 Şubat'ta ise deprem canlarımızı aldığında, dinimizin, dilimizin, mezhebimizin, etnisitemizin farkı var mıydı? Hepimiz devleti aramadık mı? Süreç yönetiminin beceriksizliğine, hazırlıksızlığa, duyarsızlığa tepki vermedik mi? Var mıydı o zaman ayrı gayrimiz? Birbirimize muhtaç olduğumuzu, bir arada güçlü ve güzel olduğumuzu anlamak için bir felaket mi gerekiyor? Oysaki içinde çırpındığımız ekonomik kriz, farklılıklarımıza, oy verme tercihlerimize bakmıyor. Sızleri adil ve duyarlı olmaya davet ediyorum; gelirden, vergide, paylaşımda, hukukta, kamuda, rekabette hatta siyasette adil olmaya davet ediyorum; her bir yöneticinin vatandaşıyla hemdert olduğu bir devlet, her ferdi adaletle sarmalanmış, pusulası adaletle dönmüş bir millet.

Muhalefet olmamız sebebiyle iktidar sıralarındaki arkadaşlarımız gibi tatmin edici bir şekilde devletin imkânlarını noktasal olarak harekete geçiremiyoruz. Buna karşın vatandaşın sorununu sahiplenerek çözümünü elimizde değilse bile elinde olanlara duyurmaya çalışıyoruz ancak büyük makamların sahipleri hiç olmadık lafları öyle bir güvenle söylüyorlar ki ya kendi hayallerine inanıyorlar ya da bizi saf belliyorlar. Mesela, Sayın Maliye Bakanına bakarsanız, Türkiye'nin paraya ihtiyacı yok. Aynı vergi neden ikinci defa isteniyor? Sayın Adalet Bakanını dinlerseniz yargı her zamankinden mükemmel, tarafsız ve bağımsız.

Yargıda Hakyol, Emniyette ise Okuyucu grubunun sarsılmaz iş birliğinin ve kolluk müdürlerinin HSK odaları gezip Ankara Adliyesini dizayn etmeleri bağımsızlık ve mükemmelliğin koşulu mu? İçişleri Bakanına göre memlekette huzur, güven düşman çatlatıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılacağı, Cumhurbaşkanı, Bakanlar, Genel Başkanlar ve milletvekillerinin geleceği gün Meclise 100 metre mesafede bulunan Emniyet Genel Müdürlüğüne hain teröristler gasbettikleri aracın plakasını bile değiştirmeden nasıl terör saldırısı düzenliyorlar?

Millî Eğitim Bakanı "O 'tarikat' dedikleriniz sivil toplum örgütüdür." raconu kesti. Gazi Meclise bomba atanlara dün kadar "hizmet hareketi, hoca efendi" diyerek hürmet edip methiyeler düzen kimdi? Bırakın bu işleri Yusuf Tekin Bey, belli ki aklınızı ve iradenizi kiraya vermişsiniz, bir de kalkıp bu kürsüden bizlerin ve milletimizin aklıyla alay etmenize müsaade etmeyeceğiz. Biz devletin saygınlığına, adaletine, devlet aklı ve ahlakına inanırken, devleti yönetme yetkisini alanlar zayıfa karşı güçlü, fakire karşı zenginden yanalar; olmasalar kur korumalı mevduatla servetlere servet ekletmezlerdi; köye, köylüye karşılar; olmasalar köy okullarını kapatıp taşımali eğitimle köyleri boşalttırmazlardı; emeğe, alın terine karşılar; olmasalar memleketin yarısını asgari ücrete mahkûm etmezlerdi. Yönettikleri devlete verdikleri zararı görmüyor olamazlar, olsa olsa umursamıyorlar. Sizler uygulayana, milletin derdine sahip çıkana kadar bıkmadan, usanmadan; itibarın sarayda, kudretin konvoyda, refahın betonda olmadığını, en önemlisi adaletin bir tabeladan ibaret olmadığını anlatacağım. Gelin, bir defalığına kullanışlı masalları bırakalım, hakikati konuşalım: Allah aşkına şu memleketin hâline bir bakın, milletin yarısı açlık sınırında bir ücretle çalışıyor, devletin her köşesinden bir yolsuzluk patlıyor, sadece şu bütçe görüşülürken bile çıkan gazete manşetlerini düşünün, kışlada teğmenler cemaatlerle mücadele ediyor, hâkimler birbirlerini ihbar ediyor, tarikatlar devlette kadrolaşıyor, Merkez Bankasının Başkanı kiralardan şikâyet ediyor, sokaklarda sayısı milyonları aşmış kaçaklar, dört yanımızda savaş, çatışma, yarınından umutsuz, gözü yurt dışında gençler, borç batağında, iflasın eşiğinde şirketler; atama bekleyenler, kadrosuz taşeronlar, güvencesiz işçiler, işsiz gençler, barınamayan öğrenciler, geçinemeyen emekliler, şiddet mağduru kadınlar; aidiyetlerini devlete ve millete değil kendilerine makam verenlere adayanlar, hepinizin bildiği ve maalesef artık olağanlaştırılan daha niceleri. Murathan Mungan'ın tarifıyla rezilden gayrı her şey olunabilen bir ülke.

Bu sözleri sizleri utandırmak, canınızı acıtmak için değil; vazifenizi, vazifemizi, yapılan ve yapılmayanlarla şekillenen hayatların vebalini anımsatmak için söylüyorum. Hayal ettiğiniz ülke bu mu? Gençler heveslerini süfli, işçi asgari ücretten aldığı maaşı lütf, memur kanuna aykırı emri vazife, emekli kıyma almayı ödül olarak kabul etsin; mahkemesinde adalet, sokağında asayiş, yurtlarında teftiş, okulunda, üniversitesinde eğitim, hastanesinde doktor, eczanesinde ilaç, milletin cebinde para, bugününde huzur, yarınından umudu olmasın.

5 yaşında bir oğlum var, dünyadaki en değerli hazinem.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Allah bağışlasın.

UGUR POYRAZ (Devamla) – Cümlemizin.

Nasıl büyüyecek, nasıl okuyacak, nasıl bir ülkede yaşayacak diye bazen geceleri uykum kaçıyor. Sizlerin de çocuklarınız, torunlarınız var, aynı dertler sizler için de geçerli. Bir çocuk okutmanın, bir evi çevirmenin, harama bulaşmadan helal parayla yaşamının zorluklarını bilmiyor olamazsınız. Bu aziz milletin, bu köklü devletin, çocuğumuzun, eşimizin, anamızın, babamızın hak ettiği bu mudur diye sormak istiyorum.

Kurban olayım, elinizi vicdanınıza koyup söyleyin: Siz bu ülkede kendinizi güvende hissediyor musunuz? Malınıza, ailenize, geleceğinize dair umutlu musunuz? Rüzgâr terse dönünce kaybolup gidenlere bakıp "Yine de bana bir şey olmaz." diyebiliyor musunuz? Sızden olmayanlara reva görülenlerin bir gün size reva görülmesinden endişe etmiyor musunuz? Cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında yeni bir yıla giriyoruz. Gelin, Nazım Hikmet'in âşık olduğu bu toprakların güzel ve iyi olan her şeyi bir çocuk sevinciyle kabule hazır, çalışkan, namuslu, yiğit insanlarına, Necip Fazıl'ın en büyük kaygısı, öz yurdunda garip, öz vatanında parya bir yaşam değil, Cahit Sıtkı'nın istediği gibi, ne başta dert ne gönülde hasret olan kardeş kavgasına nihayet olan bir memleket verelim. Partileri, mahalleleri, rekabetleri, ayrılıkları bir kenara koyup devletimizi, milletimizi, insanımızı layık olduğu yaşama, hayal ettiğimiz yarınlara kavuşturmak için çalışalım. Gazi Meclisimizi bir kıyak emeklilik, bir cülus bahşışı değil, milletin en değerli hazinesi, millî egemenliğin simgesi olduğunu anımsayarak yasamayı, yürütmeyi, yargıyı falanca kişiye, falanca partiye, bilmem ne efendiye değil, sadece millete hizmetkâr kılalım. Gelin, bir Türkiye hayal edelim, adaletin tüm yurttaşların kalplerinde ve ruhlarında yaşadığı bir Türkiye. Dicle kıyısında bir kuzu kaybolursa hesabını soracak kadar adil hâkimlerin, Firavun'un huzurunda Musa'ya taraf olacak kadar cesur savcılarının, dedikoduya, iftiraya kumpaslara karşı üç maymunu oynayanların değil, namuslu ile namussuzun, çalışkan ile tembelin, dert olan ile derman olanın ayrıştığı, tarlaları bereketle dolan, insanının yüzü gülen, başarıları dünyayı imrendiren bir Türkiye. Özgür, zengin, hepsinden önemlisi adil bir Türkiye. Uğrunda şehit düşenlerin alınları gibi ak, yürekleri gibi temiz bir Türkiye. Adalet, rejimin namusudur; rejim cumhuriyettir; cumhuriyet kendine güven, millete itibar, devlete saygınlıktır. Kurucusu olduğu cumhuriyetin namusu olan adaleti korumak ve yüceltmek burada Gazi Meclisimizin yani bizlerin asli vazifesidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Sadir Durmaz. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA SADİR DURMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin mahallî idarelere ilişkin iş ve işlemleri kapsayan 10'uncu maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizi izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, dün Hakkârî'de PKK'lı hainlerin saldırısında şehit düşen askerlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, yaralı askerlerimize de acil şifalar diliyorum; acılı ailelerinin, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ve aziz Türk milletinin başı sağ olsun. Öfkemiz ve kinimiz, acımız kadar büyüktür. Hiç kimse merak etmesin ki şehitlerimizin kanı yerde kalmayacak, son terörist yok edilinceye kadar kararlı mücadelemiz devam edecektir.

Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmelerimizin sonuna doğru gelmiş durumdayız. Söz almış olduğum mahallî idareler maddesiyle ilgili birkaç hususu buradan sizlerle ve aziz milletimizle paylaşmak istiyorum. Türkiye'de mahallî idareler, yerel yönetim birimleri olarak adlandırılan belediyeler, il özel idareleri ve köyler gibi kurumları içermektedir. Mahallî idareler il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirlenen ve karar organları gene kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişilikleridir. Mahallî idarelerin en önemli işlevi mahallî nitelikli kamu hizmetlerinin yerine getirilmesidir ve bu işlev gereği insanımıza hizmet etmenin de ilk adresidir. Meşhur düşünür, siyaset ve devlet adamı İbni Haldun "Şehirler, medeniyetin doğduğu, geliştiği, bütün insanlığa fayda sağlamak için yayıldığı yerlerdir." tarifıyla aslında yerel yönetimleri nasıl anlamamız ve ele almamız gerektiğini bize özetlemiştir.

Değerli milletvekilleri, bizler, ayak bastığı her coğrafyaya, fethettiği her yere önce adaleti, sonra insanı insanca yaşatacak imkânları götüren bir medeniyetin mensuplarıyız. İlhamını Orhun Yazıtları'nda taşlara kazınan Türk milliyetçiliği felsefesinden alan, vazgeçilmez yeminle Türk milletine hizmet yolundaki elli dört yıllık siyasi mücadelesinin her aşamasını mukaddes bilen, milletimizin her bir mensubunu önemli ve değerli gören, ülkesi ve milleti için çalışma azmini nimet, çabayı ise

ibadet telakki eden, Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin yıllar önce ortaya koyduğu "Lider Ülke Türkiye" vizyonu doğrultusunda durmaksızın ilerleyen Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim yerel yönetimlerdeki önceliğimiz Türk şehircilik kültürüne ve kadim medeniyetimize yakışır bir şekilde şehirlerimize değer katmaktır. Bu düşünceden hareketle hazırladığımız ve sadece Milliyetçi Hareket Partisine özgü bir yerel yönetim modeli olan üretken belediyeçilik anlayışımız yerel yönetimlere ait görüşlerimizin bir araya toplanmış ve özetlenmiş şeklidir. Hedefimiz, partimizin üretken belediyeçilik anlayışını yurdumuzun her bir köşesiyle buluşturmak, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın arefesinde üzerimize koşar adım gelen asra Türk mührünü vurmaktır. Önceliğimiz, Türk tarihinin yüz akı, Türk milletinin yeni bir zafer atılımı olan Türkiye Yüzyılı'nı millî menfaat ve istikrar öncülüğünde inşa eden çağdaş, adil, dürüst, üretken ve şeffaf bir yerel yönetim anlayışıyla kucaklamaktır. Amacımız, Anadolu'yu yeniden medeniyetin beşiği vasfıyla buluşturmak, istikbalî istiklal tutkusuyla ihya ve inşa etmek, heyecanla, inançla, akılla, bilimle ve sarsılmaz bir iradeyle ülkümüzü milletimizle birlikte kucaklamaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi sosyal devlet anlayışıyla nefes alan, millî birlik ve beraberlik ruhuyla yaşayan, milletimizi insan onuruna yakışır imkânlarla buluşturmayı öne alan bir yerel yönetim anlayışına sahiptir. Partimiz, ülke genelinde sağlanan siyasi istikrara yerel yönetimlerin de katılmasını Türk ve Türkiye Yüzyılı hedeflerine ulaşmada itici bir güç olarak görmektedir. Cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında millî bilinçle güçlü merkez, güçlü yerel yönetim birlikteliğinin asrı Türk asrı yapacak yolu inşa edeceğine inanmaktadır. Saygıdeğer Genel Başkanımızın ifade ettikleri üzere, Türk ve Türkiye Yüzyılı hedeflerine seri ve selametle vasil olabilmenin stratejik formülü Merkezden Yerele Tek Yürek Olmuş Türkiye'nin oluşmasına ve ortaya çıkmasına bağlıdır. Dolayısıyla ekonomiden diplomasiye, sağlıktan spora, enerjiden güvenliğe, eğitimden sanata, sanayiden ulaştırmaya, kısacası hemen her alanda Türkiye'nin başarısı için merkezî yönetim ile yerel yönetim arasında siyasi fikri ve hedef birlikteliğini bir zaruret kabul etmekteyiz. Bu inançta, lügatinde ayrımcılık ve ayrıcalık olmayan, bin yıllık kardeşlik hukukunun korunmasının teminatı Milliyetçi Hareket Partisi olarak her insanımıza gönlümüzü açıyor, yüreğimizden bir yer ayırıyoruz. Sağlam temeller üzerinde yükselen bir istikbal tahayyülüyle yola çıkıyor, memleketimizi "Diyar Diyar Anadolu" parolasıyla cumhuriyetin 100'üncü yılına çelik halatlarla bağlıyoruz. Gönül köprülerini bu coğrafyanın her yerinde kurma, azim ve iradesini tekrar ediyor, aziz milletimizin vereceği kararla, cumhurun talep ve beklentilerini eksiksiz karşılayacağımızı bir kez daha ifade ediyoruz. Kaldı ki Türk kültür ve medeniyetini ayakta tutan tılsımın bu olduğunun farkındayız. Türk ve Türkiye Yüzyılı'nda belediyelerimizin emin ellerde olmasını sağlamak tarihimize ve milletimize karşı en önemli sorumluluklarımız arasındadır. Bununla birlikte tek yürek olmuş güçlü bir Türkiye idealinin sadece milletimiz için değil, zalimin zulmü altında inleyen tüm mazlum milletler için de umut olduğu içinden geçtiğimiz süreçte tüm gerçekliğiyle ortaya çıkmıştır. Türk milletinin teveccühü ve vereceği destekle, yaklaşan mahallî idareler seçimlerinde büyük bir başarı gösterecek olan Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi bu sonucun Türkiye Yüzyılı hedefini perçinleyen bir netice olacağına da bilincindedir. Bu hedef doğrultusunda yılmadan mücadele etme azim ve kararlılığı, aziz milletimize en büyük sözümüzdür. Ne diyor Nobel ödüllü Türk milliyetçisi Profesör Doktor Aziz Sancar: "Başarılı olmak Nobel almak değildir; başarılı olmak, ailenize, memleketinize, vatanınıza, insanlığa hizmet etmek demektir." Bizim siyasetten maksadımız ve muradımız da ülkemize ve milletimize layıkıyla hizmet etmektir diyor, bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken Gazi Meclisimizi bir kez daha selamlıyor, 2024 bütçesinin devletimiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, yaklaşık bir on dakika oldu, Millî Savunma Bakanlığı sosyal medya hesabından aldığımız bir bilgiye göre Pençe-Kilit harekât bölgesinde bir üs bölgemize yapılan bir sızma girişimi neticesinde 6 askerimizin daha şehit olduğu haberini aldık. Bu, dünle birlikte, bugün itibarıyla 12 vatan evladının, askerimizin şehit olması demektir, manasına gelmektedir. Üzüntümüz, tabii, çok büyüktür. Bu noktada vatan sağ olsun, şehitlikleri mübarek olsun diyoruz. Bu, bizim evimize ateş salanların da en kısa sürede yakılıp yok olacağı zamanı da görmeyi iple çekiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, bitirin, bitmedi tam şeyiniz.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Rahmet diliyoruz, başsağlığı diliyoruz memleketimize, milletimize, ailelerine sabır diliyoruz. Üzüntümüz büyüktür, bunu ifade etmek istiyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, şehit olan askerlere Divan olarak rahmet dilediklerine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Biz de Divan olarak -milletimizin başı sağ olsun- askerlerimize rahmet diliyoruz. En kısa zamanda bu şehadete öncülük yapanların bütün dünyada yok olduğu günleri Cenab-ı Allah nasip etsin.

(AK PARTİ, CHP, MHP, İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından "Âmin." sesleri)

BAŞKAN – Sayın Başarır, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

8.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; biz de an itibarıyla çok acı bir haber aldık; 6 vatan evladının, askerimizin, canımızın şehit olduğunu öğrenmiş bulunmaktayız.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak terörü, bu eylemi gerçekleştiren terör örgütü PKK'yı ve benzerlerini lanetliyoruz. Gerçekten, sözün bittiği yerdeyiz. Ülkemize, ailelerine, sabır, başsağlığı diliyorum, Allah'tan rahmet diliyorum.

Bu kadar Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Şahin, buyurun.

9.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, az önce kürsüden dünkü şehitlerimizle ilgili acımızı paylaşmıştık, şimdi bir başka acıyla sarsılıyoruz. Ben de şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum.

Tabii ki PKK, YPG, PYD; terörün her türlüşünü lanetliyoruz ve bu topraklarda -az önce de söyledim- son terörist etkisiz hâle getirilene kadar, terörün bu ülkede bataklığı kurutulana kadar terörle etkin mücadele devam edecektir, biz de sonuna kadar bu mücadelenin yanında olacağız diyorum.

Tekrar, şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor, milletimizin başı sağ olsun diyorum.
BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

10.- Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, kayıpların bugün arttığına ve askerlerin ailelerine başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dün de maalesef benzer bir olay yaşamıştık ve kayıplar bugün artmış vaziyette. Ben de askerlerin ailelerine içtenlikle başsağlığı diliyorum, sabır diliyorum. Bu olayların daha fazla yaşanmaması için daha çok konuşmamız gerektiğini ve bu ülkeye barışı hâkim kılmak için, huzuru hâkim kılmak için daha çok çalışmamız gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, buyurun.

11.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması

DURŞUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Dün acı haberler almıştık, bugün de yine çok acı haberler aldık. Aziz milletimize başsağlığı diliyorum ve hain terör saldırılarında hayatını kaybeden askerlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine sabırcemil niyaz ediyorum. Bütün bu olaylara sebep olan kanlı terör örgütlerini lanetliyorum. Türkiye Cumhuriyeti devletinin bu terör örgütleriyle vereceği mücadeleye sonuna kadar katkı sağlayacağımız hususunun da altını çizerek büyük milletimize tekrar başsağlığı dileklerimi iletiyorum. Allah şehitlerimizin mekânlarını cennet etsin; kabirleri nur, ruhları şad olsun efendim.

BAŞKAN – Amin.

Sayın Usta, buyurun.

12.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Teşekkür ederim Başkanım.

Hepimizi derin bir acı ve üzüntüye boğan dünkü haberle beraber yine aynı acıyı içimizde çok yanarak hissettiğimiz 6 şehidimiz daha var. Allah'tan rahmet diliyoruz, mekânları cennet olsun. Tüm milletimize, Türk Silahlı Kuvvetlerimize de başsağlığı diliyorum.

Hep söylüyoruz; son terörist bertaraf edilene kadar terörle olan mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz, elbette ki sürdüreceğiz. Terörle de teröristle de bu teröristlere destek olanlarla da ister içeride olsun, neredede olursa olsun sonuna kadar mücadelemizi biz, hep birlikte vereceğiz; başaramayacaklar, kazanamayacaklar elbette ki. İnşallah, bu acılar son acılarımız olur. Kardeşliğimizi bozmaya çalışan bu hain terör örgütünü de lanetliyor, tekrar, Allah'tan rahmet diliyorum şehitlerimize, başsağlığı diliyorum bütün milletimize.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokratik Partisi Grubu adına İğdir Milletvekili Sayın Yılmaz Hun.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA YILMAZ HUN (İğdir) – Sayın Başkan, Sayın Genel Kurul; sizleri, değerli halklarımızı ve cezaevlerinde bizleri izleyen bütün siyasi tutsakları saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Kürtçe sözcüklerle ve kavramlarla düşünen, kendisini ifade eden, hayatı ve evreni anlamlandırın bir çocuğun hiç bilmediği veya çok az bildiği bir dille karşılaşmasının onda yaratacağı zihinsel altüst oluşları anlamak için pedagog ya da sosyolog olmaya gerek yoktur, samimiyetle yapılacak bir empati bu insani dramı kavramaya yeterli olacaktır. Birçok bilimsel araştırma ana dilinde eğitim almayan çocukların pedagojik sorunlar yaşadığını, eğitimden uzaklaşmanın ve eğitimden kopmaların daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ana dilinde eğitim alan çocukların ana dilinde eğitim almayan çocuklara göre akademik başarısının daha fazla olduğu görülmektedir. İktidar tüm bu çalışmalarını görmezden gelmekte, Kürt'e, Kürt'ün diline karşı asimilasyon politikalarını devam ettirmektedir.

Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin resmî dili Kürtçe olmasına rağmen Türkçe, Süryanice, Ermenice ana dillerinde eğitim verilmektedir. Toplumsal bir gereklilik olan çok dilli kamu hizmetlerine dünyanın birçok yerinde de yer verilmektedir. Türkiye'de ana dili eğitimi "yaşayan dil ve lehçeler" adı altında seçmeli ders olarak ortaokul sınıflarında verilmektedir. Haftada sadece iki saat verilen seçmeli Kürtçe dersinin açılması için de en az 10 öğrencinin başvuru yapma şartı vardır. Kürt dili ve edebiyatı bölümünden 1.500'e yakın mezun bulunmakta ama Kürtçe öğretmeni atama sayısı 50 kişiyle sınırlandırılmaktadır, Arapça öğretmenliği için ise 440 kontenjan ayrılmış. Öğretmen ve ders sayısı artırılmadan, müfredat geliştirilmeden Kürtçe eğitim altyapısından söz edilemez.

Kürtçe seçmeli derslere 2013 ve 2015 yılları arasında 85 bin öğrenci kayıt yaptırırken ülkedeki siyasi iklim değişince bu sayı 20 bine kadar gerilemiş durumdadır. Halk iktidara güvenip çocuklarını bu derslere yazdırmak istemiyor çünkü her türlü fişleme, Kürt'e ve Kürtçeye yönelik karalama almış başını gidiyor. Çözüm masasını deviren iktidar ve atadığı kayyumları 2016'dan bu yana Kürt dil kurumlarını, Kürtçe yayın organlarını bir bir kapatmıştır. Bugün bile Kürtçe konserler yasaklanıyor, Kürtçe yazan gazeteciler tutuklanıyor, Kürtçe yayınlar kısıtlanıyor.

Milyonlarca Kürt'ün yaşadığı Türkiye'de kurumlarda farklı dillere yer verilirken Kürtçe bunların içinde yer almadı. Sağlık Bakanlığının e-reçete sisteminde 5 farklı dile yer verilirken Kürtçe yer almadı. Yine, Diyanet İşleri Başkanlığı hutbelerinde 8 farklı dile yer verilirken Kürtçeye yine yer verilmedi. Şimdi, ben burada iki kelime Kürtçe konuşsam tutanaklara bilinmeyen dil olarak geçecektir; bu, iktidarın Kürt halkına karşı yaklaşımlarını göstermektedir. Bu anlayış, Kürtleri bilinmeyen yani "x" olarak görmekte; bu talepleri isteyenlerse terörist yaftası yemekten kurtulamayacaklardır.

Değerli milletvekilleri, kayyum politikası Kürtlerin kültürel kazanımlarını yok etmeye yönelik sömürgeci bir uygulama biçimindedir. Kayyum, bölge illerindeki Kürtçe ve Türkçe yazan tabelaları kaldırmış, yerine sadece Türkçe yazıların olduğu tabelalar asmıştır. Bu durum, Vekili olduğum İğdir ilinde de yaşandı. Çoğunluğu Kürt olan İğdir'da kayyum Kürtçe ve Türkçe yazan tabelaları kaldırmış, yerine sadece Türkçe yazan tabelalar astırmıştır. Kürt diline karşı yürütülen yasakçı, asimilasyoncu

uygulamaların, tahammülsüzlüğün daima karşısında olmaya devam edeceğiz, ana dil hakkını da inatla savunmaya devam edeceğiz. Bütün kimliklerin ve dillerin eşit bir şekilde yaşamalarını sağlayıncaya kadar bu mücadelemiz de devam edecektir.

Kayyum politikasıyla nasıl büyük bir rant kapısı yaratıldığını seçim bölgem Iğdır'dan bir iki örnekle belirtmek istiyorum. Iğdır Belediyesine kayyum atandığından beri, belediye bünyesinde çalıştırılmak üzere 300'den fazla işçi işe alınmıştır. Bunların çoğu, il yöneticilerinin, üyelerinin, AKP'li il yöneticilerinin, üyelerinin çocukları, AKP eski milletvekillerinin, eski il başkanlarının çocuğu, yeğeni gibi kişiler olmuştur. Belediye internet sitesinde iki saatlik bir ilanla başvurular alınmıştır. Bu alımların tümü "mülakat" adı altında adrese teslim işe alımlardır. Alımların hiçbirinde liyakat ve adalet esas alınmamıştır; tamamıyla, yandaşlık esas alınmıştır.

Başka bir örnek daha vereyim: Kayyumun "Iğdır'da yeni bir imar planı" adını verdiği, aslında yeni rant yaratma projesiyle Iğdır halkı mağdur edilmiş; Özgür, Konaklı ve Karaağaç Mahallelerinde yapılan yeni imar planıyla yoksul, zar zor geçinebilen halkın evleri yıkılmış; bulundukları parsellerin yüksek fiyatlarla satışı halkın bulunduğu yerleri almasını engellemiştir. Asgari ücretin çok üstünde aylık taksitlerle ödeme planı çıkarılan parselleri burada yaşayan halkın satın alması engellenmiştir. Halkın kullanımında olan bu arsalar halk tarafından satın alınamayınca arsaları arazi mafyalarına, emlakçılara peşkeş çekmenin yolu açılmıştır. 18'inci maddenin uygulanmasıyla halkın arsalarında yüzde 45'lere varan oranlarda kamulaştırmalar yapıldı, kalan kısımlar ise başka arsa sahipleriyle müşterek edildi. Küçük bir arsaya 10 kişiyi müşterek etmek halkı karşı karşıya getirmekten başka bir şey değildir. Kayyum bütün bunlarla da yetinmemiş, kent merkezinin tek yeşil alanı 13/6 numaralı parsel olan belediye meydanının 1,57 hektarlık alanı rezerv alanı ilan ederek bir kısmını ticari alana çevirip ranta açmaktadır. Yandaşa rant yaratmak için kent merkezinin tek yeşil alanı yok edilmek istenmektedir. Oysa, Iğdır Belediyesine kayyum atanmadan önce bu alan Belediye Meclisi tarafından yeşil alan olarak belirlenmişti. Iğdır kayyumunu yüz yıldır belediyenin mülkiyetinde olan ve satılmayan yerleri dört yılda yandaşlarına satmak amacıyla -talan kültürü- talan etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Iğdır'da sorun olmayan kamu hizmeti neredeyse yok gibidir. En büyük sorunlardan biri de Iğdır Devlet Hastanesinin yetersiz altyapısıdır. 203 bin nüfuslu şehirde hastane var ama doktor yok. Iğdır Devlet Hastanesinde birçok bölümde uzman doktor bulmak oldukça zor. Hava kirliliğinin çok yüksek seyretmesinden kaynaklı Iğdır'da kanser, koah, solunum yolu hastalıkları çok sık görülmektedir. Ancak bunlara rağmen, hastanede göğüs hastalıkları uzmanı ya çok az oluyor ya da hiç olmuyor. Son yıllarda kanser oranlarının yüzde 100 artmasına rağmen devlet hastanesinde onkoloji bölümü bulunmamaktadır. Kanser hastalarına palyatif servislerde sadece hastanın acılarını dindirmeye yönelik tedavi uygulanmaktadır. Hastalar bu durumdan kaynaklı olarak en yakın Van ve Erzurum illerine sevk edilmektedir. Bu da hastalıkların erken teşhis ve tedavi imkânlarını kısıtlamakta ya da hiç tedavi olmama durumuna yol açmaktadır.

Tarım danışmanları ve ziraat mühendisleri desteklenmediği için bilinçli tarım çalışmaları yeterli değildir. Çiftçiler, ekonomik kriz nedeniyle tohum, gübre, mazota, işçiyi kaynak ayıramıyor, bu etkenlerden dolayı tarım ürünleri rekoltesi düşük kalmaktadır. Toprak Mahsulleri Ofisi yeterli alım yapmadığı için çiftçi, ürününü düşük fiyatlarla tüccarlara satmak zorunda kalıyor. Ayrıca, Aras Nehri üzerinde yapılan HES'ler Iğdır'da kuraklığa neden olmakta, yıl içerisinde tarladan 3 defa ürün alabilen çiftçi sulama sıkıntısından dolayı yılda bir ürün alabilir duruma düşmüştür. Zarar eden çiftçiler tarlalarını boş bırakmaya başlamaktadır. Tüm bu hususlar Iğdır'da sürekli istihdamın düşmesine, işsizliğe ve köylerden kentlere, metropollere göçe sebep olmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Mart 2024 yerel seçimlerine aylar kala AKP; Iğdır, Muş, Kars, Siirt'te, daha birçok yerde seyyar seçmen hilelerine başlamıştır. Iğdır merkez ilçede asker ve polis üzerinden seçim hilelerine başvurmakta. Pir Sultan Abdal Mahallesi'nde, 831'inci sokakta -yeni bir adres burası- 1.450 yeni seçmen kaydedilmiş. Bu seçmenlerden sadece 5 kişi 14 Mayıs seçimlerinde bu adreste oy kullanmaktaydı. Konaklı Mahallesi'nde de Mayıs seçimlerinde seçmeni olmayan bu adrese 743 seçmen kaydedilmiş. Bu adres "İl Emniyet Müdürlüğü" olarak geçiyor yani bir iş yeri. Bu iş yerinde 743 yeni seçmen kaydedilmiş.

Başka bir ilginç olay, Iğdır Aralık ilçesinde yaşanmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

YILMAZ HUN (Devamla) – Teşekkür ederim.

11 bin seçmeni olan ilçede bin seçmen, kaydını altı ay içinde Iğdır merkez ilçeye taşımıştır. Diğer ilçelerden ve dışarıdan Iğdır merkez ilçeye seçmen getirmek hukuksuzluktur, Iğdır halkının iradesine saldırıdır diyoruz. Tüm bu seçim hilelerine itirazlarımızı itiraz süreçlerinde elbette yapacağız ve DEM PARTİ olarak Iğdır Belediyesini tekrar kazanıp halkımızın hizmetine sunacağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ordu Milletvekili Sayın Seyit Torun.

Buyurun Sayın Torun.

CHP GRUBU ADINA SEYİT TORUN (Ordu) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Kuzey Irak'ta şehit olan 6 kahraman Mehmetçik'imizin acısı daha içimizdeyken maalesef şimdi aldığımız bir haberle 6 şehidimizin daha olduğunu öğrendik. Bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum ve hain terör örgütü PKK'yı bir kere daha lanetliyorum.

2024 yılı bütçesini görüyorsunuz. Milletin gasbedilen bütçe yapma hakkı suistimal edilerek, her alandaki adaletsizlik mahalli idarelerde de hâkim kılınıyor. AKP'nin adında geçen "adaletin" "a"sı dahi olmadığı bu bütçe bir rant bütçesidir, zengini zenginleştiren, yoksulu yoksullaştıran bir bütçedir.

Yirmi bir yıldır belediyelerin içini boşaltmak ve muhalefet belediyelerine vesayet kurmak için kanun çıkarıyor, bütçe yapıyorsunuz. 2012 yılında çıkarılan Kanun'la 6360 sayılı Kanun'la büyükşehir yaptınız 29 ili ve ardından 2013 yılında Mart ayında da benim kendi ilim olan Ordu'yu nüfus taşıyarak, seçmen taşıyarak büyükşehir yaptınız. Büyükşehir yaptınız ama hani "Hizmetler büyüyecekti, gelen kaynaklar çok olacaktı." diye herkes beklenti içine girdi ama sadece sorunlar büyüdü, vatandaşın derdi büyüdü. Beldeleri kapattınız, köy tüzel kişiliklerine el koydunuz ve şimdi hem iç göç arttı hem de köylerden, kırsaldan kente göçü artırdınız ve kırsalın içini boşalttınız ve birçok da kent tüzel kişiliğine el koyarak oradaki üreticiyi, oradaki çiftçiyi de mağdur ettiniz. Tabii, dediniz ki: "Biz bir yönetim biçimi bulduk, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, bunun öncüsü olarak da biz belediyeleri de merkezden yönetelim." ve bütün belediyelere vesayet koydunuz; yetkilerini aldınız, gasbettiniz ve bakanlıklar aracılığıyla, planlar yaptınız, birçok yetkisini gasbederek vatandaşın iradesini, o anayasal hakkını elinden aldınız. 5216 sayılı Yasa'yla imar konularında tam bir vesayet uyguladınız. Evet, bunları yaptınız da tabii, kendi belediyelerinize, Cumhuriyet belediyelerine kamunun her türlü imkânını sundunuz ama muhalefet belediyesine zırnık koklatmadınız. Üstelik, borçlandırma yetkisini dahi Meclislerinde alma hakkını elinden aldınız. Birçok yükü üstüne bıraktınız "Yerel yapsın." dediniz ama ne hazineden kaynak ayırdınız ne de kredi noktasında kendilerine destek oldunuz. Maalesef, şu anda belediyelerimiz, sadece bizim değil birçok belediye borç batağı içerisinde, çözümsüzlük içerisinde. Bir İller Bankası var ki belediyelerden ayrılan kaynakla finanse edilen, maalesef, tam bir ayrımcılık, ayrıştırmanın içerisinde. Düşünebiliyor musunuz; özellikle bağışların yüzde 92'sini Cumhuriyet belediyelerine yapıyor. Bu vicdansızlık değil de nedir? Yani bu ayrıştırıcılık değil de nedir? Bakın, Cumhuriyet

belediyelerine... İller Bankasından şu anda bizim belediyelerimize kredi dahi verilmiyor. Ya, altyapı, içme suyu, birçok insani konularda dahi kredi talep ediliyor, maalesef, kredi dahi verilmiyor. Bir Belediyeler Birliği var ki yani belediyelerin bütçesinden kesilerek kaynak oluşturuluyor; hibelerinin yüzde 97'si Cumhur İttifakı belediyelerine. Ya, Allah aşkına, bu vicdan kabul edilir mi? Bunu her yerde anlattık; Danıştaya gittik, Meclis Başkanına gittik, bakanlara gittik "Bu haksızlığı durdurun." dedik ama maalesef sonuç alamadık; sadece dinlediler ve geçiştirdiler. Ya, siz sadece Belediye Başkanlarını cezalandırmıyorsunuz, orada yaşayan vatandaşları da cezalandırıyorsunuz. Yani yazık değil mi? Orada AK PARTİ'ye oy veren vatandaşımız yok mu yani? Ama bu vicdansızlığı da maalesef yapıyorsunuz. Bir de her bir belediyemize inanılmaz engeller koyuyorsunuz. Yani sudan bahanelerle "Nasıl görevden alırsız, nasıl kayyum atarız, ne yaparız?" bunun çabası içerisindeyiz. Bakın, size iki tane komik olay anlatayım. Birincisi, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinde Tatlar Arıtma Tesisinin, Meclis kararıyla, Meclisteki çoğunluk var ya, reddettirdiniz... Bu tesis Ankara'daki tarım arazilerinde kullanılacak suyun artırılması için gerekliydi yani üreticinin ürününü üretmesi için gerekliydi. Aynı zamanda, bu su Sakarya Nehri'ne bağlandığında İstanbul'daki Ömerli Barajı'na akacaktı ama yaptığınız bu ayrımcılık yani "Belediyeyi başarısız kılalım da ne yaparsak yapalım." anlayışı maalesef bu hizmetten de alıkoydu. Bir örnek daha vermek isterim: Hani dirilerle uğraşıyorsunuz ya, ölümlerle bile uğraşıyorsunuz. İzmir Büyükşehir Belediyemizin mezarlık tahsisleri Bakanlık tarafından bekletiliyor, hâlâ, kaç aydır sonuç alınamadı. Tahsis için başvuru arazilerin toplam genişliği 790 bin metrekare genişliğinde. Ya, buraya sonuçta ölümler defnolunacak; bu, acil bir iş yani burada bari partizanlık yapmayın. Dedim ya, diri üzerinden yapıyorsunuz, ölümlerimize bari saygı gösterin, onların üzerinden bu ayrımcılığı yapmayın yani ölümleri bile cezalandırmaya çalışıyorsunuz.

Aynı süreçte, ihaleye fesat karıştırmak ve rüşvet suçlarından hapis cezası alan 2 belediyeye hâlâ dokunmadınız, hâlâ görevden almadınız, hâlâ hiçbir işlem yapmıyorsunuz. Kendinize gelince ak pak ama bize gelince kayyum veya görevden alma. Ama bu ayrımcılığınıza, inanıyoruz ki çok az kaldı, 31 Mart 2024'te inşallah birçok belediyeyi alarak da son vermiş olacağız. Bakın, bir de yani halkın iradesiyle göreve gelmiş birçok belediyede "kayyum" adı altında o iradeyi gasbediyorsunuz. Gasbediyorsunuz da hani sudan bahanelerle atadığınız kayyumlarla yönettiğiniz belediyeler kirlilik içerisinde. İnanın, şu anda, bakın, Mardin Su ve Kanalizasyon İdaresinin borç limiti 150 milyonken 1,5 milyar liraya çıkarmışsınız. Ya, Diyarbakır Yenışehir Belediyesine atanan kayyum taşınmazda hızını alamayarak mahalleyi satışa çıkarmış, mahalleyi; arsayı, araziye değil mahalleyi satışa çıkarmış yani atanan bu kayyumların yaptıkları artık ayyuka çıktı. Tabii, özellikle 6360 sayılı bu Büyükşehir Yasası'yla hem büyükşehirlerde hem de ilçe belediyelerinde inanılmaz idari ve mali çatışma var. Bölük pörçük bir yapı, alelacele çıkarıldı zaten düzeltte, düzeltte, düzeltte hâlâ işlevsiz. Defalarca söyledik, ya, gelelim bir araya, hep birlikte üzerinden bir rant devşirmeden, üzerinden bir menfaat devşirmeden ortak akılla bir yerel yönetimler yasası çıkaralım. Her siyasi partiden belediye var, aşağı yukarı hepsinin derdi de aynı ama maalesef geçmişte genel başkan yardımcılarıyla, bakanlarla görüşmemize rağmen bir sonuç alamadık ve bugünkü yasalar artık vatandaşımızın sorununu çözmekten uzak. 2 kent, mesela Ordu ile Giresun'dan biri 6360'a, biri 5393'a göre yönetiliyor. Yani 2 il, yan yana ama yönetim biçimi farklı. İnanılmaz ayrışmalar var, bunlara bir an önce son vermek lazım. Bunun yolu da -bunu da defalarca birçok kez dile getirdik- yerel yönetimler bakanlığının bir an önce kurulması lazım. Yerel yönetimler çok önemli, bugün bakın Almanya'ya gittiğinizde 10 binin üzerinde belediye var, İsviçre'de 7 binin üzerinde, Fransa'da 20 binin üzerinde belediye var ama bizde 1.393 belediye var ve baktığınızda tamamen yetkiler merkezde toplanmış. "Biz istersek sadece geneli değil yereli de yönetiriz, saraydan her türlü kararı alırız, siz ne atarsanız atayın, ne yaparsanız yapın, hangi iradeyi koyarsanız koyun belediyeleri de biz vesayetle yönetiriz." demek istiyorsunuz. Bu yasa artık geçerli değildir, bu yasa artık eskimiştir, bu yasanın vatandaşın faydası yoktur; bir an önce de mutlaka yerel yönetimler yasasıyla ilgili ortak akılla sorunları çözecek, yerinden yönetimi güçlendirecek bir yapıyı, bir iradeyi de ortaya koymak gerekir. Bu şartlar altında 2024 bütçesinin ne tarafını konuşacağız bilmiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

SEYİT TORUN (Devamla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Burada iki haftaya yakındır tartışıyoruz, konuşuyoruz, değerlendiriyoruz ama eminim ki iktidarın bir kulağından giriyor bir kulağından çıkıyor, gerçi onların da çok fazla söyleyecekleri yok ama her şey sarayda yapılıyor, sonra da önümüze getiriliyor, biz de burada işte, tarihe sadece not düşmüş oluyoruz, o kadar. Bu şartlar altında 2024 bütçesini reddediyoruz. Merkezî hükümet bütçesini yapan da bu bütçeden faydalanan da bu bütçeyi hortumlayanlar da aynı siyasi ittifakın müttefikidir. Biz bu ayrımcı, rantçı bütçeye "ret" oyu veriyoruz, kabul etmiyoruz ve 31 Mart 2024'te yapacağımız yerel yönetimler seçimleriyle birlikte bu haksızlığa da son vereceğiz ve halkın iktidarını tekrar kuracağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahsı adına ilk söz Malatya Milletvekili Sayın İnanç Sıraç Kara Ölmeztoprak.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İNANÇ SİRAÇ KARA ÖLMEZTOPRAK (Malatya) – Sayın Başkan, Hükümetimizin sayın temsilcileri, sayın milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde şahsım adına AK PARTİ Malatya Milletvekili olarak söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken dün ve bugün, az önce gelen acı haberde bölücü terör örgütü mensupları tarafından yapılan saldırıda kahraman askerlerimizin şehit olduğu bilgisini aldık. Bizleri derin acı ve üzüntüye boğan bu acı olayda hayatını kaybeden aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine, Türk Silahlı Kuvvetleri ile asil milletimize başsağlığı ve sabır diliyor ve terörü lanetliyorum.

Gazze'de İsrail tarafından katledilen Filistinli kardeşlerimize Cenab-ı Hak'tan rahmet diliyor, mazlum, kardeş Gazze halkını da gönülden selamlıyorum.

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli olarak 11 ilimizde kaybedilmiş canlar, yıkılmış binalar, göç eden insanlar ve unutulmaz acı hatıralar bırakan depremlerin hayatlar alıp götürdüğü insanlarımızı huzurlarınızda Cenab-ı Hak'tan rahmet, mağfiret, acılı ailelerine ve yakınlarına yine sabırcemil diliyor; yaşadığımız depremlerin bizlerin üzerinde bıraktığı imtihan ve sorumlulukları sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu ağır günlerin üzerinden tam on ay gibi bir zaman geçti. Bilim adamlarının "asrın felaketi" dedikleri deprem bir taraftan binaları yıkarken diğer taraftan 21'inci yüzyılın insan benliğinde kurduğu bireysellik duvarlarını da yıkarak toplumsal, insani duyarlılıkların yeniden yaşanmasına vesile oldu. Devlet-millet birlikteliğiyle kırılmış gönüller ve yıkılmış binalar yeniden ihya ve imar edildi. Tüm bu acıları yaşayan kadim şehrimiz Malatya'mız ve Malatya'mız özelinde bu minvalde vazife şuuru, gönül birliği içerisinde çalışmaya devam ettiğimizi de izah etmek istiyorum. Gayret bizden, ak kadrolarımızdan, yardım Cenab-ı Hak'tan diyerek sizlere öncelikle Malatya'mıza özel bir tespit tablosu sunmak istiyorum.

Sayın Başkan, Hükümetimizin sayın üyeleri, sayın milletvekilleri; öncelikle geçici barınma açısından AFAD tarafından Malatya'mızda kurulan 31.865 konteynerde barınan kişi sayısı 114.505'dir. Kalıcı konutlarımızda ise hâlihazır durum şu minvaldedir: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın yapmış olduğu hasar tespitine göre il genelimizde yıkık ve acil

yıkılacak bina sayısı 6.690, ağır hasarlı bina sayısı 35.680, orta hasarlı bina sayısı 2.532, orta hasar ve üzeri konut 104.217, orta hasar ve üzeri bağımsız bölüm 131.045, konut, iş yeri, depo ve bağımsız bölüm olmak üzere toplamda 423.202'dir Enkaz kaldırma çalışmalarında 6.690 yıkık ve acil yıkılacak yapının 6.643'ünün enkazı tamamen kaldırılmıştır. Ağır hasarlı ve enkaz kaldırma binalarında toplam ağır hasarlı bina sayımız 35.680'ken bunlardan yıkımı yapılan bina oranı hacmine göre yüzde 77,20'dir. Ayrıca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün 114 kırsal mahallemizde 7.837 adet köy konutunu ihale edip 1.936 adet konutun temelini attığını da ifade etmek istiyorum. 2023 Aralık ayında 41, 24'ün Ocak ayında 221, Şubat'ta 92 ve Mart'ta 672 konut olmak üzere toplamda 1.026 konut ilk etapta inşallah teslim edilecektir.

Sayın Başkan, Hükümetimizin sayın üyeleri, sayın milletvekilleri; Malatya il merkezimizde çarşı inşaatı olarak bilinen alanda ilk etapta 4.613 ticarethane, 560 konut olmak üzere, toplamda 5.173 bağımsız birimden oluşan projemizin inşaatı başlamış olup revize alanlarla genişletme çalışmalarına da hız vererek devam edilmektedir. Depremden sonra bir de Malatya özelimizde TOKİ rakamlarına değinmek istiyorum: 2 tane metropol ilçemiz Yeşilyurt ve Battalgazi'mizde; Yeşilyurt'ta 8.799, Battalgazi'de 2.480 ve diğer ilçelerimizde 3.357 olmak üzere, toplamda 14.636 konutun yapımına başlanmış olup bir kısmı bu ayın sonunda olmak üzere, etap etap yapımı tamamlandıkça, inşallah en kısa süre içerisinde yine teslim edilecektir.

Deprem öncesi ilimizdeki toplam sağlık personeli 8.088 iken bu sayı 9.244'e çıkmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın.

İNANÇ SİRAÇ KARA ÖLMEZTOPRAK (Devamla) - 6 Şubat depreminden sonra devlet hizmeti yükümlüsü doktor atamalarında ilimizde toplamda 276 hekim ataması yapılmıştır.

Yine Türkiye Yüzyılı projelerimizde, Malatya'mız özelinde ve yine ülkemizi 21'inci asırda dünyanın gıptayla bakacağı bir ülke hâline getirebilmemiz için bize düşen inanç, azim ve gayretin de farkında olduğumuzu izah edip yine 6 Şubat tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle yaşanan maddi ve manevi mağduriyetleri ve bir daha dönmeyecek olan hayatların bıraktığı acı hatıraları ve depremin tüm izlerini tamamen giderme konusunda azim ve kararlılığımızı ifade ederken başta Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, Bakanlarımıza, tüm kamu kurum ve kuruluşlarımıza, sivil toplum kuruluşlarımıza ve aziz milletimize şükranlarımı sunuyorum.

2024 yılının ülkemize, milletimize, İslam ve insanlık âlemine sağlık, huzur, barış ve bereketler getirmesini dileyerek 2024 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, sizleri ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Şahsi adına ikinci söz, İzmir Milletvekili Sayın Rifat Turuntay Nalbantoğlu'na ait.

Buyurun Sayın Nalbantoğlu.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kurul Salonu'nu olduğu gibi tüm ülkeyi büyük bir yasa boğan sayısı 12'ye ulaşmış kahraman askerlerimizin vefatını hep beraber öğrendik. 12 tane eve büyük acı düştü; inşallah son olur, inşallah bunlar yavaş yavaş çözülür ve bu ülke artık bu dertleri konuşmaktan inşallah kurtulur.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi sözlerime başlarken saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, hepiniz şahit olmuştunuzdur, bir kısmını da hep beraber yaşadık; bütçe takviminin işlemeye başlamasıyla birlikte gerek bakanlıklarda gerek kurumlarda gerekse de Meclis koridorlarında hummalı bir koşuşturma oluyor, bu dönem de böyle oldu çünkü bütçe eğitimden sağlığa, ekonomiden çalışmaya yaşamına, güvenlik politikalarından adaletle, üretimden tüketime herkesi yakından etkilemekte ve herkesi yakından ilgilendirmektedir; onun için "bütçe hakkı" diye bir kavram doğmuştur. Bundan dolayıdır ki geçmiş yıllarda halkın büyük bir bölümü süreci yakından takip etmiş, ekran başına toplanıp tartışmaları heyecanla izlemiştir. Bir teknik çalışma gibi görülsede bütçe bir siyasi karardır değerli arkadaşlarım. Vergilerin kimden toplanacağına karar veren; kime, nasıl, hangi oranda dağıtılacağını ifade eden, yazılı hâle getiren bir çalışmadır ve dolayısıyla siyasi bir tercihtir. Bütçe rakamlarına baktığımız zaman, 2023 yılına göre bu bütçede doğrudan ve dolaylı vergilerde yüzde 73,5 oranında bir artışı, vergilerde yüzde 74'lük bir artışı görüyoruz. Bu, şu anlama gelir: Bu bütçenin artışındaki ve 2024 yılında yapılacak işlerin tamamının yükü vatandaşın sırtına yüklenmiş durumdadır. 2017 yılındaki Anayasa değişikliğinden sonra bütçeler artık halkın değil sarayın bütçesi hâline gelmişlerdir. Meclis ise sadece, bunu bir onama makamına dönüşmüştür. Bu nedenle, üzülerek söylüyorum ki halkın gözünde de bütçenin artık bir kıymetiharbiyesi kalmamıştır. Biz, burada milletvekilleri olarak elimizden geldiğince doğruları -yapılan yanlışları, yapılan doğruları- anlatmaya çalışıyoruz ama maalesef gerçekler acı değerli arkadaşlarım. Acı, peki, nedir bu acı gerçekler? Vicdansız hazzır, ilkesiz siyasettir, ahlaksız ticarettir, niteliksiz eğitimidir, insaniyetsiz bilimdir, emeksiz zenginliktir, gösterişe dayalı ibadettir, kanunsuz adalettir. Değerli arkadaşlarım, Gandi'nin yıllar önce dünyanın 8 hatası olarak sıraladığı bu tespitler, günümüz Türkiye'sinde hayatın tam da karşılığı hâline gelmiştir. Hayat artık ülkemizde gerçekten vicdansız bir haz, ilkesiz bir siyaset, ahlaksız bir ticaret, niteliksiz bir eğitim, insaniyetsiz bir bilim, emeksiz bir zenginliğe dönüşmüş; gösterişe dayalı ibadet, kanunsuz adalet yaşamın bire bir parçası olmuştur. Peki, bütün bunların günlük hayata yansımaları nasıl oluyor değerli arkadaşlarım? Atanamadığı için intihar eden öğretmenler, sağlıkçılar, mühendisler; açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm edilen milyonlar, 7.500 lirayla geçinmek zorunda kalan emekliler, ürünü para etmediği için topraklarını satan köylüler, gelecekte umudunu kesmiş gençler, bin seksen dört gündür onurlu bir direniş sergileyen Boğaziçi Üniversitesi'nin değerli hocaları, Anayasa Mahkemesince 2'nci kez hak ihlali kararı verilmesine rağmen hukuksuz bir şekilde rehin tutulan Can Atalay; hırsızların, dolandırıcıların üç beş ay yatıp çıktığı cezaevlerinde yıllarca yatan Gezi tutukluları, siyasetçiler, aydınlar, düşünürler, gazeteciler, evet, ülkemizin gerçekleri hâline gelmişlerdir. Ülkemizin gerçekleriyle bağdaştırıldığı için son yıllarda sıkça dillendirilen bir söz de sizlerle paylaşmak istiyorum: Sıradan hırsız paranızı, cüzdanınızı, malınızı çalar; politik hırsız ise geleceğinizi, hayallerinizi, eğitiminizi, sağlığınıza, gülümsemenizi çalar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim efendim.

İkisinin arasındaki en önemli fark, sıradan hırsız sizi seçer, politik hırsız siz seçersiniz.

Değerli arkadaşlarım, politik hırsızların en büyük silahı ise yalan ve aldatmadır. Ne acıdır ki bu dönemde de yalan ve aldatma, kandırılma, aldatılma yüceltilmiş, saygın bir konuma gelmiştir. Sürekli bir "Allah affetsin." modu gelişmiştir. Birlikte yol yürüdükleriniz darbe yapar, "Allah affetsin." Rant uğruna şehirler mahvolur, "Allah affetsin." "Nas" dersiniz faizler arşa çıkar, "Allah affetsin." Gerçekten Allah affetsin ya, gerçekten Allah affetsin sizi!

Değerli arkadaşlarım, böyle bir bütçeye; içinde adaletin, içinde hukukun olmadığı, içinde insanın olmadığı bir bütçeye tabii ki "evet" dememiz mümkün değildir; bu bütçeye "hayır" diyoruz.

Hepinize en derin saygılarımı sevgilerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Erbakan, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

13.- İstanbul Milletvekili Muhammed Ali Fatih Erbakan'ın, şehit olan 6 askere ilişkin açıklaması

MUHAMMED ALİ FATİH ERBAKAN (İstanbul) – Aziz milletvekillerimizi, Hükümet yetkililerimizi, Sayın Başkanı ve milletimizi bir kez daha hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Biraz evvel almış olduğumuz acı haber dolayısıyla şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan şahsım adına ve Yeniden Refah Partimiz adına rahmet diliyorum. Hain terör saldırılarını bir kez daha lanetliyorum. Cenab-ı Allah şehitlerimizin makamını ali eylesin.

BAŞKAN – Âmin.

MUHAMMED ALİ FATİH ERBAKAN (İstanbul) – Bu vesileyle, millet olarak vermiş olduğumuz tüm şehitlerimizi de bir kez daha rahmetle ve minnetle anıyorum. Terör belasının bir an evvel son bulması duası ve dileğini de burada tekrar ediyorum.

Çok teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Eklî Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.45

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.18

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Asu KAYA (Osmaniye), Rümeysa KADAK (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 44'üncü Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi 11'inci maddeyi okutuyorum:

Fonlara ilişkin işlemler

MADDE 11- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin stratejik hedef planı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının ihtiyaç planları uyarınca temini gerekli modern silah, araç ve gereçler ile gerçekleştirilecek savunma ve NATO altyapı yatırımları için yıl içinde yapılacak harcamalar; 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunla kurulan Savunma Sanayii Destekleme Fonunun kaynakları, bu amaçla bütçeye konulan ödenekler ve diğer aynı ve nakdî imkânlar birlikte değerlendirilmek suretiyle Savunma Sanayii İcra Komitesince tespit edilecek esaslar çerçevesinde karşılanır.

(2) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bütçe ile tahsis edilen ödeneklerden birinci fıkra hükümleri gereğince tespit edilecek tutarları; Emniyet Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödeneklerden zırhlı araç, uçak ve helikopter, insansız hava araçları (İHA), uçuş simülatörü, Elektronik Harp (HEWS) ve Kent Güvenlik Yönetim Sistemleri (KGYS) projeleri ile istihbarat ve güvenliğe yönelik alımlara ilişkin tutarları; Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden motorbot alımına yönelik tutarları; Orman Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden yangınla mücadele hizmetlerinde kullanılmak üzere helikopter ve uçak alımlarına ilişkin tutarları; Kültür ve Turizm Bakanlığına bütçe ile tahsis edilen ödeneklerden Bilgi ve İletişim Teknolojileri Projeleri ile Tarihi Eserlerin Kimliklendirilmesi Projesine ilişkin tutarları; Adalet Bakanlığı, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna bütçe ile tahsis edilen ödeneklerden ceza infaz kurumları, adliye binaları ve hizmet binalarının güvenlik yönetim sistemlerinin tedarikine ilişkin tutarları; Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden Özgün Helikopter Projesi Sertifikasyonu, Bölgesel Sivil Uçak Projesi Sertifikasyonu ve diğer sertifikasyon faaliyetlerine dair projelere ilişkin tutarları; ilgili hizmetleri gerçekleştirmek üzere Savunma Sanayii Destekleme Fonuna ödemeye ilgisine göre; Millî Savunma Bakanı, İçişleri Bakanı, Sağlık Bakanı, Tarım ve Orman Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı, Adalet Bakanı veya Ulaştırma ve Altyapı Bakanı yetkilidir.

(3) Savunma Sanayii Destekleme Fonundan Hazineye yatırılacak tutarları bir yandan genel bütçeye gelir, diğer yandan Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek kaydetmeye ve geçen yıllar ödenek bakiyelerini devretmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(4) İlgili yıllar bütçe kanunları uyarınca, yürütülmesi öngörülen projeler için Savunma Sanayii Destekleme Fonuna aktarılan tutarlardan kullanılmayan kısımlar, Savunma Sanayii Destekleme Fonundan ilgili genel bütçeli idarenin merkez muhasebe birimi hesabına; özel bütçeli idarelerde ise muhasebe birimi hesabına yatırılır ve ilgili idarenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilir. Gelir kaydedilen tutarlar karşılığını ilgili idare bütçesine ödenek kaydetmeye genel bütçeli idarelerde Cumhurbaşkanlığı, özel bütçeli idarelerde ise ilgili özel bütçeli idare yetkilidir. Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dışındaki idarelerde ödenek kaydı, yılı yatırım programı ile ilişkilendirilerek yapılır.

(5) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğünün ilgili yıllar bütçe kanunları uyarınca yürütülmesi öngörülen projeleri için Savunma Sanayii Destekleme Fonuna aktarılan tutarlardan kullanılmayan kısımlar, ilgili Bakan onayına istinaden proje sahibi idarenin Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülmesi öngörülen diğer projeleri için kullanılabilir.

BAŞKAN – Şimdi gruplar adına ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya'ya aittir.

Buyurun Sayın Kaya. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA BÜLENT KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün Hakkârî Dağ Komandosuna mensup 6 Mehmetçik'imizin şehit haberini almıştık ve burada şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralanan gazilerimize de Allah'tan şifalar dilemiş ve milletimizin başı sağ olsun demiştik; bugün de maalesef 6 şehit ve 1 yaralı haberi daha aldık. Elbette bu konudaki üzüntümüzü ifade etmek istiyorum.

Türkiye, kırk yıldan beri terör sorunuyla boğuşan ve mücadele eden bir ülke ve bu kırk yılın yaklaşık yarısından fazlası, yirmi iki yıllık bir süreci de Adalet ve Kalkınma Partisinin iş başında olduğu bir süreç ve maalesef Adalet ve Kalkınma Partisi de kendisinden önceki iktidarlar gibi, her terör hadisesi meydana geldiğinde, her şehit verdiğimizde "Son terörist bu topraklardan atılincaya kadar mücadelemiz devam edecek." gibi klişe lafların ötesine geçememiş ve yirmi iki yıllık bir iktidara rağmen, maalesef hâlâ şehit haberlerini almaya devam ettiğimiz bir süreci maalesef bu ülkeye yaşatmaya devam etmektedir. Ve yine değişmeyen bir fotoğraf; ay yıldızlı bayrak, şehit cenazelerindeki bayrak maalesef hep yoksul evlere asılmış ve meşhur sözdür "Zenginimiz bedel öder, askerimiz fakirdendir." sözünün bir tecellisi olarak maalesef bu ülkenin hep yoksul evlatları bu vatan mücadelesinde üzerine düşen vazifeyi yapmaya devam etmiş ama bu düzen maalesef hiçbir şekilde değişmemiştir. Ben, buradan, tekrar, bu askerlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

İktidarın en büyük sorumluluklarından bir tanesinin de -sadece hamasi sözlerle değil- bu yirmi iki yıllık süreç içerisinde terörü hâlâ niye bitiremediğinin sebeplerini masaya yatırarak -elbette bu dönemlerde yapmış olduğu olumlu işler var- onların neler olduğunu ortaya koyarak devamında, yanlış yaptığı işleri masaya yatırması olduğunu ve iktidarın sadece silahlı mücadeleyle, Silahlı Kuvvetlere bu işi havale ederek terör sorununun çözülmemeyeceği gerçeğini de göz önüne alarak bu ülkeden ve bu coğrafyadan silahı, çatışmayı ve terörü bir an önce atmasını arzu ettiğimizi belirtiyoruz. Saadet-Gelecek Partileri olarak da terörün bu manada geniş kapsamlı bir şekilde masaya yatırılarak bu sorunun partilerüstü bir sorun olarak görülmesi gerektiğini belirtiyor ve hamasetle toplumu kutuplaştırarak ya da birbirimizi suçlayarak bu sorunu çözemeyeceğimizi ve yıllarca bu sorunun maalesef devam edeceğini ve iktidarda olan kişilerin de "son terörist imha edilinceye kadar" gibi hamasi laflardan öteye geçemeyeceği acı gerçeğini de maalesef görüyoruz. Dolayısıyla bu vesileyle ben tekrar şehitlerimize Allah'tan rahmet dileyerek iktidar sahiplerine bu konuda iktidarıyla muhalefetiyle adım atmasını öneriyorum.

Değerli milletvekilleri, Cenab-ı Allah'ın bize büyük nimetler bahsettiği bir coğrafyada yaşıyoruz. Böyle bir coğrafyada yaşayıp da eğer bugün yüksek sayıda yoksulumuz varsa bu beceriksiz iktidarların işbaşında olmasındandır. Böyle bir coğrafyada yaşayıp hâlâ yüksek oranda yoksulumuz varsa bu, bu ülkede haramilerin olduğunun, bu ülkede hırsızların olduğunun ve bu ülkede yolsuzlukların olduğunun bir işaretidir. Bütün dünyada şaşmaz bir gerçektir; yolsuzluk olan yerde yoksulluk vardır ve yolsuzluk ile yoksulluk atbaşı giden iki kavramdır ve hep iki kavram birlikte anılmaya devam eder. Bunlara bir de "yasaklar"ı ekleyebiliriz ama bugün burada ağırlıklı olarak "yoksulluk" ve "yolsuzluk" kavramları üzerinde durmaya çalışacağız. Neyzen Tevfik'in dediği gibi "Ekmek herkese yetecekti aslında; tarlaya karga dadandı, ambara fare, fırına hırsız, memlekete harami." Şayet biz bu topraklarda tarlaya dadanan kargalarla, ambara dadanan farelerle, fırına dayanan hırsızlarla ve memlekete dayanan haramilerle mücadele etmezsek ve bu mücadelede de başarılı olmazsak emin olun, ekmek sadece zenginlerde olur ama ekmek arayan yoksulların sayısının her geçen gün milyonlarca artmaya devam ettiği bir Türkiye gerçeğini hep beraber görürüz.

Bugün 2024 bütçesini konuşuyoruz. Türkiye'nin acı fotoğrafı nedir biliyor musunuz değerli milletvekilleri? TÜRK-İŞ, Kasım 2023 aylık ve yoksulluk sınırını açıkladı; mutfak enflasyonu ortalama yüzde 86,42 ve bu mutfak enflasyonunun yüzde 86,42 olduğu bir yerde ocak ayında 7.500 TL emekli maaşı alan kişinin emekli maaşı zammını yüzde sıfır zamlı geçiyorsunuz ve utanmadan da "Emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik." diyorsunuz. Yani 1 Ocakta 7.500 TL emekli maaşı alan kişinin mutfak harcamaları yüzde 86,42 oranında artmış ve siz 7.500 TL ödemeye devam ediyorsunuz ve hâlâ "Emekliyi enflasyona ezdirmedik." diyorsunuz.

Yine, 4 kişilik bir ailenin aylık gıda harcaması -aylık gıda harcaması demek yoksulluk sınırı değil, açlık sınırıdır- 14.025 TL yani bu ülkede aç kalmamak için asgari 14.000 TL gelire sahip olmanız gerekirken ve yine bu ülkede gıdalla birlikte diğer bütün temel harcamalar için -o da yoksulluk sınırıdır- 45.686 TL bir haneye girmesi gerekirken ve yine tek başına çalışan bir bekârın aylık yaşama maliyeti 18.239 TL iken biz 7.500 TL alan emeklilere, 11.500 TL alan asgari ücretlilere ve 22.500 TL alan memurlara bu bütçede yer vermiyoruz ve hâlâ "Emeklimizi, asgari ücretlimizi, memurumuzu enflasyona ezdirmedik." diyoruz. Maalesef, emeklimiz, asgari ücretlimiz ve memurumuz açlık sınırının altında yaşamaya devam ediyor.

Bu düzen böyle devam ederken Türkiye bugün Yolsuzluk Endeksi'nde 36 puanla 101'inci sırada yer alıyor. Hani dedik ya bu kıymetli coğrafyada eğer milyonlarca insan yoksulsa o ülkede yolsuzluk var demektir, bu veriler de onu ispatlıyor. Adalet ve Kalkınma Partisi 2001'le yani Türkiye'nin krizinin zirve yaptığı dönemle kendi dönemini kıyaslamayı çok sever ya, 2001'de Türkiye Yolsuzluk Algısı Endeksi'nde 54'üncü sıradaydı, bugün 101'inci sırada. Yani Adalet ve Kalkınma Partisinin yirmi iki yıllık iktidarının, evet, iyi yılları da oldu ama son on yıldır her geçen gün yolsuzluk algısı artan bir ülke. Onun için diyoruz: "Ekmek herkese yetecekti ama memlekete haramiler dadanmasaydı." Bu, ekmeğin herkese yetebileceğinin ama aslında memlekete haramilerin, fırına hırsızın ve yine, depoya farenin dadandığının bir resmidir. Ve yine, Avrupa Birliği'ndeki 27 ülkeyle, en düşük ülkelerle kıyasladığımız zaman Macaristan'ın ardından son sırada yer alan bir ülkemiz. OECD ülkeleri -ki 38 OECD ülkesi vardır- arasında yolsuzluk ortalamasında 37'nci sırada yer alan bir ülkemiz ve yine, G20 ülkeleri arasında, 19 ülke arasında 14'üncü sıradayız. OECD ülkelerinde ortalama 66 puanken Türkiye 38 ülke arasında yine 37'nci sırada.

Şimdi, bu rakamlardan sonra, bu soğuk rakamların ardındaki yakıcı gerçeklere bakmamız lazım. Semt pazarlarında akşam pazar toplanırken çöpe atılan meyve ve sebzeleri toplamak zorunda kalan kadınlarımız, annelerimiz, eşlerimiz, kardeşlerimiz, babalarımız, evlatlarımız bu yolsuzluk tablosunun bir fotoğrafıdır. Ve yine, çöpten, konteynerden topladığı yemekle küçük evladını beslemek zorunda kalan kadın bu yolsuzluk düzeninin bir fotoğrafıdır. Ve yine, sabah çocuğunu okula gönderirken cebine harçlık koyamayan anne ve babanın acı resmi bu yolsuzluk resminin bir fotoğrafıdır. Ucuz ekmek almak için halk ekmek kuyruğuna giren insanlarımız, sebze meyveyi taneyle, eti ise gramla almak zorunda kalan insanlarımız tarım ve hayvancılık cenneti olan bu ülkenin yolsuzluk fotoğrafının bir resmidir. Yetersiz beslenme sebebiyle gelişim geriliği yaşayan evlatlarımız bu yolsuzluk fotoğrafının bir resmidir. Ve yine "Hırsız benden ise sorun yok." diyen arsızların yüzüne karşı bu fotoğrafları hep beraber göstermemiz lazım. Milyonlarca işsiz yaşadığı bir ülkede kamunun her kuruluşunu yetim malı olarak gören, görmek zorunda olan idarecilerimizin resmine hep beraber bakmak zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kaya.

BÜLENT KAYA (Devamla) – Kısaca, kamu kaynaklarını sevk ve idare edenlerin tasarruf ettikleri, kullandıkları kamu gücünün ve kamu imkânlarının nelere mal olduğunu görebilmeleri için kendi liderlerinin, başkanlarının, yöneticilerinin değil, yukarıda resmettiğim fotoğrafları makam odalarının tam karşısındaki duvara asmaları gibi bir mecburiyetle karşı karşıyayız.

Hesap veremeyen, şeffaf olmayan, denetlenemeyen iktidarlar kendi halkına yoksulluktan ve acılardan başka bir şey veremez. Onun için eğer bugün bu ülke yolsuzluk sıralamasında 101'inci sıradaysa bu ülkedeki yoksulluğa acımamamız lazım, bu ülkedeki yoksulluğun sebebinin ve buna sebep olanları iyi tanımamız lazım.

Onun için gelin, 2024 bütçesinde her kuruluşun nereye harcadığının hesabını hep beraber sorarak bu ülkedeki haramilere asla müsaade etmeyelim diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Aykut Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYKUT KAYA (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulumuzu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Pençe-Kilit Harekâtı operasyon bölgesinde askerlerimize yapılan hain saldırıda 6 Mehmetçik'imizi daha teröre şehit verdik. Kahraman şehitlerimize Yüce Allah'tan rahmet; ailelerine, yakınlarına ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. Terörü, terörden medet umanları, teröre destek olanları lanetliyorum.

Bütçe Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesiyle ilgili söz almış bulunuyorum. Bildiğiniz gibi 11'inci madde Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Jandarma Genel Komutanlığının ve Sahil Güvenlik Komutanlığının ihtiyaç duyduğu silah, araç gereç ve yatırımlarla ilgilidir. Ayrıca bu madde kapsamında, söz konusu kurumların ihtiyaçlarının karşılanması konusunda ilgili bakanlara yetki verilmekte, Savunma Sanayii Destekleme Fonu'ndan hazineye yatırılacak tutarları genel bütçeye gelir ve Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek kaydetme konusunda da Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir. İYİ Parti olarak biz ulusal güvenliğin sağlanması konusunda hiçbir fedakârlıktan kaçınılmaması gerektiğini düşünüyoruz. Bu amaçla da Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Emniyet Genel Müdürlüğünün, Jandarma Genel Komutanlığının, Sahil Güvenlik Komutanlığının bütün ihtiyaçlarını karşılayacak tüm tedbirlerin alınmasını yetkililerden bekliyoruz. Bu konuda her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu da ifade etmek isterim.

Kıymetli milletvekilleri, savunma sanayisinin gelişimi ülkemizin gelişmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Birincisi: Savunma alanında ihtiyaç duyulabilecek tüm araç ve mühimmat açısından kendisine yeterli olmak büyük bir güç unsurudur. Bu güce sahip olabilecek potansiyele de ülkemiz sahiptir. İkincisi: Yerli savunma sanayisi şüphesiz bir maliyet avantajı sağlamaktadır. İsrail'in Heron'larına yerli üretim insansız hava araçlarımızın 4-5 katı fiyat ödediğimiz zamanlar pek de uzakta değil. Üçüncüsü: Doğru bir savunma sanayisi ekosistemi inşa edildiğinde bu ekosistemin başka sektörlerin gelişimine katkı sağladığı da bilinen bir gerçektir. Savunma alanında biriken üretime dönük bilginin diğer sektörlerle yayılmasını sağlamamız gerekiyor. Bakın, mesela Amerika Birleşik Devletleri'nde ARPA'yla başlayan sonra DARPA'ya evrilen dilimize "İleri Savunma Araştırma Projeleri Kurumu" şeklinde çevrilebilecek yapılar var. Girişimci devlet anlayışının tezahürü olan bu kurumlar her ne kadar savunma alanında kullanılabilecek teknolojilere odaklansalar da AR-GE faaliyetleri tüm sektörleri etkileyebilecek çıktılar verebiliyor. Örneğin, bugün hayatımızın olmazsa olmazlarından biri olan internetin temelleri ARPA'da atıldı. Mesela, bizim de ASELSAN gibi yüz akı bir kurumumuz var. 1980'de ilk sırt ve tank telsizlerini üretmiş, ordunun kullanımına sunmuştu. Nokia'nın ilk seri üretim telefonu olan 1011'in üretime başladığı tarih 1992. Modern telefona yön veren iPhone'un ilk modelinin tanıtım yılı 2007. Yani bizim aslında 80'lerde sahip olduğumuz bir yetkinliği ilerletememiş, ASELSAN'daki AR-GE çıktılarını müteşebbislere paylaşamamış, üstelik ticaretleştirme konusunda bir adım yol alamamışız. Eğer ASELSAN, HAVELSAN, ROKETSAN, TUSAŞ gibi kurumlardaki bilgiyi yaygınlaştırmaya yönelik bir kümelenme yapısı geliştirseydik Türkiye bugün elektronik sektörünün devlerinden biri olabilirdi.

Girişimci devlet mefhumu giderek yaygınlaşmaktadır. Ancak, devletin girişimcilikinden kastın gidip tekstil fabrikası açmamak olduğunun da altını çizmeliyim. Ülkedeki özel sektörün girmeye gücünün yetmediği ya da riskli bulunduğu için girmedikleri ancak eğer AR-GE süreci başarıyla sonuçlarsa büyük fayda sağlayacak alanlarda risk sermayesini devletin üstlenmesinden bahsediyorum. Tabii, akademisyen ücretlerinin yetersizliğini, en nitelikli üniversitelerden doktora derecesine sahip araştırmacılara küçük bir marketi bile yönetemeyecek kişilerin idareci atandığını konuştuğumuz bir ortamda bu öneri size ütöpik gelebilir. Ancak eğer dijital ve yeşil dönüşüm, yüksek teknoloji ürünlerde rekabetçi olmak gibi beylik söylemleri icraata dökceksek bunları ütöpik olarak algılamamız gerekiyor. Sadece şimdiki değil, en az yirmi yıl sonrasını düşünerek üretimde öne çıkacak malzeme ve teknolojileri belirlememiz ve çoğu sektörü yataydan kesecek ana kolaylaştırıcı teknolojilere devletin AR-GE yatırımı yapmasını sağlamamız gerekiyor. Hâl böyleyken Hükümet harcamaları içinde zaten oldukça az olan AR-GE payının daha da azalmasının akla mantığa sığan bir tarafı yoktur. Bu potansiyelin gerçekleşmemesinin nedenlerinden biri de şüphesiz ki az önce adını saydığım kuruluşların geçtikleri süreçtir. Bir zamanlar mühendislik ve temel bilimler alanlarındaki en parlak mezunlarımızın çalışmak için yarıştığı bu kurumlar kendi çalışanlarını tutamayan bir duruma gelmiştir. Çevik organizasyonlar olması gereken bu kuruluşlar, ağır bürokrasinin tetiklediği, ataletin kol gezdiği binalara dönüşmüştür. O nitelikli mühendisler, kendileriyle aynı dili konuşmayı bırakın, kendilerinin iş yapmasını engelleyen yöneticilere katılmak zorunda bırakılmış ve son çareyi başka ülkelere gitmekte bulmuşlardır. Kendi ülkesinden çıkan beyinlere hak ettikleri çalışma koşullarını sunmazsanız bu beyinler beklentilerini karşılayan yerlere şüphesiz göçerler ve göçüyorlar. O zaman bunun adı beyin göçü değil, beyinlerin göçe zorlanması oluyor ne yazık ki.

İkincisi, son dönemdeki bazı savunma sanayi girişimlerinin sanki bu işi yapabilecek başka bir kurum ve kuruluş yokmuş gibi öne çıkarılması. Bakın, TUSAŞ 1973'te kuruldu; 1995'te projesi başlayan TURNA ve KEKLIK 2001'de ordu envanterine girdi; PELİKAN ve MARTI 2003'te hizmete başladı. İnsan kaynağı ve bilgi birikimiyle ÖNCÜ, ŞİMŞEK, ANKA, AKSUNGUR gibi birçok projeyi daha başarıyla tamamlayan bir organizasyon TUSAŞ. Seçim öncesi alelacele, henüz hazır olmadan sahnelense de birkaç gün sonra inşallah kazasız belasız millî muharip uçağımız da uçacak. İnsansız Savaş Uçağı Projesi ANKA-3'ü de TUSAŞ inşallah başarıyla tamamlayacak. TUSAŞ böyle güçlü bir kurum ve onu daha çok desteklememiz, ona daha çok yatırım yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Ancak onu daha çok öne çıkarmak varken başka kurumlar öne çıksın diye kendisini arka planda bırakmaya çalışırsanız bu kurumumuz da gerilemeye başlar. Ancak eğer niteliksiz yöneticileri bu kuruma yığmaya devam eder, kurum içinde bürokrasi sorununu çözmezseniz TUSAŞ gibi bir değeri de yitirebiliriz. TUSAŞ gibi kurumların bu sorunlarını çözüp onlardaki bilgi birikimini tüm reel sektör ve akademiye açacak arayüzler geliştirmek varken bu güçlü kurumların yozlaşmasını izlemek sizce de üzücü değil mi?

Tüm bu anlattıklarım çerçevesinde bütçe teklifinin 11'inci maddesini desteklediğimizi ancak savunma sanayisinde daha güçlü olmamız ve savunma ile diğer sektörler arasındaki etkileşimi arttırmamız için seçim beyannamemizde de yer verdiğimiz önerilerimizin dikkate alınmasını bekliyoruz. Savunma sektöründe faaliyet gösteren kamu şirketlerine sektörün içinden gelen çevik liderler atamalı ve bu kurumların çevik organizasyonlar olmasını sağlamalıyız. Konsolidasyon, stratejik satın almalar, birleşmeler, etkin bir planlama ve özel sektörün de aktif desteğiyle ASELSAN, ROKETSAN, HAVELSAN, Makine ve Kimya Endüstrisi, TUSAŞ ve TUSAŞ Motor Sanayii gibi şirketlerimizi global şirketlere dönüştürmeliyiz. Makine Kimya Endüstrisi kurumunu yeniden yapılandırmalı; patlayıcı, konvansiyonel silah ve mühimmatta yurt dışına bağımlılığı kesin olarak sıfırlamalıyız. Arifiye Tank Palet Fabrikasını Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesine geri katmalı, yerli savunma sanayimize geri kazandırmalıyız. Savunma sanayisinde faaliyet gösteren vakıf ve kamu şirketlerinin başlatacağı platform projelerin TSK'nin ihtiyaçları doğrultusunda olmasını, ilgili şirketlerin proje başlatılmadan ve geliştirme aşamasındayken kullanıcı kuvvet komutanlıklarıyla sürekli iş birliği hâlinde çalışmasını sağlamalıyız. Çift kullanımlı teknolojilerin geliştirilmesini sağlayacak AR-GE ve ÜR-GE çalışmaları başlatmalı, bu alandaki çalışmaları desteklemeli ve bu konuda TÜBİTAK'ın rol ve sorumluluğunu yeniden tanımlamalıyız.

Son olarak, savunma sanayisi alanında faaliyet gösteren tüm kurum, kuruluş ve vakıf şirketleri ile özel firmalar arasında sinerji, iş birliği ve eş güdüm yaratacak mekanizmalara ihtiyacımız var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın.

AYKUT KAYA (Devamla) – Özel sektörün savunma ve uzay sanayisindeki ağırlığını artırmalıyız ama devletin tüm diğer ekosistem paydaşlarına eşit mesafede olmasını da sağlamalıyız. Ülkemizin tarihi, bulunduğu coğrafya ve etrafındaki gelişmeler itibarıyla millî savunma sanayisinin ne kadar önemli olduğu izahtan varestedir. Herhangi bir olağanüstü durum veya savaş hâlinde, dost ve müttefik bildiğimiz birçok ülkenin veya uluslararası kuruluşun ülkemize ambargo uygulaması yüksek ihtimaldir. Bu sebeple, savunma sanayi politikasının siyaset ve kişiler üstü olarak düşünülmesi ve planlanması gerektiğini düşünüyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Ordu Milletvekili Sayın Naci Şanlıtürk. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi ve necip Türk Milletini saygı ve sevgilerimle selamlıyorum. 2024 merkezî yönetim bütçesinin 11'inci maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Öncelikle, Irak'ın kuzeyinde bölücü terör örgütü tarafından yapılan hain saldırıda şehit düşen kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet diliyorum; ailelerine, Türk Silahlı Kuvvetlerine ve milletimize başsağlığı diliyorum; yaralılarımızı acil şifalar diliyorum. Terörle mücadele, bu zamana kadar olduğu gibi bundan sonra da kararlılıkla devam ettirilecektir. Tabii ki İsrail'in Gazze'ye saldırılarıyla bunları biz aynı görüyoruz. Yıllardır siyonizmin, emperyalizmin uşaklığını yapıp burada, bu coğrafyada bu millete silah çekenler kırk yıldır olduğu gibi bundan sonra da emellerine ulaşamayacaktır. Yani Sayın Genel Başkanımızın dediği gibi, hani hep söylüyoruz ya, ölünüzü, dirinizi, her gün birinizi, bir gün hepinizi müstahak olduğunuz olayla yüz yüze bırakacağız Allah'ın izniyle. (MHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bugün 22 Aralık Sarıkamış Harekâtı'nın yıl dönümünde Sarıkamış şehitlerimizi de rahmetle, minnetle yâd ediyorum.

Sözlerime ilimizin birkaç konusunu ilerek başlamak istiyorum. Ordu ilimiz dünyada en çok fındık üreten ildir, yıllık 200 ile 250 bin ton arasında fındık üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda verim ve kaliteyi artırmak için önemli çalışmalar yapılmıştır. Dokuz yıldır alan bazlı destek ödemesi dekar başına 170 TL olarak ödenmektedir; bu, ilaç ve gübre desteğiyle birlikte 270 liralara kadar çıkmaktadır. Fındığın ana vatanı Doğu Karadeniz Bölgemiz için alan bazlı destek ödemelerinin artırılması önem arz etmektedir. 1983 yılında çıkarılan 2844 sayılı -mevcut, fındıkla ilgili- Yasa'nın uygulanması ya temin edilmeli ya da sektörün tüm temsilcileriyle birlikte istişare edilerek yeni bir fındık kanunu çıkarılmalıdır.

Son dönemde bölgemizde görülen kahverengi kokarca zararlısıyla mücadele ara verilmeden sürdürülmelidir. Önceki yıllarda Tarım Bakanlığımızın ağıl ve ahır yapımına vermiş olduğu hibe desteği ve tarımsal aletlere verilen ekipman desteği devam ettirilmelidir. Bölgemizde Mesudiye'de kurulması planlanan hayvancılık organize sanayi bölgesi ivedi bir şekilde hayata geçirilmelidir.

Yine, ilimiz, arıcılık ve bal üretiminde Türkiye'de 1'inci sırada bulunmaktadır. İlimizde 3.500 arıcı, yanlarında çalışan ortalama 2 kişiyle birlikte 10.500 aile geçimini arıcılıkla sağlamaktadır. Arıcılarımız 600 binin üzerinde kovan sayısı ile yıllık 20 bin tonun üzerinde bal üretmektedir. Arıcılarımıza verilen kovan başı 60 TL destek ödemesinin artırılması gerekmektedir. Verilecek mazot ve nakliye desteğiyle birlikte bal üretimimizin de artacağına inanıyorum.

İlimizde balıkçılık faaliyeti yapan 463 tekne bulunmaktadır. 7.500'ün üzerinde hemşehrimiz balıkçılık sektöründe istihdam edilmektedir. İlimiz balıkçıları yurt dışında da Moritanya gibi ülkelerde balıkçılık faaliyetlerine devam etmektedir. Mevcut balıkçı barınaklarımız balıkçı teknelerine yetmemektedir, bu barınakların ve çekek yerlerinin büyütülmesi gerekmektedir. Liman içi temizliklerinin Bakanlığımıza bağlı tarama gemileri tarafından ücretsiz olarak yapılması balıkçılığımıza verilen büyük bir destektir; bu manada Bakanlık yetkililerimize teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son yıllarda ilimize Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız tarafından Ordu-Giresun Havalimanı, Ordu Çevre Yolu ve Ordu Çevre Yolu'nun 1'inci etabı gibi güzel hizmetler yapılmıştır, Ünye Çevre Yolu da bunların içerisinde. İlimizde yapımı devam eden başlıca kara yolu projelerimizden Ordu Çevre Yolu'nun 2'nci etabı, Ordu-Kabadüz-Çambaşı yolu, Ordu-Gölköy yolu, Ünye-Akkuş-Niksar yolu, Ünye-İkizce-Yoğunluk yolu, Ünye-Çaybaşı-İlküvez yolu, Fatsa-Kumru-Niksar yolu, İslamdağ-Korgan yolu, Fatsa-Aybastı yolu gibi uzun yıllardır devam eden projelere ödenek aktararak bu yolların bir an önce bitirilmesi gerekmektedir. Yine, Karadeniz Bölgesi'nin önemli bir sorunu hâline gelen Fatsa Çevre Yolu bir an önce projelendirilip hayata geçirilmelidir. Ulaştırma ve Altyapı Bakanımız Sayın Abdulkadir Uraloğlu'nun bütçe konuşmasında Doğu Karadeniz Bölgesi'ni boydan boya geçecek olan bir demir yolunun 2024 yılı içerisinde planlanacağını söylemesini çok değerli buluyoruz, inşallah en kısa sürede hayatiyet kazanır. Bölgemizde Karadeniz-Akdeniz yolunun bitirilmesiyle birlikte daha fazla öneme sahip olan Ünye Limanı'nın da Büyükşehir Belediyesi imkânlarıyla bitirilemeyeceği ortadadır. Ulaştırma Bakanlığımızın vereceği destekle birlikte standartlara uygun olan bir limanın yapılması gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bölgemizde bu ulaşım altyapısı, hizmetleri bitirildikten sonra, dünyaca ünlü Aybastı Perşembe Yaylamları'ndaki mendereslerin, Gölköy'deki Ulugöl'ümüzün, Akkuş Kertil ve Türkiye'nin denize en yakın kayak merkezinin de olduğu Kabadüz Çambaşı'ndaki yaylalarımızın ve doğal güzelliklerimizin tanıtılması ve turizme kazandırılması sağlanacaktır. Turizm Bakanlığımızın vereceği desteklerle birlikte Altınordu ilçemizde bir kültür havzası projesi hayata geçirilmelidir. Yine, Bakanlığımızın vereceği destekle Kurul Kalesi, Ünye Kalesi ve Fatsa Cingirt Kayası arkeolojik kazı çalışmaları devam etmektedir. Ünye Kültür Merkezi, verilecek destekle, inşallah, 2024 yılı içerisinde bitirilecektir.

Efendim, Ordu-Giresun Havalimanı... Altınordu, Ünye, Fatsa ilçelerimizde turizm danışma ofisleri de ayrıca kurulmalıdır. Ordu ilimizde AFAD binası deprem yönetmeliğine uygun olmadığından mevcut 4.500 metrekairelik arsa üzerine yeni bir hizmet binası yapılması gerekmektedir. Ordu Adliyesi ek hizmet binasının da Cumhurbaşkanlığı Strateji Daire Başkanlığı tarafından 2024 yılı yatırım programına alınacağına inanıyorum.

İlimizin Aybastı, Gölköy, Ünye, Gürgentepe ilçelerinde oluşan toprak kaymaları nedeniyle yapımı gündeme gelen 88 konutun inşasına TOKİ tarafından başlanmış; inşallah, en kısa sürede bitirilip vatandaşımızın hizmetine sunulacaktır. Ünye, Fatsa, Altınordu ilçesi Cumhuriyet Mahallesi ve Turnasuyu Mahallesi'ndeki kıyı kenar çizgisi alınan mahkeme kararlarıyla âdetâ testere dişine dönmüştür. Bu bölgelere standartlara uygun dalgakıranlar yapılarak kısmi bir deniz dolgusuyla bu alanlardaki kıyı kenar çizgisi düzeltilmelidir.

Yapı kayıt belgesi iptal olan ve 31 Aralık 2017'den sonra yapılan yapıların durumlarıyla ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızca yeni bir çalışma yapılması ihtiyacı doğmuştur. Denize kıyısı olan yerleşim yerlerimizde kanalizasyon atıkları arıtılmadan "deşarj" ve "ilerideşarj" adı altında denize bırakılmaktadır. Bırakılan bu atıklar denizi öldürmekte, çevreyi ve balık popülasyonunu olumsuz etkilemektedir. Bu manada, balıkçılığıyla ünlü Perşembe ilçemize de bir arıtma acilen yapılmalıdır.

Yine, bölgemizde kırsal bölgelerin elektrik dağıtım şebekesinin ve trafolarının yenilenmesi için 2023 rakamlarıyla 1,4 milyon ödenğe ihtiyaç vardır. İlimizde çalışması yapılan ilçeler dâhil olmak üzere 10 tane ilçemizde doğal gaz mevcuttur; 5 ilçemize de iki üç yıl içerisinde doğal gaz getirilmesi planlanmaktadır. Fakat Mesudiye, Çamaş, Çatalpınar, Kabataş ilçelerimizde doğal gaz getirilmesi gündemde yoktur. İnşallah, bu ilçelere de iki üç yıl içerisinde planlama yapılacaktır.

Ünye'de yine depreme dayanıksız Çocuk Evleri Sitesinin ana binasının yıkılarak yatırım programına alınması ve

Ulubey'de inşaatı tamamlanan Çocuk Evleri Sitesinin de bir an önce faaliyete geçirilmesi gerekmektedir. Altınordu ilçemizde Sosyal Hizmet Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi, Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi binalarının da içinde olacağı bir sosyal hizmet kampüsü yapılmalıdır. Yıkımı gerçekleştirilen Ahmet Cemal Mağden Huzurevi'nin bir an önce yapılarak ilimizin huzurevi ihtiyacının giderilmesi gerekmektedir.

İlimizde çeşitli branşlarda doktor açığı bulunmaktaydı, bütçe görüşmelerinde Sayın Bakanımız Fahrettin Koca'ya durumu ilettiğimiz; Bakanlığımız tarafından birçok branşa doktor ataması yapılmıştır. Bu manada, Sayın Bakanımıza teşekkürlerimizi ifade ediyorum. İmkânlar dâhilinde diğer branşlara da atama yapılacağına olan inancım tamdır. İlimizde yapımı devam eden şehir hastanesi büyük bir ihtiyacı karşılayacaktır fakat şehir merkezindeki eski devlet hastanesinin yerine yeni bir hastane yapımına ihtiyaç vardır. 2018 yılında Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından Ordu ilimize söz verilen ulusal ve uluslararası spor faaliyetlerinin yapılacağı en az 5 bin kişi kapasiteli bir kapalı spor salonu, inşallah, 2024 yılı içerisinde yapılacaktır. Ordu Üniversitemizin gelişim alanının istismali, mühendislik fakültesi ve bilimsel araştırma merkezi binası yapılması için ödeneğe ihtiyaç vardır. Öğrencilerin barınma ihtiyacının karşılanması için yurt açığı giderilmelidir. İlimizde bu zamana kadar yapılan yatırımlar için teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın.

NACİ ŞANLITÜRK (Devamla) – Yukarıda saydığım ihtiyaçların da yine Cumhuriyet İttifakı birlikteliğiyle Hükümetimiz tarafından yapılacağına olan inancım tamdır. Allah, bu milletin birliğini ve beraberliğini daim etsin.

Sözlerime son verirken 2024 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Mehmet Kamaç...

Buyrun Sayın Kamaç.

DEM PARTİ GRUBU ADINA MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Merkezî yönetim bütçe kanunu teklifinin 11'inci maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Yaşadığımız ülkeyi tanımlamak için en uygun kavramı kullanmak istersek bunun için en uygun kavramın "eşitsizlikler ülkesi" kavramı olacağını düşünüyorum. Tanımlar, efradını cami, ağyarını mâni olurlar. Türkiye için bu kavram, tanımının tanımını ve tanımın özelliğini tam haiz olduğu için en uygun tanımdır diye düşünüyorum. Neden eşitsizlikler ülkesi? En başta ülkenin temel kurumu ve yasama organı olarak Meclis, eşitsizliklerin apaçık olarak yaşandığı kurum değil mi? Bu eşitsizlik bu Parlamento çatısı altında her gün yüzümüze çarpmaktadır. Bizim gibi, halkın meşru oylarıyla seçilmiş milletvekillerinin temsiliyet hakları rakamlara kurban edilerek konuşma hakları kısıtlanmakta ve bu vekiller arka sıralara oturtulmaktadırlar. Buradan selam olsun size ey parlamentonun eşitsizleri diye sesleneceğim ama yerlerinde de doğrusu oturmamışlar bugün.

Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde çalışan, her gün yüz yüze baktığımız, yemek servisi yaparken yüzlerinden tebessüm eksilmeyen emekçi kardeşlerimiz de ücrette eşitsizliğin fotoğrafı olarak her gün gözümüzün içine bakmaktadırlar.

Genelde muhalefetin, özelde de Kürt halkının siyasal temsilcileri olan vekillerin maruz kaldığı muamele eşitlerin tabi olduğu muamele midir? Yani sıra, Kürt halkının siyasal temsilcilerinin temsil ettikleri halkın dilini kullandığında, onların taleplerini dile getirdiğinde karşılaştıkları tutum eşitlerin eşitlere uygulayacağı bir tutum mudur? "Bizim Kürtlerle sorunumuz yok." deyip Kürtçeyi inkâr etmek ancak Allah'ın dilsiz bir kavim yarattığını iddia etmekle mümkün olabilir. Demokrasinin her koşulda kayıtsız şartsız kabul ettiği, herkesin oyunun eşit değerde olduğu Kürt halkı ve temsilcileri için geçerli mi? Eğer geçerliyse kayyum uygulaması neyle izah edilebilir? Hukukun temel ilkesi olan masumiyet karinesi herkes için geçerli ise ve herkes bu noktada eşit ise yüzlerce Kürt siyasetçinin dosyası bile olmadan tutuklanması, derdest edilmesi neyle izah edilebilir? Keza hukukun üstünlüğü prensibi herkes için geçerliyse neden yargılanıp aklananlar haklarından mahrum bırakılıyor? Demokrasi ve hukuk gibi eşitlik ilkesine ilkesel bazda dayanan ve bunu vazgeçilmez gören iki kavramın gerektirdiği eşitlik Kürt halkına geçerli değilse bu ülkede demokrasinin ve hukukun olmadığına kanaat etmek ve bu saptamada bulunmak yanlış mıdır? TBMM bu ülkede yaşayan ve yurttaş olan herkesin parlamentosudur; herkesin olan herkesi temsil etmekle anlam bulur ve ancak o zaman gerçekçi olur. Hemen her gün burada ne zaman ki Kürtçe bir konuşma yapılsa kıyamet kopmuşçasına bir tepki veriliyor, her seferinde Anayasa'nın 3'üncü maddesiyle uyarıyoruz. Her halk için ana dili başka hiçbir dilin taşıyamayacağı anlamlar taşımaktadır, yüzlerce yıl içerisinde atalarının düşünceleriyle biçimlenmiş ve o halkın birikmiş deneyimini içinde saklar. Bir halkı kendi dilinden ayırmak; onu benliğinden, tarihinden, birikiminden ve en önemlisi de irfanından ayırmaktır. Dünyada hiçbir anayasa bir dili yasaklamayı kendine bir hak olarak göremez, görmemelidir. Bu ülkenin esas sorunu da tam da burada ortaya çıkıyor: Tekçilik, farklılıklara tahammülsüzlük ve inkâr; dayanak da Anayasa. Oysa ilahi prensipler, insanlar tarafından kabul gören evrensel ilkeler ve insan olmaktan kaynaklı haklar bir anayasanın maddeleriyle kısıtlanamaz, bu ilkeler bütün anayasalardan üstündür, anayasalar bunların önüne geçmenin kalkanı olamazlar; olurlarsa o anayasa bir zümrenin, bir halkın ancak bir kesiminin anayasası olur ki o zaman da toplumsal bir sözleşme olmaktan çıkar. Nerede olursa olsun herhangi bir anayasanın değeri, evrensel değerlere, genel kabul gören referanslara ve insanlığın ürettiği medeniyet mirasının birikimlerine bağlı kaldığı orandadır, onlardan uzaklaştıkça değerini yitirdiği gibi sorun olmayı da beraberinde getirir. Esas itibarıyla, bu sorunu çözme odaklı olması gereken anayasayı, sorunların odağı hâline getirmek siğ bir yaklaşımın sonucudur. Sorun üreten bir anayasayı, hele de bir cunta anayasasını, evrensel, ilahi, insani hakların önünde engel kılmak rahmani çerçevede çalışan hiçbir aklın ürünü olamaz.

Başörtülü kadınlar Parlamentoda ve kamuda hak ettikleri yeri alsınlar diye 28 Şubatçılara karşı "başörtüsüne özgürlük" mücadelesi verilen başörtünün inancın gereği olduğu ve kişinin kendi özgür iradesiyle buna karar vermesi gerektiği gerçeği en büyük dayanağımızdır. Buna karşın bir halkın dilini yasaklamanın Allah'ın alanına müdahale olduğunu ve o dinin...

(Hatip tarafından Rum suresinin 22'nci ayetikerimesinin bir kısmının okunması)

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - ...gibi apaçık naslarını paramparça ettiğimizi ne kadar çabuk unuttuk. Ya "Dillerinizin renklerinin farklılığı Allah'ın ayetlerindendir." ilahi yaratılış prensibini reddedeceğiz ya da bir cunta konseyinin hazırladığı, kerameti kendinden menkul, gerici bir metni daha kutsal göreceğiz. "...(*)"İki zıt bir arada olamaz." aklı, ilkesi gereği "Hem bu hem de o kabulümüzdür." diyemeyiz. Bir ülkede yaşayan bir halkın dilinin onun temsilcileri tarafından kullanılmasını, üstelik tüm ülkenin kurumu olduğu iddia edilen bir kurumda Anayasa'nın bir maddesiyle engellemeyi ne dinî prensiple ne evrensel, beşerî ilkeyle ne de aklı genelgeçer bir örnekle izah edebiliriz. Bu yaklaşım bunların hiçbirisiyle refere edilemez; bu ancak tekçi, dayatmacı bir zihniyetin ürünüdür. Bu dayatmaları, Anayasa'nın üretilmiş sanal kutsiyeti üzerinden meşrulaştırmak bir işgüzarlıktır, bunu kabul etmek de o işgüzarlığa teslimiyettir; işgüzarlık da teslimiyet de sorun üretmekten başka bir sonuç çıkaramaz, şimdiye kadar çıkaramadığı gibi.

Sorarım size: Şimdi, siz hiç vatandaşsı olduğunuz ülkenin Parlamentosunda dilinizle konuşan bir vekilinize sanki

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

gayrimeşru, haram ve günah olan bir şeyi yapıyormuş gibi saldırganın, vaveyla koparmanın bir travma yarattığını empati kurarak düşündünüz mü? Siz hiç camide dinlediğiniz vaazı anlamamanın ne olduğunu, mahkemede kendinizi savunamama hâlini veya hastalandığınızda doktora derdinizi anlatamama çaresizliğine düştünüz mü? Ya da şimdi ekranı başında beni izleyen ve evladının ne dediğini "...(") diyerek torunundan öğrenmeye çalışan annemin yerine koydunuz mu kendinizi? Hiç bu pencereden baktınız mı? Dilinize "x" ya da "bilinmeyen dil" diye bir isim veya bir sıfat takanlara kardeş olarak bakabilir misiniz? Size Kur'an'dan, dinden ve akıldan uzaklaşmayı daha meşru ve makul hangi gerekçe reva görüyor? 21'inci yüzyılın ilk çeyreğini yaşadığımız bir zaman diliminde hâlâ bir dile böylesi ilkel bir yaklaşımı birtakım korku ve endişelere sığınarak yapmak, korku zindanlarında tutsak olarak yaşamayı göze alacak kadar çaresiz davranmak akıl gibi eşsiz bir donanıma sahip insana yakışan bir tutum mu? Bu korkuyu nasıl böyle paranoyak bir yaklaşımla sindirebiliyorsunuz? Rakamlara indirgenen her şeyi büyük gösterme çabasına girerken değerler endeksinde ne kadar küçüldüğümüzü nedense hiç kimse dile getirmedir. Plan ve Bütçeden tutun, Genel Kurul bütçe görüşmelerine kadar her alanda rakamlar havada uçuşuyor. Ülkedeki en kıymetli değerler bile rakamlara indirgendi. Bu kadar rakam kavgası ve kargaşasının içerisinde sanırım bizleri biz yapan en kıymetli değerleri unuttuk ya da değersizleştirdik. Yaşama ve yaşatmanın erdemi orta yerde dururken ölmeyi ve öldürmeyi ne kadar da kutsal hâle getirdik. Dahası öldüren ve öldürülenin ne olduğu gerçeğini unutarak nasıl da rakamlara indirgedik. Adil olmayanların artık bu kadar güçlü olmaması gerektiğini yaşadığımız acılardan öğrendik. İhtirasın akla, nefretin sevgiye hükmetmediği ve gücün zulüm üretmediği bir iklimde bu ülkenin ve hepimizin ihtiyacı var. "Bu ülkeyi birleştirmek için yapabileceğimiz her şeyi yaptık mı, bu coğrafyanın barışa olan umudunu büyütmek için üzerimize düşen sorumluluğu hakkıyla yerine getirdik mi?" diye hiç kendimize sorduk mu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET KAMAÇ (Devamla) – Özgürlük, demokrasi hepimizin katılımını dolayısıyla sorumluluk almamızı gerektirir. Demokrasinin vadettiklerini gerçekleştirmenin zamanı gelmedi mi?

Değerli milletvekilleri, hepimizi ilgilendiren ve ağır bedeller ödeten sorunları çözme çabasında sırtımızı dayayacağımız dayanaklarımız var. Kürt meselesinin tezahür ettiği dil, kültür ve statü alanlarındaki sıkıntıları gidermek için elimizde istifade edeceğimiz birçok yol, imkân ve yöntem vardır. Bu imkânları Türkiye'de yaşayan tüm halkların mensubu olduğu bütün dinler, değerler manzumeleri, evrensellik üzerine kurulu bütün ideolojiler, toplumsal dinamikler, tarihî ilişkiler ve tarihî miras bize sunmaktadır. Hülasa, adalet, hukuk, dinler ve insanlığın ortaklaştığı evrensel değerler bu meselede çözüme fazlasıyla bize olanak sağlıyor. Adalet, hak, hukuk, eşitlik gibi değerleri rehber edinenler bu meseleyi kolaylıkla çözebilir. Bu imkânları çözümün hizmetine sunmuyorsak nedeni bizim ikiye bölünmüşümüz, zalimliğimiz olarak tarih sayfalarında yerini alacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET KAMAÇ (Devamla) – Sayın Başkan, özür diliyorum, sözümü şu ayetle bitirmek istiyorum; bütün cuma hutbelerinde okunan bu ayet: Şüphesiz ki Allah, adaletli davranmayı, iyilik yapmayı, akrabayı gözetmeyi emreder; her türlü hayasızlığı, kötülüğü ve azgınlığı yasaklar; düşünüp ders almanız için size böyle öğütler verir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

14.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyoruz.

Tabii, yaşadığımız acının etkisi içerisinde olan Meclis atmosferinde birtakım şeyleri, işte hukuk, adalet vesaire şeyleri kullanan, birtakım hakların vesaire şeylerin kılıfı içerisinde Türkiye'yi bölmek, parçalamak, insanın canına kıymak, masum canları yok etmekle ilgili olarak gözünü bir gün olsun kırmamış olan hain bir terör örgütünün yapmış olduğu bir saldırgan bahsettik demin ve bu terör örgütü, yıllardan beri, Türkiye'de masum canların, güvenlik güçlerimizin kanını akıtmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu acıları yaşadığımız bir ortamda, kültürel talepler gibi gözükse de bu meselelerin arka planında nelerin olduğunu bizler yaşayarak görüyoruz. Bölgemizde yaşanan hadiseler, jeopolitik gelişmeler, Türkiye'yi köşeye sıkıştırma gayretleri, bugün bu saldırıların peş peşe niye olduğu meselesi de dâhil olmak üzere düşüneceğimiz birçok mesele var. Türkiye Cumhuriyeti devleti 85 milyondan oluşan şerefli bir Türk milletinden müteşekkildir. Bu milletin, bu devletin kuruluşunda da etnik ve mezhepsel ayırım gözetmeksizin bu milletin tamamı yer almıştır. Mesele, bu memlekette kimin hangi etnik kökenden olduğu meselesi değildir. Türkiye'de Anayasa'da Kürtçe yasaklanmış değildir, Türkiye devletinin dilinin Türkçe olduğu ifade edilmektedir. Buradan farklı yorumlar çıkarmak ileri yorumlardır, iyi niyetli yorumlar değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Türkiye Büyük Millet Meclisinde de herhangi bir dil yasaklı değildir fakat Anayasa çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde konuşulacak dil ifade edilmiştir, belirtilmiştir. Bu, hiç kimsenin ana dilini reddetmek gibi bir mana taşımaz, bu şekilde bir anlam çıkarmaz. Ama bu anlayışın, bu düşüncenin ne yazık ki kendi içinde dahi samimiyet taşımadığı gibi bir sıkıntıyı bugün Türkiye'de yaşamaktayız biz. Bunun arkasına gizlenip insanımızın canına kıyan, bu memlekete acılar çektiren bir terör örgütünün varlığı bugün Türkiye'de birçok şeyi, sosyal hayatı, siyaseti zehirlemektedir.

Saygılar sunuyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Gündeme devam etsek... Ne diyorsunuz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bir dakika, çok kısa...

BAŞKAN – Gerek yok, Levent Bey düşüncelerini söyledi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Çok kısa ben de düşüncelerimi söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

15.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu tartışma değil, uzatmak da istemiyorum. Maalesef çalışıyoruz yani büyük bir acının ortasında da olsak bir gündem var ve devam ediyoruz ve neticede herkes düşüncesini söylüyor. Dil konusunda çok tartışma yaptık, hatibimiz bir empati çağrısı yaptı ve empati çağrısını da hakikaten vicdan ve duygularıyla ifade etti. Verdiği şu örnek çok dikkat çekiciydi: “Annem şu anda beni anlamıyor dinlerken.” dedi. Konuşulamayan dil yasaklı dildir Sayın Başkan. Parlamentoda Kürtçe yasaklı bir dildir; bunu kayıtlara geçirmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Eklî Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Yunus Emre.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ben de sözlerimin başında, iki gündür tabii, çok acı haberler alıyoruz; 12 vatan evladını, Mehmetçik'i kaybettik, şehit düştüler; kendilerine, şehitlerimize rahmet diliyorum. Ailelerimize, milletimize başsağlığı diliyorum ve tabii, hain terör örgütünü, bütün faaliyetlerini, saldırılarını şiddetle lanetliyorum.

Değerli arkadaşlarım, tabii, bütçe görüşmeleri içerisinde Türkiye'nin ekonomik durumunu önemli ölçüde tartışma imkânı buluyoruz. Son on iki-on üç yıllık dönem maalesef Türkiye'nin iktisat tarihi için bir kayıp dönemdir, büyük bir gerileme dönemidir. Türkiye'nin uzun bir modernleşme, çağdaşlaşma yolu var, mücadelesi var, katettiği çok büyük mesafeler var. Bu kapsamda, Büyük Atatürk'ün hepimizin önüne hedef olarak koyduğu Türkiye'yi çağdaş uygarlık düzeyine taşıyabilmenin de bir önemli yolu, az önce bahsettiğim ekonomik gelişmeyi sağlayabilmektir. Ancak, son on iki-on üç yıllık dönemde orta yerde bulunan manzara çok açık bir başarısızlıktır. Türkiye'nin ekonomik performansı, bütün bu dönem için, son AK PARTİ dönemi için bir büyük duraklama devri, bir geriye gidiş devridir.

Değerli arkadaşlarım, niye böyledir? Yani Türkiye'de ekonomik performans çok kötü, bu iktidar çok başarısız. Niye bunu söylüyoruz? Bu görüş, emin olunuz, çok önemli, çok temel birtakım göstergelere dayanıyor. En başta, bir ülkenin ekonomik gelişmesini, ekonomik durumunu ele almak için bakacağımız en temel gösterge millî gelir ama tabii daha önemlisi, daha anlaşılır bir karşılaştırma imkânını bize sunacak şekilde kişi başına düşen gelirdir değerli arkadaşlarım ve bunu başka ülkelerle karşılaştırmak için yabancı para cinsinden değerlendiririz.

Şimdi, Türkiye'de kişi başına gelir 2011 yılıyla kıyaslandığında yerinde sayıyor. Bakın, 2011'de kişi başına gelir 11.221 dolar iken bu yıl 10.622 dolar. Türkiye, en temel, önemli gösterge bakımından on iki yıl içerisinde geriye gitmiş durumda. Aynı evrede komşumuz Bulgaristan'da 2011'de 7.872 dolar olan kişi başına gelir 16.086 dolara yükselmiş değerli arkadaşlarım. Romanya'da 9.546 dolar olan kişi başına gelir 18.413 dolara yükselmiş. Diyebilirsiniz ki “Bu ülkeler Avrupa Birliği üyesi oldular, onun verdiği imkânlarla bu mesafeyi katettiler.” Çin'e bakın, Çin 5.600 dolarlarda iken bugün 12.720 dolar. Değerli arkadaşlarım, Çin de Türkiye'yi geçmiş vaziyette. En temel gösterge bakımından Türkiye'de bu yönetim, AK PARTİ yönetimi sınıfta kalmıştır. Bunun açıklıkla bilinmesi gerekir.

Türkiye'nin kronik sorunlarının, ekonomideki kronik sorunlarının çözümünü de gerçekleştirmiş olsa belki bu iktidar başarılı sayılabilirdi. En önemli sorunumuz, biliyorsunuz, öteden beri cari işlemler dengesiyle ilgili yani Türkiye olarak dışarıdan aldığımız mallar, dışarıya sattığımız mallar, alınan, satılan hizmetler, yatırımlar. Bunların dengesine bakıldığında Türkiye'nin verdiği bir açık var. Bu açığı biz tabii, gayrisafi yurtiçi hasılaya oranladığımızda başka ülkelerle de karşılaştırma imkânına ulaşıyoruz. Bakın, arkadaşlar, 2011'de yüzde eksi 5,4 düzeyindeydi, bugün hâlâ yüzde eksi 5,4 düzeyinde yani Türkiye'yi siz bu son on iki yıllık dönemde ihracatçı bir ülke hâline getirdiniz mi? Türkiye'de daha fazla yüksek teknolojiye dayalı endüstrilerin önünü açarak Türkiye'nin daha verimli, toplam faktör verimliliğinin daha yüksek olduğu bir ekonomi hâline gelmesini sağladınız mı? Sağlayamadınız. Türkiye'nin en temel, en önemli ekonomik sorunu orta yerde duruyor arkadaşlar.

Bir başka çok önemli gösterge tabii ki enflasyon. Birçok hatip benden önce de burada söylediler, enflasyon son on bir yılda-on iki yılda nereden nereye geldi ve özellikle Türkiye'de konut fiyatları, gıda fiyatları düşünüldüğünde resmî enflasyon rakamlarının çok üzerinde bir enflasyonla karşı karşıyayız. Enflasyon da doğrudur, Türkiye'nin önemli bir sorunudur, kronik hâle gelmiş bir sorundur. Bu sorunda da çok daha kötüye gitmiş bir manzarayla karşı karşıyayız. Şimdi, bütün bunlar düşünüldüğünde, ben çok merak ediyorum, AK PARTİ sözcüleri, AK PARTİ'li arkadaşlar; siz hangi yüzle bu Meclisten bütçe isteyebiliyorsunuz acaba? Şimdi diyebilirsiniz ki: “Yunus Emre, sen bir muhalefet milletvekilisin, taraflı davranıyorsun, haksızlık ediyorsun.” Belki böyle düşünenler vardır aranızda.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Nereden biliyorsun?

YUNUS EMRE (Devamla) – Böyle düşünen değerli arkadaşlar için bir şey söyleyeceğim. Bakın, bu benim değerlendirmem baştaki söylediklerim; doğru.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Bizim adımıza cevap verme. Kendin soruyorsun, kendine de cevap veriyorsun.

YUNUS EMRE (Devamla) – Benim kriterlerim ortaya koyduğum kriterler ama evrensel kriterler. Sizin kendi kriterlerinize, kendi değerlendirme ölçütlerinize göre değerlendirmeye var mısınız? Bakın, benim önümden sizin seçim beyannameniz duruyor; 2011 AK PARTİ'nin Seçim Beyannamesi. Başlık “Türkiye Hazır, Hedef 2023” ve bu beyannameneyi kendi “web” sayfanızda diğer seçim beyannamelerinden ayrı, başka bir bölüme koymuşsunuz, ana sayfadan erişilebiliyor. “Bu bizim temel belgemizdir. Türkiye'yi 2023'te biz buraya taşıyacağız kardeşim.” demişsiniz. Şimdi, bugün beraber konuşacağız; acaba sizin değerlendirme ölçütlerinize göre 2023'te nasıl bir Türkiye olacak demişsiniz, bugün nasıl bir Türkiye'yle karşı karşıyayız. Bunu konuştuğumuzda herhâlde hepimiz vicdan sahibi insanlar olarak hüküm verebileceğiz değil mi? Değerli arkadaşlar, demişsiniz ki bu metnin 34'üncü sayfasında “2023'te Türkiye dünyanın ilk 10 ekonomisinden biri olacak.” Bakın, ben uydurmuyorum, sizin kendi en temel belgenizden örnek veriyorum. Bunu taahhüt etmişsiniz, bu taahhülle girdiğiniz seçimlerde yüzde 50 oy almışsınız ve Türkiye'yi ilk 10'a sokun diye bu millet size oy vermiş ve o sırada 17'nci olan Türkiye bugün 19'uncu sırada.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Niye 14 Mayıs'ta seçimi kazanamadınız?

YUNUS EMRE (Devamla) – Niye 19'uncu sıraya düştü arkadaşlar? Peki, bir başka örnek: Enflasyon. Enflasyonun tek haneye ineceğini söylemişsiniz. O yıllarda enflasyon 10,45; tek hanenin çok az üzerinde. 10,45 enflasyon var 2011'de, bugün resmî rakamlar yüzde 61,98 enflasyon var.

Yine, aynı metinde demişsiniz ki: "Faizleri tek haneye düşüreceğiz."

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Büyükşehirleri niye yönetemediniz?

YUNUS EMRE (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, "Faizleri tek haneye düşüreceğiz." dediğinizde zaten o dönemde ortalama faizler yüzde 9, bugün Merkez Bankasının politika faizi yüzde 42,5. Sayın Cumhurbaşkanının 2013 yılında attığı bir "tweet" var, diyor ki: "Bizden önce faizler yüzde 45'ler düzeyindeydi, bugün çok şükür, bu durumda değiliz." Değerli arkadaşlar, on iki yıl sonra Türkiye'yi getirdiğiniz durumu görüyor musunuz? Allah aşkına, Türkiye'yi getirdiğiniz durumu görüyor musunuz?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Ya, siz 3 tane belediyeyi yönetemiyorsunuz. İzmir yıllardır sizde, ne yaptınız?

YUNUS EMRE (Devamla) – Yine, aynı metinde, ihracat hedefi -sayfa yine 34- 500 milyar dolar, bugün 250 milyar dolar düzeyinde. Arkadaşlar, böyle bir sapma olur mu, hangi hesap bu kadar şaşabilir? Sizin bir şirketiniz olsa muhasebe dairenizde bulunanların hesabı böyle şaşsa Allah hakkı için bir gün işte tutar mısınız? Onun için başta sordum, bu Meclisten hangi yüzde bütçe istediğinizi gerçekten anlayamıyorum.

Değerli arkadaşlar, az önce millî gelirden bahsettim, kişi başına düşen gelirden bahsettim. Aynı metinde "2023'te kişi başına düşen gelir 25 bin dolar olacak." diyorsunuz yahu. "Kişi başına düşen gelir 25 bin dolar olacak." dediğiniz ülkede kişi başına gelir on iki yıl sonra yine 2011'deki düzeyde, yine 10 bin dolar düzeyinde. Ya, bunun hesabını vermek konusunda kendinizi sorumlu hissetmiyor musunuz? O gün 2011 seçimlerinde size yüzde 50 oy veren milletimize dönüp "Ya, bizi affedin, pişmanız, Türkiye'ye, size verdiğimiz sözleri tutamadık, biz bu oyları hak etmedik." niye demiyorsunuz; niye demiyorsunuz değerli arkadaşlarım?

Çok örnekler var "İşsizlik yüzde 5'e gelecek." demişsiniz arkadaşlar, burada yazıyor, burada, ben uydurmuyorum. Siz "Beni bununla yargılayın gelecekte." diyorsunuz, kendiniz söylemişsiniz. Bizim başarımızı... Biz ne yapmışız? Burada yazıyor "Hedef 2023" ve hâlâ diyorsunuz ki: "Bu bizim en temel belgemizdir." "Web" sayfanızda duruyor bu. "Yüzde 5 olacak işsizlik." demişsiniz bugün yine yüzde 9'lar düzeyinde bir işsizlik var, aynı düzeyde işsizlik duruyor Türkiye'de, bir adım geriye gitmiş değil.

"AR-GE harcamaları yüzde 3 olacak." demişsiniz sayfa 50'de yazıyor. "AR-GE harcamalarının yüzde 3 olacak gayrisafi yurt içi hasıladaki oranı." demişsiniz, yüzde 1,66 düzeyinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YUNUS EMRE (Devamla) – Sayın Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

YUNUS EMRE (Devamla) – Sayın milletvekilleri, bunların tabii, çok örnekleri var ama özellikle eğitim bakımından verilen sözler ve orada ortaya çıkan manzara tabii, çok kötü. Benden önce değerli İstanbul Milletvekilimiz Sayın Ali Gökçek de gündeme getirdi "PISA'da Türkiye'yi ilk 10'a sokacağız." dediniz, orada da yine son derece kötü bir manzara karşımıza karşı karşıyayız. Bütün bu değerlendirmeler sonucunda Türkiye'nin son on iki yılı bir kayıp dönemdir, bir geriye gidiş dönemidir maalesef ve bu kafayla gidilirse, bu yaklaşımla gidilirse maalesef milletimiz için bir çöküş dönemi olur. Bu sebeple biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak nasıl ki AK PARTİ'nin geçmiş politikalarına, Türkiye'ye kötülük eden politikalarına karşı çıktıysak bu bütçeye de "hayır" oyu vereceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çok güzel bir konuşma yaptınız Hocam, tebrik ederiz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başarı.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

16.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İstanbul Milletvekili Yunus Emre kürsüde konuşurken AK PARTİ sıralarından laf atılmasına ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, bugün Meclis için, ülke için zor bir gün, 12 evladımızı şehit verdik, hepimizin acısı var. Grup olarak biz birbirimizi alkışlamıyoruz bile.

BAŞKAN – Farkındayım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ama şu beni üzüyor: Kürsüde konuşan arkadaşımız Doçent Doktor Yunus Emre; en sakın, en naif, en verilere göre konuşan arkadaşımız.

İSHAK ŞAN (Adıyaman) – Çok naif canım, gördük naifliğini yani.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Şimdi, bakın, yine laf atılıyor. Yani bu tahammülsüzlük neden, ya, neden tahammül edemiyoruz? Buradaki muhalefet milletvekilleri gelip "Ne güzel yol yaptınız, ne güzel ekonomiyi artırdınız, enflasyon iyi, işsizlik yok mu?" diyecek. Ya, tabii ki bu verileri konuşacağız ama bari bugün bir parça tahammül edelim birbirimize ya.

BAŞKAN – Doğru, doğru.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Niye tahammül etmiyorlar, neden dinlemiyorlar, neden dinlemek istemiyorlar? Bu beni üzüyor Sayın Başkanım; bari bugün yapmasınlar, rica ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sağ olun.

Evet, bağırmanın sonra hem milletvekiline faydası yok hem düşüncelerine faydası yok. Bir eski arkadaşınız olarak söylüyorum: Bağırınlar seçimlerde tekrar buraya gelmiyorlar, haberiniz olsun yani, yüzde yüz tespit yani.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahsı adına ilk söz, İstanbul Milletvekili Sayın Evrim Rızvanoğlu'na aittir.

Buyurun.

EVİRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu DEVA Partisi adına selamlıyorum.

Sözlerime başlarken Irak'ta şehit düşen askerlerimize Allah'tan rahmet, acılı ailelerine sabırlar diliyorum, milletimizin başı sağ olsun.

Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmeleri esnasında bakanlık sunumlarında ihmal edildiğini düşündüğüm bir konuyu gündeme getirmek istiyorum. Çevre ve iklim değişikliği konusu, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının neredeyse hiç değinmediği bir konu. Bu Bakanlıkta çevre var, bu Bakanlıkta iklim değişikliği var, keza görev tanımında da var ancak ne Bakanın gündeminde ne de Bakanlığın bütçesinde çevre ve iklim değişikliği var. Siz iklim değişikliğiyle mücadeleyi önemsemeyebilirsiniz, hatta kalkınmamızın önüne geçiyor diye de düşünebilirsiniz ancak ekonomik istikrarımızı, toplumsal refahımızı ve ulusal güvenliğimizi doğrudan etkileyen bu konu yokmuş gibi davranamazsınız. Sayın Çevre Bakanının Genel Kuruldaki konuşmasını geçen hafta dinledik, tam otuz üç dakika on bir saniye sürdü, Bakan 28'inci dakikanın sonunda çevre ve iklim değişikliğiyle ilgili birkaç kelam etme gereği duydu. Konuya verilen önem bütçede de maalesef aynı, çevre ve iklim değişikliği programı için ayrılan bütçe sadece 13 milyar 434 milyon TL; yanlış anlaşılmasın, tüm bakanlıklardaki ödenekler de dâhil bu rakama. Programa ayrılan rakamın genel bütçeye oranı sadece yüzde 0,12; bırakın genel bütçeye oranını, Bakanlığın bütçesine oranıysa yüzde 4,9 sadece. Maalesef, Sayın Bakanın futbolculara bu ay başında prim dağıtmaktaki bonkörülüğünü çevre ve iklim değişikliği konularında göremiyoruz. Anlaşılan o ki Sayın Bakan için görev alanındaki konular kendi hemşehri spor kulübünün maç kazanmasından daha önemli değil. İklim mücadelesinde biraz samimi iseniz eğer, kafanızı kaldırıp şöyle bir etrafa bakmanız gerekiyor, çok uzak değil, Avrupa Birliği 2021-27 yılları arası bütçesinin yüzde 30'unu iklim değişikliğiyle mücadeleye ayırarak bütçesini tamamladı; bu oran bizde ise yüzde 1 bile değil.

Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmeleri kapsamı, malumunuz, çok geniş, gelin şöyle bir çevre ve iklim değişikliği programına ayrılan bütçeyi yine bu alandaki mevcut maliyetlerle kıyaslayalım. Örneğin, AON'un Hava, İklim ve Afet Öngörüsü Raporu'na göre ülkemizde 2021 yılında taşkınlar ve orman yangınları sonucunda 690 milyon doların üzerinde bir ekonomik kayıp yaşandı. Bu rakamlar bizzat 14 Mart 2022 tarihinde dönemin Bakan Yardımcısı ve İklim Değişikliği Başmüzakerecisi tarafından verilen bir veriydi. Üzerine konuştuğumuz bütçede hâlihazırda taşkınlar ve orman yangınlarından oluşan zararı dahi karşılayamıyoruz. Kaç hektar bu ülkede bir gecede kayboldu, kaç kişi taşkınlarda hayatını kaybetti bir hatırlayalım. Millî servetimiz yok oluyor ve biz bunu önlemeye dahi yetemiyoruz. Oysa iklim değişikliğiyle mücadelenin yolu yine iklim finansmanından geçiyor.

Buradan sormak istiyorum: Siz bu bütçenin hangi kısmını iklim değişikliğiyle mücadeleye ayıracaksınız? Siz bu bütçeyle hem iklim değişikliğine dair uyumu hem de azaltımı nasıl gerçekleştirebileceksiniz? On İkinci Kalkınma Planı'nda yazdığınız döngüsel ekonomiyi, sürdürülebilir kalkınmayı ve yeşil dönüşümü nasıl sağlayacaksınız? Kâğıt üzerinde güzel görünen süslü cümleler üretmek çok kolay. Peki, bu işin pratiği nasıl olacak? Mesela, tarımı ne yapacaksınız? Ya susuzluk ve kuraklığı ne yapacaksınız? Çiftçinin aşırı sıcaklardan zarar görecektir mahsulünü alamamasına karşı şimdiden çareler üretmek lazım. Öteki türlü bırakın sebze, meyveyi ihraç etmeyi, dışarıdan almak zorunda kalacağız.

Bu iktidar iklim değişikliğiyle mücadelede, çevreyi korumada güçlü bir siyasi iradeye sahip değil maalesef, zaten herhangi bir iklim politikası da yok. Eğer siyasi iradeleri olsaydı, İklim Değişikliği Performans Endeksi'nde yani iklim karnesinde bir yılda tam 9 sıra geriye gitmezdi; eğer siyasi iradeleri olsaydı, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği COP28 Zirvesi'nde 132 ülke yenilenebilir enerji artırma taahhüdünü imzalarken Türkiye geride durmazdı hem de Türkiye gibi güneş potansiyeli çok yüksek olan bir ülkede, eğer siyasi iradeleri olsaydı iklim değişikliğiyle mücadelede en önemli yutak alanlarımız olan ormanlar hektar hektar ranta açılmazdı.

Değerli milletvekilleri, çevre ve iklim değişikliği konularında samimiyet çok önemli. Samimi yaklaşılması için de öncelikle Bakanlığın yapılanmasında çevre ve iklim değişikliği konularının şehircilikten ayrılması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

EVİRİM RIZVANOĞLU (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Hem böylelikle Sayın Bakan dilediği kadar şehircilik konuşabileceği bir şehircilik bakanlığına, ülkemiz ise iklim karnesini güçlendirecek işlevsel bir çevre ve iklim değişikliği bakanlığına kavuşmuş olur. Lütfen, yanlış anlamayın, demiyoruz ki şehircilik önemli değil. Biz diyoruz ki: Yaklaşan iklim değişikliği felaketine karşı el frenini acil olarak çekmekte gecikmeyelim, korkmayalım, konuşalım ve gerekli bütçeyi ayıralım. İşte, o zaman hem sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilir hem de gelecek nesillere daha yaşanılabilir bir Türkiye bırakabiliriz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Şahsı adına ikinci söz, Kayseri Milletvekili Sayın Mustafa Baki Ersoy'a ait.

Buyurun Sayın Ersoy.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul görüşmeleri kapsamında "Fonlara ilişkin işlemler" başlıklı 11'inci madde üzerine konuşma yapmak üzere şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle, yüce heyetinizi ve ekranları başında bizleri izleyen yüce Türk milletinin tüm fertlerini saygılarımla selamlıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler de dâhil olmak üzere yaklaşık iki aydır Gazi Meclisimizde devletimizin bütçesini görüşüyoruz.

İktisadi problemler her zaman çözülebilir, tolere edilebilir problemlerdir. Ben bugün burada tüm dünyanın ve maalesef ülkemizin de kanayan yarası madde bağımlılığı probleminden ve madde bağımlılığıyla mücadeleden bahsetmek istiyorum. Aramızda anne-baba olan ya da bu hassasiyeti haiz, en azından bir canlının canı yandığında yüreği sızlayacak arkadaşların büyük çoğunlukta olduğunu tahmin edebiliyorum. Bizim gözümüzden sakındığımız çocuklarımızın kolları bu illet yüzünden şırınga izleriyle mosmor oluyor; okuldan gelene kadar gözümüzü kapıda beklediğimiz evlatlarımızı geceyi bilinci kapalı bir şekilde hiç tanımadığı yerlerde, hiç tanımadığı ortamlarda, hiç tanımadıkları kişilerle geçirebiliyorlar ve bu illetle sağlıklarından olabiliyorlar.

Değerli milletvekilleri, 1980'li, 1990'lı yıllarda uyuşturucu trafiğinde Türkiye sadece transit bir ülkeydi, pazar değildi; buraya ulaşan uyuşturucu maddenin alıcısı yoktu ancak eser miktarda madde küçük bir kitleye ulaşıyordu. Gelin görün ki uluslararası uyuşturucu baronları zamanla burayı da pazar olarak gördü, yayılması için de ellerinden geleni yaptı. Seçim bölgem olan Kayseri ilinde son yapılan çalışmalara göre yaklaşık 100 binin üzerinde madde bağımlısı bulunmaktadır; bu rakamın içinde maalesef 18 yaş altı çocuklarımız da vardır. Bu tabloya göre geleceğimiz çok açık bir şekilde tehlikededir. Bu sebeplerle uyuşturucuyla mücadele ve rehabilitasyon çalışmalarına daha etkin rehabilitasyon uygulamaları ve daha büyük yatırımlarla ivme kazandırılmalıdır. Bu kapsamda Sayın Valimiz Gökmen Çiçek'in öncülüğünde Kayseri'mize kazandırılmak üzere hayırseverlerimiz tarafından finanse edilen ve yapımı devam eden Uyuşturucuyla Mücadele ve Rehabilitasyon Merkezinden bahsetmek istiyorum. Yeşilayımızla iş birliği yapılarak faaliyet gösterecek bu tesis, rehabilitasyon ve spor merkezleri, misafirhaneleri, sergi salonları, restoranları, kamp alanları ve ortak kullanım alanlarıyla Allah'ın izniyle diğer illerimize de örnek olacak, faydalı bir tesis olacaktır. Bu manada emeği geçen herkese de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bununla birlikte uyuşturucu satan, sattıran, kullanan kişilere karşı vatandaşlarımızın her an tetikte olup devletimizin ilgili kurumlarına ihbarları çok kıymetlidir çünkü bütün hikâye "Bir kereden bir şey olmaz."la başlayıp maalesef

tahayyül dahi edemeyeceğimiz hazin sonuçlarla bitebilmektedir. “Bana bir şey olmaz, benim çocuğum asla kullanmaz.” gibi düşünceler beyhudedir. Yapılan araştırmalar her kesimden, statüden, yaş aralığından, eğitim düzeyinden insanların madde kullanıcısı olabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Ortaöğretim seviyesindeki çocuklarımıza bile renkli draje şeklinde verilmesi için tasarlanmış maddeler geliştirilmiştir. Biz bu denli kötülüğü tahmin dahi edemezken evimize bu şekilde girmiş zehirlerle her an karşılaşma riskiyle yaşıyor olabiliriz. Bu sebeple kendimizi, sevdiklerimizi ve ülkemizin geleceğini emanet edeceğimiz gençlerimizi koruyabilmek adına ihbar çok önemlidir. Ben de buradan Kayseri’imiz başta olmak üzere, Türkiye’nin her yerinden vatandaşlarımızı bilinçli olmaya davet ediyor ve şahit oldukları durumları ihbar etmeye davet ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, sözlerime son vermeden önce, dün gece ve bugün hain, bölücü, terör örgütü PKK tarafından gerçekleştirilen melun saldırılarda şehit düşen kahraman şehitlerimize Cenab-ı Allah’tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum, büyük Türk milletinin başı sağ olsun.

Buradan hainlere, alçaklara sizin huzurunuzda seslenmek istiyorum: Biz bir ölür, bin diriliriz ama sizin ölünüzü, dirinizi; her gün birinizi, bir gün hepinizi o sarı torbalara koyacağız Allah’ın izniyle diyorum.

Saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 12’nci maddeyi okutuyorum:

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Hazine garantili imkân ve dış borcun ikraz limiti ile borç üstlenim taahhüt limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemler

MADDE 12- (1) 2024 yılında, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre sağlanacak garantili imkân ve dış borcun ikrazı limiti 9 milyar ABD dolarıdır.

(2) 1 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde 3’üne kadar ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilir.

(3) 2024 yılında 4749 sayılı Kanunun 8/A maddesi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca sağlanacak borç üstlenim taahhüt limiti 1,5 milyar ABD dolarıdır.

BAŞKAN – Gruplar adına ilk söz, Saadet Partisi Grubuna adına İzmir Milletvekili Sayın Mustafa Bilici’ye ait.

Buyurun Sayın Bilici. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün akşam ve bugün Irak’ın kuzeyinde 12 evladımızı şehit verdik. Şehitlerimize Allah’tan rahmet, kederli ailelerine sabırcemil niyaz ediyorum. Ruhları şad, mekânları cennet olsun inşallah.

Değerli arkadaşlar, insan bazen bu Meclis çatısı altında havanda su dövüp dövmediğini soruyor kendine. Haftalardır bütçe konuşmaları yapıyoruz ama maalesef ne neden bu hâle geldiğimizin öz eleştirisini görebiliyoruz ne de topluma güven verici, geleceğe umutla bakmasını sağlayacak somut pratikler üretiyoruz. Demokrasinin ve hukuk devletinin baypas edildiği bir vasatta istihdam, üretim, enflasyon, kur, faiz, gayrisafi millî hasıla üzerine bahisler oynuyoruz âdeta. “Eğitim” desek hakeza; Asım’ın nesli hedefiyle imam-hatipler açtık ama kötü yönetimi, yolsuzluğu, rantı “Nas var.” diyerek din eliyle perdelemeye gayret ettik. Sonuçta, tahfif ettiğimiz değerler yüzünden gençlerimizi dinden soğuttuk, deizmin pençesine ittik. Ülkesinden kaçmak isteyen, başka diyarlarda ümit arayan nesiller ürettik. Kimilerini KHK’lerle sivil ölümlere mahkûm ettik, kimilerini mülakatgede kıldık. Tam 2,5 milyon vatandaşımızı terör şüphesiyle soruşturmalardan geçirdik. Yerel mahkemelerin AİHM ve AYM kararlarını uygulamamalarını “yerlilik” “millîlik” diyerek savunduk. Çarpık enflasyon yüzdeleri, kavgalarıyla yıllarımızı tükettik. Milleti hak ettiğinin daha azına razı etmek, emeğinin karşılığını vermemek için kurumlara gerçekleri söyletmedik, defalarca yöneticilerini değiştirdik. Rasyonel politikaları öğütleyenlere “mandacı” dedik, dış güçlerin ajanı muamelesi yaptık. Ülkede 2 milyona yakın konut fazlalığı varken ev bulma derdi ve devasa kiralar yüzünden milleti birbirine düşman kıldık. Depremzedelere verdiğimiz sözleri tutamadık. En çok övündüğümüz betonlaşma siyasetinde bile TOKİ’zedeler yarattık. Yargıya olan güveni tarumar ettik. Hukuksuzluk, rant, rüşvet ve yozlaşma ağı arayan cenderesine aldı. Bunları gündeme getiren üst yargı mensuplarını linç etmekten geri durmadık. Yargı kurumlarını, o kurumların başındakileri terörle iltisaklı ilan eden siyasi retorikleri baş tacı ettik. Sessiz devrimlerin yapıldığı ve toplumun tüm renklerinin kuşatıldığı günleri unutup 90’ları arar hâle geldik. Suç örgütlerinden dolarla maaş alan siyasetler, davasına gireceği adamın yaş günü partisine katılan yargı mensupları, suçu kapatmak için rüşvet pazarlığı yapan gazeteciler türedi. Ülkedeki yozlaşmanın pek çok örneğini suç örgütü liderlerinin sosyal medya mesajlarından öğrendik. Kurum başkanlarının, yöneticilerinin, akrabalarının nasıl haksız servetler edindiklerine ve birbirlerine nasıl düştüklerine bu ifşalar sayesinde muttali olduk. Olduk da ne oldu? Bakanlığında dezenfektan satan başkanların şükran duyularıyla yolcu edildiği bir ülke hâline geldik. Kayyumlarla bir halkın seçme ve seçilme hakkının elinden alındığı günleri yaşadık, yaşamaya da devam ediyoruz. En kötüsü de bu hukuksuzlukların tümünü kanıksar hâle geldik; tıpkı akraba kayırmacılığı, kör göze parmak sergileyen rektörleri, bürokratları, kurum başkanlarını hep birlikte kanıksadığımız gibi, tıpkı FETÖ borsalarını, servet transferlerini vakayıdiye misali sindirdiğimiz gibi, tıpkı saadet zinciri senaryolarını, kara paranın baş döndürücü seyahatlerini magazin haberi misali izler gibi. Bütün bunların bizim en değerli sermayemiz olan insana yaptıklarını hesap edemedik. Adil yargılama hakkını lime lime ettik; hak ihlali kararları veren mahkemelerin hükmünü yok ettik; hak, hukuk, adaletten yana tavır koyan hâkim-savcılarını tehcir ettik; defalarca söz verilen coğrafi teminatı yerle yeksan ettik; ondan sonra da “Neden karne notlarını böyle? Bize operasyon çekiliyor.” diye fevranlar kopardık. Oysa AİHM’in kaplarına binlerce vatandaşımızın dayanması o dış güçlerin işi falan değişti, ne ettiyse kendi ellerimizle ettik. 15 Temmuz sonrası yepyeni sivil bir anayasa yapma, daha fazla hukuk, daha fazla özgürlük, daha fazla sivil haklar inşa etme imkânlarına kavuşmuştuk, engelimiz de yoktu. Maalesef tek engelimiz korkularımız ve güç istencimiz idi. İşte, o yüzden “Türk tipi başkanlık sistemi” diye bir şey ürettik, defakto güçler birliği oluşturduk, 28 Şubatların pek çok aktörüne tekrar yol verdik. Zararı sadece bize olmadı; önce bağrımıza bastığımız, sonra da ırkçı kesimlerin önüne attığımız mültecileri de bu kadrolara kurban verdik; kimilerini insan kaçakçılarının önüne attık, kimilerini haksız, hukuksuz “deport”larla sınır dışına kovaladık. Dün “gönül coğrafyaları” “tarihî sorumluluk alanları” dediğimiz coğrafyalarla, onları barındıran halklarla aramızda engeller koyduk. En barizini bugünlerde Filistin’le alakalı yaşamaktayız; oysa, toplanıp toplanıp esip gürliyoruz ama yaşamıyoruz; tek bir yaptırım maddesini bile soykırım cellatlarına uygulamayı beceremedik. Dışarıda güçlü olmanın, inandırıcı ve etkili olmanın yegâne yolunun, asıl içeride barış ve güvenliği sağlamaktan, hukuk devletini ihya etmekten geçtiği gerçeğini unuttu verdik. Toplumu yanlış ve çarpık bir beka anlayışına zerk ettik. Dün açılımlara, çalıştaylara, demokrasi ve hukuka omuz veren bir toplumdaki korkularıyla yüzleşmekten korkan, baskınlığı güvenlik zanneden, özgürlükleri esaret sanan bir kitlesellik yarattık.

Öte yandan, 2040’lı yıllara kadar evlatlarımızı, torunlarımızı borçlu kılacak, onlara kullanacağımız kaynakları kurutan, hazine garantili yap-işlet sistemleri ürettik. “Yeniden hesaplamaya gidelim, halkın parası zayı olmasın, azınlık bir gruha millet olarak milyarlarca doları ödemeyelim.” dediğimizde, karşımıza Londra Tahkimini koyan ama yerlilik, millîlikten de kimseye pay

vermeyen bir zihniyete mahkûm edildik.

Şimdi bütçe konuşuyoruz ama yapısal reformlara girişmeden kaybettiğimiz güveni nasıl kazanacağız? Torba yasaların baş tacı edildiği, her bir konunun tek kişinin ağzına baktığı bu sistemde nasıl olup da ortak akla dayalı bir sistem inşa edeceğiz? Bu, geleceğimizi ilgilendiren kocaman bir soru. Siyasetin ancak normalleşme sayesinde yaralarını sarılabileceğini, normalleşen siyasetin toplumda da sinerji oluşturacağını kabullenmekte hâlen zorlanıyoruz. Normalleşmeyi hukuku, özgürlüğü, gücü zayıflatacak bir zafiyet olarak gören bir anlayışla nasıl gerçek, sahici, hakiki, akıllı, liyakatli, ehliyetli, adaletli ve merhamet içeren bir sistem oluşturabileceğiz? Soru çok ama cevaplamaya niyetimiz var mı, asıl bunu konuşmamız lazım. Konfor alanlarımızdan, menfaat meskenlerimizden, pragmatik çıkar alanlarımızdan yani kâbuslardan uyanıp bu soruyu kendimize sorup yol alabilecek miyiz acaba?

Mevcut sistemin yasama organı vasfını kadük kıldığı bu Meclisi saygı ve umutla selamlıyor, hepinizi Allah'a emanet ediyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat.

Buyurun Sayın Sunat.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, yirmi dört saat içinde 12 vatan evladımızı şehit verdik; Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve yüce Türk milletine sabır ve başsağlığı diliyorum, yaralılara da acil şifalar diliyorum. Ve buradan bölücü terör örgütü PKK'ya lanetliyorum; lanetlemeyeni de lanetliyorum bu kürsüden.

Sayın milletvekilleri, bütçe görüşmelerinde milletvekillerinin, bakanların, bürokratların, personelin geç saatlere kadar mesai yapmasının amacı, toplumun tüm kesimleri için demokratik bir süreç içinde kamu kaynaklarını nasıl daha etkin ve etkili kullanacağımızı belirleyebilmektir. Sarayda hazırlanan bütçe onlarca milletvekilinin eleştirilerine, milyonlarca vatandaşın taleplerine rağmen tek bir cümlesi dahi değişmeden kanunlaşıyor.

Sayın milletvekilleri, sanki Türkiye güllük gülistanlık; ey iktidarın kibirli yöneticileri 22'nci yılına giren iktidarınızda yokluğa ve yoksulluğa mahkûm edilmiş, istikrarsız ve geleceği belirsiz bir Türkiye yarattınız. Sizler Türk milletini beceriksiz ekonomik yönetiminizle çaresiz, kimsesiz ve sahipsiz bıraktınız. Kimsesizlerin kimsesi olan cumhuriyetimizin misyon ve vizyonunu yerle bir ettiniz. Eşlerinizi dostlarınızı, akrabalarınızı ihya ederken bu milletin evlatlarını görmezden geldiniz. Sayenizde enflasyon ve döviz fırladı, paramız pul oldu, satın alma gücümüz çok düştü, kiralara sizin yüzünüzden patladı; eğitim, sağlık, tarım can çekişiyor, esnaf kan ağlıyor, gençler ülkesini terk etmek için yol arıyor, başaramayan bazı gençler de çaresizlikten intihar ediyor, toplum cinnet hâlinde, birbirini göz kırpmadan öldürenlerin sayısı giderek artıyor sayın milletvekilleri.

Sayın milletvekilleri, yandaşların olağanüstü zenginleştiği Türkiye'de Türk milleti AK PARTİ yüzünden fakirleşti, sizler bu yarattığınız yoksulluktan oy devşiriyorsunuz. Bir kez olsun saray için değil, millet için bütçe yapın, milletimizi kendi elinizle soktuğunuz bu girdaptan artık çıkarın. Artık iktidar, haram yemeyi meşrulaştırmış, normalleştirmiş siyasi görünümüne bir rant hareketi olarak algılanmaktadır, farkında mısınız? Günlerdir aklanan kara paraları, fonları ve vurgunları konuşuyoruz. Biz bu hâle nasıl geldik sayın milletvekilleri? Ekonomi yönetimini eline yüzüne bulaştıran iktidar, kısa dönemli yatırım ve para ihtiyacını karşılamak için "Varlık Barışı" diye bir garabet çıkardı, hepiniz biliyorsunuz. Uyuşturucu baronlarına, kaçakçılık yapana, Türkiye'den para kaçırana "Nereden buldun?" diye sormayacağız, getirin paralarını." dediniz. Kısaca, hırsıza, yolsuza, uğursuza, mafyaya kollarını kucağını açtı ve yüzde 1 komisyon karşılığında parayı da suçluları da güzelce akladı. Sonuçta ne oldu sayın milletvekilleri? Sonuçta ülkemiz kara para aklayanlar ve suç baronları için bir cennet hâline geldi. Biliyorsunuz ülkenizde yoğun miktarda kara para aklanıyorsa, terörist gruplar ülkenizden finansman sağlıyorsa ve siz bu sorunlarla mücadele etmiyorsanız, edemiyorsanız işte o zaman OECD ülkelerinin mali gücü tarafından gri listede ilan edilirsiniz. İşte, Türkiye de 2021 yılından beri gri listede; utanmalısınız. Şimdi güya uğraşıyorsunuz, suç örgütlerine operasyonlar düzenliyorsunuz. Suç baronlarıyla fotoğraflar çektiren, onlarla iş birliği yapan, onlara yol veren eski bakan ve yöneticilerin ellerini yıkayıp bir köşeden kıs kıs güldüğünü görüyorsunuz. Neredesin Bakan Soylu? Eserinizle övünün.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ ve ekonomi yönetimi son dönemde ne yapıyor? Kapı kapı dolaşıp yatırımcı arıyor. Hiçbir itibarlı yatırımcı gri listedeki bir Türkiye'ye yatırım yapar mı? Çünkü hukuk devleti özelliğini yitirdiniz. Yargı bağımsız değil, hukukun üstünlüğü ilkesini unuttunuz. Düzgün yatırımcı mülkiyet güvencesi konusunda endişe yaşıyor. Aklıma geldi, geçen yarım kalan torba kanun teklifinde yurt dışına hizmet veren firmaların faaliyetlerinden elde edilen gelirlerle sağlanan yüzde 50 kazanç istisnası, döviz kazancının Türkiye'ye getirilmesi şartıyla yüzde 80'e çıkarılıyor yani devamlı kanun değiştiriliyor. Bir Türk firması yurt dışında kazandığı dövizini neden ülkesine getirmek istemez, onu düşünmemiz lazım. Çünkü güvencesi yok sayın milletvekilleri, güvenmiyor.

Türkiye günlerdir, değişik yöntemlerle kara para aklayanları, koca koca ünlü sporcuları, iş insanlarını dolandırıcıları konuşuyor, iyice magazin hâle gelmiş bir konuyla karşı karşıyayız. Neden sormuyoruz? Parası aklananlar kim? Dolandırıcılığa yol verenler kim? Haksız kazançları finanse edenler kim ve kimler tarafından saklanıyor? Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener'in deyişiyle, cambazlar konuşuluyor ama sirkın sahipleri nedense hiç konuşulmuyor.

Bu ülkede denetim bitmiş değerli milletvekilleri. Ekonomimizin üçte 1'i kayıt dışında. Rüşvet çarkı, uyuşturucu kaçakçılığı, emek hırsızlığı, vergi kaçırma, kaçak göç ekonomisi kayıt dışıyla dönüyor. Her konuda rant devşiriliyor bu ülkede. Bu kirli, ahlaksız düzene yıllardır göz yumuluyor ve yol veriliyor. Neden biliyor musunuz, neden yol veriliyor biliyor musunuz sayın milletvekilleri? Yol arkadaşlarının ve suç ortaklarının ağzını kapamak için, parayla insanları satın almak için, doyumsuz bir azınlığın hırslarını tatmin etmek için. Devletin malına çökenlerden hesap sorulmuyor bunun için. "Devletin malı deniz, yemeyen domuz." çarpık zihniyetinin tezahürüdür bu ve bütün bunların yükünü, alınının teriyle çalışan ama hakkını hiçbir zaman alamayan, helal parayla geçinmeye çalışan aziz Türk milleti ödüyor. Bu iktidar, sığınmacılar dâhil, 5'li çetelerden alamadığı vergiyi Türk milletinin sırtına yüklüyor. Bir gün bile israftan geri durulmuyor bu ülkede sayın milletvekilleri. Şu bütçeye bir bakın; asgari ücretin, emeklinin maaşının aylık sınırının altına düştüğü ekonomide Cumhurbaşkanlığına 12,3 milyar lira harcama yetkisi vererek sarayın itibarını koruyor.

Gördünüz mü bugün şehit verdiğimiz vatan evlatlarının evlerini sayın milletvekilleri? Ben utandım, ben üzüldüm, yüreğim yandı ama sizlerin yüreği yanıyor mu; bilmiyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Yanıyor tabii ki.

ŞENOL SUNAT (Devamla) – Sayın milletvekilleri, bu sorun sadece ekonomik değil...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ne demek o ya!

ŞENOL SUNAT (Devamla) – ...ahlaki bir sorundur Sayın Milletvekili.

Ekonomi bir şekilde düzelir ama bozulan ahlaki yapı, bozuk zihniyet öyle kolay düzelmez. Bu bir zihniyet sorunudur; hırsıza, yolsuza, arsıza göz yumulduğu, kayba kaçacağı yol verildiği ve âdeta her türlü suçun teşvik edildiği bir ortamda Türkiye

kalkınamaz sayın milletvekilleri. Herkesin emeğinin hakkını aldığı, herkesin eşit fırsatlara sahip olduğu, yargının bağımsız olduğu ve adaletin ayırım olmadan herkese uygulandığı bir Türkiye'yi inşa etmek zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) – Toparlıyorum.

Türkiye'yi hırsızların, arsızların, hayâsızların elinden kurtarmak zorundayız sayın milletvekilleri.

İlk önce siyasi ahlak gerekiyor, siyasetçilerin derdi milletin refahı ve geleceği olmalı; siyaset öyle bir rant kapısı olamaz.

Buradan iktidara da seslenmek istiyorum: Hayatınızda bir kez olsun sorumluluk alın, bir kez olsun ciddiyetle hareket edin ve bu milleti düşünün diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Yozgat Milletvekili Sayın İbrahim Ethem Sedef.

Buyurun Sayın Sedef.

MHP GRUBU ADINA İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen aziz Türk milletini ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, dün ve bugün üzücü bir şekilde şehit haberlerini aldığımız -birisinin de Yozgatlı olduğunu öğrendim- şehitlerimize sizlerin huzurunda Allah'tan rahmet, ailelerine ve aziz Türk milletine de başsağlığı diliyorum ve huzurunuzda şehitlerimize diyorum ki emin olunuz ki bu vatani bölmeye çalışanlarla, Türk ve Türkiye düşmanlığı yapanlarla kanımızın son damlasına kadar mücadele etmeye devam edeceğiz, onların da kökünü inşallah hep birlikte kazıyacağız.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınması için hayati öneme sahip olan 2024 bütçe teklifini görüşüyoruz. Bu bütçe teklifi ülkemizin geleceği için stratejik bir planı temsil etmektedir; ekonomik istikrarın sağlanması, sosyal refahın artırılması ve kamu hizmetlerinin geliştirilmesi için gereken kaynakların doğru şekilde tahsis edilmesini içermektedir. Bu nedenle bu bütçe teklifinin yüce Meclisimiz tarafından onaylanması ülkemizin ilerlemesi için hayati adımlardan biri olacaktır. 2024 yılı bütçesinin eğitimden sağlığa, altyapıdan tarıma kadar birçok alanda yapılacak olan harcamalarla halkımızın refahına katkı sağlayacağına Milliyetçi Hareket Partisi olarak inancımız tamdır.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet İttifakı Türkiye'nin siyasi tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır. Cumhuriyet İttifakı, millî çıkarlarımızı koruma ve Türkiye'yi daha da ileriye taşıma hedefiyle oluşturulmuştur. Cumhuriyet İttifakı, demokrasiye olan inancını ve millet iradesine saygısını en üst seviyede tutan bir anlayışa sahiptir. Halkın sesini duymak ve onun isteklerini gerçekleştirmek için var gücümüzle çalışmaktayız. Cumhuriyet İttifakı, Türkiye'nin kalkınması ve refahının artması için el ele vermiş, ortaya koyduğu projelerle ülkemizin geleceğine ışık tutmaktadır. Cumhuriyet İttifakı'nın temel prensipleri arasında millî birlik ve beraberlik vardır. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin getirdiği kazanımlarla birlikte Türkiye daha güvenli, daha kalkınmış ve daha istikrarlı bir ülke hâline gelmektedir. Bizler de Milliyetçi Hareket Partisi olarak birlikte çalışarak Türkiye'yi daha ileriye taşıyacağımıza inancımız tamdır. Çalışmaktan yorulmayacağız, vatan ve millet sevdamızdan da asla vazgeçmeyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, Sarıkaya ilçemizde bulunan Sarıkaya Roma Hamamı binlerce yıldan bu yana suyu kaybolmamış, günümüze kadar gelmiş en önemli Roma yapıtlarından biri olma özelliğini taşımaktadır. Ülke turizmine kazandırılması amacıyla Kapadokya'dan Sarıkaya Roma Hamamı'na, Sorgun termalleri, Kerkenes Harabeleri ve Hattuşaş'a uzanan bir seyahat zincirinin oluşumunun sağlanması gerekmektedir. Böylelikle, ilçemizin turizmde önemli bir konuma geleceğini de ifade etmek istiyorum. Yine, Aydınıcık ilçemizde bulunan Kazankaya Kanyonu'muzun tanıtımı Yozgat'ımız için büyük önem taşımaktadır. Tüm vatandaşlarımızı Yozgat'a bir seyahat planlayarak "saklı cennet" olarak adlandırılan Yozgat'ımızın incisi Kazankaya Kanyonu'muzu görmeye davet ediyorum.

Değerli milletvekilleri, ilimizin, bölgeye özgü tarım ürünlerinin verimliliğinin artırılması, bu ürünlerin tanıtımının yapılması ve pazarlama yöntemlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Yozgat Şefaathı ilçesi Karanlıkdere Vadisi'nin ayva ve üzüm yetiştiriciliği yönüyle değerlendirilmesi gerektiği yapılan birçok araştırmayla tespit edilmiştir. Alanda, 605 hektar arazinin tamamı için bir bağ tesisi kurulması mümkün olabilir. Karanlıkdere Vadisi'nin ülke tarımına kazandırılması beklentilerimiz arasındadır. Tarım sektörü, Yozgat ekonomimizin temel direklerinden biridir. Pancar eken çiftçilerimiz neredeyse tüm ilçelerimizde bu sektörün önemli bir parçasıdır. Çiftçilerimiz hem ülkemizin şeker ihtiyacını karşılamakta hem de ekonomiye önemli katkılar sağlamaktadır ancak üreticilerimiz çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır, bunların başında maliyetlerin artması gelmektedir. Gübre, tohum, akaryakıt gibi girdi maliyetleri çiftçimizi zor durumda bırakmaktadır. Buna ek olarak iklim değişiklikleri nedeniyle yaşanan kuraklık da pancar ekimi yapan çiftçilerimizi olumsuz etkilemektedir. Bu durum verim düşüklüğüne yol açmakta, sulama için harcanan elektrik maliyetini artırmakta ve çiftçilerimizin gelirlerini azaltmaktadır. Öncelikle çiftçilerimize destek sağlayacak tarım politikalarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Girdi maliyetlerinin düşürülmesi, gübre, tohum, elektrik ve ilaç gibi tarım girdilerine yönelik teşviklerin de artırılması gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, Yozgat TMO Başmüdürlüğü 29 Haziran 2023 tarihinde hububat alım kampanyasına başlayıp 30 Eylül 2023 tarihinde kampanyayı sonlandırmıştır. Yozgat'ımızda TMO tarafından 22 alım noktasında hizmet verilmiştir, il genelinde üreticilerimizden 752 bin ton hububat alımı gerçekleştirilmiştir. Bu süreci çiftçilerimiz, üretici ve sivil toplum kuruluşlarımız ve TMO'yla irtibat hâlinde hep birlikte takip ettik. TMO'nun son üretici ürününü teslim edene kadar alım kampanyasını sürdüreceğini ilan etmesine rağmen bazı çevrelerce TMO'nun bu yıl ürün almayacağı dillendirilmiş ve çiftçilerimiz planlı bir manipülasyonla karşı karşıya bırakılmıştır. Randevu sisteminde yığılmalar yaşanmış, rekoltenin de yüksek olması nedeniyle fazla ürün götürülerek istemeden de olsa yoğunluğa sebep olunmuştur. Bununla birlikte randevu alıp hasat yapamadığı için randevusuna gelemeyen üretici sayısı da oldukça fazla olmuştur. Yaz boyunca yakından takip ettiğimiz alım döneminde çiftçilerimizin yaşadığı sorunlara müdahale ederek yanlarında olduk ve sonuç olarak TMO, randevu sistemini güncellediğini ve 2024 yılında yenilenmiş randevu sistemiyle çiftçilerimizin problem yaşamayacağını da tarafımıza bildirmiştir.

Değerli milletvekilleri, Yozgat merkezden Boğazlıyan ilçemize, oradan da Kayseri ilimize ulaşımı sağlayan Atatürk yolu şu an itibarıyla tek şeritlidir ve oldukça dar bir yapıya sahiptir. Bu durum sürücülerin güvenliği açısından büyük riskler oluşturmaktadır. Özellikle tarım faaliyetlerinin yoğun olduğu dönemlerde yaşanan trafik kazaları maalesef can kaybına neden olabilmektedir. Bu nedenle, Boğazlıyan ilçemiz ile Yozgat arasında bölünmüş yol yapılması da gerekmektedir.

Aynı zamanda, Yozgat merkezden geçen uluslararası E88 Kara Yolu trafik yoğunluğunu kaldıramıyor ve projesi hazır olan çevre yolunun da bir an önce yapılmasını Yozgatlı hemşehrilerimiz bizlerden talep ediyor.

Ülkemizin büyümesini sürdürebilmesi köylerimizin gelişmesine, köylülerimizin de eğitim olanaklarına ulaşabilmesine bağlıdır. Yaşadığımız yüzyılda bilgiye ulaşabilmenin en kolay yolu olan internet erişimi Yozgat'ımızın birçok köyü için hâlâ sorun oluşturmaktadır. Köy ziyaretlerimizde muhtarlarımızla yaptığımız değerlendirmelerde bu konu sıklıkla dile getirilmektedir. Şebekenin olmayışı köylerimizdeki yaşamı derinden etkilemekte ve bu sorunların ortadan kaldırılmasını da Yozgatlı hemşehrilerimiz beklemektedir.

Buradan bizlere yine talepte bulunan uzman çavuş ve sözleşmeli er, erbaş olarak görev yapan kahramanlarımız,

sözleşme süreleri bittikten sonra kurumlara atanabilmelerinin bir düzenlemeye bağlanmasını talep etmektedirler. Yine, diyetisyenler, sağlık yönetimi ve sağlık kurumları işletmeciliği bölümü mezunları, psikologlar, sosyologlar, veteriner hekimler, gıda mühendisleri, vekil imam hatip ve vekil müezzin kayyımlar yine kadro beklemektedir diyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak 2024 yılı bütçesini desteklediğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

17.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, son yirmi dört saat içinde 12 şehit verilmesi üzerine, Hükümetten millî yas ilan edilmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden ortak bir bildiri yayınlanması taleplerine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Son yirmi dört saat içinde hepimizin bildiği gibi 12 evladımızı şehit verdik. Türkiye Büyük Millet Meclisinde siyasi partilerimizin değerli sözcüleri üzüntülerini ifade ederek milletimizin yüreğine düşen korun esas itibarıyla millî varlığımıza zarar veremeyeceğine işaret eden açıklamalarda bulundular. İYİ Parti olarak bugün biz, böyle bir durum karşısında dünyanın neresinde böyle elim bir olay olsa millî yas ilan edileceğine işaret ederek millî yas ilan edilmesi hususunda Hükümeti harekete geçmeye davet ettik. Elbette ki bu husus Hükümetin ve Sayın Cumhurbaşkanının inisiyatifinde olan bir husustur ama Türkiye Büyük Millet Meclisinden de ortak bir sesin çıkması iktiza eder.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Dolayısıyla, İYİ Parti Grubu olarak zatîalınızden bütün siyasi partilerin ortak imzasıyla yayımlanacak bir bildiriyle milletimizin gönlünü ferahlatacak, birlik ve beraberliğimizin devam ettiğini ve bütün bu olaylar karşısında yıkılmaz bir kale olduğumuzu gösterecek bir açıklamanın yapılmasını arzu ediyoruz. Bu hususu Başkanlığınızın takdirine sunuyoruz.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN – Başka söz talebi var mı? Yok.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Eklî Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şırnak Milletvekili Sayın Ayşegül Doğan.

DEM PARTİ GRUBU ADINA AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Teşekkür ederim.

Ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Malumunuz bütçe görüşmeleri bir yandan yıl sonu muhasebesi yapma fırsatı da sunuyor, bana da böyle bir fırsat sundu. 2024 bütçesini konuşurken seçim bölgem Şırnak'a -aynı zamanda memleketim- memleketime bakalım istedim. Eğitimden sağlığa, sosyal hayattan siyasete Şırnak bölgesinde olanları biraz sizlere de hatırlatmak istiyorum.

Şırnak'ta son bir yılda kamuoyuna yansıyan 12 intihar vakası var, yalnızca kamuoyuna yansıdığı kadarıyla. Mesela son bir ayda 2'si Cizre ilçesinde olmak üzere en az 3 genç intihara teşebbüs etti ve maalesef 2 genci kaybettik. Uzmanlara göre bu intiharların bir nedeni de bilinçli bir yoksullaştırma politikasının uygulanıyor olması. Yine, Türkiye geneliyle karşılaştığımızda nitelik ve nicelik olarak Şırnak ili ve ilçelerinde sağlık hizmetleri hem ekipman hem de personel açısından son derece yetersiz. Örneğin, TÜİK verilerinde dahi anne, bebek ölümleri 3 kattan fazla. Cizre Devlet Hastanesi -yine bir örnek vermek gerekirse- yirmi yıl önceki nüfusa göre planlanmış, 2 katına çıkan nüfusa karşın yeni bir düzenleme ya da iyileştirme yapılmamış; öyle ki 2019 yerel seçimlerinde yapımı vadedilen ve Şırnak-Cizre arasında yer alacak olan 500 yataklı devlet hastanesi hâlâ temel atma aşamasında. Bunu bizzat Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'yla görüştüğümüz zaman da ifade ettik. Hayati vakalar kilometrelerce uzak mesafedeki Elâzığ ve Diyarbakır'a sevk ediliyor. "Kilometrelerce" diyorum, düşünün ki bu bir kalp krizi ve tam teşekküllü bir hastanede kardiyak bir müdahale yapılamadığı için en az iki buçuk saatlik yol ötedeki -Cizre'den giderseniz- Diyarbakır'a gitmeniz gerekiyor.

Silopi, Uludere, Cizre ve Şırnak'ta uyuşturucu bağımlılığında son yıllarda çok ciddi bir artış var, bağımlılık yaşı düşmüş ama buna rağmen mevcut AMATEM'ler kapalı, açılma sözü verilenler de hâlâ açılmadı. Yıllardır Cizre-Nusaybin, Cizre-Uludere-Beytüşşebap, Şırnak-Güçlükönak ve Cizre-Silopi uluslararası İpek Yolu'nda ölümlü trafik kazaları yaşanıyor, yaralanmaları hatırlatmıyorum bile. Duble yollarla övünen iktidar, verilen onlarca söze rağmen bu yolları onarmıyor, bu sorunu çözmiyor.

Atanan kayyumlar halkın iradesini yok saymanın yanı sıra yaptıkları usulsüzlüklerin de hesabını vermiyorlar, örneğin Cizre Belediyesi 2018'den bu yana Sayıştay tarafından denetlenmedi. Bitmiyor, insanlar güvenlik gerekçesiyle doğup yaşadıkları topraklardan koparılıyor, yıllar sonra boşaltılan köylerine geri dönmek istediklerinde izne tabi tutuluyorlar, mezarlıklarını dahi ziyaret edemiyorlar ama bazı kömür işletmeleri orada arama çalışmaları yapıyor. Mesela Anılmış köyünde durum böyle, bu köy 1989'da boşaltılmıştı, şimdi köylüler geri dönemiyor. 24 Şubat 2022 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararıyla köylülere Anılmış köyündeki mülklerinin acele kamulaştırıldığı tebliğ ediliyor.

Koruculuk sisteminin kaldırılması gerektiğine dair yaygın görüşe rağmen koruculuk sistemi lağvedilmiyor, özellikle Şırnak'ta teşvik ediliyor, destekleniyor, güçlendiriliyor ve neredeyse tek istihdam alanına dönüştürülmüş vaziyette. Bu sistemin güçlendirilmesi, başka güç odaklarını güçlendirdiği gibi mesela bizim geçenlerde, 11 Aralıkta Şırnak'ın Uludere ilçesi Şenoba beldesi yöneticimiz, emektarımız Ahmet Gün'ün katledilmesine neden oldu. Şırnak'ta, İdil'de, Cizre'de, Silopi'de, Uludere'de, Beytüşşebap'ta, Güçlükönak'ta çocuksanız her an bir zırhlı araç nedeniyle yaşamdan koparılabilirsiniz ve sonra bu, kaza olarak değerlendirilir ya da üstü örtülmeye çalışılır. Aylar önce 12 yaşındaki bir çocuk yine zırhlı araç çarpması nedeniyle beyin travması geçirdi, şükür ki hayatta, şükür ki sağlıklı.

Dünya Gıda Örgütünün 2022 verilerine göre Türkiye'de 14,8 milyon kişi yetersiz beslenmekte, bu oran en yüksek Şırnak'ta görülmekte. Şırnak'ta 5 yaş altı çocuklarda bodurluk oranı yüzde 9'u, yüzde 10'u buluyor. Her 9-10 çocuktan biri bodur.

Sayın milletvekilleri, seçim bölgem, aynı zamanda memleketim -tekrar ediyorum dolayısıyla çocukluğum, ilk gençliğim oralarda geçti- Şırnak'tan verdiğim -yıllardır bu sorunu konuşuyoruz, on yıllardır- her bir yaşamışlık örneği -bu liste uzun, uzatabilirim ben de- neresinden tutsanız, eğitimden sağlığa hepsi Kürt meselesine değişir ne yazık ki.

Şimdi, bakın, size bu bağlamda bazı hatırlatmalar yapmak istiyorum: 12 Ağustos 2005'te, Diyarbakır'da toplu konut anahtar teslim töreninde: "Kürt sorunu bu milletin bir parçasının değil, hepsinin sorunudur, benim de sorunumdur; bu ülkenin Başbakanı olarak o sorun herkesten önce benim sorunumdur." 27 Aralık 2010'da bu Mecliste, bu Meclisin Genel Kurulunda yaptığı konuşmada: "73 milyon insanımız Türkiye Cumhuriyeti üst kimliği altında birdir, üst kimlik Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığıdır. Bunun altında birçok etnik unsur vardır. Başbakan olarak Kürt sorununu savunuyorum, savunmaya devam edeceğiz." 16 Kasım 2013'te Mesut Barzani ile aynı kürsüde Diyarbakır'da: "Sizi, şahsınızda Kuzey Irak Kürdistan Bölgesindeki değerli kardeşlerimizi muhabbetle selamlıyorum. Nasıl ki Türk'ü Kürt'ten ayıramazlarsa Kürt'ü de Türk'ten ayıramazlar. Bir annenin çocuğuyla ana dilinde konuşamıyor olmasından daha büyük azap ne olabilir? Hiçbir kültür, hiçbir kimlik inkâr edilemez. Yeni Türkiye'de ayrımcılık, öteleme, horlama olamaz; inkâr, ret, asimilasyon olamaz, olamayacak." Sayın milletvekilleri, bu sözler Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ait ve çok kıymetli sözler. Biz bu tarihi yok sayamayız, yok saymamalıyız. Acıyı çok iyi bilen, acı çekmiş, bunun için ağır bedeller ödemiş bir parti geleneğinden gelen bir kadın, bir Kürt olarak diyorum ki: Bazı hatırlatmaları neden yapıyoruz biliyor musunuz? Bazı muhalefet partileri gibi yermek ya da eleştirmek için değil, aksine bu tarihi yeniden hatırlatmak ve bu tarihe hepimizi, iktidarıyla, muhalefetiyle davet etmek için yapıyorum. Türkiye'nin temel sorunlarını diyalog ve müzakere yoluyla çözmeliyiz. Şimdi, bu Meclis iktidarı ve muhalefetiyle "Bu sorun hepimizin sorunudur." diyebilmeli ve bu sorunun çözümü için kınama, lanetleme, bizi hedef gösterme, hakaret içerikli bir dil ve yöntem yerine, hiçbir genç bedenini toprağa düşmemesi için sorumluluk almalıdır. Bugün değilse ne zaman alacağız o sorumluluğu, insanlar bize niye oy verdiler? Tıpkı Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın söylediği gibi, inkâr, ret, asimilasyon olmamalı; son bulmalı. Ölüm, şiddet ve çatışma da değil, ihtiyacımız olan demokratik siyasettir. Sözün bittiği yerde değiliz, sözün başlaması gereken yerdeyiz; hepimizi bu söze davet ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

18.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, gelişmelerle ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinden yayınlanacak ortak bir bildiriye katkı sağlayacaklarına ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, az önce İYİ Parti Grubundan ifade edilen hususla ilgili olarak özellikle Meclisin, mümkün olduğu takdirde, gelişmelerle ilgili ortak bir tavır, bir değerlendirme yapmasıyla ilgili bu hususa dair bizim bugüne kadarki duruşumuz bellidir, yaptıklarımız da bellidir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde yansıyacak böyle bir iradeye her zaman katkı sağladık, sağlarız da.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

19.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, terörle ilgili ortak bir bildirinin yayınlanmasının doğru olacağına ve Şırnak Milletvekili Ayşegül Doğan Dağlı'nın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesi üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de sayın Müsavat Dervişoğlu'nun bahsettiği konu üzerine...

Her zaman için tabii ki terörle ilgili, hele hele Meclisimiz açıkken, çalışıyor iken, hepimiz burada, Genel Kuruldayken böyle ortak bir inisiyatifle ortak bir bildirinin yayınlanmasının çok doğru olacağına, çok daha güçlü bir şekilde terörle olan mücadelemizin altının çizileceğine inanıyorum. Gönülden biz de bu katkıyı veririz ve hep birlikte böyle bir metin hazırlayarak imzalayabiliriz diye düşünüyorum.

Bir hususu daha belirtmek istiyorum: Az önce hatip hep "bir Kürt sorunu" diye söyledi, konuşmalarda Sayın Cumhurbaşkanımızın daha önceki yıllardaki konuşmalarından da örnekler verdi. Hep aynı noktadayız, bizim bir Kürt sorunumuz yok, bizim terör sorunumuz var. Bakın, bugün içimizi yakan da o zaten, bir terör sorunu, bir PKK sorunu var. "Kürt sorunu" diyerek terör sorununun önüne geçirmeye çalışmayalım. Bizim Kürtlerle hiçbir sorunumuz yok, bunun tekrar altını çizip...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Böylesine özel, anlamlı ve içimizin buruk olduğu günde yine yürekten söylüyoruz: Bizim terör sorunumuz var, teröristlerle sorunumuz var, PKK'sıyla, DHKP-C'siyle, DAES'iyle, fark etmez, bütün terör örgütlerine karşı ciddi bir mücadelemiz var, aynı kararlılıkla devam edeceğiz. Elbette ki hepimiz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı üst kimliğinin altında birleşmiş... Kurtuluş Savaşı'nda bu ülke için canını feda etmiş nice Kürt vatandaşlarımız da var, bunları hiç unutmadık, unutmaya da. Yine birlik beraberlik içerisinde yolumuza devam edeceğiz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şahin.

20.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, gelişmelerle ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinden yayınlanacak ortak bir bildiriye katkı sağlayacaklarına ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Biz de tabii, şehitlerimizin aziz hatırası adına ve milletimize karşı bir sorumluluk adına Türkiye Büyük Millet Meclisinden, milletin evi olan, adresi olan, sesi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinden böylesi bir günde teröre karşı verilecek bir sesi anlamlı ve değerli buluyoruz. Bu anlamda, buradan yayınlanacak bir bildiriye bizim de destek vereceğimizin altını çiziyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başarır.

21.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, şehitlerin üzerinden siyaset yapılmasını kabul etmediklerine ve iki günde 12 şehit verilmesi üzerine önümüzdeki hafta Meclisi genel görüşmeye çağıracaklarına ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, şimdi şu hususu belirtmek isterim: Gerçekten, dün ve bugün ülkemiz büyük bir acı yaşadı, bunun altını bir kez daha çiziyorum. Genel Başkanımızla az önce telefon görüşmesi yaptım. Bizim isteğimiz - önümüzdeki hafta olabilir- Meclisi olağanüstü bir genel görüşmeye çağırarak, bu konuda gerekli görüşmeleri yapmak, ondan sonra ortak bir tavır ortaya koymak. Bakın, bunu defalarca yaptık. 1999, 2000, 2001, 2002 yıllarına baktığımız zaman, bir yılda 3 şehit vermiştik ama bugün iki günde 12 şehit verdik. Şimdi, protokol yapılıyor, bildiri yayınlanıyor, Mecliste ortak bir irade koyuluyor ama daha sonra, seçimlerde bambaşka şeyler söyleniyor. Bu şehitler bizim, içimiz yanıyor Cumhuriyet Halk Partisi olarak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bu ülke bu acıları gerçekten hak etmiyor. Ortak tavır konusunda, evet... Evet ama

bunu ortaya koyduktan sonra yarın, seçim meydanlarında işte, videolarla ya da başka propaganda araçlarıyla şehitlerimizin üzerinden siyaset yapılmasını kabul etmiyoruz. O yüzden, yapmamız gereken şey... Önümüzdeki hafta, biz, Meclisi genel görüşmeye çağıracağız çünkü kolay değil. Evet, millî yas ilan edilmeli. TRT'ye bakalım; bakın, devletin kanalında bugün müzik çalıyor. Suudi Kralı ölüyor millî yas ilan ediyoruz, 12 vatan evladı öldü bugün; önce bunları ortaya koyalım, toplum bilsin. Ama bildiri konusunda herkes önce samimi olmalı, bu konuyu ortak dert edinmeli. Yarın, bir ay sonra seçim meydanlarında, bu eylemi gerçekleştirenlerin liderleriyle, sahte videolarla seçim propagandası malzemesi yapılırsa, işte, orada olmuyor bu; bu olmuyor orada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – O yüzden, biz, pazartesi günü gerekli, yetkili kurullarla toplanacağız, Meclisi genel görüşmeye çağıracağız, bu konudaki samimiyetimizi ortaya koyacağız, ondan sonra açıklamayı Meclis olarak yapacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

22.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Türkiye'deki en başat problemin Kürt meselesi olduğuna, bu meselenin millî yas ilan edilerek çözülemeyeceğine ve bu meseleyi kökten çözmek için her türlü sorumluluğu almaya hazır olduklarına ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şüphesiz Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Türkiye'nin en önemli sorununda, sorunlarında ortaklaşması, tartışması, konuşması hatta ortak bildirilere imza atması değerlidir, önemlidir. Yani bunu Filistin'de, Gazze'de bir hastaneye yapılan saldırıda birlikte yapmıştık. Ancak bu konuda gerçekçi olmamız lazım. Şu anda saat 11'e geliyor ve bir saatimiz var, çalışma saatimiz; bir, bunu gözetelim. İkincisi, bu, bizim siyasi olarak, parti olarak her zaman tutumumuz oldu, Türkiye'deki bütün problemler gibi en başat problemin Kürt meselesi olduğunu defaatle ifade ediyoruz. Kürtlere yönelik ayrımcılık ve eşitsizlik konusunda diyalogun, tartışmanın, siyasetin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin belirleyici ve etkileyici güç...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu meselenin çözümünde başat bir role, birinci sırada bir role sahip olduğunu söyleyegdik ancak bu millî yas ilan ederek olamaz. Biz bu meselenin sorumlularıyız, biz Türkiye'de 85 milyon yurttaştan oy alarak buraya gelmiş milletvekilleriyiz; sadece başsağlığı dileyerek, millî yas ilan ederek bu meseleyi çözemedik, çözemeyiz. Biz bu fikirdeyiz, bunu karşı ya da olumlu anlamında söylemiyorum, bakışımızı söylüyorum ama haftaya... CHP ifade etti, bizim de bu konuda çok sayıda araştırma önergemiz var, araştırma önergesine de gerek yok; bu Parlamento çözüm sürecinde bu konuda komisyon kurmuş ve on binlerce sayfa külliyata sahip bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmaların tekrar gözden geçirilmesi ve bu meseleyi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bu meseleyi kökten çözmek için her türlü sorumluluğu almaya hazır olduğumuzu, bedel ödemeye hazır olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

23.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ile Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Tekrar teşekkür ederim.

Açıkçası, şu an çalıştığımızı özellikle ifade ettim ve 12 şehidimiz var, içimiz acıyorken böyle bir ortak metnin Meclisten bu akşam, bu gece çıkması bence çok kıymetli ve anlamlı olacaktır. Ha, buna imza atmak istemeyenler olabilir, buna da saygı duyarız.

BAŞKAN – Evet.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Bunu da herkes takdir eder, millet takdir eder.

İkincisi, meseleyi seçim meydanları meselesine getirmek hiç doğru değil. "Neden?" dersiniz "PKK bayrakları" adı altında doğu ve güneydoğu illerinde miting yapıp bir tane Türk Bayrağı kullanmayanlar şimdi seçim meydanlarında ne yapıldığını nasıl soruyorlar, anlayamadım, bağdaştıramadım açıkçası. Bugün -şehitlerimizle birlikte- bunu konuşurken kimin, nerede, ne yaptığını bu millet çok iyi biliyor, bence bunları tartışmalıyım bugün. Biz bu ortak metin için bence bir çaba gösterelim ve bugün bu samimiyeti herkes gösterebilir. Çalışıyor iken bundan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Yani çalışırken birtakım bahanelerle bu geceyi değerlendirmemek milletimizin nezdinde de yanlış anlaşılabilir. Biz samimiysek eğer gerçekten emek verimiz, bir saat içinde de metni hazırlarız.

Teşekkür ederiz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Leyla Hanım, sorunu çözer mi bir saat içinde hazırladığımız metin? Metinlerle çözebildik mi bugüne kadar?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başarır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sabaha kadar çalışırız gerekirse, sabaha kadar!

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Çalışalım, biz de buna varız, çalışalım, Ali Mahir Başarır öneriyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – 12 şehidimiz var şuan!

BAŞKAN – Mahir Bey, buyurun.

24.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, bakın...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – 5 Saat fazla çalışmışsın çok mu ya!

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Çalışmayla ilgisi yok beyefendi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – İzin verir misiniz?

Bakın, bu ülkede 12 şehit vermişsek bırakın on iki dakikayı, bırakın on iki saati, on iki gün Cumhuriyet Halk Partisi Grubu gece gündüz çalışır, bunda hiçbir sıkıntı yok ama bizim demek istediğimiz şey şu: Bir sürü bilgi geliyor, eğer 12 şehidimiz varsa, 12 evladımızı şehit vermişsek yapılması gereken Meclisin hemen genel bir görüşme yapması, Millî Savunma Bakanının gelip bilgi vermesi, ona göre konuşmamız ve ona göre bir bildiri yayınlanması gerekiyor; biz bunu söylüyoruz...

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – Bu bildiriye engel mi Mahir Bey?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Engel değil.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Biz bunu söylüyoruz. Lütfen...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Onu da yapalım bunu da yapalım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Şimdi, bakın...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yapanı mı bilmiyorsun yani!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Burada hepimiz açıklamalarımızda lanetledik, hepimiz açıklamalarımızda acılarımızı bildirdik; bunu yapıyoruz zaten.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, buyurun Sayın Başarır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bitiriyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, ne var, bir imza atalım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Neyi ima etmeye çalışıyorsunuz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ama şunu net bir şekilde konuşmamın başında söyledim: 2002’de sıfır terör vardı bu ülkede, bugün iki günde 12 evladımızı şehit verdik. Tabii ki bu Mecliste bunu tüm ayrıntılarıyla, enine boyuna konuşmak zorundayız. Eğer bunu yapmazsak işte seçim meydanlarında, 14 Mayıs’ta olduğu gibi, sahte videolarla, Karayılan’ın falan videolarını yaparak insanlar oy derinde oluyor. Ben bu samimiyezsizliğe karşıyım.

BAŞKAN – Tamam, peki.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Kardeşim, bugün bunları konuşma günü mü Allah aşkına ya! Böyle bir şey olabilir mi ya!

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Canlar toprağa düşerken sen seçime bu işi nasıl bağladın?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sen bağlıyorsun, ben mi bağlıyorum?

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Seçimle ne alakası var?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hayret bir şey ya! Hayret bir şey ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ben mi bağladım? Bu ülkede bu yaşanmadı mı?

CAVİT ARI (Antalya) – Terörü kullanan sizsiniz, terörü. Terörü malzeme yapan sizsiniz.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

25.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, Sayın Usta her zamanki gibi söylemimizi çarpıttı, her zaman olduğu gibi. Mademki bu kadar önemli bir gündeyiz -ki öyle bence- ben sadece millî yas ilan edilen günleri bir hatırlatmak istiyorum: 2011, Japonya Tohoku depremi ve tsunamisi; 2012, Rauf Denktaş’ın vefatı; 2014, Soma maden faciası; 2014, Filistin’deki Koruyucu Hat Operasyonu; 2014, Pakistan’ın Peşaver kentindeki saldırı; 2015, Kral Abdullah bin Abdülaziz Suud’un vefatı; 2015, Süleyman Demirel’in vefatı; 2015, Ankara gar saldırısı; 2016, İstanbul Atatürk Havalimanı saldırısı; 2016, Dolmabahçe polis noktası saldırısı; 2017, Mısır’daki Sina Cami saldırısı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – ...2018, Gazze sınır protestoları; 2023, Kahramanmaraş depremi; 2023, Gazze’de sivil hastaneye karşı gerçekleştirilen İsrail’le ilgili ortak imzamız.

Sayın Başkan, şu ana kadar Cumhurbaşkanı bir yas ilan etmedi. Daha önce de bu tip büyük kayıplarda da hiçbir zaman yas ilan edilmedi. Bugün, bizi ya da bir kesimi, bir muhalefeti linç ettirme operasyonu olarak Sayın Usta söyledi bunu, isteyen imzalar, istemeyen imzalamaz. Sorun imza değil.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – Atın o zaman, atın o zaman!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sorun, gerçekten bu meseleyi hissetmek ve sonuna kadar çözüm için zorlayıcı olmak. Biz, bu Parlamentoda her türlü saldırılarına rağmen bu meseleyi ifade eden ve çözüm için mücadele eden bir partiyiz. Acı bizim için de çok büyük, onlar kadar bizim için de büyük, ölen gençler hepimizin evlatları. Bu konuda hiçbir ayırım gözetmiyoruz ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bitiriyorum...

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Gelin, bir neticeye ulaşana kadar bir gün değil, bir hafta tatile girmeyelim, yılbaşı da dâhil gelecek hafta, 31 Aralık’a kadar, bu meseleyi kapalı oturumda tartışmaya hazırız, ortak çözümleri bulmaya hazırız.

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, buyurun.

26.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu’nun, yaptığı önerinin milletin gözü önünde değil ara verilerek kürsü arkasında tartışılmasını istihdam ettiği ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ben böyle bir öneriyi bir turnusol kâğıdı olsun diye yapmadım. Ayrıca, şimdi benim de söyleyecek çok lafım var ama söylemekten imtina ediyorum. Böylesine iyi niyetle yapılmış bir önerinin üzerine bu tarz tartışmaların yapılmasından da doğrusunu isterseniz hicap duyuyorum. Zatinalinizden istihdamımdır, milletin gözü önünde, milletin yüreğini incitecek bu tartışmaları yapacağımıza bir müddet ara verin ve riyasetinizde bu hususu arkada tartışalım efendim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Grup Başkan Vekillerimizle...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, tek bir cümle, iki cümle edeceğim.

BAŞKAN – Buyurunuz.

27.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’ın, ortak bir iradede kaçmayı zül saydıklarına ama daha önce atılması gereken adımlar olduğuna ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bakın, efendim, asla ve asla ortak bir iradede kaçmayı ya da bunu tartışmayı bile

partim olarak zül sayarım. Ben ciddiyet diyorum. 12 vatan evladı ölmüş; TRT 2’de, TRT 4’te müzik çalıyor, millî yas ilan edilmemiş, önce bu adımlar atılmamış; bunlar yapılsın ve Mecliste genel görüşme açılınsın; Millî Savunma Bakanı gelsin, konuşalım, ondan sonra gerekeni yapalım diyorum, bunun üzerine konuşulan şeylere bak.

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Benim söylediğim şey net.

BAŞKAN – Tamam.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Önce biz yapalım, sonra onlar yapsın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Biz diyorum, biz, biz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Biz yapalım önce.

BAŞKAN – Şimdi Grup Başkan Vekillerimizi toplantıya çağırıyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Biz, biz, biz!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Biz yapalım. Ne çağırıyorsun?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Anlamıyor musun? Olayı başka yere çekiyorsun!

BAŞKAN – Toplantıya çağırıyorum Grup Başkan Vekillerimizi.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.35

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 22.53

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Asu KAYA (Osmaniye), Rümeyza KADAK (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 44’üncü Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Eklî Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Balıkesir Milletvekili Sayın Serkan Sarı.

Buyurun Sayın Sarı.

CHP GRUBU ADINA SERKAN SARI (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan hain terör örgütüyle çatışmada şehit düşen kahraman Mehmetçik’imize Allah’tan rahmet, yakınlarına sabırlar, yaralıları acil şifalar diliyorum. Gazi Meclisimizin, aziz milletimizin başı sağ olsun.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’nin 12’nci maddesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu madde hazine garantileri, dış borç limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemleri düzenlemektedir. Bu maddeyle Hazine ve Maliye Bakanlığına 645 milyar borçlanma yetkisi verilmektedir. Hangi müteahhitlere bu borçlanma yetkisi kullanılacak önümüzdeki dönemde takip ediyor olacağız.

Hazinenin geliri ve bütçenin kaynağı vatandaşlarımızın vergileridir. Yurt dışından aldığımız borçlara hazine garantör oluyorsa bu demektir ki borç vatandaşımızın garantisindedir. Bu sebeple, vatandaşımıza hesap vermek zorundasınız. Öyle kafanıza göre borçlanamazsınız. Yirmi bir yılda yap, işlet, halka yük et modeline dönüştürdüğünüz yap-işlet-devret projelerinizi de hazine garantisinden yani vatandaşımıza hesap vermeniz gereken hazineden ödüyorsanız ne yazık ki bunun hesabını açık bir şekilde vermek durumundasınız. “Milletin cebinden tek kuruş çıkmıyor.” diyerek milletimizin gözünün içine baka baka yalan söylüyorsunuz. Geçiş garantisi verilen köprü ve otoyolları inşa eden şirketlere bu yılki bütçeden 162,4 milyar lira ödeyeceksiniz. Önümüzdeki üç yılda ise tam 673 milyar lira ödeme yapacaksınız tabii ki dolar kuru sabit kalırsa. Ayrıca, “sağlık dönüşüm” diyerek başlattığınız sağlıktaki çöküşün en ucube uygulaması olan şehir hastaneleri için 2017 ve 2023 döneminde 102 milyar 206 milyon lira ödediniz. Ödediniz de ne oldu? Hastalarımızı doktora, ilaca, tedaviye muhtaç ettiniz. Sayenizde, hastalar sistemde randevu, hastanede doktor, eczanede ilaç bulmayı mucize olarak görür oldular.

Sayın milletvekilleri, döviz kurundaki her artış bütçeye yük üstüne yük bindiriyor. Bütçedeki açığı kapatmak için milletin cebine göz diktiniz. Milletin parasına, evet milletin parasına göz diktiniz. “Siz bu kardeşinize yetkiyi verin, ondan sonra bu faizle, şununla, bununla nasıl uğraşılır göreceksiniz.” dedikten sonra Türkiye’nin borcu nerelere gelmiş hep birlikte bakalım isterseniz. Evet, şu tabloya bakmanızı istiyorum. Bu tablo pembe bir tablo değil ne yazık ki kara bir tablo. 2017 yılında bu söylemden sonra 877 milyar lira olan borcumuz bugün geldiğimiz noktada 2023 Ekim ayında 6 trilyon 276 milyar liraya çıkmış durumda. Recep Tayyip Erdoğan’ın dediği gibi, nereden nereye gelmişiz, hep birlikte görüyoruz; bu da sizin çabalarınızın, mücadelenizin sonucunda olmuştur.

Peki, size başka bir tablo daha göstermek istiyorum. Bu tablo da dış borç tablosu. Siz göreve geldiğinizde, 2002 yılında dış borcumuz 132 milyar dolardı, şu anda geldiği nokta 476 milyar dolar olmuş durumda yani 4 kat dış borcumuzu artırmış durumdasınız ve sizin bu çabanız sayesinde vatandaşlarımızı siz geldiğinizde 2 bin dolar kişi başına borç varken bugün 6 bin dolar borçlu hâle getirdiniz. Vatandaşlarımızın sırtına 3 kat daha fazla borç yükünü sizler bindirdiniz. Peki, 2023 hedefiniz neydi? Hatırlıyorsunuzdur umarım, sizinle bir bilgi paylaşmak isterim: Kişi başına düşen 2023 hedefiniz 25 bin dolardı. Geldiğimiz nokta nedir? Sadece 12 bin dolara ulaşabildik. Bırakın kaşıkla vermeyi, kepçeyle alır oldunuz.

Sayın milletvekilleri, bu bütçe sarayın bütçesidir. Günlük harcaması 34 milyonu bulan saray 3 bin asgari ücretlinin bir aylık gelirini bir günde harcıyor ve denetim yapmaya yüreğiniz yetmediği için sarayın bütçesinden kimlerin zengin olduğunu hiçbirimiz bilemiyoruz. Sarayın şürekâsı ve yandaşlarını zengin eden bu sistemin hep birlikte takipçisi olmalıyız. Kim açlık ve sefalet yaşıyor bu sistemde? Tabii ki emekli, işçi, memur, çiftçi, esnaf yani millet yani yirmi bir yıldır olmadığı gibi, bu bütçe de milletin bütçesi olmadı, olmadı. Çanağa ne doğrarsan kaşığından da o çıkar. Bugüne kadar bu kafayla işsizlik sorununu çözemediniz, döviz kurundaki artışı engelleyemediniz, hakkaniyetli bir gelir dağılımı yapamadınız, cari açığı azaltamadınız; böyle

giderse yine azaltamayacaksınız. Yoksulun, işçinin, memurun, emeklinin, çiftçinin, gençlerin, kadınların sorunlarını çözmediniz, görünen o ki yine çözemeyeceksiniz. Elinize almışsınız TÜİK aparatını, enflasyona masa başında şekil veriyorsunuz; beceriksiz sihirbazın şapkasından tavşan çıkmaz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye ekonomisinin çöküşünün aslında iki temel nedeni vardır: Birincisi, AKP'nin ta kendisi; ikincisi, tek adam rejimidir. Merkez Bankası verilerine göre, iktidara geldiğinizde dolar 1,6 liraydı, şimdi 29 lira, geldiğinizden beri dolar 18 kat artmış durumda. Özellikle vurgulamak isterim ki başkanlık sistemiyle beraber, 4,70 olan dolar 29 liraya çıktı yani 6 kat artmış durumda. "Dolarla mı maaş alıyorsunuz?" diyen damat Bakan nerede, soruyorum sizlere. Milleti kandırıp birikimlerini sattırdınız, vatandaşta kaybettirip yandaşınızı zengin yaptınız.

Değerli milletvekilleri, bir tablo daha paylaşmak istiyorum sizinle, bu tabloda yüz karası bir birinciliğiniz var. OECD ülkeleri arasında, gördüğünüz gibi, satın alma gücü paritesinde 2013 yılında 1,07 olan satın alma gücümüz gerileyerek 4,72'ye çıkmış yani satın alma gücümüz son on yılda yüzde 341 gerilemiş. Bize en yakın ülke görünen o ki Macaristan yüzde 31, Şili yüzde 26, Kolombiya yüzde 14, Estonya yüzde 11,5 gibi; biz bu ülkelerin çok çok gerisinde kalarak ne yazık ki bu yükü vatandaşlarımızın sırtına yüklemiş durumdayız. Yeri gelmişken yüz karası başka bir birinciliğiniz de var, bunu da yüzünüzü süylemek isterim.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Sensin yüz karası!

SERKAN SARI (Devamla) – AKP iktidara geldiğinden bu yana kiralat 17 kat artmış durumda. 2015'ten bugüne kadar OECD ülkeleri arasında kira artışında yüzde 419 artışla dünya 1'incisi oldunuz. Tebrik ederim sizleri(!) Kiralarımızda, en yakın ülke Macaristan'ın bile 5 katı artış oldu. Buna karşın, asgari ücrete son yaptığınız zamdan bugüne beş aylık sürede asgari ücret 1.800 lira eridi. Türkiye, Avrupa'da asgari ücretin en düşük olduğu ülkelere biri. İktidarınızda asgari ücretlilere yalanlarınıza artık karnınız tok çünkü çalışanların sofrasından sütü, peyniri, yumurtayı, zeytini, şekeri, kıymayı, pirinci, yoğurdu çaldınız.

Bizi kıskanan şu ülkelere bir bakalım isterseniz. Evet, bizi kıskanan Alman Hans brüt asgari ücret 1.987 euro alıyor ve biraz önce saymış olduğum market sepeti için 52 euro ödüyor ve asgari ücretin yüzde 3'üne denk gelen bu karşılık... Yine, bizi kıskanan Yunan Yorgo 832 euro maaş alıyor ve aynı sepete 31 euro ödüyor, maaşının yüzde 4'üyle bu alışverişi yaparken çalışanların yarısını asgari ücrete mahkûm ettiğiniz ülkemizde Ayşe'miz, Fatma'mız, Mehmet'imiz 356 euro asgari ücret alıyor, aynı sepet için 36 euro ödüyor ve maaşının yüzde 10'unu vermek zorunda kalıyor. Siz vatandaşımızı yokluğa, açlığa mahkûm ettiniz ve bunu alıştırırdınız. Ne acıdır ki 10 çalışandan 3'ü asgari ücretin de altında ücret almak durumunda. Alım gücümüz ne kadar azalmış hep birlikte görüyoruz. Siz hâlâ "Asgari ücretliyi enflasyona ezdirmeyeceğiz." yalanlarını savuruyorsunuz. Milletimizi bir ekmeğe muhtaç ettiniz, vicdanlarınız hiç mi sızlamıyor? Emekli, dul, yetimlerimiz sizin çektiğiniz eziyetten dolayı inim inim iniyor. Siz iktidara gelmeden önce emekli memur maaşları 2, hatta 3 asgari ücrete denk geliyordu; şimdi asgari ücret seviyesine, hatta onun da gerisine düşmüş durumda. Bu bütçede emekli ve çalışanları unuttunuz. Yani iktidar olup da muktedir olamayan sayın iktidar mensupları yoksulluğun üstüne kurduğunuz iktidarınız devam etsin istiyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERKAN SARI (Devamla) – Sayın Başkanım...

Yoksulluğu yok etmek değil bilakis yoksulluğu körükleyip yaşatmak istiyorsunuz. Kurmuş olduğunuz bu bozuk düzenin borcunu, faizini kapatmak için halkımızın kaynağını kullanıyorsunuz; milletimize gelince de kaynak bulamıyorsunuz. Halkımızı açlığa, yoksulluğa, sefaletle mahkûm ediyorsunuz; "AKP, emek düşmanı." dediğimizde hop oturup hop kalkıyorsunuz.

Sözlerime son verirken bu bütçenin de AKP iktidarlarındaki diğer bütçeler gibi, milletin bütçesi olmadığını vurgulamak isterim. Çalışanımıza hak ettiği emeğinin ve alın terinin karşılığını vermiyorsunuz. Emekli, dul, yetim, şehit yakınları ve gazilerimize hak ettiklerini vermiyorsanız, çiftçimize bütçeden kanuni hakkı olanı vermiyorsanız, esnaf sattığı malı yerine koyamıyorsa; sanayicimiz, KOBİ'lerimiz dünyayla rekabet edecek enstrümanlardan yoksunsa bu bütçe milletin bütçesi değildir; bu bütçe, sarayın ve eşrafının bütçesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERKAN SARI (Devamla) – Milletimiz sizden yandaşa değil vatandaşa bütçe istiyor.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi şahsı adına ilk söz İstanbul Milletvekili Sayın Şengül Karslı'ya aittir.

Buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi ve milletimizin her bir ferdiyle selamlıyorum.

Ben de sözlerimin başında, Kuzey Irak'ta gerçekleştirilen operasyonlarda şehit olan kahraman vatan evlatlarımıza Allah'tan rahmet, acılı ailelerimize ve milletimize başsağlığı diliyorum. Yaralanan Mehmetçiklerimize acil şifalar temenni ediyorum.

Milletimizin kahraman evlatlarının gayretiyle son terörist etkisiz hâle getirilene kadar terörle mücadelemizi sürdüreceğiz; vatanın bekası, milletimizin refahı için çalışmaya, her türlü tehdidin önünde elif gibi dimdik durmaya devam edeceğiz.

Tabii, bugün çok şey söylemek gelmiyor içimizden ama çıkan hatipler bu acılı günümüzde de muhalefet yapmayı elden bırakmıyor. Benden önce sözü bırakan hatibimize cevaben şunu söylemek istiyorum: Sizin de bir birinciliğiniz var, yirmi iki yıldır muhalefet olmakta birincisiniz; ben de sizi tebrik ediyorum(!)

Değerli milletvekilleri, milletin temsilcileri aracılığıyla gelir ve gider üzerinde karar, söz ve denetim hakkı olan bütçe hakkı millî egemenliğin kurucu unsurlarından biri olan yasama hakkının özünü teşkil eder. Dolayısıyla bugün hem Anayasa'nın hem de tarihin bize verdiği büyük bir sorumluluğu yerine getiriyoruz.

Günümüz demokrasilerinde "Bütçe yasamanın bir hakkı mıdır, gücü müdür?" paradoksal sorununun karşısında, hak ve güç bir yana, bütçe millete hizmet için kullanılan, milletin bize bir emanetidir. Dolayısıyla bize demokrasi tarihimizde istisnasız yirmi iki yıldır art arda, kendi adına bütçe yapma hakkını emanet eden aziz milletime şükranlarımı sunuyorum.

Biz kısır çekişmelerin, dar kalıpların, sahte gündemlerin, karanlık senaryoların kısacasına hapsedmek isteyenlere en güzel cevabı bugüne kadar ortaya koyduğumuz eser ve hizmetlerimizle veriyoruz. Dünyanın tüm hukuksuzluklarına ve adaletsizliklerine cevap verebilen, karşısında durabilen bir Türkiye olmak tam da bunu gerektirir. Kazandığımız her mücadele, bozduğumuz her tuzak, geride bıraktığımız her sahra aydınlık geleceğimizin önündeki perdeyi biraz daha aralamaktadır. İnşallah, büyük ve güçlü Türkiye'nin tüm dünyada daha adil bir düzenin tesisine önderlik ettiği günleri göstermek de bizlere nasip olacaktır. 85 milyonun tamamının sağlığı, eğitimi, kültürü, kalkınması, sanayisi, teknolojisi, tarımı, güvenliği, sosyal hayatı için; çocuklarımız, gençlerimiz, kadınlarımız için ve dahi umudunu bize bağlayan tüm mazlumların selameti için her aşaması zorlu uğraşlarla geçse de eser ve hizmet üretmeye ve çok daha güçlü bir ülke olmak için çalışmaya devam edeceğiz.

2003'te Hükümet bayrağını ilk devraldığımızdan bu yana Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu hedefleri bir bir gerçekleştiriyor, yıllara sari bir şekilde güçlü, güvenilir ve çevresinde söz sahibi olan bir Türkiye'yi inşa etmeyi büyük bir kararlılıkla sürdürüyorsunuz.

Bugün gündem olan 12'nci madde kapsamında, Avrasya Tüneli, Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu, Çanakkale Köprüsü, Ankara-Niğde, Otoyolu, Kuzey Marmara Otoyolu, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Aydın- Denizli Otoyolu hayata geçirilmiş projelerdendir ancak Türkiye'nin çok daha büyümesi, çok daha kalkınması ve depremin yaralarının sarılması için daha fazla yatırıma ihtiyaç vardır.

Sözlerime son verirken bundan önceki bütçelerimizde olduğu gibi 2024 yılı bütçemizde de milletimizin her bir kuruluşu milletimizin refahını arttırmak, ülkemizin dünyadaki konumunu güçlendirmek ve daha güçlü ve daha müreffeh bir ülke olmamız için harcanacaktır diyor, 2024 yılı bütçesinin memleketimize hayırlı olmasını diliyorum.

Bir şey daha söylemek istiyorum izinizle: Bu kadar büyük bir acının karşısında milletin Meclisi olarak hissedip ortak hissiyatla -ki millet olmak, tasada ve acıda bir olmaktır- ortak bir bildiriye imza atamıyorsak yarın milletin karşısına nasıl çıkacağız diyorum. Ne yazık ki kimseye danışmadan, yöneticilerine sormadan özgür, hür iradesiyle bir şey söyleyemeyenler var. Memleketin evlatları öldüğü hâlde yöneticilerine sorma zarureti hissedecek kadar vicdanlarınız ipotekli midir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Siz icazet almadan konuşuyor musunuz? Kendini tarif ediyorsun, kendini!

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Kendinizi tarif ediyorsunuz!

BAŞKAN – Şahsi adına ikinci söz, Amasya Milletvekili Sayın Reşat Karagöz'e ait.

Buyurun Sayın Karagöz.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Dün Kuzey Irak'ta hain terör örgütünün saldırısı sonucu aldığımız acı haberin ardından bugün bir kez daha kahrolduk. Pençe-Kilit Operasyonu bölgesinde PKK'lı teröristlerle çıkan çatışma sonucunda şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet; ailelerine, Türk milletine başsağlığı; yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum.

2023 yılının son Genel Kurul oturumlarından birindeyiz ve sizlere, AK PARTİ'nin "Hedef 2023" diyerek çıktığı bu yolda Türkiye'yi nasıl uçuruma yuvarladığını ve bunun faturasını halkımıza nasıl yüklediğini anlatacağım; üstelik bunu, AK PARTİ'lilerin yaptığı gibi günümüzü Taş Devri'yle kıyaslayarak yapmayacağım, saptırılmış bilgiler üzerinden vatandaşlarımızın aklıyla da alay etmeyeceğim; sadece, on iki sene önce verdikleri sözler üzerinden ülkemizin uçuruma sürüklenişini çarpıcı birkaç örnekle gözler önüne sermeye çalışacağım.

Sayın milletvekilleri, "Hedef 2023" vizyonu çerçevesinde 2011 yılında "Dünyanın en büyük 17'nci ekonomisine sahip olan ülkemiz, 2023 yılında dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisi içerisinde yer alacak." dediniz. 2023 geride kalıyor, bir adım ileri gidemediğimiz gibi ilk 20'nin dışında kalma noktasındayız. 2011 senesinde enflasyon yüzde 10 bandındayken "2023 yılında tek haneye inecek." dediniz, yıllık enflasyon TÜİK'in tüm makyajlama çabasına rağmen yüzde 62 seviyesinde, üstelik halkın enflasyonu da yüzde 100'ün üzerinde. 2023 yılında işsizlik yüzde 5'in altına inecekti, 2023 yılı resmî verilerine göre işsizlik maalesef yüzde 9,6. 2023 yılı ihracat hedefiniz 500 milyar dolardı, hedefin yarısına bile ulaşamadınız ve 240 milyar dolarda kaldınız. Yani siz 2011 yılında verdiğiniz sözlerin neredeyse hiçbirini tutamadınız. Şimdi, günlerdir asgari ücret toplantıları yapılıyor, asgari ücretle ilgili dikkat çekici bir veriyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Bakın, bunlar, Ocak 2005'ten bu yana geçirmiş olduğumuz iki yüz yirmi sekiz ayın sadece dokuz ayında asgari ücreti aylık sınırının üzerinde tutabildiler. Yani AK PARTİ 2011'de 10.444 dolar olan kişi başına düşen millî gelirin 2023 yılında 25 bin dolar seviyesine yükseleceğini vadetti; bırakın bu seviyeye gelmesini, 2011'in de gerisinde kaldık, kişi başına düşen millî gelir 9.961 dolar seviyesinde kaldı. Hâl böyle olunca asgari ücret yine açlık sınırının altında kaldı, böylelikle asgari ücretliyi de kuru soğan muhtaç etmiş oldunuz. Esnafın ödemesi gereken prim gün sayısını "9000 günden 7200 güne çekeceğiz." dediniz, sözünüzü tutmadınız. "Mülakati kaldıracağız, artık, herkes aldığı puanla, torpil olmaksızın işlerine başlayacak." dediniz, maalesef yine sözünüzü tutmadınız. "100 bin öğretmen ataması yapacağız." dediniz, sözünüzü tutmadınız. Tutamadığınız sözler yüzünden esnafımız emekli olamıyor, torpilli olmayan gençler işlerine kavuşamıyor, atanamayan yüz binlerce öğretmen öğrencileriyle buluşamıyor. Ülkemizin ekonomik tablosu özetle böyle. Şimdi size soruyoruz: Bu bütçe halkın mı bütçesi yoksa sarayın mı bütçesi?

Sayın milletvekilleri, ülkemiz bu hâlde olunca seçim bölgem Amasya'nın durumu da farklı olmuyor elbette. Örneğin, AK PARTİ Amasyalı vatandaşlarımıza hasta olmayı neredeyse yasaklamış durumda. Demek istediğim şu: Merzifon ilçemizde görevli kalp doktoru olmadığı için Merzifonluya kalp krizi geçirmek yasak. Diğer ilçelerimizde de durum çok farklı değil. Amasya Devlet Hastanesinin yetersizliği nedeniyle kolonoskopi yaptırmak yasak, ancak dört ay sonrasına sıra alınabiliyor. Katarakt ameliyatı için sıra altı aydan başlıyor. Amasya'da 350 bin kişiye 1 onkoloji doktoru düşüyor, hâliyle kanser olmak da yasak. Maalesef, kanser hastalarımız tedavi olabilmek için il il gezmek zorunda kalıyor. Amasyalı vatandaşlarımız diğer temel hizmetlerden de mahrum bırakılmaktadır. Örneğin, Amasya'nın bazı köylerine yol yapmak belli ki yasak; yollara ağaç diksen tutacak derinlikte çukurlar mevcut, köye gitmek de köyden çıkabilmek de özel bir maharet istiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

REŞAT KARAGÖZ (Devamla) – Amasya'da belli bir kesim, maalesef, mevcut Hükûmete vermediği oylar nedeniyle cezalandırılıyor. Amasya'yla özdeşleşmiş olan elma, kiraz, bamy, hububat, soğan ve pancar üreticileri binbir zorluğa göğüs gererek üretim yapmaya çalışıyor. Oysaki kadim şehrimiz geçmişle insanlık tarihi boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, şehzadeler yetiştirmiş, Millî Mücadele'de Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün yanında tereddütsüz yer almış, ismini taşıyan tamimle Kurtuluş Savaşı tarihinde seçkin bir yer edinmiş Amasya'mız özel bir ayrıcalığı çok uzun zamandır hak etmektedir. Âdeti bir açık hava müzesi niteliğine de sahip olan Amasya'nın Turizm Bakanlığı bütçesinden aldığı payın artırılması gerekmektedir ancak nasıl ki 2024 bütçesinde öğrenciye, işçiye, memura, emekliye, çiftçiye, emekçiye ve üretime pay yok, Amasya'ya da yok. Üzülerek söylüyorum, 2024 yılında Türkiye'yi de Amasya'yı da çok daha ağır bir ekonomik tablo bekliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

REŞAT KARAGÖZ (Devamla) – Bu duygu ve düşüncelerle, bu bütçenin halkın bütçesi olmadığını; faizcinin, yandaşın, haramzadelerin bütçesi olduğunu, ekonomik sıkıntılarla boğuşan halkını unutmış sarayın bir bütçesi olduğunu söylüyor ve bu bütçeye tekrar "hayır" diyorum.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 13'üncü maddeyi okutuyorum:

Gelir ve giderlere ilişkin diğer hükümler

MADDE 13- (1) Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin politik risk kapsamında yapacağı tahsilatın ve Bankanın faaliyet kârlarından Hazineye tekabül eden temettü tutarlarının ve olağanüstü yedek akçelerinin tamamı veya bir kısmını, Bankanın politik risk alacağına mahsup etmeye ve mahsup işlemlerini mahiyetlerine göre ilgili Devlet hesaplarına kaydetmeye Hazine ve Maliye Bakanı, bu işlemlere karşılık gelen tutarları bir yandan bütçeye gelir, diğer yandan da ilgili tertiplere ödenek kaydetmeye Cumhurbaşkanını yetkilidir.

(2) 2006 yılından önce katma bütçeli olan idarelerden 5018 sayılı Kanunla genel bütçe kapsamına alınanların ilgili mevzuatında belirtilen kurum gelirleri, genel bütçe geliri olarak tahsil edilir.

BAŞKAN – Şimdi gruplar adına ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili Sayın Mahmut ARIKAN'a ait. Buyurun Sayın ARIKAN.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MAHMUT ARIKAN (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yürütmenin kıymetli temsilcileri, "Bu bütçede acaba ben de var mıyım?" diye ekranları başında bizleri izleyen değerli vatandaşlarımız; hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Sözlerime başlarken şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, acılı ailelerine başsağlığı diliyorum. Dün aldığımız acı haber üzerine bugün bir acı haber daha aldık; üzgünüz, başımız sağ olsun. Terörün her türlüşüne bir kez daha lanet olsun diyorum.

Bütçe görüşmesinin son günlerinde bir milletvekili olarak vazife gördüğüm bir şeyi sizlerle paylaşmak istiyorum. 11 Aralıktan bugüne kadar yoğun bir mesai harcadı, emeğimizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Bütçe görüşmelerinin doğası gereği burada birçok rakam telaffuz edildi, bu rakamların hepsinin birer karşılığı var. Tabii, bu konuşulanlar sadece rakamlardan ibaret şeyler değil, netice itibarıyla bu bütçedeki rakamların hepsi bu milletin cebinden çıkan rakamlar. Bu hatırlatmayı niçin yapıyorum? Çünkü iktidarın israf dosyası çok kabarık. Olaylara bakış açısının ne kadar tehlikeli olduğunu şu örnekle ifade etmek isterim: Bugün Hazine ve Maliye Bakanı olan Sayın Şimşek 2015'te de Maliye Bakanıydı. O zamanlar, o yıllarda Sayın Erdoğan tarafından Sayın Bakan hakkında malum açıklamalar yapılmamıştı. O dönem kendisinin bir açıklaması, bir konuşması medyaya düşmüştü, makam araçları için bir hesap yapıyordu ve şöyle demişti: "Bunların hepsini toplasanız Türkiye'nin bütçesinde çerez parası değil. Binde 7'den bahsediyorsunuz, şu an bütün siyaset binde 7'ye indirgenmiştir. Niye? Çünkü vizyon yok, program yok, proje yok." Malumunuz, kendisi şu an yine Hazine ve Maliye Bakanı. İster araç yakıt giderleri, ister mega projeler, ister faize giden paralar, ister vizyon olsun, israf her yerde israftır arkadaşlar. Tüm bütçelere bakıyoruz, mal ve hizmet alımı diye nereye harcanacağı belli olmayan birçok kalem var ve bunlar toplamda büyük bir yekûn tutuyor.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin çerez parası yok, israf edecek bir tek kuruşu yok, Türkiye'nin nereye gittiği belli olmayan bütçe kalemlerine ihtiyacı yok. Bunu burada söylemek, size hatırlatmak istiyorum, gereğini yapmak da Meclisimizin asli vazifelerinden bir tanesi. İsrraftan kaçınma cesareti gösterebilir, emanet bilinciyle hareket eder ve buna göre çalışırsak 2024 bütçesi hayırlara vesile olur diye düşünüyorum.

Bugün emanet bilinciyle hareket etmemiz gereken bir hususu daha dile getirmek istiyorum, o da gençlerimiz. Türkiye'de şu an bulunan genç jenerasyon, iktidar tarafından daha önce yaşanmamış bir trajediye maruz bırakıldı. Bu milletin evlatları, gençleri; savaş görmüş, kıtlık görmüş, darbe görmüş, ekonomik kriz görmüş ama hepsinden bir şekilde çıkmayı başarmıştır. Bugün bakıyoruz; savaş yok, kıtlık yok, vesayet yok, iktidar teorisine göre kriz de yok. Yani bir trajedi yaşayacak hiçbir neden yok fakat Türkiye gençlere dar gelmiş vaziyette. İnanırsanız, TÜİK'e göre, 18-24 yaş arası gençlerin sadece yüzde 47,9'u mutlu, diğer 52,1'i "mutsuz ya da ona yakın" ifadesi kullanılıyor TÜİK raporlarında. Meclisin elinde kalan tek yetki olan bütçe görüşmelerinde bile maalesef iktidara bu soruyu sordurmayı başaramadık.

Ben o mutsuzluğun, gençlerimizin mutsuzluğunun nedenlerinden birkaçını sıralayayım. Türkiye'de "ev genci" diye bir sorun oluştu, ne eğitimciler ne istihdamdalar ve gençlerin -İstatistik Kurumunun raporuna göre- yüzde 24,2'si bu grubun içerisinde. Hadi, ev gençleri evlerinde, onları görmediniz; peki, "Mülakat kaldırılсын!" diyen, hemen her platformda bunu dile getiren gençleri de mi görüyorsunuz? İktidarın milletvekilleri Meclisteki odalarında "Mülakat kaldırılсын!" diyen gençleri ağırladılar, bunları gördük, o zaman "görmediniz" diyemeyiz ama "umursamadınız" diyebiliriz.

Bu bütçede bizim gördüğümüz tek şey, rakamları takla attırma çabamız. Sayın Bakan konuşmalarında dile getirdi; lisans öğrencileri için 2 bin TL, yüksek lisans öğrencileri için 4 bin TL, doktora öğrencileri için de 6 bin TL olarak burs ve kredi imkânlarını güncelledik." dedi. Bunu da büyük bir müjdeymiş gibi ballandıra ballandıra bu kürsüden anlattı. Hâlbuki gerçek rakamları sizlerle paylaşacağım: 2002 yılında lisans öğrencileri için burs miktarı 45 TL idi. Çeyrek altın ne kadardı? 20 TL idi. 2002 yılında bir öğrenci bir aylık bursla 2 tane çeyrek altın alabiliyordu. 2023'te, iktidarın ifadesine göre çok çok artırılmış 2 bin TL'yle kaç çeyrek alınabiliyor? Hiç çeyrek alınamıyor arkadaşlar. Burslar tıpkı gençlerimizin hayalleri gibi enflasyon karşısında buhar olup gidiyor yani Bakan, iktidar bir müjde vermedi, gençlerin burslarından bir miktar daha çalmış oldular.

KYK'den bahsedeceğim: İktidar milletvekilleri şunu diyeceklerdir: "Şu kadar yatak kapasitesi yapıldı, şu kadar yurt yaptık." gibi ezber cümleleri kullanacaklardır. Zor değil ama zaman ayıramayacağınız için ben nicelikten değil nitelikten bahsetmek istiyorum. Sayıştay raporlarını incelediğimizde karşımıza şöyle bir rapor çıkıyor: KYK yurtlarında yeterli lavabo, tuvalet ve çalışma alanı bulunmadığının, çalışma salonlarının, sosyal ve sportif tesislerin yetersizliğinin, yurtların şehir merkezine, otobüs duraklarına uzak olmasının, internet hızının çok düşük ve kesintilerin çok olmasının genel şikâyet konuları olduğunu görebiliyoruz.

Gençler bu sıkıntıları söylüyor, Sayıştay söylüyor, biz burada söylüyoruz ama iktidar ısrarla duymuyor ya da duymak istemiyor. Bakın, 2019 Sayıştay Raporu'nda KYK'deki asansörlerle ilgili çok önemli bir cümle var. Orada "Asansörler konut tipi olarak imal edildiğinden planlanandan daha yoğun kullanılmaları sürekli arıza vermelerine neden olmaktadır." deniyor. Asansörlerin sürekli arıza vereceği gerçeği Sayıştay raporlarında sabitken Sayın Bakan geçtiğimiz günlerde çıktı ve dedi ki: "Bakım ve onarımların kontrol edilebileceği bir karekod koyacağız." Bir konudan ancak bu kadar uzak olunabilir arkadaşlar; daha "-miş" gibi yapılan teknolojik cihaz destek meselesine girmiyorum.

Devlet öğrencilerin sadece yüzde 10'una yurt sağlayabildiği için barınamayan öğrencilerimiz var, eğitim eşitsizliği var, vize problemleri var, sosyalleşememe problemi var, bağımlılıkla mücadeleye ayrılan avuç kadar bir bütçe var, artan intihar vakaları var, işsizlik var, emek sömürsü var, kötü koşullar var, staj problemi var, beyin göçü var; var, var, var maalesef. Az önce dedim; savaş yok, kıtlık yok, vesayet yok, salgın yok ama bizde bir AK PARTİ iktidarı var, maalesef hepsine bedel bir süreç yönetmiş oldu.

Evet, ne yazık ki şu anda karşımızda umut verici bir tablo bulunmuyor. Ancak ben bu kürsüden tek hazinemiz olan genç kardeşlerimize seslenmek istiyorum: Değerli gençler, evet, zorluklarla dolu bir dönemden geçiyoruz. Ekonomik zorluklar, ağırlaşan yaşam koşulları ve sesinizin duyulmadığını hissetmeniz sizi yıpratmış olabilir. Bütçe görüşmelerinde kafa karıştıran rakamlar arasında "Bizim için ne var?" diye düşünürken hayal kırıklığına uğramış olabilirsiniz fakat umutsuzluğa kapılmayın. Unutmayın, burada gerçekten sizin yanınızda olan, sizin haklarınızı arayan, sizin sesiniz olmaya çalışan bizler varız. İktidar partisinin milletvekilleri bütçe görüşmelerine nadiren katıldılar; bizler de sizin gibi Mecliste, yetkililerden yeterli yanıtları alamadık. Maalesef, siz yalnız hissediyorsunuz, biz de burada sizin haklarınızı iktidarın çoğu zaman boş koltuklarına anlatıyoruz ama unutmayın, bu zor günleri hep birlikte aşacağız.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Soluna bak, soluna!

MAHMUT ARIKAN (Devamla) – Ben sürekli bakıyorum soluma.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Boşa bakıyorsun o zaman.

MAHMUT ARIKAN (Devamla) – Sadece rakamlardan oluşan israf bütçelerine rağmen, yanlış uygulamalara rağmen, ilgisizliğimize rağmen başaracağız çünkü bizim gücümüz, umudumuz ve cesaretimiz siz gençlersiniz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Yasin Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Genel Kurulu ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Dün akşam yüreğimize düşen ateşe bugün bir kor daha eklendi ve maalesef bir acı haber daha aldık. Dün ve bugün eli kanlı bölücü terör örgütü tarafından yapılan hain saldırılar sonucunda bir ateş de memleketim Denizli'ye düştü. Şehit düşen hemşehrim Piyade Uzman Çavuş Mehmet Serinkan ile beraberindeki diğer kahraman şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Kederli ailelerinin, hemşehrilerimin ve milletimin başı sağ olsun. Ruhları şad olsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerine söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

13'üncü maddede Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketine ilişkin hükümler yer almakta. İhracat, bir ülkede üretimi gerçekleştirilen ürünlerin farklı ülkelere satılması olarak ifade edilir. Ülke ekonomisi için son derece önemli olan ihracat, dış ticaret dengesinin en önemli faktörleri arasında yer almaktadır ve ülkeye döviz girdisinin en temel kaynağı olarak ifade edilmektedir.

İhracat günümüzde gelişmekte olan ülkeler açısından çok önemlidir. İhracatın artması millî geliri çoğaltır ve ülkedeki döviz darboğazının da ortadan kaldırılmasına katkıda bulunur, ekonomik kalkınmaya destek olur. Böylece, ekonomideki üretim kaynaklarının tam olarak kullanılmasına katkı sağlar.

Dünyadaki küreselleşme eğilimlerinin artması sonucu birçok işletme kendi ürünlerini ihraç etme konusunda büyük sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Teknoloji, finansman, insan kaynakları ve benzeri eksikliklerden dolayı KOBİ'ler dış ticarete girmekte zorlanmakta, kendi ürünlerini dış piyasaya satabilmek için desteklenmeye ve kredi kaynaklarına gereksinim duymaktadırlar.

İşletmelerin ihracata yönelmeleri hâlinde karşılaştığı sorunlara baktığımızda; elverişsiz kur oranları, yabancı pazarlarda yoğun rekabetin etkili olması, devlet desteği ve teşviklerin yetersiz oluşu, yurt dışında yasal düzenlemelerin tam olarak bilinmemesinin negatif yönde etkili olması, yüksek gümrük vergileri ve vergi dışı engeller önem arz etmektedir. Nitelikli ihracat elemanlarının eksikliği, ihracat finansmanı için çalışma sermayesinin yetersizliği, ihracata yönelik bürokratik işlemlerin çokluğu ihracata yönelen işletmelerimizin büyümesi ve başarılı olmasının önündeki büyük engellerdir.

Gerek az gelişmiş ülkelerde gerekse gelişmiş ülkelerde sanayileşmek iktisat politikalarının temel sonuçlarından biridir. Bilindiği gibi, ekonomik kalkınma sanayileşmeyle aynı anlamda kullanılmaktadır. Bu nedenle, kalkınmanın temel şartı sanayileşmektir.

Ülkeler mevcut ekonomik yapılarını korumak ve geliştirmek amacıyla ihracata özel bir önem vermektedir. Gelişmekte olan ülkelerin ihracatlarını artırmak amacıyla giriştikleri bu mücadelede ihracatı teşvik sistemi önemli bir yer teşkil etmektedir. İhracatı teşvik tedbirleri ihracat endüstrilerinin kazançlarını artırarak kaynaklarını iç piyasa yerine ihracata yöneltme amacına hizmet eden önlemlerdir. Ülkeler dışa yönelik sanayileşme stratejisini uygulama aşamasında ihracatın artırılması amacıyla çeşitli teşvik araçları kullanılmaktadırlar. Gerçekçi döviz kurları, politik reel faiz oranları, para kredi sisteminde verimi artırıcı reformlara gidilmesi, ihracata vergi iadesi, ihracat kredileri ve sigortası gibi araçlar ihracata yönelik sanayileşme stratejisini benimseyen ülkelerde ihracatı artırmak için uygulanan politikalar arasında sayılabilir.

Türkiye ekonomisi 1970'li yılların sonlarına doğru çok önemli bir ödeme güçlüğü ve döviz darboğazıyla karşı karşıya kalmıştı. 1980 yılına kadar geçen süre zarfında uygulanan sanayileşme politikaları öncelikle iç talebi karşılamaya yönelikti. Bilinçsiz bir şekilde izlenen ithalat politikaları sonucunda ithalata bağımlılık oranı artmış, döviz sıkıntısına yol açılmış ve üretimde kapasite kullanım oranı yüzde 50'lerin altına düşmüştü. Bu darboğazı gidermek amacıyla 24 Ocak Kararlarıyla ekonomide köklü dönüşümleri amaçlayan bir program yürürlüğe konulmuş, bu tarihten itibaren ithal ikameci sanayileşme politikaları terk edilerek ihracata öncelik ve ağırlık veren bir sanayileşme stratejisi benimsenmiştir. İhracatı teşvik eden politikalar sonucunda sanayiciler iç piyasa yerine dış piyasalara da yönelmeye başlamışlar ve iç piyasanın darlığından kurtulmuşlardır. İhracatla birlikte kalite yükselmiş, ambalajlar iyileşmiş, teknoloji gelişmiş, modern işletmecilik kuralları uygulanmaya başlanmış, dış pazarlar yakından izlenir olmuş, uluslararası finansman kuruluşlarıyla ilişkiler artmış, yeni pazarlama yöntem ve teknikleri yurda getirilmiş, yönetimde profesyonelleşme başlamış, yabancı sermaye girişinin çoğalmasıyla yeni ortaklıklar yaratılmış ve yeni iş ilişkileri geliştirilmiştir. Bütün bunların sonucunda, sanayi ürünlerinin üretimi ve ihracatı hızla gelişmiş, toplam millî gelir içerisindeki sanayi sektörünün payı artmıştır. Bunun sonucunda ihracat alanında artan pay dış ticaretin ve ihracatın finansmanı konusunu gündeme getirmiştir.

Bu bağlamda, 1988 yılında ihracata destek faaliyetlerinde bulunmak amacıyla TÜRK EXİMBANK kurulmuştur. TÜRK EXİMBANK uygulamaya koyduğu kredi ve sigorta programlarıyla ihracatın geliştirilmesini, ihraç edilen mal ve hizmetlerin çeşitlendirilmesini, ihraç malları için yeni pazarlar yaratılmasını gibi amaçların gerçekleştirilmesine yönelik hizmetler vermektedir. İhracatta teşvik tedbirlerinin yeniden düzenlenmesi, sisteme yeni tedbirlerin katılması ve ihracat işlemlerinin kolaylaştırılmasıyla ihracat rakamlarımız 1970'li yıllara oranla büyük bir artış göstermiş göstermiştir.

Bugüne geldiğimizde, dünyanın 10'uncu büyük ekonomisi olma hedefiyle hazırlandığımız 2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı'ndaki 500 milyar dolarlık ihracat hedefini yakalayamadınız. Ticaret Bakanlığının verilerine göre, ihracat dövizdeki aşırı yükselişe veya Türk lirasının değer kaybetmesine rağmen 2023 yılı Ocak-Ekim döneminde geçen yılın aynı dönemine nazaran neredeyse aynı seviyede kaldı. Bu kötü sonuçlar birdenbire ortaya çıkmadı, bu sonuçlar siz ihracatçımızın sesine kulak tıkadığınız ve gerçekleri ısrarla görmezden geldiğiniz için başıra geldi. Merkez Bankası tarafından açıklanan imalat sanayisi kapasite kullanım oranı mayıs ayında yüzde 78 iken kasım ayında yüzde 75'lere kadar düştü, imalat sanayisi genelindeki bu oran bazı alt sektörlerde yüzde 70'in altında seyrediyor. Enerji maliyetindeki artışın frenlendiği kapasite kullanım oranları özellikle tekstil sektöründe istihdam kayıplarını da beraberinde getirmeye başladı.

Finansman bulamadığı için üretim yapamayan işletmelerin ihracat siparişlerini kaçırmaya başlaması ihracatta tehlike çanları çaldığının büyük göstergesi. Arkadaşlar, ihracatçılarımız finansa erişim konusunda büyük sorunlar yaşıyor. EXİMBANK'ın verdiği kredilerdeki faiz oranları yüzde 35'ler civarında. Özel bankaların verdiği kredilerdeki faiz oranları yüzde 55-60'ları buluyor. İhracatçılar zaman zaman özel bankaların verdiği kredilerde günlük faizlerin yüzde 65-70'lere kadar çıktığını söylüyor. Özellikle bitmek bilmeyen kredi prosedürleri ve kredilerin aktif hâle getirilmemesi dile getirilen şikâyetlerin başında yer alıyor. İhracatçılar nakit akışlarında uygun faizli kredi bulmakta büyük güçlük çekiyor. Finansmana erişim ve döviz işlemlerinde serbest piyasa, serbest kur ve serbest kambiyo rejimine uygun olmayan, getirdikleri dövizin yüzde 40'ını bozdurmak zorunda olan ve ihraç ettikleri ürünlerin ham maddeleri için yapmak zorunda oldukları ithalat sebebiyle tekrar döviz almak durumunda olan ihracatçılarımız yapılacak uygulama ve işlemler sebebiyle nefes alamayacakları bir noktaya getirildi.

Dünya ekonomisiyle bütünleşme çabalarını sürdüren Türkiye'nin imajına zarar verebilecek bu tür negatif uygulamalardan bir an önce vazgeçilmesi gerekmektedir. İhracatçılarımızın ve sanayicilerimizin rahat bir nefes alabilmeleri için

enflasyonla ilgili hedeflerinin acil olarak revize edilmesi gerekmekte, Türkiye'nin doğrudan yabancı sermaye akımlarını çekebilmesi için uluslararası finans dünyasına güven tesisine yönelik adımlar atması gerekmekte, katma değeri yüksek olan ürünlerin ihracatına öncelik verilmesi gerekmekte, ihracatın madde ve ülke bazında çeşitlendirilmesi teşvik edilmeli, ihracatımızın ithalatı karşılama oranının artırılmasına yönelik uygulamalar ivedilikle devreye alınmalı, banka ve özel sektör bilançolarının bozulma riskine karşı sermayelendirme ihtiyacıyla ilgili çözüm alternatifleri açıklanmalı, reel sektöre yönelik kredi ve teşvik politikalarına ağırlık verilmeli, büyümenin üretken sektörlerin teşvikiyle sanayi üretimine ve ihracata dayalı büyümeye dönüştürülmesi için alınacak önlemlerin bir an önce açıklanması gerekmektedir. Sektör temsilcileri, kritik sektörlerde enerji maliyetlerinin ivedilikle düşürülmesini talep etmektedirler.

Gelişmiş ülkelerdeki ihracatçılar kredi ihtiyaçlarını genelde ticari bankalardan karşılamakta, EXIMBANK'ları ise garanti ve sigorta faaliyetleri yürütmektedir. Türkiye'de ise ekonomik konjonktüre bağlı olarak ticari bankaların ihracat finansmanına gerekli katkıyı sağlayamaması TÜRK EXIMBANK'ı zorunlu olarak ihracat finansmanı alanına yöneltmektedir. TÜRK EXIMBANK en kısa zamanda ihracatın kısa vadeli finansmanını ticari bankalara bırakıp asıl görevi olan garanti ve sigorta alanlarına yoğunlaşmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) – Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Tüm bunlar içerisinde AK PARTİ'si iktidarı olarak gerekli alt ve üstyapıyı bir an önce oluşturmak zorundasınız. "Ben yaptım oldu. Her şeyin en iyisini ben bilirim." demekten bir an önce vazgeçmeli, konunun muhataplarının taleplerini ve uyarılarını dikkate almalısınız. Yoksa, önlem almak, gerekli olan adımları atmak için çok geç olacak.

Sonuç, Türk milleti yaptığınız her yanlış ve her eksik işin bedelini ödemekten yoruldu.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Sayın İbrahim Özyavuz.

Buyurun Sayın Özyavuz.

MHP GRUBU ADINA İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin gelir ve giderlere ilişkin diğer hükümlerini kapsayan 13'üncü maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve aziz Türk milletini saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce Irak'ın kuzeyinde hain bir saldırı sonucu şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum; yüce Türk milletinin başı sağ olsun. PKK terör örgütünü ve içerideki uzantılarını şiddetle ve nefretle kınıyorum. Sayın Genel Başkanımızın dediği gibi, öfkemiz acımız kadar büyüktür. Bu şerefsizlerin kökünü her yerden kazımak mukaddes ve mukadder bir görevdir artık.

Kıymetli milletvekilleri, On İkinci Kalkınma Planı'nda yer aldığı üzere Türkiye'nin güneş enerji santralleri –GES- olmak üzere enerji potansiyelini artırmak için bölgemizde ve özellikle Şanlıurfa ilimizde güneş enerjisi sisteminin daha fazla desteklenmesi, yaygınlaştırılması, elektrik enerjisi kullanarak sulama yapmaya çalışan çiftçilerimizin beklentileri arasındadır. Güneş enerjisinin desteklenmesiyle çiftçilerimizin tarımsal sulama dönemlerinde yaşadıkları sıkıntılar bertaraf edilip Türk ve Türkiye Yüzyılı'nda ülkemizin tarımda kendi kendine yetebilmesi ve tarımsal ihracatta atılımlar yapabilmesinin önü açılacaktır. Güneş enerjisi sistemlerinin Şanlıurfa'da yaygınlaştırılmasıyla çiftçi, esnaf ve vatandaşlarımızın DEDAŞ'tan kaynaklanan yoğun elektrik kesintilerinden oluşan mağduriyetleri de giderilmiş olacaktır. GES'le beraber DEDAŞ'ın yükü de azaltılmış olacaktır. DEDAŞ'ın da Şanlıurfa'mızda acilen gerekli yatırımları yaparak elektrik altyapısını güçlendirmesi ve üzerine düşen vazifeyi yapması mutlaka sağlanmalıdır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız ve Tarım ve Orman Bakanlığımızın ilgili konuların çözüme kavuşması için daha fazla kaynak aktarımı yapması gereklidir.

Değerli milletvekilleri, tarım ve hayvancılığın yoğun bir şekilde yapıldığı ilimizde ürün çeşitliliğinin artırılması, hayvancılık alanında et ve süt verimliliğinin en üst düzeye çıkarılması için Şanlıurfa'mıza deneyimli ziraat mühendisleri ve veteriner hekimlerin atanması beklentilerimiz arasındadır. Harran, Akçakale ve Suruç Ovaları başta olmak üzere tarımda yeniliklerin önünün açılması için yeni ürün desteği ve araştırma geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Yine, hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı Viranşehir, Siverek ve Hilvan ilçelerimize hayvancılıkla ilgili yatırımların artırılıp vatandaşlarımıza destek olunması gerekmektedir.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'nin Orta Doğu'ya açılan kapısı olan ilimizde Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi'ne sağlanan 4.500 dekar alanın yanı sıra 5.500 dekar alanın da OSB'ye ilave edilmesi, 6'ncı bölge teşvik kapsamında yer alan ilimizdeki artan taleplerin karşılanması, yerli ve yabancı yatırımların bölgeye gelmesi ve istihdamın artması açısından da önem arz etmektedir. Şanlıurfa'da gümrük vergisi ve KDV idareleri için ihtisas vergi daire başkanlığının kurulması ve gerekli yeterliliğe sahip olan GAP Havalimanı'nda gümrük müdürlüğünün kurulmasıyla havayla kargo ihracatının önünün açılması ilimizin acilen çözülmesi gereken sorunları arasındadır. Ülkemiz ekonomisine büyük katkı sağlayacak olan Akçakale Sınır Kapısı'nın da tam kapasiteyle ticaret girişlerine açılması mutlaka sağlanmalıdır. Türkiye'nin tekstilde dünya genelinde söz sahibi olmasına katkı sunan ve pamuk üretiminin yüzde 50'sini karşılayan Şanlıurfa'mızın pamuğunun katma değerinin artmasına ve markalaşmasına katkı sunacak olan ve sanayicilerimizin de yoğun olarak talep ettikleri Harran Üniversitesi bünyesindeki pamuk ve iplik bölümlerinin açılması tarımla beraber ilgili sanayi alanlarına da katkı sağlayacaktır.

Bilindiği üzere Şanlıurfa, dünyanın en eski kenti, insanlık tarihinin başlangıcıdır; kültür ve inanç turizmi açısından da önemli bir yere sahiptir. Eşsiz bir turizm zenginliğine sahip olan ilimizin turizmde gelişmesi için uçak seferlerinin düzenlenmesi, artırılması ve buna bağlı olarak, İstanbul'dan sonra Şanlıurfa'lıların en yoğun yaşadığı İzmir uçuşlarının artırılması ve yine Şanlıurfa-Antalya ve Şanlıurfa-Kıbrıs direkt seferleri de düzenlenmelidir. Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep Hızlı Tren Hattı'nın Şanlıurfa'ya, hatta Mardin'e kadar uzaması Şanlıurfalı hemşehrilerimizin beklentisidir.

Kıymetli milletvekilleri, bölgemizde son dönemlerde sağlık alanında önemli ölçüde gelişmeler olduğunu görmekteyiz. 2024 yılı Kasım ayında açılması planlanan Şanlıurfa Şehir Hastanesiyle sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseleceğine inancımız tamdır. Malumunuz olduğu üzere ilimiz, çocuk nüfusunun en yoğun olduğu yerdir. Buna bağlı olarak, çocuk hastalıkları başta olmak üzere birçok yan daldaki doktor eksikliği şehir hastanesinin açılmasıyla kalıcı çözüme kavuşturulmalıdır. Bu durum sadece Şanlıurfa'mız için değil, bölgemiz için de çok önemlidir.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgem Şanlıurfa, 14 Mayıs seçimlerinde Milliyetçi Hareket Partimize artan teveccühle destek vererek büyük bir oy artışıyla bizleri tekrar Gazi Meclise göndermiştir. Bölgemizde Milliyetçi Hareket Partimize ve Cumhur İttifakı'na verilen destek, bir yandan terör sevicilerini ve iş birlikçilerini bir yandan da onların arkasında duran ülkelerin hesaplarını da bozmaktadır. Şanlıurfa Milletvekili olarak daha önceki konuşmalarımda Gazi Meclisimizin çatısı altında bu kürsüden birçok kez ifade etmiştim. Dün ne söylemişsek bugün de arkasındayız; aynı görüşteyiz, aynı kanaatteyiz. Tekrardan, buradan, huzurlarınızda altını çizmek istiyorum: Güneydoğu'da yaşayan vatandaşlarımızın tümü, etnik kökeni ne olursa olsun bin yıllık kardeşlik şuuruyla ve aidiyet duygusuyla Türkiye Cumhuriyeti'nin ayrılmaz parçasıdır. Bizim için vatan toprakları üzerinde bin yıla yaklaşan tarih yolculuğunu birlikte yapan Türk vatandaşları, Türk milletinin eşit ve onurlu evlatlarıdır. Ortak bir geçmiş ve kaderi paylaştık, ortak

bir gelecek idealine de inanıyoruz. Millî birlik ve bölünmez bütünlüğümüzün dayandığı temeller tek devlet, tek millet, tek bayrak ve tek vatan ülküsüdür. Bunu anlamak istemeyip insanlarımızı sömürüp siyaset yapmaya çalışanların son çırpınışları olduğunu da buradan belirtmek istiyorum. Bölücü siyaset yapma devri kapanmıştır. Türk milleti, bölücü ve ayrıştırıcı siyaset yapanları 14 Mayıs ve 28 Mayıs'ta sandıkta cezalandırarak bu mesajı doğru olarak vermiştir. Artık, devir birlik ve beraberlik devridir. Artık, devir Türk devridir. Türk ve Türkiye Yüzyılı, bölücünün kökünü kurutma ve bitirme yüzyılıdır. Şairin dediği gibi "Tasalanma yığdım, zaman bizden yanadır/ Külümüzden yükselen duman bizden yanadır/ Son durak, son ilahi ferman bizden yanadır/ Dünya düşman olsa da iman bizden yanadır"

Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu vatanın ve bu milletin daima hizmetkârı ve sevdalı olma yeminliyiz. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Bey'in ifade ettiği gibi "Önce ülkem ve milletim, sonra partim ve ben." kavrayışıyla "Her şeyden önce Türkiye." anlayışıyla huzur olacağız, ufuk olacağız, müjde olacağız, teselli olacağız, kudret olacağız, kuvvet olacağız, çözüm olacağız, şifa olacağız. Her insanımızın elinden tutup Kızılmeşe'ye mutlaka vasil olacağız.

Sözlerime son verirken 2024 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Sayın Sinan Çiftiyürek.
Buyurun.

DEM PARTİ GRUBU ADINA SİNAN ÇİFTİYÜREK (Van) – Sayın Başkan, sayın vekiller; hepinizi DEM PARTİ Grubu adına saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bütçe konuşmaları boyunca özellikle Tarım Bakanının ve Ulaştırma Bakanının bütçelerini ve konuşmalarını dinlediğimde, Van merkezli Serhat bölgesine dair ekonomik, sosyal, kültürel, ticari olarak söz edilebilir bir veri görmedim. Şimdi, birlikte yaşayalım, tabii ki birlikte yaşayalım, biz de onu söylüyoruz zaten. Yalnız bu haritayı ben çizmedim, bu haritayı TÜİK çizdi. Bu harita bölücü, bu haritanın bir adını koymamız lazım, ister "Doğu" ve "Güneydoğu" deyin, ister "Türkiye kürdistanı" deyin, ister "Kürt ağırlıklı iller" deyin. Bakın, bu haritada bir ayrım var; bir tarafı komple yoksul, bir tarafı zengin, buna bir ad koyun. Kim bunun sorumlusu? 26 ilin 19'ü bu haritada; Kürt ağırlıklı kentler en yoksul olan, en dipte olan. İşte, terörü üreten bir neden. İki nedeni var ya, iki sorunu var Kürt meselesinin; bir siyasal boyutu var, bir ekonomik boyutu var. Bu, bombalı saat gibidir.

Şimdi, DAP'a rağmen, GAP'a rağmen en dipte olan 3 kent hangisi? Urfa, Ağrı, Van. E, hani DAP vardı, hani GAP yaptınız, sözde bunlar kalkınacaktı, sonra bölgeler arası ayrım ortadan kalkacaktı. En ileri 3 kent hangisi? Sırasıyla, Kocaeli -İzmit yani- İstanbul ve Tekirdağ. Üstelik ayrım öylesine derin ki Ağrı ile İzmit arasındaki ya da Urfa ile Tekirdağ arasındaki ayrım 7-8 kat. Veri bu. Bu veride, TÜİK verisine bakıldığında zaman, cumhuriyet kurulduğundan bu yana bütün iktidarlar, AK PARTİ de son yirmi bir yıldır her bütçe görüşmesinde, her konuşmasında, her tez ve stratejisinde diyor ki: "Biz bölgeler arası eşitsizliği ortadan kaldıracacağız." Kaldırdınız mı, derinleştirdiniz mi? Derinleştirdiniz, işte, aha, işte, GAP, harita, tekrar tekrar göstereyim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Arzu ederseniz -on bir buçuk yıl Güneydoğu kentlerinde- gençlik spor yatırımlarını size arz edelim; nasıl eşitsizlik var görün.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bir bitirsin, siz sonra konuşursunuz.

SİNAN ÇİFTİYÜREK (Devamlı) – Bu harita, Van ve Serhat bölgesinde, işsizliğin en yoğun olmasının, yoksulluğun sokağa taşmasının ve başta gençler olmak üzere, kitlesel hâlde gençlerin Avrupa'ya göç etmesinin temel nedenidir. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Başkan, böyle bir usul yok yani.

SİNAN ÇİFTİYÜREK (Devamlı) – Sayın vekiller, "parlamentar" kelimesi Fransızcadan geliyor, "parle" "konuşmak" demek, "meclis" kelimesi Arapçadan geliyor, "sohbet" demek; burada biz konuşmazsak nerede konuşacağız?

Cumhuriyet rejiminin yüz yıllık tarihi... Yine, anahtar harita olarak ele alındığında zaman, sanayi, ticaret, turizmde tablo tam anlamıyla içler acısı. Daha önce de söylemiştim, Türkiye küresel kapitalizmde -çevre bu haritadaki bölgeler ise- çevrenin çevresi, çevrenin çevresi bile olamadı. Çünkü Aydın, Konya, Kayseri de çevrenin çevresiydi ama onlara göre de söz konusu harita çevrenin çevresi bile olamadı, en yoksul. Burada bir sorun var, bu sorunun adını koyun, üstünü örterek geçemezsiniz; bu, durmadan sorun üretiyor.

Şimdi, bir kentin, bir bölgenin, bir ülkenin sanayi ve ticaretinin, turizminin gelişmesinin en temel etkenlerinden biri ulaşımdır. Ulaşım açısından bakıldığında zaman demir yolu sorunlu; demir yolu sorununu Sayın Bakan sordum, dedim ki: Ankara ile Van arasındaki demir yolu haftada iki gün var ve 26 saat sürüyor. Hava yolu sorunlu; Serhat bölgesinin iç denizi olan Bitlis-Van merkezli Van Gölü içinde de 7-8 kenti birleştirecek olan iç ticaret hacmi bakımından feribotlar son derece sınırlı. Bir de kentleri birbirine bağlayacak olan kara yolu sorunlu. AK PARTİ'liler kara yolları yapmakla çok övünüyorlar ya; baksınlar Serhat bölgesine.

Şimdi, turizm meselesine gelince çarpıcı birkaç şeyi sizinle paylaşmak istiyorum: Birinci sorun, demin bahsettiğim gibi, ulaşımdan geliyor. Bir turist Van'a gelecek ya kara ya demir yolu ya hava yolu, -deniz yolu yok, tamam- kullanacak. Hava yolu sorunlu, Van ile Tahran arasında sadece bir defa Türk Hava Yolları uçuş yaptı, engellendi, Trabzon'a aktarıldı; ayrı bir tartışma konusu. Sınır kapıları da sorunlu, sınırlı. Bizim heyet gidip orada inceledi, sonra da benim -kendi gözlemlerim oldu bizzat- gerek Kapıköy gerekse de Yüksekova Kapısı'nda doğrudan doğruya gözlemlerim oldu. Sayın AK PARTİ'li vekiller uyarıyorum sizi, hatırlatın: Sınır kapısında, bütün görevliler için demiyorum, tümünü demiyorum ama bazıları ahlaki sorunlara da yol açıyorlar. Alıyorlar bir kadının pasaportunu "Ya bana telefon numaranı vereceksin ya da pasaportunu vermem." diyorlar; vermezse bir dert. Kadın bir gün gidip gelecek ta Erzurum'dan pasaport çıkartacak; verse telefonu iki dert; bu bir. İki, İranlı turist soruyorlar -doğrudan bilgiye sahibiz- "Siz niye geliyorsunuz Van'a, ne işiniz var Van'da sizin; niye Trabzon'a gitmiyorsunuz?" diyorlar. Bu tehditkârlık eşliğinde... Evet, köpek arayabilir arabayı; buna itirazımız yok. Ama ne yapıyorlar? Eşyalarını dağıtıyorlar yani Van'a gelmesini engellemek için her türlü şeyi yapıyorlar. 25-26 Eylül 2023 tarihinde Van'da toplanan İran-Türkiye Sınır İşbirliği Toplantısı'nda söz konusu olan ekonomik sorunlar ele alınacaktı; hiçbir şey çıkmadı, kısmen İran tarafı gevşetti, Türkiye katı tutumunu sürdürüyor. Özetle şunu diyelim... Gerek Özalp Kapıköy gerek Yüksekova Esendere halkı diyor ki: "Sınır kapısı ticarete açılsın, bavul ticaretine açılsın."

Şimdi, Van halkının, Serhat bölgesinin iç denizi olan Van Gölü içler acısı. Önce size sadece bir fotoğraf sunayım ben, fazla fotoğraf sunma yanlış da değilim. Bu, Van'ın yıllar önceki hâli; Van Gölü'nün, sayın vekiller, bu da bugünkü hâli. Bak, aynı şey; ne olmuş? Bu çok şey söylüyor, özetliyoruz zaten. Şunları ekleyeyim ben: Küresel ısınmanın da etkisiyle Van Gölü, Tuz Gölü'nün yolunda ilerliyor. "Bu vatan hepimizindir." diyoruz ya, ilerliyor, Van Gölü çok ciddi bir kuraklıkla yüz yüze. İki, Van Gölü çevresinde 430 kilometre kıyı şeridinde çok ciddi bir kıyı kenar çizgisi kanunu uygulanmadan gerek bürokrasi gerekse maalesef AK PARTİ'nin yakını olanlar hızla kentleşmeye gidiyorlar. Suyun çekilmesi 5 metre düzeyinde. O nedenle yer yer kıyıya 5 metre hatta Erciş civarında 100 metreye yakın göl çekildi. Van Gölü'nü besleyen -çarpıcı bir yeri besleyen- 102 akarsudan 85'i yüzde 80 kurudu, yüzde 90 kurudu. Geri kalan yüzde 20'si de önemli ölçüde kurudu. Ne demek bu? Dünyanın tek endemik balığı olan inci kefalı balığı ters su hareketiyle gidebilecek olan ırmak bulamıyor ve yok olmayla yüz yüze; 20 bin insanın da ekmek kapısı aynı zamanda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) – Başka açılardan bakıldığı zaman Bakan Bey, çiftçi sayısının, Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı -2019 yılında- 2 milyon 83 bin çiftçi olduğunu, 2023'te bu sayının arttığını söylüyor fakat benim elimdeki SGK verileri bunun tersini doğruluyor. Üstelik kendim bizzat köy köy gezdiğimde; Van'da, Hakkâri'de, Serhat illerinde köylerin yüzde 30 ile 70'inin boşaldığını gördük.

Dolayısıyla... Zamanım daraldı. Üç: toprak reformu 1930'da Türkiye Cumhuriyeti'nin gündemine geliyor -1930- deniyor ki aynen -alıntı veriyorum size- "Toprak reformu yapılamaz çünkü Kürt sorunu var bu memlekette." ve şimdi devlet, modern devlet, laik devlet aşiretleri güçlendirmek için her şeyi yapıyor. Bu mu modern devlet?

Şimdi, kentin altyapısına gelince -ya, ben soğuk almışım, onun için kusura bakmayın, yer yer şey yaptım, o hâlimle geldim- tam anlamıyla -ne derler- içler acısı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) – Kent, trafik yoğunluğunu kaldıramıyor. 200 bin nüfusa göre yapılmış olan Van kent merkezi şu anda 700 bin insana hizmet veriyor, kanalizasyon başta olmak üzere taşıyamıyor.

Bitiriyorum Sayın Başkan, iki cümleyle bitiriyorum.

BAŞKAN – Ben uzatmayı da verdim size.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) – Biliyorum, teşekkür ederim.

İki cümleyle bitiriyorum.

Doğal gaz hâlen kente bir bütün olarak dağıtılmadığı için çevre, hava, toprak kirliliği altında kent nefes alamıyor.

Kent mimarisi... Söзде, koca bir metropol kent ama inanın, İstanbul Çağlayan'daki gecekonduları andırıyor komple.

Son sözüm vardı ama bitiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kocaeli Milletvekili Sayın Harun Özgür Yıldızlı.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Pençe-Kilit Operasyonunda şehit olan 12 kardeşimizi, 12 kahraman askerimizi rahmetle anıyor, ailelerine sabırlar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun. Terörü lanetliyorum.

Kıymetli milletvekilleri, 12 Aralık günü bu kürsüde rahatsızlanarak hastaneye kaldırılan kıymetli ağabeyim Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez Vekilimizi rahmetle anıyor, Saadet Partisi camiasına sabırlar diliyorum.

Değerli milletvekillerimiz, ben bugün 13'üncü madde üzerine konuşma yapacağım. EXIMBANK, ihracatçılara reeskont kredisi ve avans kredisi veriyor. İhracatçılar kredi faiz oranlarını yüksek buluyor, kredi faiz oranlarının düşürülmesini istiyor. Kredi miktarlarının artırılmasını ihracatçılarımızın bir talebi olarak eklemek istiyoruz. EXIMBANK'ın sermaye yapısının güçlendirilmesinin önemli olduğunu arz etmek istiyorum. Sizin de bütçe sunumunda bahsettiğiniz sigortacılık sisteminde biriken 683 milyar TL'nin bir kısmının ihracatçıya kullanılması, ihracatçının desteklenmesi, ihracat gelirlerinin artırılması çok önemlidir. Bütçe açığının aşağı çekilmesi bu yönde hallolabilecek bir husustur.

Değerli milletvekillerimiz, biz, on üç günde bakanlıkların bütçelerini konuştuk. Millî Eğitim Bakanının kabul edilemez açıklamalarına şahitlik ettik, ağzından çıkanı kulağının duymadığına tanıklık ettik. Cumhurbaşkanlığı mal ve hizmet alım bütçesindeki artışı hep birlikte gördük. Bu bütçede ne işçi ne emekli ne barınamayan öğrenci ne çiftçi ne engelli ne kadın ne genç ne de atanamayanlar için çözüm olmadığını gördük. Halkımız bütçe görüşmelerini takip ediyor, diyor ki: "Bu bütçede benim için ne var?" Bu bütçede Afganlılara, Suriyelilere, katil Somalililere verilen imtiyazların halkımıza verilmediğini görüyor. Ülkemizde hazırlanmamız gereken deprem gerçeği varken bir sığınmacı felaketiyle karşı karşıya kalıyoruz, bu bütçede depremle ilgili en ufak bir şey göremiyoruz.

Kıymetli arkadaşlar, 6 Şubat depremini hep birlikte yaşadık. Ülkemizde bilim adamları her kürsüye çıktığında, her ekrana çıktığında deprem gerçeğinden bahsediyor. Peki, biz gerçekten depreme hazırlık yapıyor muyuz? Bu bütçeyi sayısal çoğunlukla Meclisten geçirirken yarın "Bu bütçede deprem için şunu da yaptık." diyebilecek miyiz? Değerli arkadaşlar, başarı depremden sonra milyarlar toplamak değildir, başarı deprem öncesi milyarları nereye harcadığının hesabını verebilmektir.

Değerli milletvekilleri, 1999 depremini yaşamış bir kardeşinizim, Kocaeli Milletvekiliyim. Kocaeli, sanayi kenti; Kocaeli, 35 tane limanı olan, 11 tane OSB'si olan bir kent. Bu kentin acaba depreme direnci var mıdır, deprem anında oluşabilecek endüstriyel yangınlara karşı bir risk planı var mıdır, acil önlem yolları belirlenmiş midir? Kocaeli halkı bu soruların cevabını merak ediyor. Bütçe yapmayı sadece bir önceki yıldaki verileri değiştirmek olarak görürsek tabii ki bir arpa boyu yol yürüyemeyiz.

Bakın, geçtiğimiz günlerde Kocaeli'de Profesör Doktor Naci Görür'ün katılımıyla bir deprem paneli düzenlendi. Ben demiyorum, Sayın Hocam diyor, dikkat çektiği hususu lütfen dinlemenizi rica ediyorum: "Beklenen depremde İstanbul'un çökmesi durumunda, İstanbul'un daha hızlı ayağa kalkması için Gebze'nin ayakta kalması lazım yani sanayinin ayakta kalması lazım." Peki, iktidar bunun için bir çalışma yapıyor mu? Maalesef, ortada bir çalışma yok. Kocaeli'de şu an yaklaşık 320 bin yapı mevcut, bu yapıların 170 bini 99 öncesi yani yapım teknolojisi eski olduğu için riskli yapılara giriyor. Peki, on dokuz yıldır Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bununla ilgili bir çalışma yapıyor mu? Hayır, yapmıyor, ne zaman ki 6 Şubat depremi oldu, ondan sonra bir çalışma başlattı. Peki, o deprem olmasaydı ne olacaktı, Kocaeli halkı kaderine mi terk edilecekti? Deprem kuşağının göbeğinde bulunan bir şehir için bu denli plansızlık, iş bilmezlik gerçekten kabul edilebilir mi? Kocaeli'de kentsel dönüşüm sürecinin derhâl hızlanması, gereken önlemlerin ivedilikle alınması gerekmektedir.

Bir diğer konu, 17 Ağustos ve 12 Kasım deprem döneminde yaşanan büyük yıkımlar nedeniyle işe alımlar ertelenmiş, bir yerde çalışan vatandaşların SGK girişleri geç düzenlenmişti, vatandaşlar deprem koşullarından dolayı sigorta girişlerini takip edememiş, sigorta evrakları kaybolmuştu; bundan dolayı ciddi bir mağduriyet var.

Emeklilikte adaleti takılanlar sizlere sesleniyor: Emeklilikte adaleti takılan 150 bin vatandaşımız haklarının teslim edilmesini, bizlerden seslerini sizlere iletmemizi istiyor. Lütfen, bu 150 bin kişinin haklarını teslim edin.

Bütçe görüşmeleri sırasında, bütün bakanlarımızı, iktidar vekillerimizi, tüm vekillerimizi dinlemeye çalıştım fakat özellikle Kocaeli vekillerini dinlerken hayrete düştüm, acaba ben başka bir kentte mi yaşıyorum dedim. Sayın vekiller çıkıyor, diyorlar ki: "Kocaeli'de hava kirliliğini hallettik." Yahu, arkadaş, Alikahya bölgesine bir git de hava kirliliğini gör! "Kocaeli'nin sorunlarını hallettik." diyorlar, her şeyi onlar yapmış. Bütçe üzerinden, Kocaeli'deki yatırımlardan bahseden vekillerimizin Kocaeli'de yarım kalmış projelerden de bahsetmelerini bekledim. Bakın, ben size birkaç tanesini söyleyeyim: Karamürsel'de su tutmayan Tepeköy Göleti var; tabeladan ibaret Çayırköy Devlet Hastanesi var; uçak inmeyen havalimanı bizde arkadaşlar, Cengiz Topel Havalimanı; yıllardır hizmete girmeyen metro hattı var. Yirmi senedir hem yerelde hem genelde iktidarlar; 1 metre metro yapılmadı Kocaeli'de, bütün seçim projelerinin içinde var ama 1 metre metro yok arkadaşlar. Bakın, İstanbul'da her gün yeni yeni hatlar açılıyor.

Çayırova'ya uçak getirmişler, hayret edilecek bir şey. Tabii ki bütçe açığı olur bu ülkede. Böyle hesapsızlık olur mu? Milletin tek derdi uçaktı sanki. Kocaman uçağı getirmiş aklievvel bir kardeşimiz, oraya uçak park yapacaktı. Millet açlıktan kırılıyor, beyefendi getirmiş oraya uçağı. Tabii ki bütçe tutmaz, hesabı kitabı bilmeyen yöneticiler olursa sonuç ortada olur. Yolu olmayan bir de Kocaeli Stadyumu'muz var, biliyor musunuz? Her şeyi halletmiş kıymetli vekiller.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) – Kocaeli vekillerimizin şu an burada beni dinlemesini, Kocaelili yurttaşlarımızın sorunlarını kendi yüzlerine bakarak söylemeyi çok isterdim. Tüm bunların yanında bir de çıkıp diyorlar ki: "Bizden önce eser yoktu. Ne yaptysak biz yaptık." Doğru, buzdolabını da onlar getirdi, traktörü de onlar getirdi. Kocaeli'de sizden önce bir SEKA vardı, SEKA'yı kapattınız; PETKİM'i özelleştirdiniz; İGSAŞ vardı, onu da özelleştirdiniz. Bugün Kocaeli'nin su sorunu çözüldüyse sosyal demokrat belediyecilikle çözüldü. Kocaeli'nin ısınma problemleri çözüldüyse... Gülüyorsunuz, gülmeye gerek yok, gerçekler sabit. Bir Kocaelispor vardı ya; Kocaelispor, halkın takımı, onu da siyasallaştırdılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) – Bir ortak paydamız var, onun için... Yirmi yıllık iktidarında toplumu böldüler, toplumları ayrıştırdılar.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Adıyaman Milletvekili Sayın Hüseyin Özhan.

Buyurunuz.

AK PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Sözlerime başlamadan önce dün ve bugün bizleri derin bir acı ve üzüntüye boğan Irak'ın kuzeyinde bölücü terör örgütünün menfur saldırısında hayatını kaybeden aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet; kederli ailelerine, Türk Silahlı Kuvvetleri ve asil milletimize başsağlığı ve sabır; yaralı askerlerimize de acil şifalar dilerim.

Sayın milletvekilleri, tüm bakanlıklarımız titiz bir şekilde çalışarak yaklaşık on gün boyunca yüce Meclisin huzurunda gerek önceki dönem faaliyet sonuçlarını ibra ettiler gerekse gelecek dönem için planladıkları bütçelerini onaylarımıza sundular. Gönül isterdi ki son yedi yıldır ülkemizin maruz kaldığı sosyal ve doğal afetlere, 15 Temmuzdan başlayan pandemi, Ukrayna savaşı etkileri ve birçok ülkenin altından kalkamayacağı büyüklükteki 6 Şubat depremine rağmen dimdik ayakta duran ülkemizin ödediği ve daha da ödeyeceği bedelleri yönetirken bakanlıklarımızın gösterdiği başarının tüm parlamenter arkadaşlar tarafından takdir edilmesi idi. Afet risklerinin azaltılması, depremin yol açtığı hasarların süratle giderilmesi ve deprem bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızın tüm ihtiyaçları için 2023 yılı bütçesinden bugüne kadar 762 milyar lira, 2024 yılı bütçesinden ise 1 trilyon 28 milyar lira kaynak ayrılmıştır. Bu tutarın gayrisafi millî hasılaya oranı ise yüzde 2,5 seviyesindedir.

Depremden etkilenen tüm şehirlere olduğu gibi Adıyaman ilimize de büyük destek olan başta Sayın Cumhurbaşkanımız ve bakanlarımız olmak üzere, ilk günden itibaren yardımımıza koşan komşu illerimize, özellikle Şanlıurfa, Diyarbakır, Batmanlı tüm vatandaşlarımıza, milletvekillerimize, mülki amirlerimize, yerel yönetim başkanlarımıza, siyasi parti teşkilatlarına, tüm kurum ve kuruluşlarımıza yüce Meclisin huzurunda teşekkürü bir borç bilirim. Bu vesileyle depremde hayatını kaybeden değerli ağabeyimiz 27'nci Dönem Milletvekili Sayın Yakup Taş'ı da rahmetle anmayı unutmak istemiyorum.

Adıyaman'ımızın deprem yaralarını kısa sürede sararak daha çabuk toparlayabilmesi, eskisinden daha güçlü bir ekonomiye sahip olabilmesi için tarım ve sanayi alanında büyük desteğe ihtiyacı vardır. Bu bağlamda, şehrimizin batı tarafındaki tarım arazilerinde sulu tarım yapılabilmesi amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığımızın ilgili birimleri ile çalışarak gövdesi bitme aşamasına gelen Çetintepe Barajı sulama kanallarının 2024 yılı bütçe programına dâhil edilebilmesi için Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına teklifimizi sunduk.

Ayrıca, yine doğu tarafındaki tarımsal arazilerimizin de sulu tarıma kavuşabilmesine büyük katkı sağlayacak olan ve yapımına önceki yıllarda başlanan Koçali Barajı gövde inşaatındaki problemlerin de en kısa sürede tamamlanıp 2024 yılından itibaren yapımına tekrar devam edilmesi ve en geç üç yıl içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.

Sanayi alanında ise yeni organize sanayi bölgesi alanı olarak tespit ettiğimiz Kuyulu OSB'nin işlemlerini de 2024 yılı içerisinde tamamlayarak yatırımcılarımızın hizmetine sunmuş olacağız. Ayrıca, depremde işletmeleri büyük ölçüde zarar gören küçük ve orta ölçekli sanayicilerimizin ve esnafımızın kullanımına sunulmak üzere özel sanayi alanları veya karma sanayi sitesi oluşturulması konusunda Sanayi Bakanlığımızla görüşmelerimiz devam etmektedir. İnşallah, 2024 yılı içerisinde de bu sorunu çözmeyi planlıyoruz. Ana gayemiz ve hedefimiz, kendi kendine yeten, çok daha güçlü ekonomiye sahip, yaşanabilir örnek bir şehir Adıyaman'dır.

Sayın Başkan ve değerli milletvekilleri, tüm ülkemizde olduğu gibi Adıyaman'ımızda da kardeşçe birlikte yaşayan tüm etnik gruplar al bayrağımız altında dün olduğu gibi bugün de yarın da kardeşçe yaşamaya devam edecektir. Bizim siyasetimizin merkezinde insan vardır. Dili, dini, etnik kökeni ne olursa olsun bizim için birdir. Zira, biz, inananların kardeşliğine iman etmişiz. Bugüne kadar da kim olursa olsun insana hizmeti kendimize şiar edindik. İnsanı yaşatarak devleti yaşatmaya çalıştık. Her bir kardeşimizin sorununu kendi sorunumuz bildik. Bu konuda Sayın Cumhurbaşkanımızın önderliğinde büyük bir samimiyet, tevazu ve gayretle çalıştık, çalışmaya da devam edeceğiz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.18

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 00.28

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Asu KAYA (Osmaniye), Rümeysa KADAK (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 44'üncü Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum. 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahsı adına ilk söz Manisa Milletvekili Sayın Selma Aliye Kavaf'a aittir.

Buyurun Sayın Kavaf.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Dün Kuzey Irak'ta şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, yeni yıla sayılı günler kala asgari ücretlinin, emeklinin, yoksulun, işsiz, engellinin gözü kulağı üzerinde görüştüğümüz bu bütçede. Bütçenin milletimize zenginlik, refah, gelir dağılımında adalet getirmesi gerekirken yüzde 75 oranında artırılması öngörülen vergilerle memurun, çiftçinin, esnafın, işçinin, emeklinin daha da fakirleştiğini görüyoruz. Memurlarımıza temmuz ayında verilen 8 bin liralık seyyanen zam yüksek vergi dilimleri sebebiyle çoktan eridi. Asgari ücretlinin aldığı maaş yılın ikinci yarısında artan enflasyon, kira ve ulaşım maliyetleri sebebiyle yüzde 50'ye yakın değer kaybetti. Beklenen enflasyona yılın ikinci yarısındaki enflasyon dâhil edilmediği için memur ve kamu işçisi vatandaşlarımız maaşlarını daha şimdiden yüzde 36 oranında eksik almış olacaklar. Tüm bunların yanında yeni yılda vergi ve harçlara yüzde 56,43 oranında zam öngörülürken memura, asgari ücretliye, emekliye, engelliye bu oranın altında artış öngörmek ise izaha muhtaç bir durumdur. Milletimizin ağır vergi yükü altında ezilmesine sebep olacak bu bütçe planlaması en yüksek ve en düşük gelir grupları arasındaki farkı daha da açarak gelir dağılımındaki adaletsizliği daha da derinleştirmektedir. İktidar ne söylerse söylesin, nasıl bir algı oluştursa oluştursun, bütçe, gerçeği gözler önüne seriyor. Asgari ücret 11.500 TL, açlık sınırı 14 bin TL. Yalnızca işsizler değil çalışanlar da yoksul. Üretici için üretmek çok pahalı, onun için çiftçi üretmiyor, çalışan aldığı ücretle geçinemiyor, esnaf sattığını yerine koyamıyor; çözüm borç. Hangi sorun olursa olsun vatandaşa borç veriliyor; üreticiye borç, esnafa borç, öğrenciye borç, vatandaşa borç veriliyor. İnsanlar her geçen gün borç yükü altında eziliyor. Her vatandaşımız borçlu, hane halkının borcu 2 trilyon 500 milyar lira olmuş. Hacıli dosya sayısı 35 milyona ulaşmış, vatandaş borç kışkacına alınarak siyasi tercihe zorlanıyor.

Değerli milletvekilleri, görüştüğümüz bütçede başta kur korumalı mevduatın hazineye yükü olmak üzere çok sayıda gider kalemlerini de şeffaf bir biçimde göremiyoruz. Dar gelirli vatandaşlarımızın vergileriyle karşılanan bu giderlerin detayları da kamuoyuyla paylaşılmıyor. Ödediği verginin nereye harcandığını bilmek vatandaşın en doğal hakkıdır. Bugün görebildiğimiz kadariyle hazine önümüzdeki üç yılda toplam 5,4 trilyon lira sadece faiz borçlarına ödeme gerçekleştirecek. Başka bir deyişle, her 100 liranın 20 lirası faize gidecek. Dış ve iç döviz borçları sebebiyle 6 trilyon liraya ulaşan hazinenin borç stokunun da hem bugünüümüze hem de geleceğimizi ipotek altına alıyor olduğunu da dikkate almamız gerekiyor. Bu bütçe, devletin sosyal devlet olma sorumluluğunu yerine getiremediği, faiz ve rant gelirleriyle zengini ödüllendiren bir bütçedir.

Bu çerçevede bütçenin milletimizin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden değerlendirilmesinin ve gelir dağılımındaki adaletsizlikleri giderecek şekilde revize edilmesinin acil bir ihtiyaç olduğunu belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, iki gündür gerçekleşen terör saldırılarında şehit olan askerlere tekrar Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Irak'ın kuzeyinde güvenlik güçlerimize yönelik iki gündür gerçekleşen menfur terör saldırılarında şehit olan askerlerimize tekrar Allah'tan rahmet diliyorum.

Şimdi bu hususta Grup Başkan Vekillerine yerlerinden söz vereceğim.

Buyurun Sayın Dervişoğlu.

VII.- BİLDİRİLER-DEKLARASYONLAR

1.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak bir bildiri yayınlanması konusunda birliktelik sağlanamadığından 4 siyasi parti grubunun imzaladığı bildiriye ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Biraz önce yapmış olduğumuz öneride “Bütün siyasi partilerin ortak imzalarıyla bir kınama metni hazırlayalım ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından kamuoyuna deklare edilsin.” demiştik, maalesef ve maatteessüf ortaklaşamadık. O sebeple 4 siyasi partinin Grup Başkan Vekilleri olarak imzalamış olduğumuz bildiriye buradan partim adına kamuoyuna ilan ediyorum.

“Bölücü terör örgütü PKK tarafından iki gündür gerçekleştirilen hain terör saldırıları neticesinde 12 vatan evladımızı kaybetmiş bulunmaktayız. Milletimizin başı sağ olsun. Bu menfur saldırılarda şehit düşen kahraman askerlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve milletimize sabır, yaralılarımıza acil şifa diliyoruz.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – “Bizler Türkiye Büyük Millet Meclisinde aşağıda imzası bulunan siyasi parti grupları olarak birlik ve bütünlüğümüze, huzur ve güvenliğimize yönelik bu saldırıları şiddetle kınıyoruz.

Terör ve şiddet, hiçbir zaman hedefine ve amacına ulaşamayacaktır. Aziz milletimizin teröre asla boyun eğmeyeceğini, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliğine tehdit oluşturan tüm terör örgütleriyle tavizsiz bir şekilde mücadele edecek güç ve kudrete sahip olduğunu kararlılıkla ilan ediyoruz.

Leyla Şahin Usta
Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu
Başkan Vekili
Muhammed Levent Bülbül
Milliyetçi Hareket Partisi Grubu
Başkan Vekili

Kamuoyuna arz ederiz.

BAŞKAN – Sayın Bülbül, buyurun.

Dursun Müsavat Dervişoğlu
İYİ Parti Grubu
Başkan Vekili
İsa Mesih Şahin
Saadet Partisi Grubu
Başkan Vekili”

2.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak bir bildiri yayınlanması konusunda birliktelik sağlanamadığından 4 siyasi parti grubunun imzaladığı bildiriye ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, ifade edildiği üzere bizde bu bildiriye, eğer böyle bir ortaklaşa bildiri oluşacaksa buna katkı sağlayacağımızı ifade etmiştik. Tabii, böyle zor günlerde, böyle üzüntülü ve milletimizin büyük bir üzüntü içerisine düştüğü günlerde birleşebilmek, ortaklaşabilmek son derece önemlidir. Bu birlikteliği 4 siyasi parti grubunun sağlayabilmesi söz konusu olabildi. Bu noktada biz de ortak bildiri hâline gelemediği için, Meclis Başkanlığı olarak Divandan okunamaması nedeniyle yerimizden söz almak suretiyle bunu okumak durumunda kaldık. Milletimize de bunu ayrıca ifade etmek istiyorum.

“Bölücü terör örgütü PKK tarafından iki gündür gerçekleştirilen hain terör saldırıları neticesinde 12 vatan evladımızı kaybetmiş bulunmaktayız. Milletimizin başı sağ olsun. Bu menfur saldırılarda şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve milletimize sabır, yaralılarımıza acil şifa diliyoruz. Bizler Türkiye Büyük Millet Meclisinde aşağıda imzası bulunan siyasi parti grupları olarak birlik ve bütünlüğümüze, huzur ve güvenliğimize yönelik bu saldırıları şiddetle kınıyoruz.

Terör ve şiddet, hiçbir zaman hedefine ve amacına ulaşamayacaktır. Aziz milletimizin teröre asla boyun eğmeyeceğini, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliğine tehdit oluşturan tüm terör örgütleriyle tavizsiz bir şekilde mücadele edecek güç ve kudrete sahip olduğunu kararlılıkla ilan ediyoruz.

Leyla Şahin Usta
Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu
Başkan Vekili
Muhammed Levent Bülbül
Milliyetçi Hareket Partisi Grubu
Başkan Vekili

Dursun Müsavat Dervişoğlu
İYİ Parti Grubu
Başkan Vekili
İsa Mesih Şahin
Saadet Partisi Grubu
Başkan Vekili"

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şahin.

3.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak bir bildiri yayınlanması konusunda birliktelik sağlanamadığından 4 siyasi parti grubunun imzaladığı bildiriye ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, ülkemize yönelik bir tehdide karşı milletimizin ortak acısını sahiplenme adına, siyasi bir duruş gösterme adına bu bildiriye yayınlıyoruz.

"Bölücü terör örgütü PKK tarafından iki gündür gerçekleştirilen hain terör saldırıları neticesinde 12 vatan evladımızı kaybetmiş bulunmaktayız. Milletimizin başı sağ olsun. Bu menfur saldırılarda şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve milletimize sabır, yaralılarımıza acil şifa diliyoruz. Bizler Türkiye Büyük Millet Meclisinde aşağıda imzası bulunan siyasi parti grupları olarak birlik ve bütünlüğümüze, huzur ve güvenliğimize yönelik bu saldırıları şiddetle kınıyoruz.

Terör ve şiddet, hiçbir zaman hedefine ve amacına ulaşamayacaktır. Aziz milletimizin teröre asla boyun eğmeyeceğini, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliğine tehdit oluşturan tüm terör örgütleriyle tavizsiz bir şekilde mücadele edecek güç ve kudrete sahip olduğunu kararlılıkla ilan ediyoruz.

Leyla Şahin Usta
Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu
Başkan Vekili
Muhammed Levent Bülbül
Milliyetçi Hareket Partisi Grubu
Başkan Vekili

Dursun Müsavat Dervişoğlu
İYİ Parti Grubu
Başkan Vekili
İsa Mesih Şahin
Saadet Partisi Grubu
Başkan Vekili"

BAŞKAN – Sayın Usta...

4.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak bir bildiri yayınlanması konusunda birliktelik sağlanamadığından 4 siyasi parti grubunun imzaladığı bildiriye ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Millet iradesinin tecelligâhı olan Meclisimizin ortak bir metin yayınlamak amacıyla başlattığı bu girişimde, 4 siyasi parti grubu olarak imza atılması sebebiyle kendi yerimizden, 4 siyasi parti olarak ortak metin olarak kabul ettiğimiz bu metni ben de okuyarak milletimizle paylaşmak istiyorum:

"Bölücü terör örgütü PKK tarafından iki gündür gerçekleştirilen hain terör saldırıları neticesinde 12 vatan evladımızı kaybetmiş bulunmaktayız. Milletimizin başı sağ olsun. Bu menfur saldırılarda şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve milletimize sabır, yaralılarımıza acil şifa diliyoruz. Bizler Türkiye Büyük Millet Meclisinde aşağıda imzası bulunan siyasi parti grupları olarak birlik ve bütünlüğümüze, huzur ve güvenliğimize yönelik bu saldırıları şiddetle kınıyoruz.

Terör ve şiddet, hiçbir zaman hedefine ve amacına ulaşamayacaktır. Aziz milletimizin teröre asla boyun eğmeyeceğini, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliğine tehdit oluşturan tüm terör örgütleriyle tavizsiz bir şekilde mücadele edecek güç ve kudrete sahip olduğunu kararlılıkla ilan ediyoruz.

Leyla Şahin Usta
Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu
Başkan Vekili
Muhammed Levent Bülbül
Milliyetçi Hareket Partisi Grubu
Başkan Vekili

Dursun Müsavat Dervişoğlu
İYİ Parti Grubu
Başkan Vekili
İsa Mesih Şahin
Saadet Partisi Grubu
Başkan Vekili"

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

5.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, hayatını kaybeden herkese Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifa dilediklerine, sorunun temelinde Kürt sorunu olduğuna, demokratik ve barışçıl çözüm için hep birlikte adım atma çağrılarını yinelediklerine ve bu gerekçelerle de ortak bildiriye imza atmadıklarına ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, can kayıplarının yarattığı acı ve üzüntü hepimiz için ağır bir travma ortaya çıkarmıştır. Öncelikle hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı...

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Ülkesini savunurken ölenlere "şehit" diyorlar şehit! Öyle işkembeden konuşma! "Şehit" diyeceksin, şehit!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Terbiyesizlik yapma!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Sen yapma! Millete terbiyesizlik yapıyorsun, 80 milyona terbiyesizlik yapıyorsun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Hadi oradan!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Sen hadi oradan!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ne diyorsun sen ya!

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Otur yerine de dinle! Biz sizin Grup Başkan Vekiliniz konuşurken ağzımızı açmadık, terbiyeli davranmayı öğreneceksin.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – O "şehit" dedi, sen "şehit" diyemiyorsun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Senin söylediğin şeyleri konuşmak zorunda değilim.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Sen de konuşamıyorsun yakışıklı.

BAŞKAN – Ya, seni Grup Başkanın susturamıyor kardeşim!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Kime diyorsun sen?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hastaysan dışarı çık, psikolojin iyi değilse dışarı çık.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Hasta bu adam ya!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Sen de konuşamıyorsun

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Konuşma!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Hasta mısın kardeşim sen?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Provokasyon yapıyorsun.

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim.

Tekrar başlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tabii tabii.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim.

Ağır can kayıplarının yarattığı acı ve üzüntü hepimiz için ağır bir travma ortaya çıkarmıştır. Öncelikle, hayatını kaybeden herkese Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı ve yaralılara acil şifa diliyoruz. Hiçbir eve ateş düşmemesi, hiçbir gencimizin, Türk, Kürt, Arap, Laz, Çerkez, Gürcü, kim olursa olsun ölmemesi temel hedefimizdir ve temel politikalarımızdır. Acı sonuçlarla ilgili söz kurmak elbette ki gereklidir zaman zaman ama bundan daha önemlisi, bu acı sonuçların nedenlerinin, bu sorunun temelinde yatan nedenlerin ortadan kaldırılması için birlikte mücadele edebilmektir, ortak çözüm üretebilmektir, ortak akıl yaratabilmektir. Sorunun temelinde Kürt sorunu vardır ve bu Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü için elimizden gelen her şeyin bütün Meclis tarafından yapılması gerekir. Bu Meclis iktidarıyla muhalefetiyle "Bu sorun hepimizin sorunudur." diyebilmeli ve bu sorunun çözümü için kınama, lanetleme, hakaret içerikli bir dil ve yöntem yerine, hiçbir genç bedeninin toprağa düşmemesi için sorumluluk almalıdır ve bunu bugün yapmalıdır diyoruz.

Önerimiz çok açık, genel görüşmeden ortak bir komisyon kurulmasına kadar her türlü öneriye varız. Anayasal ve yasal düzenlemelerin neler olabileceğine dair her türlü tartışmayı büyük bir fedakârlıkla ve kararlılıkla yürütmeyi istiyoruz ve bunu bir kez daha teklif ediyoruz bütün parti gruplarına. Yeter ki Kürt sorununda demokratik ve barışçıl bir çözümü hep birlikte yaratacak adımları atabilelim, bu adımların atılabilmesi için ortamı ve politik kültürü geliştirebilelim. Bu olmadığı sürece, maalesef, biz bu Mecliste, her zaman olduğu gibi -tabii ki taziyelerimizi hep birlikte yapacağız- bir taziye yarıştırmaktan da öteye gidecek sonuçları alamayacağız. O nedenle, bir kez daha demokratik ve barışçıl çözüm için hep birlikte adım atma çağrımızı yineliyoruz.

Bu gerekçelerle de ortak bildiriye imza atmıyoruz.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Taziyeler yarışmıyor, tek taziye var: Şehit cenazeleri.

BAŞKAN – Sayın Başarır, buyurun.

6.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanlığı olarak hazırladıkları bildiriye ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 22-23 Aralık geceleri ülkemiz, hepimiz için büyük bir acı; şehitlerimiz var.

Bakin, Enis Budak, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Özgür Özel'in manevi kardeşi -resimlerini gösteriyorum- ve şu anda kahroluyor; aynı şey, Mersin'de, Türkiye'nin her yerinde; bu, hepimizin acısı.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) – CHP'ye bak ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Şimdi, şunu net bir şekilde söyleyeyim: Şu anda Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanlığı olarak biz de izin vererseniz kamuoyuna, Meclise bildirimizi kısaca okuyacağım Sayın Başkanım:

"Ülkemiz 22-23 Aralık 2023 geceleri gelen kara haberlerle sarsılmıştır. 12 vatan evladının şehit düştüğü alçak saldırılar terörün kirlî yüzünü bir kez daha göstermiştir..."

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Hangi terör?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – PKK.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Evet, söyleyin, kayıtlara geçsin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – "...Bu menfur saldırıları planlayan, azmettiren ve gerçekleştiren teröristler amacına ulaşamayacaktır. Terörü, hain terör örgütünü ve insanlık dışı yöntemleri lanetliyoruz. Askerlerimizin can güvenliği ve yaralılarımızın sağlık durumu en başta gelen endişe kaynağımızdır. Yirmi dört saat içinde aynı bölgede 12 şehidimizin verilmesi, yanında hâlen bölgede bulunan Mehmetçiklerimizin güvenliğinin tam olarak sağlanmaması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, TBMM'nin hiçbir zaman kaybetmeden derhâl bir kapalı oturum yapması ve Millî Savunma Bakanının Gazi Meclise gelerek milletvekillerini bilgilendirmesi zorunludur..."

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Devlet terörle mücadele ederken müzakere etmez.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – "...Ancak bu oturum sonrasında bölgeden ve gelişmelerden kapsamlı ve doğru şekilde bilgi alan siyasi parti gruplarının ortak bir metin çalışması yapabileceğini düşünüyoruz. Hain saldırıların neden engellenmediğinin ve sorumlularının ihmalleri olup olmadığı açığa kavuşturulmadan atılacak adımları şehitlerimizin hatırasına bir saygısızlık olarak değerlendiriyoruz. Bunun yanında, milletimizi tarifsiz bir üzüntüye ve eleme gark eden böylesine acı ve elim olayın ardından ulusal yas ilan edilmesi bütün toplumun ortak talebidir.

Terörün hedeflerine ulaşmasına müsaade etmeyeceğiz. Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı ve bütünlüğü için mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

Milletimizin başı sağ olsun.

Özgür Özel

Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanı

ve Genel Başkanı

Gökhan Günaydın

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu

Başkan Vekili

BAŞKAN – Levent Bey, söz talebiniz var mı?

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Efendim, var.

BAŞKAN – Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Şimdi, burada, tabii, kullanılan ifadeleri yargılamak veya onun üzerinde bir

Burcu Köksal

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu

Başkan Vekili

Ali Mahir Başarır

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu

Başkan Vekili"

analiz yapmak uzun süreleri alabilecek işler. Yani bir defa, şunu ifade etmek gerekiyor: Ortada eli kanlı terör örgütünün Türkiye Cumhuriyeti devletinin Türk Silahlı Kuvvetlerine yönelik yapmış olduğu hain, kanlı bir saldırı vardır ve bu saldırı neticesinde şehitlerimiz vardır. Eğer biz, iki taraftan, kim olursa olsun, herkese şöyle böyle dediğimiz zaman, başsağlığı dediğimiz zaman - tabii, herkesin kendi tercihi fakat Türkiye Büyük Millet Meclisinde bunların ifade edilmesi lazım- bu askerimizin şehadeti de söz konusu olamaz o zaman, "şehadet" denilen bir durum da olamaz o zaman. Vatan için, millet için canını feda etmiş olan bizim vatan evlatlarımız, askerlerimiz bir tarafta; diğer tarafta, Kürt sorunu değil, emperyalizmin maşası hâline gelmiş olan ve onların taşeronluğu vazifesini yürüten eli kanlı bir terör örgütünün mensupları bir tarafta. Kalkıp da meseleyi Kürt kökenli kardeşlerimizin meseleleriyle bir tutarak burada ifade ettiğimiz zaman, meseleyi bambaşka noktalara taşımış oluruz. Bu açıklamalar doğru açıklamalar değildir. Biz şu an 12 askerimizi, bu 12 vatan evladımızı vatan yolunda, vatan, millet mücadelesinde kaybetmiş olarak bu acıyı burada paylaşmaya çalışıyoruz. Bizim askerimize pusu kuran alçakların cenazesinden değil ancak ve ancak leşlerinden bahsedilebilir.

Saygılar sunuyorum.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Başkanım, grubu olmayan partilere de böyle acı bir günde söz verseniz...

BAŞKAN – Söz vereceğim, söz vereceğim.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci söz, Antalya Milletvekili Sayın Aliye Coşar'a aittir.

Buyurun Sayın Coşar.

ALİYE COŞAR (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şehitlerimize Allah'tan rahmet, ailelerine sabır diliyorum. Terörü lanetliyorum, milletimizin başı sağ olsun.

11 Aralıktan beri bu salonda bütçe görüşmeleri yapılıyor. Gelen Bakanların verdiği rakamlara göre her şey yolunda, öve öve bitiremediniz, âdeta "Biz farklı bir ülkede mi yaşıyoruz?" algısı oluşmaktadır. Ancak rakamlara baktığımızda, AKP'nin yirmi bir yılda ülkeyi getirdiği durum Bakanların süslü cümlelerindeki gibi değil. 10 Temmuz 2018'den 2023'e kadar 4 bakan değişti. 2018'de 4,5 lira olan dolar, bugün 29 lirayı geçti. Bu ekonomik tablo içerisinde kur korumalı mevduat garabetiyle vatandaşın vergisi zenginlere gitti. Türkiye'nin dış borcu yirmi bir yılda 3,5 kat arttı, gelirlerinde bir artış olmadı. Vatandaş her geçen gün yoksullaştı, AKP 128 milyar doların hesabını bile veremedi.

Değerli milletvekilleri, merkezî bütçenin dağılmasında da adaletsizlik yaşanıyor. Turizm kenti Antalya millî gelire en çok katkı sağlayan şehirlerden biri olmasına rağmen bütçeden hak ettiği payı alamıyor. Turizm sezonunda milyonlarca turistin geldiği, bölgenin ihtiyacı olan Antalya- Alanya yolunu yıllarca söz vermenize rağmen bitiremediniz. D400 Kara Yolu'nda kilometrelerce kuyrukta yolculuk zulme dönüşüyor. 6 kez ertelenen, ihalesi ancak bir hafta önce yapılabilen ve de o da eksik yapılan yol Serik'ten başlıyor, ayrıca bitmesi için de yıllarca bekleyeceğiz. 122 kilometrelik yolun her bir kilometresinin maliyeti 628 milyon Türk lirası. Bu para da yap-işletle vatandaşın cebinden çıkacak.

Değerli milletvekilleri, önceki gün, 2019 yerel seçimlerinde sahada AKP düzenine karşı beraber çalıştığımız bir Antalya milletvekili, Genel Başkanımız ve Manavgat Belediye Başkanımız hakkında iftira ve yalanlarla dolu bir açıklamada bulundu. 2019 yılında Turizm Bakanlığının Manavgat Sorgun Ormanı'na "aqua" park yapılması için izin verdiği ve ağaçların kesildiği projeye karşı beraber direniş gösterdiğimiz, şimdi de dönüş hızına yetişemediğimiz aynı milletvekili bugün ne değişti de rantın yanında oldu? Dün Turizm Bakanına demediğini bırakmayan, şimdi Turizm Bakanıyla birlikte rantı savunur olmuş. Ona, dün, AKP iktidarına karşı söylediklerini buradan hatırlatalım. Bahsettiği mesire yeriyle ilgili ön ve kesin tahsis işlemi yapılmış, yer teslimi için Bakanlık yazı yazmış, ona rağmen yıllarca belediyeye teslim edilmemiştir. Yıllar sonra gerekçesiz bir şekilde tahsis iptal edilmiştir, burada Ulualan'ın rövansını almışlardır. Manavgat Belediyesinin yatırdığı tutar, yer, ormandan turizme geçtiği için yasa gereği ağaç koruma ve bakım bedelidir. Oysa vekil, konuşmasında bu tutarı ağaç kesme bedeli olarak göstererek büyük bir yalan söylüyor, iftira atıyor. Bizim belediyelerimizde hiçbir zaman rantçı projeler olmaz; siz kendinize bakın, parsel parsellerinizin hesabını verin.

İktidarın beceriksizliği yüzünden Manavgat orman yangını on gün sürdü, yangın söndürme uçakları yoktu; 70 bin hektar alan yandı. Yangından zarar gören vatandaşların evlerini bedava mı yaptınız, burada konuşuyorsunuz. Vatandaşa senet imzalatıp borçlandırdınız, vatandaş ne ödeyeceğini hâlen bilmemektedir. Yangından zarar gören ağaçlar ihaleyle satıldı, yangından mal kaçırmak işte, tam da budur. Bu ağaçların bedeli nereye gidecek, siz önce onların hesabını verin. Üç yıldır ağaç kesimi devam ediyor, ağaçları taşıyan ağır tonajlı araçlar bedeniyle köy yolları hasar gördü, onu bile üstlenmediniz, yolları düzelten yine bizim belediyelerimiz oldu. 31 Mart yerel seçimlerinde yine, Antalya Manavgat ve diğer ilçelerimizi halkla birlikte yöneteceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın.

ALİYE COŞAR (Devamla) – Manavgat Ulualan'da denize sıfır 3 bin dönümlük yere Turizm Bakanlığının golf otel projesini mahkeme kamu yararı olmadığı gerekçesiyle iptal etti. Halkın topladığı yüz binlerce imza ve mahkeme kararına rağmen Turizm Bakanlığı aynı rantçı projede ısrar etmektedir; bizler buna izin veremeyeceğiz.

Daha bitmedi; Kemer Göynük'te sınırları millî parka giren arazi AKP MKYK üyesinin yeni oteli için peşkeş çekiliyor. Antalya Akseki Değirmenlik Mahallesi'nde 17.500 metrekare ormanımızı neye göre orman vasfından çıkardınız? Turizm Bakanlığı, bilirkişinin hukuka aykırı raporuna rağmen Kemer Phaselis Antik Kenti'ni betonlaştırmaktan vazgeçmedi. Kıyılarımızdan ve ormanlarımızdan artık uzak durun, rantçılıktan vazgeçin. 2'nci yüzyıla her türlü hukuksuzluk ve adaletsizlikle girdik, siz hâlâ sahte ekonomik raporlarla vatandaş aldatıyorsunuz.

Bu bütçe rant ve talanın paylaşımıdır, kabul etmiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Yeneroğlu, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, şehitlere ve yaralı askerlere ilişkin açıklaması

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

Ben de DEVA Partili 15 milletvekilimiz adına acımızı ifade etmek istiyorum, iki günden beri aldığımız kahredici haberler bizi de derinden üzmüştür. Terör örgütü PKK'yla çatışmada şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, yaralı askerlerimize şifa dileriz. Rabb'im ailelerine, arkadaşlarına sabır versin. Terörün her türlüsüne, terör örgütüne lanet olsun! Şehitlerimizin mekânı cennet, milletimizin başı sağ olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, bölücü terör örgütü PKK'yla mücadelenin son terörist bertaraf edilene kadar devam edeceğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, konuyla ilgili gün boyu Genel Kurulda herkes görüşlerini paylaştı, vatandaşlarımızın ve kamuoyunun önünde herkesin tutumu tarih sahnesinde yerini aldı. Ben de bu bağlamda şu noktanın altını çizerek tarihe not düşmek istiyorum: Bölücü terör örgütü PKK'yla mücadelemiz uzun yıllardan bu yana sürse de eninde sonunda ülkemiz bu badirelerin üstesinden gelecek, son terörist bertaraf edilene kadar bu kararlılığımız devam edecektir.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, programımız gereğince bugünkü görüşmeler tamamlanmıştır.

Programa göre, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin oylanmamış maddeleri ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerini görüşerek oylamalarını yapmak için 24 Aralık 2023 Pazar günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.59